

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Національний ботанічний сад імені М.М.Гришка**

DOI <https://doi.org/10.59647/978-617-14-0328-4/1>

**КОЛЕКЦІЙНИЙ ФОНД ЕНЕРГЕТИЧНИХ
ТА АРОМАТИЧНИХ РОСЛИН
НБС ІМЕНІ М. М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ**

Київ
2024

УДК 58:069.029](477-25)

*Затверджено до друку вченою радою Національного ботанічного саду
імені М. М. Гришка НАН України (протокол №13 від 12 вересня 2024 р.)*

Автори: Д.Б.Рахметов, О.А.Корабльова, С.М.Ковтун-Водяницька,
Н.І.Джуренко, С.О.Рахметова, О.П. Паламарчук, О.В.Сокол, О.П.Бондарчук,
А.С.Мосякін, М.О.Газнюк

Рецензенти:

С.Л.Мосякін – чл.-кор. НАН України, д.б.н., професор,
Інститут ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України
О. В. Колесніченко – д.б.н., професор,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Л.А.Котюк – д.б.н., професор,
Поліський національний університет

Відповідальний редактор – чл.-кор. НАН України **Д. Б. Рахметов**

**Колекційний фонд енергетичних та ароматичних рослин НБС імені
М. М. Гришка НАН України** /Д. Б. Рахметов, О. А. Корабльова, С. М. Ковтун-
Водяницька та ін. Київ: НАН України, НБС імені М. М. Гришка, 2024. 240 с.
ISBN 978-617-14-0328-4

Висвітлено результати багаторічної роботи щодо історії створення та основних етапів розвитку наукового об'єкту НБС імені М.М.Гришка НАН України, що становить національне надбання – «Колекційний фонд енергетичних та ароматичних рослин». Подано інформацію про роль та значення колекцій, результати інтродукційної та селекційно-генетичної роботи і перспективи розвитку наукового об'єкту. Охарактеризовано сучасний стан колекційного фонду і важливі досягнення з його використання: науково-інноваційні розробки, патенти на винаходи, авторські свідоцтва на сорти рослин. Висвітлено оригінальну інформацію про видове, формове та сортове різноманіття колекцій енергетичних сировинних, олійних, цукроносних, пряно-смакових, ефіроносних, лікарських рослин. Наведені українська та латинська назви, рік інтродукції, номер реєстрації та походження рослин. Наведено основні публікації та приклади використання результатів роботи на практиці. Подано оригінальний ілюстративний матеріал.

Рекомендується для біологів, екологів, рослинників, садівників, викладачів, аспірантів і студентів.

УДК 58:069.029](477-25)

Друкується в авторській редакції.

Відповідальність за достовірність наданого для видання матеріалу автори несуть одноосібно.

Будь яке відтворення тексту без згоди авторів та видавництва забороняється.

Роботу підготовлено та видано
за підтримки Президії НАН України в рамках виконання завдань з НОНН

© Національна академія наук України, 2024
© Національний ботанічний сад імені М.М. Гришка, 2024
© Рахметов Д. Б., Корабльова О.А., Ковтун-Водяницька С.М. та ін., 2024

UDC 58:069.029](477-25)

*Approved for publication by the Academic Council M.M. Gryshko National
Botanical Garden of the National Academy of Sciences of Ukraine
(protocol No. 13 of September 12, 2024)*

Reviewers:

S. L. Mosyakin – corresponding member of the NAS of Ukraine,
doctor of biological sciences, professor,
M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine

O. V. Kolesnichenko – doctor of biological sciences, professor,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

L. A. Kotyuk – doctor of biological sciences, professor,
Polissia National University

Editors-in-chief – corresponding member of the NAS of Ukraine **D.B. Rakhmetov**

Authors : D. B. Rakhmetov, O. A. Korablova, S. M. Kovtun-Vodyanytska,
N. I. Dzhurenko, S. O. Rakhmetova, O. P. Palamarchuk, O. V. Sokol, O. P. Bondarchuk,
A. S. Mosyakin, M. O. Gasnyuk

Collection Fund of bioenergetic and aromatic plants of the M.M. Gryshko NBG of the
National Academy of Sciences of Ukraine / D. B. Rakhmetov, O. A. Korablova,
S. M. Kovtun-Vodyanytska et al. Kyiv: National Academy of Sciences of Ukraine, M.M.
Gryshko NBG, 2024. 240 p.

ISBN 978-617-14-0328-4

The results of many years of work on the history of creation and the main stages of
development of the scientific object of the M. M. Gryshko NBG of the National Academy
of Sciences of Ukraine, which is a national treasure – "Collection Fund of Energetic and
Aromatic Plants" are highlighted. Information about the role and significance of the
collections, the results of the introductory and selection-genetic work, and the prospects for
the development of the scientific object is presented. The current state of the collection
fund and important achievements in its use are described: scientific and innovative
developments, patents for inventions, copyright certificates for plant varieties. The original
information about the species, forms and varietal diversity of the collections of energy, oil-
bearing, sugar-bearing, spicy-tasting, ether-bearing, medicinal plants is highlighted. The
Ukrainian and Latin names, the year of introduction, the registration number and the origin
of the plants are given. The main publications and examples of the use of work results in
practice are given. Original illustrative material is provided.

It is recommended for biologists, botanists, ecologists, plant growers, gardeners,
teachers, graduate students and students.

UDC 58:069.029](477-25)

The work was prepared and published with the
support of the Presidium of the National Academy of Sciences
of Ukraine within the framework of the tasks
on the scientific object of national property

©National Academy of Sciences of Ukraine, 2024

© M.M. Gryshko National Botanical Garden, 2024

© Rakhmetov D. B., Korablova O. A., Kovtun-Vodyanytska S. M. et al., 2024

ЗМІСТ

ВСТУП (Рахметов Д.Б.)	5
РОЗДІЛ І. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК КОЛЕКЦІЙНОГО ФОНДУ ЕНЕРГЕТИЧНИХ ТА АРОМАТИЧНИХ РОСЛИН НБС ІМЕНІ М. М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ ЯК НАУКОВОГО ОБ’ЄКТУ, ЩО МАЄ СТАТУС НАЦІОНАЛЬНОГО НАДБАННЯ (Рахметов Д.Б.)	8
1.1. Становлення та розвиток колекцій енергетичних та ароматичних рослин (Рахметов Д.Б.)	12
1.2. Енергетичні рослини (Рахметов Д.Б., Рахметова С.О.)	29
1.2.1. Сировинні енергетичні рослини для твердого біопалива та біогазу	31
1.2.2. Олійні енергетичні рослини	32
1.2.3. Цукроносні енергетичні рослини	32
1.2.4. Експозиційно-селекційна ділянка нових сортів селекції НБС у дослідному господарстві ІФРГ НАН України “Глеваха”	34
1.3. Ароматичні рослини	57
1.3.1. Пряносмакові рослини (Корабльова О.А., Газнюк М.О.)	57
1.3.2. Нетрадиційні ефіроносні рослини (Ковтун-Водяницька С.М.)	68
1.3.3. Лікарські рослини (Джуренко Н. І., Паламарчук О. П., Сокол О. В.)	79
1.3.4. Сад ароматів (Корабльова О.А., Рахметов Д.Б.)	100
РОЗДІЛ 2. КОЛЕКЦІЙНИЙ ФОНД ЕНЕРГЕТИЧНИХ ТА АРОМАТИЧНИХ РОСЛИН НАЦІОНАЛЬНОГО БОТАНІЧНОГО САДУ ІМЕНІ М.М.ГРИШКА НАН УКРАЇНИ (Рахметов Д.Б., Мосякін А.С.)	109
2.1. Колекційний фонд енергетичних рослин (KF-705)	109
2.1.1. Колекція «Сировинні енергетичні рослини для твердого біопалива та біогазу» (KF-705.1) (Рахметов Д.Б., Рахметова С.О., Бондарчук О.П.)	109
2.1.2. Колекція «Олійні енергетичні рослини» (KF-705.2) (Рахметов Д. Б., Рахметова С. О.)	134
2.1.3. Колекція «Цукроносні енергетичні рослини» (KF-705.3) (Рахметов Д. Б., Рахметова С. О.)	150
2.2. Колекційний фонд ароматичних рослин	166
2.2.1. Колекція «Пряносмакові рослини» (KF-702) (Корабльова О. А., Газнюк М. О.)	166
2.2.2. Колекція «Нетрадиційні ефіроносні рослини» (KF-707) (Ковтун-Водяницька С. М.)	183
2.2.3. Колекція «Лікарські рослини» (KF.LL-711) (Джуренко Н. І., Сокол О. В., Паламарчук О. П.)	198
2.2.4. Експозиція «Сад ароматів» (KF-710) (Корабльова О. А., Рахметов Д. Б.)	224
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	232
ДОДАТОК	234

ВСТУП

Проблема збереження, збагачення та ефективного використання біорізноманіття у цілому та фіторізноманіття, зокрема, є важливою загальносвітовою та регіональною проблемою. Рослинні ресурси є невід’ємною складовою біосфери, від якої залежить життя на землі. Це найцінніше національне багатство кожної країни.

Рослини в значній мірі забезпечують населення продовольчими, технічними, енергетичними, кормовими, лікарськими ресурсами від яких власно і залежить якість життя людини. Тому мобілізація, збереження, збагачення та ефективного використання різноманітності рослин є надзвичайно актуальним та необхідним завданням усіх держав світу.

В Україні на державному рівні приділяється велика увага до збереження біорізноманітності в цілому і, рослинної різноманітності зокрема. Функціонує загальнодержавна програма збереження біорізноманіття України на 2007–2025 роки. Головна мета програми – впровадження державної політики у сфері збереження та невиснажливого використання біорізноманітності, спрямованої на істотне зменшення антропогенного впливу, забезпечення природних умов для існування та відтворення рослинності в різних ґрунтово-кліматичних умовах.

У Національному центрі генетичних ресурсів рослин України сформовано генбанк сільськогосподарських культур, який нараховує близько 155 тис зразків, що дало змогу Україні увійти в першу десятку країн світу за чисельністю генотипів.

На сьогоднішній день ботанічні сади і дендропарки України є найважливішими осередками збереження, збагачення рослинної різноманітності природної флори країни та цінних інтродуцентів. У цих установах здійснюється широка наукова і практична робота з інтродукції, акліматизації, селекції та біотехнології рослин. Внаслідок багаторічної роботи у ботанічних садах і дендропарках України зібрано велике різноманіття рослин, яке налічує близько 40 тис. таксонів.

Серед ботанічних установ України найбагатшим колекційним фондом рослин відзначається Національний ботанічний сад імені М. М. Гришка НАН України. У цій установі зібрано рослини з різних

ботаніко-географічних регіонів світу, що налічують понад 17200 таксонів.

Інтродукція рослин це один із важливих наукових напрямів, завдяки чому відбулося всебічне вивчення та мобілізація світових рослинних ресурсів і розробка науково-практичних основ акліматизації, адаптації та введення в культуру найважливіших для людства рослин різного напрямку використання, що дозволило вирішити проблеми в аграрній, харчовій, фармацевтичній, енергетичній галузях, у лісівництві та декоративному садівництві тощо.

Зважаючи на це, збереження та збагачення різноманітності рослин, зібраних у колекційних фондах є стратегічно важливим завданням держави. У зв'язку з цим в Україні засновано та успішно функціонує Державний реєстр наукових об'єктів, що становлять національне надбання. Рішення про віднесення наукових об'єктів до таких, що становлять національне надбання, приймає Кабінет Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері науки.

У Національному ботанічного саду імені М. М. Гришка НАН України, поряд з іншими НОHN, функціонує науковий об'єкт, якому за рішенням Кабінету Міністрів надано статус національного надбання – це «Колекційний фонд енергетичних та ароматичних рослин» (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 січня 2015 р. № 59-р; Розпорядження Президії НАН України від 10.02.2015 № 73).

У цій роботі охарактеризовано важливий науковий об'єкт з єдиної позиції. Робота складається з вступу, 2 розділів, списку використаної літератури та додатку.

У розділі 1 надано інформацію про становлення та розвиток колекційного фонду енергетичних та ароматичних рослин НБС імені М. М. Гришка НАН України як наукового об'єкту, що має статус національного надбання. Висвітлено результати багаторічної роботи щодо історії створення, значення колекцій, результати інтродукційної та селекційної роботи і перспективи розвитку. Охарактеризовано сучасний стан об'єкту і важливі досягнення з використанням генофонду колекцій: науково-інноваційні розробки, патенти на винаходи, авторські свідоцтва на сорти рослин.

У розділі 2 представлено інформацію про колекційний фонд енергетичних та ароматичних рослин. Охарактеризовано видове, формове та сортове різноманіття колекцій енергетичних сировинних, олійних, цукроносних, пряно-смакових, ефіроносних, лікарських рослин. Наведено дані про українську та латинську назву рослин, рік інтродукції, номер реєстрації та походження. Робота ілюстрована оригінальними рисунками.

У кінці роботи представлено список використаної літератури.

У додатках наведено найважливіші наукові публікації авторського колективу.

Сподіваємося, що запропонована робота, яка відображає наслідки багаторічної сумлінної роботи біологів, інтродукторів, генетиків, селекціонерів буде цікавою не лише для науковців, а ще й для широкого кола читачів.

Монографія підготовлена та видана в рамках виконання завдань щодо наукових об'єктів НБС імені М. М. Гришка НАН України, що становлять національне надбання.

Ключові слова: НБС імені М. М. Гришка НАН України, науковий об'єкт національного надбання, колекційний фонд енергетичних та ароматичних рослин, науково-практичні здобутки, інтродукція, селекція, збереження біорізноманітності.

РОЗДІЛ 1.

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК КОЛЕКЦІЙНОГО ФОНДУ ЕНЕРГЕТИЧНИХ ТА АРОМАТИЧНИХ РОСЛИН НБС ІМЕНІ М. М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ ЯК НАУКОВОГО ОБ'ЄКТУ, ЩО МАЄ СТАТУС НАЦІОНАЛЬНОГО НАДБАННЯ

Сталий розвиток людської цивілізації можливо за вирішення низки найнеобхідніших глобальних задач. Серед важливих проблем сучасності на передній план виходять: воєнні конфлікти та можливості забезпечення життєдіяльності людини; зміна клімату (відповідно опустелювання або похолодання); біологічна та екологічна безпека і охорона навколишнього середовища; енергоефективні технології та енергозабезпечення, відновлювальні джерела енергії тощо.

Поряд з відстоюванням територіальної цілісності, Україна стоїть перед проблемою забезпечення власної продовольчої, біологічної, екологічної, енергетичної безпеки. У зв'язку з цим, актуальним є розробка фундаментальних засад мобілізації та раціонального використання нових фіторесурсів світової флори економічно важливих культур. Велике значення має підвищення стійкості та імунітету рослин до біотичних і абіотичних стрес-факторів та на цій основі розробка фундаментальних засад створення оригінальної генотипової бази нових культур з метою збереження, збагачення, відтворення і використання фітогенетичного різноманіття для вирішення окремих актуальних проблем щодо забезпечення цінних джерел енергії, білку, ліпідів, цукрів, біологічно активних сполук тощо.

Глобальні зміни клімату на сьогодні є однією з найсерйозніших проблем на планеті. Велике значення має адаптація умов життя людей до кліматичних змін. Відповідно до Паризької угоди (грудень 2015 р.), для людства важливо розробити заходи, спрямовані, серед іншого, на зменшення негативного впливу кліматичних змін на біосистеми (United Nations..., 2015). Оскільки рослини є важливим фактором існування людини, рослинні ресурси розглядаються як національне багатство, що

потребує всебічного вивчення, збереження і раціонального використання в умовах глобальних кліматичних змін.

За оцінками Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO), 75 % різноманіття сільськогосподарських культур було втрачено в період з 1900 по 2000 р. За прогнозами до 2055 р. від 16 до 22 % видів важливих продовольчих рослин внаслідок зміни клімату можуть зникнути (Наукові..., 2015). В Україні прийнято Загальнодержавну програму збереження біорізноманітності на 2007-2025 рр., головна мета якої полягає у впровадженні державної політики у сфері збереження та невиснажливого використання біорізноманітності, спрямованої на істотне зменшення антропогенного впливу, забезпечення природних умов для існування та відтворення біорізноманітності (Загальнодержавна програма..., 2007).

Світова флора включає близько 300 тис. видів вищих рослин. Флора України нараховує близько 27 тис., у тому числі судинних рослин – понад 7,5 тис. видів. В Україні росте близько 80 видів дерев, 280 чагарників, 985 трав'яних однорічних рослин, а з вищих рослин близько 600 видів є ендеміками і 611 – рідкісними та зникаючими рослинами (Червона книга..., 2009).

Близько 30 % площі України припадає на масиви, де збереглася природна або вторинна (частково природна) рослинність з широким видовим складом лікарських (100 видів), вітамінних (понад 200 видів), олійних (250 видів), медоносних (понад 1000 видів), дубильних і фарбувальних (по 100 видів) рослин, які є важливим ресурсом для введення в культуру, всебічного вивчення та використання (Загальна характеристика..., 2011).

У всесвітній стратегії ботанічних садів з охорони рослин (у Лас-Пальмасі, 1985) одним з основних напрямів наукових досліджень визначено збагачення генофонду рослин селекційними методами та селекцією нових культур і опрацювання біологічних основ їх вирощування. Одним із важливих завдань ботанічних садів та дендропарків є інтродукційна й селекційна робота з видами, які представляють високу народногосподарську та економічну цінність, у тому числі енергетичними, лікарськими, пряноароматичними, медоносними, сидеральними та інші сировинними рослинами (Фундаментальні..., 2022). За головним напрямом робота із колекційним

фондом енергетичних та ароматичних рослин відповідає всесвітній стратегії ботанічних садів з охорони рослинної різноманітності.

Сьогодні набули актуальності питання створення нових культур та сортів рослин, адаптованих до мінливих кліматичних умов. Виведення цих рослин дозволить вирішити такі питання, як забезпечення людства збалансованими продуктами харчування, технічними, енергетичними й лікарськими засобами, а тваринництва – високоякісними кормами. Тому вирішення цих завдань, зокрема в Україні, є однією з основних складових поліпшення якості життя завдяки задоволенню базових потреб людини, її здоров'я та екологічного добробуту країни. У зв'язку з цим необхідно розробити нові біологічні заходи, щоб агроландшафти не лише забезпечували людину потрібною чистою продукцією, а й сприяли регенерації води і повітря, підтриманню здоров'я населення. Використання нових культур як сировини для біопалив, фітодобрив, алелохімікатів має велике екологічне й економічне значення.

Рослинний світ має величезний потенціал, однак людство використовує лише 5 % видів рослин. Історично так склалося, що ботанічні сади і дендрологічні парки є важливими науковими центрами з інтродукції, акліматизації та селекції, збереження і збагачення різноманітності рослин у всьому світі. Неоціненна роль ботанічних установ у охороні рідкісних рослин природної флори. Як живий генетичний банк рослин, колекційні фонди ботанічних установ слугують важливою базою для проведення різного плану наукових досліджень, відбору цінних генотипів для селекційно-генетичної та біотехнологічної роботи, для збереження видів рослин, насіння яких не може тривалий час зберігатися в насінних банках, а також для виконання еколого-просвітницької роботи. Саме тому ботанічні сади та дендропарки України є стратегічно важливими об'єктами національного значення, які виконують важливу роль у збереженні біорізноманітності рослин та етноботанічних традицій країни. За нашими підрахунками, ресурси інтродукованих рослин України становлять близько 40 тис. таксонів. У цьому контексті Національний ботанічний сад імені М. М. Гришка НАН України (НБС) як провідна науково-дослідна установа у цій галузі відігравала та відіграє провідну роль в нашій державі.

Шляхом всебічного вивчення інтродукційних ресурсів корисних рослин світу в Національному ботанічному саду імені М. М. Гришка НАН України (НБС) створено багатий колекційний фонд рослин (близько 17,2 тис. зразків). Районування й широке впровадження сортів нових рослин в Україні свідчать про високу стійкість та господарську цінність їх у конкретних умовах. Учені НБС здійснюють важливі фундаментальні та прикладні дослідження в галузі інтродукції, акліматизації, селекції, біотехнології корисних рослин, збагачення рослинних ресурсів та впровадження у виробництво нових розробок з фітотехнологій. Зокрема, в НБС створено близько 450 сортів на основі 70 нових культур, інтродукованих науковцями саду. Це становить 43 та 51 % відповідно від загальної кількості інтродукованих рослин, включених до Державного реєстру сортів (Державний реєстр, 2024).

Відділ культурної флори НБС є важливим науковим і практичним центром у галузі інтродукції й акліматизації рослин, селекції та впровадження сортів у виробництво. Створено унікальні за якісним і кількісним складом колекції корисних рослин з різних ботаніко-географічних регіонів світу. Ці величезні колекції мають надзвичайно важливе наукове та економічне значення. Усі колекції є особливо цінними з погляду збереження різноманітності рослин *ex situ*, виробництва нової сировини на основі інтродукованих харчових, кормових, лікарських, технічних і біоенергетичних рослин.

Основними напрямками роботи відділу є інтродукція, акліматизація, селекція і біотехнологія рослин; збільшення видової та формової різноманітності культурфітоценозів; розробка біоекологічних методів з підвищення родючості ґрунту та продуктивності культурфітоценозів; виробництво нової сировини на основі інтродукованих харчових, кормових, лікарських, технічних і біоенергетичних культур. Проводяться всебічні дослідження з інтродукції, акліматизації, біотехнології, інтенсифікації продукційного процесу, алелопатичної взаємодії та післядії, селекції корисних рослин поліфункціонального значення, опрацювання основ технології їх культивування в рамках експериментальної, економічної і етноботаніки, генетики, фізіології та біохімії рослин.

1.1. Становлення та розвиток колекцій енергетичних та ароматичних рослин

За багаторічний період інтродукційної та селекційної діяльності у відділі культурної флори НБС зібраний цінний колекційний фонд енергетичних сировинних, пряно-смакових, лікарських, ефіроносних, сидеральних, медоносних та інших груп рослин, який нараховує понад 2560 зразків. Складова частина цього генофонду, а саме «Колекційний фонд енергетичних та ароматичних рослин Національного ботанічного саду імені М. М. Гришка НАН України» (1775 зразків) включений до Переліку об'єктів, що становлять національне надбання (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 січня 2015 р. № 59-р; Розпорядження Президії НАН України від 10.02.2015 № 73) (Наукові..., 2019).

Колекційний фонд енергетичних та ароматичних рослин складається з колекції сировинних енергетичних рослин, які використовуються на тверде біопаливо та біогаз (315 зразків), олійних енергетичних рослин для одержання біодизелю (215), цукроносних енергетичних рослин – джерела біоетанолу (150), пряно-смакових (248), ефіроносних (198), лікарських рослин (419) і експозиційної ділянки «Сад ароматів» (120 зразків) та експозиційно-селекційної ділянки ДСГВ «Глеваха» (110 зразків). Цей колекційний фонд формувався науковцями НБС протягом тривалого періоду (колекція ароматичних рослин – близько 80 років, енергетичних – понад 30 років) і є найбільшою базовою колекцією цих груп рослин в Україні.

Історія створення та етапи розвитку. У витоках створення колекційного фонду ароматичних та сировинних рослин Національного ботанічного саду імені М. М. Гришка НАН України стояли видатні інтродуктори академіки М. М. Гришко та А. М. Гродзинський, професори Д. Ф. Лихвар та Ю. А. Утеуш і провідні наукові співробітники А. П. Лебеда та Г. М. Рибак. Початком створення колекції ароматичних рослин слугували зразки, перенесені з київського Акліматизаційного саду акад. М. Ф. Кашенка. Частина з них збереглася до 1945 р. та в подальшому поповнила колекційний фонд (Рахметов, 2011).

У вересні 1945 р. за ініціативою та підтримки академіка АН України М. М. Гришка було започатковано формування колекції корисних

рослин у новоствореному відділі культурної флори, який очолив відомий український вчений, селекціонер, професор Д. Ф. Лихвар. Під його керівництвом було започатковано створення колекційних ділянок культурних рослин у ботанічному саду.

За період 1948-1953 рр. на колекційних ділянках ботанічного Саду випробовувалися 817 різних видів і форм зернових злаків, бобових та інших рослин, 277 – лікарських і ефіроолійних рослин відкритого і 131 – захищеного ґрунту, 66 – пряноароматичних і 16 – екзотичних оранжерейних пряних рослин, 10 – олійних, 72 – цукроносних і крохмаленосних і 25 – інсектицидних рослин.

У цей період, під час проектування ділянок „Культурна флора Центрального ботанічного саду АН УРСР” та безпосереднього створення колекції корисних рослин, крім Д. Ф. Лихваря, активну участь брали Г. П. Рудковський, Г. М. Рейтблат, Н. С. Самчевська, М. І. Бондарь, М. М. Дружиніна.

У зв'язку зі зміцненням наукових відділів ботанічного саду АН УРСР в 1953 р. реформували відділи культурної флори (нових сільськогосподарських рослин) і квітникових й оранжерейних рослин та створили новий відділ декоративних і технічних культур. У квітні 1953 р. завідувачем відділу став с.н.с., к.б.н. І. О. Дрига. З часом (1957 р.) відділ знову перейменували у відділ культурної флори. В цей період І. О. Дрига продовжував очолювати згаданий відділ. Він брав безпосередню участь у складанні списків рослин, необхідних для будівництва Ботанічного саду, проектуванні й створенні експозиційних ділянок харчових та лікарських рослин, складанні проектних завдань інженерних споруд.

Із 1958 р. по 1961 р. академік АН УРСР Микола Миколайович Гришко як завідувач відділу культурної флори, а після до 1964 р. – старший науковий співробітник, очолював роботу із збереження та збагачення колекційних фондів корисних рослин.

Із 1961 р. до 1965 р. відділ культурної флори (інтродукції та акліматизації культурних рослин) очолював кандидат с.-г. наук Феофан Григорович Передерій. Він безпосередньо працював над вивченням сировинних кормових рослин та газонних трав. У відділі також були групи плодових, сільськогосподарських і субтропічних рослин.

Колекція сільськогосподарських рослин у 1965 р. налічувала близько 2000 видів і форм, у тому числі: харчових – 960, сировинних – 420, лікарських – 400.

Із 1965 р., після реформування завідувачем відділу інтродукції культурних рослин став Іван Миронович Шайтан. У цей період у відділі продовжували займатися вивченням нових і малопоширених харчових, лікарських, сировинних, плодових рослин і газонних трав інтродукованих у ЦРБС.

За ідеями академіка АН УРСР А. М. Гродзинського було вирішено створити відділ, який би займався новими культурами та впровадженням наукових розробок Ботанічного саду у виробництво. За наказом на посаду завідувача відділу нових культур та впровадження було затверджено к.с.-г.н. Ю. А. Утеуша. Основні зусилля колективу відділу на той час спрямовувалися на вивчення попиту та впровадження розробок Ботанічного саду.

У зв'язку з ліквідацією відділу інтродукції культурних рослин (наказ № 42 від 3 березня та наказ № 73 від 1 квітня 1970 р.) та створенням відділу акліматизації рослин ім. М. Ф. Кащенко, було вирішено перемістити із попереднього відділу до відділу нових культур і впровадження групу сільськогосподарських рослин з відповідними ділянками та співробітниками (к.с.-г.н. Ф. Г. Передерія, к.б.н. І. Б. Чорного, м.н.с. М. С. Бурачинську, інж. І. Л. Кусрашвілі, фітотехніків – Н. Ф. Касаткіну, І. С. Добровольську і робочих – Н. П. Заболотню, Н. П. Чипозубову), яких необхідно було розміщувати в приміщеннях корпусу №3.

На початку 70-х років у відділі було розпочато реконструкцію та закладання колекційно-експозиційних ділянок корисних рослин. У 1974 р. було закладено колекцію сировинних кормових рослин на новому місці, яка знаходиться там і нині. В цей період у створенні колекції рослин активну участь брали І. Б. Чорний, В. О. Котик, В. Ю. Бондарук, Є. М. Павлюк, О. О. Перепелиця.

На території Ботанічного саду на Звіринці експозиційно- колекційна ділянка “Пряноароматичні рослини” була закладена ще перед другою світовою війною. У 1971-1972 рр. у відділі було розпочато відтворення колекції пряноароматичних рослин. Робота виконувалася під керівництвом професора Ю. А. Утеуша провідним інженером

О. Г. Демченко, за участю техніків Т. М. Гмир та В. М. Сергієнко. Вивченням перспективних видів пряноароматичних рослин у різні часи займалися наукові співробітники Н. С. Бурачинська, В. П. Петрова, А. Д. Кодинець, Г. М. Рибак, Л. Р. Романенко. О. А. Корабльова, М. В. Рись, К. М. Крюкова, М. О. Газнюк.

Важливий внесок в інтродукцію та використання пряноароматичних рослин внесла п.н.с., к.б.н. Г. М. Рибак разом з очолюваною нею групою. Ними були відібрані рослини, здатні замінити імпортований чорний перець або гвоздику у продуктах харчування.

Протягом 1969-1980 рр. у відділі існувала група лікарських рослин, яка займалася інтродукцією та використанням цінних фітозразків. З часом, у 1980 р. згадана група відокремилася та стала самостійною лабораторією, а пізніше (1988 р.) – відділом медичної ботаніки. Згодом, у вересні 2003 р. відділ медичної ботаніки за Наказом директора був реорганізований та приєднаний до відділу нових культур (з 2016 р. культурної флори) як самостійна лабораторія медичної ботаніки.

За період з 1969 р. по 1986 р. професор Ю. А. Утеуш був завідувачем, а з 1986 р. по 2000 р. виконував обов'язки завідувача відділу нових культур. Загалом він очолював відділ майже 30 років.

На початку 2000 р. загальний колекційний фонд корисних рослин відділу налічував 327 таксонів. Професору Ю. А. Утеушу разом з очолюваним ним колективом вдалося визначитися з основними науковими напрямками відділу нових культур. Це інтродукція, експериментальна ботаніка, селекція кормових, пряноароматичних та овочевих рослин. На чолі з Ю. А. Утеушом селекціонерами відділу на той період було створено 45 сортів кормових, овочевих, пряноароматичних культур, значна частина яких була занесена в Реєстри сортів рослин України (Рахметов, 2011).

Від листопада 2002 р. і до теперішнього часу відділ нових культур очолює професор Д. Б. Рахметов (Постанова Президії НАН України №130 від 28.05.03 “Про затвердження на посаду завідувача відділу нових культур”). У зв'язку з оптимізацією НБС за Наказом директора № 11-0 від 31.03.2016 р. відділ нових культур було перейменовано на відділ культурної флори.

За цей час були створені нові наукові колекційні та експозиційні ділянки («Технічні рослини», «Енергетичні рослини», «Ефіроносні

рослини», «Сад ароматів»). Реконструйовано та розширено колекційні ділянки «Нові кормові та сировинні рослини», «Газонні трави», «Пряносмакові рослини», «Овочеві рослини». У Дослідному господарстві НАН України «Глеваха» функціонує експериментально-польова лабораторія нових культур та створено експозиційно-селекційні ділянки найважливіших енергетичних і сировинних рослин. Загалом колекційний фонд відділу за цей період суттєво збагачений та на тепер налічує понад 2260 таксонів. Розроблено основні засади стратегії розвитку важливих наукових напрямів з корисних рослин, план організації території та положення про відділ. Узагальнено фундаментальні та прикладні наслідки багаторічної роботи з інтродукції, акліматизації, фізіології та біохімії, селекції та генетики нових, нетрадиційних, малопоширених енергетичних та ароматичних рослин (Колекційний ..., 2020).

У колекційному фонді представлені рослини з різних ботаніко-географічних районів світу. До його складу входять одно-, дво- та багаторічні моно- та полікарпічні рослини. За життєвою формою в більшості зразки трав'яних рослин. Серед деревних – наявні дерева, кущі та напівкущі. За відношенням до світла, вологи, температури, кислотності, засоленості та трофності ґрунту, інших екологічних чинників у колекції представлені різні групи рослин. Загалом, більшість з них пройшли тривале інтродукційне випробування, адаптовані до умов України, забезпечують високий продуктивний потенціал і здатні до розмноження, а окремі представники – до натуралізації (Інтродукція..., 2020).

Значення колекції об'єкту НН. За кількісним і якісним складом колекція енергетичних та ароматичних рослин НБС немає аналогів в Україні і є однією з найкращих у світі. Вона є джерелом збереження і відтворення в умовах культури раритетного фітогенофонду відповідних груп рослин флори України та інших країн. У колекційному фонді зібрані рослини, які мають надзвичайно важливе наукове, економічне, соціальне, просвітницьке та пізнавально-етноботанічне значення. Ця колекція є особливо цінною з погляду збереження різноманітності рослин *ex situ*, важливим генетичним фондом для селекції і створення нових форм та сортів з підвищеними господарсько-цінними властивостями і виробництва нової фітосировини на основі найпродук-

тивніших біоенергетичних, пряно-смакових, ефіроносних та лікарських культур.

Значущим є і те, що в складі колекційного фонду є близько 70 сортів власної селекції, на які отримано авторські свідоцтва та патенти, і які рекомендовані для вирощування в різних агрокліматичних зонах України. У Державний реєстр сортів рослин України вперше введено близько 40 нових високопродуктивних економічно-цінних культур із складу колекційного фонду, які дозволили значно розширити (близько 16%) сортимент культивованих рослин в Україні. Колекційний фонд став важливою базою для створення понад 10 нових культур в Україні, серед яких щавнат, мальви гібридні, сурап, що стали добре відомі вітчизняним та закордонним науковцям і агровиробникам. Колекція є мобільним об'єктом, щорічно вона поповнюється новими інтродуцентами і створеними формами найцінніших енергетичних та ароматичних рослин.

Колекційний фонд протягом багаторічного періоду слугує основою для створення цільових колекцій в окремих ботанічних садах і профільних науково-дослідних установах та вищих і середньо-спеціальних навчальних закладах тощо. Найперспективніші представники колекції постійно залучаються до дослідження фундаментальних і прикладних проблем з інтродукції, акліматизації, селекції, біотехнології провідними науково-дослідними центрами України (установи НАН, НААН, Міністерства освіти і науки) та інших країн. Вона є еталоном у сфері державного сортовипробування.

Особливе положення в колекційному фонді займають рідкісні види (близько 4% від загального складу) та види, що занесені до Червоної книги України. Чисельність їх у природі неухильно скорочується через неконтрольовані і нераціональні прийоми збору та заготівлі сировини в споживацьких цілях. Зважаючи на важливу цінність рідкісних рослин у складі колекції в НБС, значна увага приділяється збереженню їх генофонду, що є резервом для репатріації цих видів у місця природного зростання в разі потреби.

На основі використання найцінніших складових колекційного фонду енергетичних та ароматичних рослин розроблено близько 50 перспективних фітотехнологій з виробництва біопалива, харчових продуктів та лікарських фітозасобів. Новизна отриманих результатів

підтверджена понад 20 винаходами. Спираючись на науковий об'єкт, опрацьовано нормативно-технологічну документацію (Технічні умови) на свіжу і суху траву та насіння ароматичних рослин і на пряні приправи, яка регламентує їх застосування в переробній промисловості. Уперше в Україні розроблено понад 45 Методик проведення експертизи сортів нових культур на відмінність, однорідність і стабільність, які опубліковані в офіційному бюлетені Державної служби з охорони прав на сорти рослин Мінагрополітики України. Розроблено методику та шкалу для енергетичної оцінки рослин, які стали основою для Держкомісії з сортовипробування при реєстрації нових сортів біоенергетичних культур.

На базі об'єкта національного надбання (ОНН) підготовлено і захищено 3 докторських та близько 35 кандидатських дисертацій. Опубліковано понад 40 монографій і близько 600 статей у провідних фахових виданнях.

На засадах колекційного фонду за останній період виконано понад 20 відомчих тем, проєктів з цільових комплексних програм і науково-технічних та інноваційних проєктів установ НАН України та Міжнародних грантів (понад 10), що свідчать про вагомість і науково-практичну значимість і високий рівень розробок з енергетичних та ароматичних рослин.

Результати інтродукційної та селекційної роботи. Важливими науковими результатами багаторічної роботи, спрямованої на покращення якості життя в Україні є: створення нових цільових колекцій енергетичних та ароматичних рослин; мобілізація та підбір для умов України високоадаптивних культур з широкою екологічною пластичністю; збереження та збагачення різноманіття корисних рослин і покращення продукційного процесу фітоценотичними, інтродукційними, біотехнологічними, селекційними методами; дослідження біолого-морфологічних та екологічних особливостей рослин з метою підвищення адаптивного та продуктивного потенціалу нових культур і створених сортів різного напрямку використання; розроблення наукових засад конструювання нових культур та суттєве поліпшення існуючих з метою створення рослин із заданими біологічно-господарськими параметрами; досягнення екологічної рівноваги у фітоценозах та безпечності рослин для навколишнього середовища; визначення

алелопатичної сумісності нових і традиційних культур при спільному зростанні, позитивної взаємодії та післядії сидеральних рослин при органічному виробництві; розробка фізіолого-біохімічних основ акліматизації та селекції як важливої складової підвищення кількісних та якісних параметрів рослинної сировини, що використовується на енергетичні, лікарські та харчові цілі (Рахметов, 2011; Адаптація..., 2017; Стійкість..., 2022).

На сьогодні основними напрямками роботи є збереження, збагачення та використання генофонду корисних рослин поліфункціонального значення. Проводяться всебічні дослідження з інтродукції, акліматизації, біотехнології, інтенсифікації продукційного процесу, алелопатичної взаємодії та післядії, селекції енергетичних, пряноароматичних, лікарських тощо груп рослин, опрацювання основ технології їх культивування в рамках експериментальної, економічної та етноботаніки. Актуальними стали дослідження, які проводяться за новими напрямками – медична ботаніка, фітоергономіка, фітотехнологія, екологія альтернативних культур, фітоенергетика (Фундаментальні..., 2022). Створено унікальні за якісним і кількісним складом колекції корисних рослин з різних ботаніко-географічних регіонів світу. Ці величезні колекції мають надзвичайно важливе наукове та економічне значення. Усі колекції є особливо цінними з погляду збереження різноманітності рослин *ex situ*, виробництва нової сировини на основі інтродукованих харчових, лікарських і біоенергетичних культур (Інтродукція..., 2020).

У НБС накопичені вагомі результати в галузі інтродукції та акліматизації рослин, селекції та впровадження нових культур у виробництво з метою ефективного використання рослинних ресурсів в Україні, збагачення видового і сортового різноманіття, підвищення стійкості та продуктивності культурфітоценозів (Фундаментальні..., 2022).

Упродовж останніх років з використанням колекційного фонду одержано низку важливих результатів з інтродукції, акліматизації та селекції рослин; дослідження видової різноманітності культурфітоценозів, покращення біоекологічного стану ґрунтів та відпрацьовано технологію виробництва нової сировини на основі інтродукованих корисних культур.

Розроблено концепцію (на прикладі нових енергетичних, пряносмакових, ефіроносних, лікарських рослин) ролі інтродукції як важливого фактору збагачення рослинних ресурсів і збільшення видового різноманіття культурфітоценозів та класифікації інтродуцентів за біолого-екологічними, фізіолого-біохімічними властивостями і господарським призначенням. За допомогою різних селекційно-генетичних та біотехнологічних методів створено високопродуктивні, адаптовані до екологічних умов України сорти інтродукованих культур (Інтродукція..., 2020).

Розроблено сучасні методи та технології підвищення ККД фотосинтезу (на 40-50 %) шляхом подовженого використання сонячної енергії з участю холодостійких, зимостійких, високопродуктивних нових культур, які інтенсивно вегетують рано навесні та пізно восени.

Доведено роль інтродукції рослин як надзвичайно важливого засобу екологічної оптимізації культурфітоценозів. З'ясовано значення альтернативних сировинних культур у біоекологізації землеробства. На їх основі розроблено нові методи підвищення родючості ґрунтів та ефективного використання орних земель, усунення алелопатичної ґрунтової, пригнічення патогенної мікрофлори і бур'янів, а також позитивного впливу на рівень продуктивності фітоценозів. Шляхом використання високопродуктивних нових культур родини *Fabaceae* досягнуто збагачення ґрунту біологічним азотом від 70 до 450 кг/га на рік, що забезпечує виробництво екологічно чистої продукції.

Виявлено особливості росту, розвитку та продуктивні показники нових культур у полідомінантних агрофітоценозах та визначена конкурентоспроможність їх до сегетальної рослинності. Розроблено рекомендації з вирощування і технічні умови з використання сортів нових сировинних, енергетичних, пряносмакових, лікарських та ефіроносних культур і надано енергетичну й економічну оцінку їх ефективності.

На основі нових сортів одно- та багаторічних інтродуцентів розроблено технології вирощування біоенергетичних рослин (з метою отримання біодизеля та твердого біопалива) для забезпечення потреб людства в енергоресурсах завдяки поновлювальним джерелам енергії.

Унікальні колекції корисних рослин, що зібрані в колекційному фонді об'єкту національного надбання, є надійною базою для створення

нових культур та гібридів і подальшого розвитку селекційних досліджень. Ці колекції – невичерпний генофонд для створення нових сортів (Наукові..., 2019).

Уперше створено сорти невідомих у світі культур – щавнату (с. Румекс ОК-2, Бієкор-1, Київський ультра, Наставник), чини гібридної багаторічної (с. Попелюшка). Вперше у світовій практиці шляхом віддаленої гібридизації виведено високопродуктивні міжвидові гібриди факультативно самозапильних однорічних мальв (с. Рюзана, с. Унава, с. Ніка). Зважаючи на наведене вище, можна стверджувати, що головним центром виникнення згаданих нових корисних культур виступає Національний ботанічний сад імені М. М. Гришка НАН України. Це є однією з важливих теоретичних передумов успішної інтродукційної, генетично-селекційної роботи, що виконується в ботанічному саду.

Сорти нових корисних рослин не мають аналогів або значно переважають сорти традиційних культур, вирізняються високою продуктивністю й поживними якостями та екологічною пластичністю. Однорічні холодостійкі культури з високим фотосинтетичним потенціалом і коротким вегетаційним періодом дозволяють збільшити виробництво та подовжити період використання фітосировини за вирощування у проміжних посівах. Сорти багаторічних сировинних культур (щавнату, сіди багаторічної, сільфію пронизанолистого) є енергозберігаючими, зростають на одному місці 10-15 років і в 3-4 рази перевищують за строками продуктивного використання традиційні бобові культури та забезпечують здешевлення фітомаси.

Найважливішим напрямом використання нових інтродуцентів у культурфітоценозах є вирощування їх як сидеральних культур. Високі фіторе mediaційні та меліоративні якості представників родини капустяних і мальвових встановлено в багатьох дослідженнях. Використання біомаси цих культур як сидератів, поряд з бактеріальними препаратами, дає можливість одержати заплановані врожаї за дефіциту мінеральних і органічних добрив. Після них посіви зернових менше ушкоджуються кореневими гнилями, значно знижується засміченість одно- і багаторічними бур'янами. Вони впливають на продуктивність наступних культур сівозміни. Урожайність

картоплі, наприклад, збільшується на 30-100%, зернових – на 25-80% (Рахметов, 2011).

Нові сидеральні культури – суріпиця, редька олійна, гірчиця сарептська, мальви однорічні мають важливе значення для усунення алелопатичної ґрунтової. Після заорювання їх фітомаси в ґрунт надходить велика кількість органічних речовин, які інтенсифікують мікробіологічні процеси, змінюють алелопатичний режим. До того ж, сидерати очищають ґрунт від продуктів життєдіяльності попередніх культур поглинаючи їх, включаючи метаболізм й інактивацію.

Впровадження нових сортів у практику сприяє піднесенню рівня аграрного виробництва в державі. У народне господарство України впроваджено понад 50 сортів енергетичних, пряноароматичних, ефіроносних, сидеральних культур.

Розроблено й впроваджено у промисловість продукти з використанням пряноароматичних культур сортів власної селекції: овочеві маринади, ковбасні вироби, алкогольні та безалкогольні напої, сухі пряні приправи, фруктових-овочеві консерви для дитячого, лікувального та профілактичного харчування. Майже всі наші сорти ароматичних рослин мають широкий спектр використання і можуть слугувати не лише ароматизаторами, а й використовуватись як медоносні, лікарські і навіть декоративні рослини (Корабльова, Рахметов, 2012).

В інтродукційний та селекційний процес з перспективних корисних рослин важливий вклад внесли доктори наук Ю. А. Утеуш (представники родини *Brassicaceae*) та Д. Б. Рахметов (одно- і багаторічні види родини *Malvaceae*), кандидати наук К. М. Кривицький (*Raphanus sativus* L.), Л. П. Мордатенко (види родини *Brassicaceae*), І. К. Кудренко (види *Rumex patientia* L., *R. tianschanicus* A.Los.), О. А. Корабльова (пряноароматичні рослини), Н. О. Стаднічук та Л. В. Тодорова (*Silphium perfoliatum* L.), В. Х. Глабець (*Sorghum alnum* Parodi.), А. А. Разіна (*Helianthus tuberosus* L.), Г. Г. Ісмаїлова (*Bunias orientalis* L.), О. М. Вергун (*Symphytum* L.), О. Л. Андрущенко (види роду *Amaranthus* L.), О. М. Козленко (високоолійні рослини), С. М. Ковтун-Водяницька (види роду *Nepeta* L.), В. О. Деркач (*Marrubium vulgare* L.), О. П. Бондарчук (види роду *Astragalus* L.), О. В. Сокол (види роду *Arctium* L.). На тепер на базі цих колекцій

докторанткою Л. А. Котюк підготовлено та захищено докторська дисертація. Успішно виконують інтродукційні дослідження з вивчення та використання ароматичних рослин докторантка І. В. Іващенко і здобувачка О. В. Мельничук.

Завдяки наслідкам інтродукційної та селекційної роботи, яка виконувалася на базі цих колекцій, в Україні стали добре відомими низка культур: редька олійна, суріпиця, тифон, козлятник, чина, елевсіна, сіда, мальви однорічні, майоран, топінсоняшник, міскантус, просо прутоподібне тощо. Визначено місце цих культур в агроєкосистемах.

Науково-інноваційні розробки. Використання результатів на практиці. За результатами багаторічних досліджень складових об'єкту Національного надбання співробітниками відділу отримано понад 20 патентів на винаходи і близько 60 авторських свідоцтв на сорти, розроблено 5 Державних стандартів, 46 Методик та 2 технічних регламенти.

Розроблено технології з виробництва на основі колекційного фонду альтернативних видів палива (до 20) та целюлозно-паперової продукції (4), високовітамінних та білкових харчових продуктів (18), лікарських та ароматичних фітозасобів (20), зелених добрив (5).

Наукові розробки з використанням складових колекційного фонду (близько 20) увійшли до Довідкового видання «Перспективні науково-технічні розробки НАН України» (2020), «Агропромисловий комплекс та декоративне садівництво», «Паливно-мастильні матеріали та технології» та «Харчова промисловість» (Перспективні..., 2017).

Розроблено перспективні технології виробництва фітосировини нових енергетичних рослин для отримання біопалива різних напрямів використання, як-от: біоетанол, біодизель, біогаз та тверде біопаливо (Біологічні..., 2010; Система..., 2014). Вперше в Україні розроблено методику та шкалу для енергетичної оцінки рослин, які стали основою для Держкомісії з сортовипробування при реєстрації нових сортів біоенергетичних культур.

Для різних кліматичних зон України розроблено наукові засади альтернативного біоконвеєру, який завдяки розширенню спектра рослин, що використовуються, дозволив на 1,5-2,0 місяці збільшити тривалість та обсяги надходження фітосировини і зменшити дефіцит харчового та кормового рослинного білку.

Розроблена та запроваджена технологія застосування альтернативних фітодобрих для покращення родючості ґрунтів, підвищення рівня продуктивності агроценозів, пригнічення патогенної мікрофлори та бур'янів, зменшення ерозійних процесів ґрунтів і хімічного навантаження на довкілля. Зокрема підтверджено, що застосування цієї технології забезпечує зростання врожайності наступних сільськогосподарських культур на 20-30%.

Їх впроваджено на підприємствах у 20 областях України та 8 країнах світу, що межують з нашою державою.

В дослідному господарстві НАН України (сmt. Глеваха) налагоджено розмноження насінників нових культур та сортів, що дозволяє розширити впровадження їх в Україні. На базі колекційного фонду корисних рослин науковцями організовано та проведено 12 Міжнародних і Всеукраїнських науково-практичних конференцій з теоретичних та прикладних аспектів інтродукції, селекції й використання корисних рослин і опубліковано 12 Збірників матеріалів конференцій. Співробітники брали участь з доповідями у понад 130 науково-практичних конференціях, симпозіумах, школах, у тому числі до 50 Міжнародних конференцій за межами України.

Щорічно на базі колекційного фонду відділу проводяться численні екскурсії (понад 30) для студентів вищих та середніх навчальних закладів. Надається близько 200 консультацій з енергетичних, пряноароматичних, лікарських, ефіроносних рослин і нових розробок. Розробки з корисних рослин демонструвалися на міських та Всеукраїнських виставках. Із генетичного фонду ОНН насіння нових корисних рослин передається в інші установи (ботанічні сади, дендропарки, науково-дослідні інститути, вищі навчальні заклади) для створення колекцій (до 20 установ близько 500 зразків).

Особлива увага приділяється популяризації результатів наукових досліджень через засоби масової інформації.

Колекційний фонд енергетичних та ароматичних рослин є важливою базою для створення нових експозицій та колекцій. У НБС з використанням різних груп рослин створено нова експозиційна ділянка «Сад ароматів».

На разі сьогодні триває формування нової експозиційної ділянки «Високодекоративні енергетичні та ароматичні рослини».

За результатами багаторічної науково-практичної діяльності, яка була спрямована на всебічні дослідження та практичне використання об'єктів, що є складовою колекції, отримано ряд нагород: дві Державні премії в галузі науки і техніки (Лебеда А. П., Джуренко Н. І., 1992; Рахметов Д. Б., 2011), премія Ради Міністрів (Утеуш Ю. А.), премія НАН України ім.академіка В. Я. Юр'єва (Утеуш Ю. А., Гринь В. П., Рахметов Д. Б.), премія ім. академіка М. М. Гришка (Рахметов Д. Б., Стаднічук Н. О., Корабльова О. А.), дві золоті, дві срібні і шість бронзових медалей ВДНГ, дві іменні стипендії Президента України, Почесна грамота Верховної Ради України і десять Почесних грамот Президії Національної академії наук України та інших міністерств.

Про важливість та актуальність проведених робіт у міжнародному контексті свідчить те, що впродовж останніх 10 років укладено договори про співпрацю з науковцями США, Китаю, Німеччини, Франції, Південної Кореї, Польщі, Білорусі, Казахстану, Словаччини, Азербайджану, Грузії, Молдови.

Колекційний фонд енергетичних та ароматичних рослин має важливе стратегічне значення, як такий, що включає велику кількість видів, форм та сортів рослин. Збереження, збагачення та ефективного використання цінного генофонду лікарських, пряносмакових, ефіроносних, біоенергетичних груп рослин сприяє вирішенню важливих завдань щодо забезпечення продовольчої та енергетичної безпеки країни. Генетичні ресурси корисних рослин це національне багатство, збереження яких має важливе стратегічне значення.

Неоціненне соціальне значення об'єкту НН. Він відіграє важливу роль у презентації різноманіття корисних рослин у вигляді живих колекцій, насіння, гербарних зразків, каталогів та збірників, які дозволяють ознайомитися широким верствам населення, школярам, студентам, аматорам, науковцям тощо з цим надбанням. Колекція виконує просвітницьку та пізнавальну роль, розширює уявлення відвідувачів щодо необхідності охорони та можливостей використання рослинного багатства України. Поширення розробок у садівництві та аграрному виробництві забезпечує зайнятість населення, покращує стан ландшафтів та розширює асортимент фітосировини і високоякісної продукції різного напрямку використання.

Колекційний фонд протягом багаторічного періоду слугує базою для створення високоадаптивних, продуктивних сортів господарсько-цінних культур. На його основі розроблено різні фітотехнології з переробки та використання фітосировини, а також технічні умови на нову продукцію. Їх впровадження в аматорське та промислове садівництво й агровиробництво сприяє розширенню асортименту вирощуваних культур і сортів та виробництву нової продукції на основі нетрадиційної фітосировини. Це дозволяє збагатити раціон людей високобалансованими харчовими продуктами, цінними фітозасобами та сприяє виробництву альтернативних видів біопалива. Великий попит на нову продукцію, широке впровадження у виробництво наукових розробок НБС з цього напрямку свідчить про велику економічну та енергетичну цінність окремих складових об'єкту НН.

У контексті важливого екологічного значення об'єкту НН варто зазначити: підбір високоадаптивних, стійких рослин в умовах ксерофітизації; розробка сучасних фітотехнологій щодо оздоровлення ґрунтів (застосування фітодобрив), очищення його від шкочинних організмів, збагачення гумусом, регулювання режиму засоленості та кислотності ґрунту; використання розробок у фіторемедіації для очистки ґрунтів від важких металів та радіонуклідів; попередження ерозійних процесів завдяки формуванню великої біомаси або післяжнивних і післяукісних решток; зменшення навантаження на ґрунти за вирощування багаторічних рослин (упродовж 10-30 років), де суттєво зменшується кількість механічних операцій в період вегетації; значну роль нових культур у снігозатриманні; можливість використання нових розробок в органічному виробництві. Завдяки стійкості нових культур до шкочинних організмів виключається необхідність застосування пестицидів, що дозволяє отримати високоякісну органічну продукцію.

Введення в культуру рідкісних та ендемічних корисних рослин (лікарських, пряноароматичних, ефіроносних) сприяє забезпеченню переробної галузі необхідною сировиною і, як наслідок, збереженню їх природних популяцій.

Збагачення генофонду стародавніх культур і сортів та розповсюдження їх серед аматорів дозволяє зберегти етноботанічні традиції.

Отже, колекційний фонд пряноароматичних, ефіроносних, лікарських та енергетичних рослин Національного ботанічного саду імені М. М. Гришка, який входить до складу наукового об'єкту, що становить національне надбання, має близько 80-річну історію створення, становлення та розвитку основних напрямів.

За використання потенціалу колекційного фонду здійснено вагомий внесок у розвиток теоретичних міждисциплінарних наукових напрямів та отримано фундаментальні результати щодо розробки біолого-екологічних, селекційно-генетичних, біотехнологічних, фізіолого-біохімічних та фітоценотичних засад підвищення ефективності процесу інтродукції, акліматизації, адаптації рослин, збереження та збагачення фітогенетичного різноманіття, стійкості, продуктивності та якісно-кількісних характеристик нових культур та генотипів. Завдяки цьому розроблено науково-практичні засади відтворення і використання фітогенетичного різноманіття для біологічної, екологічної, продовольчої та енергетичної безпеки.

Перспективи розвитку наукового об'єкту. У перспективі буде посилено роботу у галузі збереження та збагачення рослинного різноманіття, інтродукції, акліматизації, селекції, використання нових рослинних ресурсів у виробництві.

Розвиток колекційного фонду і надалі відповідатиме Всесвітній стратегії ботанічних садів, яка полягає в збагаченні генофонду рослин нових культур і опрацюванні біологічних основ їх вирощування, насамперед видів, що мають велику господарську та економічну цінність і високу стійкість за умов кліматичних змін. Важливими теоретичними засадами інтродукції нових корисних рослин буде збагачення ресурсів нетрадиційних культур різного напрямку використання; збільшення фотосинтетичної продуктивності інтродуцентів за рахунок підвищення ККД фотосинтезу; створення нових, невідомих у світі культур; еколого-біологічні принципи підвищення продуктивності культурфітоценозів та регулювання рівня родючості ґрунту; використання можливостей нових біоенергетичних рослин для забезпечення потреб людства в енергоресурсах за рахунок відновлювальних джерел енергії.

Основні зусилля колективу надалі спрямовуватимуться на вирішення теоретичних та прикладних питань інтродукції, селекції і використання

нових культур, посилення кадрового потенціалу та створення конкурентноспроможних сортів і розробок, створення нових колекційних та експозиційних ділянок, забезпечення збереження і збагачення генофонду енергетичних та ароматичних рослин.

Необхідно інтенсифікувати фундаментальні дослідження із загальної теорії інтродукції, акліматизації, селекції рослин та розробки фітотехнологій на основі окремих складових колекційного фонду.

Слід продовжити мобілізацію нових інтродуцентів та поповнення колекційних фондів перспективними видами і формами корисних рослин. Потребують розширення дослідження із селекції харчових, біоенергетичних, ефіроносних, лікарських, сидеральних культур, робота з якими ведеться вже давно, на основі існуючого генофонду.

Буде збагачено сортимент культурних рослин країни за рахунок інтродукції видів природної флори України, здійснено експедиції в різні регіони світу з метою мобілізації нових видів, сортів та форм культивованих рослин (до 1000 таксонів).

Буде активізована робота по обміну насінням корисних рослин між ботанічними садами і дендропарками України та інших країн.

У перспективі особливу увагу буде приділено мобілізації, інтродукції всебічній оцінці і відбору рідкісних корисних рослин флори України та інших країн. Важливим є також мобілізація цінних видів, форм та сортів традиційних рослин культурної флори України, які малопоширені, забуті чи зникають.

Особливу увагу буде приділено патентуванню розробок та сортів нових культур, а також укладанню ліцензійних договорів на їх використання. Необхідне посилення роботи щодо розширення масштабів впровадження сортів рослин селекції Національного ботанічного саду імені М. М. Гришка НАН України та інших розробок, зокрема за рахунок поглиблення співпраці з партнерами з інших країн. Започаткувати підготовку та видання спеціальних каталогів рослин, сортів і наукових розробок з енергетичних та ароматичних рослин на електронних і паперових носіях.

Буде підсилена робота в плані проведення наукових конференцій, семінарів, сезонних виставок, ярмарків, екскурсій з метою заохочення більшої кількості відвідувачів та підвищення зацікавленості

громадськості науковими інноваційними розробками з використанням колекційного фонду.

1.2. Енергетичні рослини

Колекційний фонд енергетичних рослин складається з трьох колекцій: **«Сировинні енергетичні рослини для твердого біопалива та біогазу»**; **«Олійні енергетичні рослини»**; **«Цукроносні енергетичні рослини»**.

На карті ботанічного саду колекція енергетичних рослин розміщена на ділянці під назвою KF-5.1, KF-5.2 та KF-5.3. Площа колекції сировинних енергетичних культур становить 4500 м², цукроносних та олійних рослин – 9000 м².

Створення цієї колекції було започатковано професором Д. Б. Рахметовим з 1992 року. На сьогодні науковцями відділу виконується велика робота з інтродукції, акліматизації, селекції, генетики, фізіології та біохімії рослин і розробка різних фітотехнологій з введення в культуру і використання біоенергетичних рослин (професор Д. Б. Рахметов, с.н.с., к.б.н. О.М. Вергун, м.н.с. С. О. Рахметова).

Основна мета інтродукції енергетичних рослин полягає: у забезпеченні збереження, збагачення та ефективного використання різноманіття високопродуктивних сировинних культур; виконанні науково-навчальної роботи з біології, фізіології та генетики рослин, ботаніки, екології, рослинництва, охорони природи, декоративного садівництва та селекції; проведенні фундаментальних та прикладних досліджень з проблем інтродукції, акліматизації, розмноження й ефективного використання рослин. Створення та збереження наукових колекцій рослин, в тому числі енергетичних, є пріоритетним завданням діяльності ботанічного саду (Рахметов, 2011; Інтродукція..., 2020).

Колекція є мобільним об'єктом, – щорічно вона поповнюється новими інтродуцентами (понад 50) та створеними формами найцінніших енергетичних рослин.

На даний час колекція енергетичних рослин є однією з найбагатших в Україні. Загалом колекція енергетичних рослин включає представники з 24 родин (табл.).

Таблиця

Ботанічні родини, представники яких входять до колекцій енергетичних рослин різного напрямку використання на фітопаливо

Родина	Родина
<i>Amaranthaceae</i>	<i>Linaceae</i>
<i>Apiaceae</i>	<i>Malvaceae</i>
<i>Asteraceae (Compositae)</i>	<i>Paulowniaceae</i>
<i>Boraginaceae</i>	<i>Pedaliaceae</i>
<i>Brassicaceae</i>	<i>Phytolaceaceae</i>
<i>Chenopodiaceae</i>	<i>Poaceae</i>
<i>Convolvaceae</i>	<i>Poligonaceae</i>
<i>Cucurbitaceae</i>	<i>Ranunculaceae</i>
<i>Cyperaceae</i>	<i>Salicaceae</i>
<i>Euphorbiaceae</i>	<i>Solonaceae</i>
<i>Fabaceae</i>	<i>Urticaceae</i>
<i>Lamiaceae</i>	<i>Verbenaceae</i>

З великого різноманіття корисних рослин відібрані найперспективніші види різного напрямку енергетичного використання. На їх основі за останній період створено понад 30 високоефективних, продуктивних сортів, форм та гібридів енергетичних рослин, які занесені до Державного реєстру сортів рослин України. Серед них щавнат – 'Наставник' та 'Бієкор-1', сіда – 'Фітоенергія', сорго багаторічне – 'Колумбо', тифон – 'Фітопал', сільфій пронизанолистий – 'Богатир', сільфій суцільнолистий – 'Ювілейний-90', елевсіна – 'Ярослав-8', 'Євгенія', міскантус гігантський – 'Гулівер', просо прутоподібне – 'Зоряне', міскантус китайський – 'Велетень', міскантус цукрокрітковий – 'Снігопад', ріжій посівний – 'Перемога' та 'Євро-12' (Колекційний..., 2020).

1.2.1. Сировинні енергетичні рослини для твердого біопалива та біогазу

На принципах високої адаптаційної здатності, фотосинтетичного та продукційного потенціалу енергетичних рослин різними селекційними методами створено високопродуктивні сорти з великою врожайністю біомаси для використання сировини на тверде паливо та біогаз. Перспективними з них є міскантуси та просо прутоподібне. Рослини-гіганти сильфій, сіда, гірчаки, щавнат мають великі перспективи як відновлювальні джерела біопалива.

Розроблено енергоощадні технології вирощування рослинної сировини для виробництва біопалива на основі власних сортів. Створено сировинний конвеєр з нових високопродуктивних енергетичних рослин. Запропоновані технології дозволяють забезпечити високий вихід умовного біопалива (10-21 т/га) та енергії (70-90 Гкал/га) з урожаєм. Загальний вихід біогазу з 1 га енергетичної плантації нових інтродуцентів коливається від 7000 до 12000 м³.

Перспективним напрямом є введення багаторічних інтродуцентів у культурфітоценози. Результати досліджень і виробничих випробувань засвідчили високу продуктивність і корисні якості сортів нових багаторічних культур – щавнату (щавель гібридний), сильфію пронизанолистого, сіди багаторічної, сорго багаторічного, лаватери, китайбелії в різних ґрунтово-кліматичних умовах.

На відміну від традиційних культур – конюшини і люцерни, багаторічні інтродуценти в агрофітоценозах продуктивно використовуються від 6-8 (свербига, щавнат, лаватера) до 20-25 (сильфій і сіда) років. Для них характерна висока екологічна пластичність, зимостійкість, холодо- й посухостійкість, солестійкість і т.п. Вони перспективні для створення багаторічних агрофітоценозів на вивідних полях сівозмін, рекультивованих, еродованих і забруднених землях. Їхнє тривале використання дозволяє значно заощадити енергоресурси на основний обробіток ґрунту та на сівбу.

До переваг багаторічних інтродуцентів відноситься і дуже раннє відростання. Щавнат, наприклад, як найшвидше культура в умовах України, у II декаді квітня встигає сформувати повноцінний врожай надземної маси (40-50 т/га). Крім того, вони вирізняються

багатоукісністю (2-4 рази). Їхня отава, завдяки холодостійкості, може вегетувати до стійких приморозків (мінус 5-7 °С) пізньої осені.

1.2.2. Олійні енергетичні рослини

Колекція складається з двох блоків – озимого та ярого. Найбільше представлена родина капустяних. Її представники – суріпиця озима, тифон, рижій – вже з кінця травня привертають до себе увагу своїми жовто-лимонними квітами.

Відділ культурної флори НБС імені М. М. Гришка є провідним селекційним центром зі створення високоолійних сортів енергетичних рослин як джерела для виробництва біодизелю. На базі цієї колекції виведено близько 20 сортів високоолійних рослин, більшість з яких включені до Державного реєстру. Значна частина цих сортів мають цінні продуктивні властивості та придатні для використання як високоолійні культури з метою виробництва біодизелю.

Установлено біологічні, екологічні особливості, продуктивний потенціал рослин, вміст і вихід олії та іншої побічної продукції в енергетичних олійних культур та сортів, створених на їх основі. Нові форми та сорти здатні забезпечити 3-6 т/га насіння із вмістом олії 40-49% та виходом 1000-1200 кг/га. Вони також формують урожайність фітомаси на рівні 30-60 т/га та 5-10 т/га сухої речовини. В умовах України високі продуктивні показники має смикавець їстівний: 5-10 т/га – бульби; 15-20 т/га – надземна маса; 1000-1200 кг/га – вихід олії.

1.2.3. Цукроносні енергетичні рослини

Із великого різноманіття рослин відібрані найперспективніші види з високим вмістом вуглеводів. На їх основі створено вискоєфективні, продуктивні сорти, форми та гібриди. Найперспективніші з них – пальчасте просо, сорго цукрове, міскантус та просо прутоподібне, які характеризуються скоростиглістю, посухостійкістю, високою врожайністю насіння або фітомаси, підвищеним вмістом вуглеводів у зерні або в надземній масі і виходом біоетанолу.

Ці цукроносні рослини можуть в повній мірі забезпечувати в Україні високий продуктивний потенціал і вихід біоетанолу з одиниці площі порівняно з традиційними культурами (цукровий буряк, картопля, пшениця тощо).

Розроблено енергоощадні сортові технології вирощування рослинної сировини для виробництва біоетанолу. Поряд з високопродуктивними традиційними цукроносними культурами нові інтродуценти можуть забезпечувати 3-8 т/га етанолу. Нові форми та сорти соргових культур у період технічної стиглості фітомаси формують від 60 до 80 т/га надземної маси та від 10 до 20 т/га вихід сухої речовини. Урожайність насіння залежно від видового та формового різноманіття рослин становить 4-8 т/га. Фітомаса цих культур містить від 12 до 25 % загальних цукрів. Теплоємність фітосировини сягає від 3500 до 4300 ккал/кг. Урожайність фітомаси соняшника бульбистого і топінсоняшнику змінюється в межах 40-80 т/га, бульб – 25-45 т/га. У бульбах міститься 20-23% сухої речовини, 18-20 % – вуглеводів, 3-5 % – білку. Вихід етанолу становить від 2,5 до 5,5 т/га.

Серед однорічних вуглеводовмісних рослин заслуговує на увагу дагуса (пальчасте просо), що у Південній і Північній Америці, Африці, Індонезії, Китаї, Японії та Індії культивується як зернова і кормова рослина. Вона вважається дуже посухостійким злаком завдяки глибоко проникаючій в ґрунт кореневій системі. Це єдина польова культура, яка не пошкоджується ні хворобами, ні шкідниками. Вегетаційний період до повного досягання становить 90-130 діб. На одному гектарі забезпечує 30-40 т/га надземної маси і 3,0-4,5 т насіння.

Різними селекційними та біотехнологічними методами створено чотири високопродуктивні сорти для виробництва біоетанолу: елевсіна – 'Ярослав-8', 'Євгенія'; сорго цукрове – 'Ботанічний' та 'Енергодар'; сорго багаторічне – 'Колумбо'.

Проводиться комплексна оцінка біолого-екологічних, біо-хімічних особливостей, урожайного потенціалу, продуктивності, енергетичної цінності найперспективніших культур. Розроблено сучасні технології вирощування та використання сортів нових енергетичних рослин для виробництва біодизелю, біоетанолу і твердого біопалива.

Колекція біоенергетичних рослин НБС імені М. М. Гришка НАН України протягом багаторічного періоду слугує основою для створення

цільових колекцій в окремих ботанічних садах і профільних науково-дослідних установах та вищих і середньо-спеціальних навчальних закладах тощо. Перспективні зразки, що входять до складу колекції постійно залучаються у дослідження фундаментальних і прикладних проблем інтродукції, акліматизації, фізіології, генетики, селекції, біотехнології провідними науково-дослідними центрами України та інших країн. Вона є еталоном для державного сортовипробування (Наукові..., 2019).

У перспективі потрібно інтенсифікувати фундаментальні дослідження в галузі загальної теорії інтродукції та селекції енергетичних рослин. Слід продовжувати мобілізацію нових інтродуцентів та поповнення колекції перспективними видами і формами енергетичних рослин.

Необхідно розширення науково-виробничої бази для селекції нових енергетичних культур та сортів рослин, а також суттєвого нарощування виробництва й заготівлю їх насіння.

1.2.4. Експозиційно-селекційна ділянка нових сортів селекції НБС у дослідному господарстві ІФРГ НАН України “Глеваха”

У дослідному господарстві Інституту фізіології рослин та генетики НАН України “Глеваха” з 2000 р. відновлена робота зі створення експозиційно-селекційної ділянки перспективних сортів нових і малопоширених енергетичних та сировинних рослин НБС імені М. М. Гришка НАНУ.

Тривалий час у проведенні виробничих випробувань сортів нових інтродуцентів та налагодження первинного насінництва високопродуктивних сортів у дослідному господарстві НАН України «Глеваха» активну участь брали провідний інженер Р. В. Сапронова, інженери I категорії Н. П. Овсяннікова, І. М. Овсянніков, В. В. Кисильчук, Н. М. Романенко.

На сьогодні проводяться польові випробування і первинне насінництво оригінальних сортів енергетичних культур таких як 'Фітоенергія' (сіда багаторічна), 'Гулівер' (міскантус гігантський), 'Велетень' (міскантус китайський), 'Зоряне' (просо прутоподібне), 'Богатир' (сильфій пронизанолистий), 'Снігопад' (міскантус

цукроквітковий), 'Обрій' (тифон), 'Оріана' (суріпиця озима), 'Перемога' (рижій посівний) тощо в інтродукційних та селекційних розсадниках (площа до 15000 м²). Щорічно на цих ділянках експонується близько 50 сортів та гібридів нових культур.

Тривалий час у проведенні науково-виробничих випробувань нових культур та сортів і налагодженні первинного насінництва створених сортозразків активну участь на чолі з професором Д. Б. Рахметовим беруть м.н.с. С. О. Рахметова, інженери I кат. Н. П. Овсяннікова, І. М. Овсянніков, О. В. Осадчук та Д. К. Здрилюк.

ЕНЕРГЕТИЧНІ РОСЛИНИ

(фото Д.Б.Рахметов, С.О.Рахметова)

Колекція однорічних сировинних енергетичних мальв

Колекція однорічних сировинних енергетичних рослин

Malva thuringiaca (L.) Vis. (*Lavatera thuringiaca* L.)
Мальва тюрінгська (Лаватера тюрінгська)

Malva thuringiaca (L.) Vis. (*Lavatera thuringiaca* L.), f. *rozsichenolysta*-1
Мальва тюрінгська (Лаватера тюрінгська), ф. розсіченолиста

Ripariosida hermaphrodita (L.) Weakley & D.B.Poind.
(Sida hermaphrodita Rusby), cv. Fitoenerhiia
 Ріпарисодія багаторічна (Сіда багаторічна), с. Фітоенергія

Ripariosida hermaphrodita (L.) Weakley & D.B.Poind.
(Sida hermaphrodita Rusby), cv. Virdzhiniia
 Ріпарисодія багаторічна (Сіда багаторічна), с. Вірджинія

Колекція багаторічних сировинних енергетичних рослин

Galega orientalis Lam., cv. Saliut
Козлятник східний, с. Салют

Galega orientalis Lam., cv. NBS-75
Козлятник східний, с. НБС -75

Колекція видів та форм рослин міскантусу

Колекція видів та форм рослин міскантусу

Miscanthus × *giganteus* J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, cv. Huliver
 Міскантус гігантський (М. китайський ×
 м. цукровітковий), с. Гулівер

Miscanthus sacchariflorus (Maxim.) Benth., cv. Snihopad
 Міскантус цукровітковий, с. Снігопад (фаза квітування)

Miscanthus sacchariflorus (Maxim.) Benth., cv. Snihopad
 Міскантус цукроквітковий, с. Снігопад (кінець вегетації)

Miscanthus sinensis Anderss., cv. Veleten
 Міскантус китайський, с. Велетень

Miscanthus sinensis Anderss., f. ESBMK-4
Міскантус китайський, ф. ЕСБМК -4

Panicum virgatum L., cv. Zoriane
Просо прутоподібне, с. Зоряне

Panicum virgatum L., f. PP
Просо прутіоподібне, ф. ПП

Rumex kioviensis Rakhmetov, A. Mosyakin & Mosyakin, sp. nov – Shchavnat
(*Rumex patientia* L. × *Rumex tianschanicus* Losinsk.), cv. Kyivskyi ultra
Щавель київський – Щавнат (щавель шпинатний × щавель тянь-шанський),
с. Київський ультра

Rumex kioviensis Rakhmetov, A. Mosyakin & Mosyakin, sp. nov – Shchavnat
(*Rumex patientia* L. × *Rumex tianschanicus* Losinsk.), cv. Nastavnyk
Щавель київський – Щавнат (щавель шпинатний × щавель тянь-шанський),
с. Наставник

Rumex kioviensis Rakhmetov, A. Mosyakin & Mosyakin, sp. nov – Shchavnat
(*Rumex patientia* L. × *Rumex tianschanicus* Losinsk.), cv. Biekor-1
Щавель київський – Щавнат (щавель шпинатний × щавель тянь-шанський),
с. Бієкор-1

Helianthus salicifolius A. Dietr
Соняшник верболистий

Silphium perfoliatum L., cv. Bohatyr
Сильфій пронизанолістий, с. Богатир

Silphium integrifolium Michx., cv. Yuvileinyi-90
Сильфій суцільнолистий, с. Ювілейний-90

Silphium laciniatum L., f. 1
Сильфій часточковий, ф. 1

Silphium scaberrimum Ell.
Сильфій шорсткий

Колекція ярих олійних енергетичних рослин

Колекція ярих олійних енергетичних рослин

Колекція ярих олійних енергетичних рослин

Колекція озимих олійних енергетичних рослин

Camelina sativa (L.) Crantz (f. biennis), cv.s. Bohemskyi
Рижій посівний (озима форма), сз. Богемський

Camelina sativa (L.) Crantz (f. *annua*), cv. Yevro-12
Рижій посівний (яра форма), с. Євро-12

Raphanus raphanistrum subsp. *sativus* (L.) Domin var. *oleiformis* Pers.
(*Raphanus sativus* L. var. *oleiformis* Pers.), cv. Kyianochka
Редька посівна р. олійна, с. Кияночка

Brassica rapa L. f. biennis DC. × *Brassica rapa* L.
 (*Brassica campestris* L. f. biennis DC. × *Brassica rapa* L.), cv. Obrii
 Тифон (суріпиця озима × турнепс), с. Обрій

Різні форми *Arachis hypogaea*
 L. (Арахіс підземний)

Arachis hypogaea L., f.1
 Арахіс підземний, ф.1

Колекція цукроносних енергетичних рослин
(період квітування-початок плодоношення)

Колекція цукроносних енергетичних рослин (період дозрівання насіння)

Setaria italica (L.) Beauv. ssp. *mocharia* (Alef.) Mansf. × *Setaria italica* (L.)
P. Beauv. ssp. *maxima* (Alef.) Mansf., cv. Olyvka
Могар-чумизовий гібрид, с. Оливка

Eleusine coracana (L.) Gaertn., cv. Yevheniia
Елевсіна коракана, с. Євгенія

Sorghum saccharatum (L.) Moench, cv.
Sorgodar
Сорго цукрове, с.Соргодар

Sorghum saccharatum (L.) Moench,
cv.Enerhodar
Сорго цукрове, с.Енергодар

Helianthus tuberosus L.,
cv.s. Baryshivskyi
Соняшник бульбистий,
сз. Баришівський

Helianthus tuberosus L. × *H.annuus* L.,
f. VV-2
Топінсоняшник, ф. ВВ-2

Ipomoea batatas (L.) Lam., f. IBD
Іпомея батат, ф. ІБД

Ipomoea batatas (L.) Lam., f. IBP-01
Іпомея батат, ф. ІБП-01

Ipomoea batatas (L.) Lam., фаза квітування

1.3. Ароматичні рослини

1.3.1. Пряносмакові рослини

Екологічна ситуація в Україні, як і в більшості інших країн світу, сьогодні не має тенденції до стабілізації. Однак, при обговоренні проблеми екологічного неблагополуччя увага, як правило, концентрується на забрудненні навколишнього середовища, але не береться до уваги проблема забруднення людського організму внаслідок проживання в екологічно неблагополучних регіонах і споживання малокорисних продуктів харчування. Проте, саме останній чинник може сприяти виникненню, розвитку та важкому протіканню екологічно обумовлених захворювань населення, що проживає на територіях екологічного ризику.

Сучасна людина живе у світі цифрових технологій та глобальної комп'ютеризації у повсякденному житті. Та одночасно у світовому суспільстві все більше спостерігається тенденція орієнтування на здоровий спосіб життя, що передбачає урізноманітнення раціону харчування із збільшенням частки рослинних продуктів, які чинять м'яку оздоровчу та лікувально-профілактичну дію. Саме таку дію мають пряноароматичні рослини, які містять велику кількість біологічно активних сполук, вітамінів та мінеральних речовин.

Результати багаторічних досліджень свідчать про те, що ряд пряноароматичних рослин, які є складовими об'єкту НН, не тільки надають продуктам свого аромату, але й поширюють на них свої антиоксидантні, імуномодельючі, лікувальні, дієтичні та інші властивості. З фармакологічних властивостей для ефірних та деяких жирних олій найбільш характерні наявність протизапальної, антимікробної, противірусної і протигельмінтної активності. Крім того, деякі ефірні олії впливають на діяльність серцево-судинної та центральної нервової систем, мають транквілізуючі та заспокійливі властивості. Вони стимулюють нервову систему, знімають нервову напругу та стресові стани, зменшують дратівливість, емоційну збудливість, нормалізують сон, усувають нав'язливі стани, підвищують працездатність.

Вперше ділянка ароматичних культур на території Ботанічного саду була закладена ще перед другою світовою війною. У 1971 р. було розпочато капітальну реконструкцію колекції. Були вперше відібрані нетрадиційні пряні рослини, здатні замінити імпортований чорний перець та гвоздику в продуктах харчування.

Важливим етапом досліджень ароматичних рослин стала інтродукційна та селекційна робота зі створення сортів та введення в культуру нових і нетрадиційних пряносмакових рослин, стійких до кліматичних умов Полісся та Лісостепу України. Ця робота виконувалася на чолі з п.н.с. Г. М. Рибак, а з 1995 р. – с.н.с. О. А. Корабльовою.

Колекція пряносмакових рослин, що входить до наукового об'єкту Національного надбання НБС імені М. М. Гришка є унікальною базою для акліматизації нових цінних інтродуцентів і створення високопродуктивних сортів для збагачення біорізноманітності культурної флори, створення нових продуктів для здорового харчування. Більша частина пряноароматичних культур є відмінними медоносами з тривалим періодом квітіння у різні строки, що дозволяє створювати сталу медобазу на весь сезон навіть у промислових масштабах.

Окремі зразки колекції є абсолютно унікальними для України і не повторюються в колекціях інших установ, тому їх загибель буде великою втратою для генофонду корисних рослин України.

Ароматичні рослини є важливим джерелом вихідного матеріалу для селекційної роботи і створення нових для України сортів. Біохімічні дослідження колекційних зразків дозволяють виявити рослини з високим вмістом ефірних і жирних олій цінного складу та інших біологічно активних сполук.

Ботанічний сад своїми колекціями та експозиціями наглядно демонструє взаємозв'язок суспільства та природи і, тим самим, сприяє сталому розвитку суспільства. Лекції науковців, семінари та екскурсії, виступи в періодичній пресі, на радіо та по телебаченню формують суспільну свідомість у необхідності збереження і раціонального використання рослинних ресурсів.

Географічно колекція пряносмакових рослин розташована в зоні Північного Лісостепу, де до недавнього часу асортимент широко культивованих пряноароматичних культур був обмежений десятком

видів. Ділянка колекції ароматичних рослин займає площу понад 0,25 га. Основна частина колекції складається з трьох ярусів і розташована у НБС поруч з колекцією “Лікарські рослини”. Зразки рослин на колекційній ділянці згруповані залежно від їх можливого використання і систематичного положення, і утримуються на окремих ділянках.

У колекційному фонді переважають рослини родини *Lamiaceae*, які представлені 85 видами. З родини *Acteraceae* в колекції наявні 29 видів, *Apiaceae* – 15, *Ranunculaceae* – 7, *Rosaceae* – 5, *Rutaceae* – 4, *Verbenaceae* – 3, *Brassicaceae* – 3, *Crassulaceae* – 2, *Solanaceae* – 2, а решта родин представлені поодинокими видами.

Співробітниками відділу виведено близько 30 сортів пряноароматичних культур, на які одержано авторські свідоцтва та занесено до Державного реєстру сортів рослин України. Це такі перспективні та вже популярні у народі рослини, як лофант ганусовий – сорти Лелека і Синій Велетень, гісоп лікарський – сорти Атлант, Водограй та Маркіз, майоран садовий – с. Дзвіночок, котяча м'ята лимонна – с. Мелодія, змієголовник молдавський – с. Перлінка, чорнушка посівна – с. Діана, шавлія мускатна – с. Кардинал, шавлія відхилена – с. Мушкетер, шавлія кільчаста – с. Маестро, монарда двійчаста – сорти Серпанок, Слава, Сніжана, Мадонна та Ніжність, вітекс священний – сорти Фаворит, Бароко та Романтик, вітекс коноплеподібний – с. Командор, тархун – сорти Сибіряк та Аквамарин.

Виконана велика робота щодо внесення змін у діючі ТУ “Зелень пряноароматических растений (свежая и сушеная)” та ТУ “Приправи сухі харчові з пряноароматичних рослин” (2016 р., 2020 р.). Ця нормативно-технічна документація регламентує використання нетрадиційних пряноароматичних рослин у консервній та переробній промисловості при виготовленні овочевих маринадів, ковбасних виробів, алкогольних і безалкогольних напоїв, сухих пряних приправ тощо.

Пряноароматичні рослини з колекції за характером заміни відомих прянощів нами було умовно поділено на три групи: перцеву, гвоздичну та ароматичну. Перцева група в колекції представлена такими рослинами як майоран садовий, материнка звичайна, чабер садовий, чабер гірський, монарда двійчаста, монарда трубчаста, гісоп лікарський тощо, які у багатьох випадках спроможні замінити чорний, запашний, білий і червоний перець.

До гвоздичної групи належать васильки евгенольні, васильки зелені та васильки звичайні. У поєднанні з шавлією мускатною вони повністю імітують імпортовану гвоздику в овочевих маринадах.

Ароматичну групу представляють меліса лимонна, змієголовник молдавський, лофант ганусовий (нині – агастаха фенхельна *Agastache foeniculum* (Pursh) Kuntze), каламінта непетова, непета лимонна, м'ята перцева, монарда лимонна і деякі інші рослини. Сировина з цих рослин придатна для ароматизації компотів і безалкогольних напоїв, створення чайних сумішей, косметичних засобів, ароматизації хлібобулочних виробів тощо.

За результатами біохімічних досліджень спільно з колегами із Уманського національного університету садівництва (кафедра технології зберігання і переробки зерна) розроблено та запатентовано способи виготовлення овочевих консервів з пряноароматичними рослинами.

Виконана велика робота щодо внесення змін у діючі ТУ “Зелень пряноароматических растений (свежая и сушеная) та ТУ “Приправи сухі харчові з пряноароматичних рослин” (2016 р., 2020 р.). Ця нормативно-технічна документація регламентує використання нетрадиційних пряноароматичних рослин у консервній та переробній промисловості при виготовленні овочевих маринадів, ковбасних виробів, алкогольних і безалкогольних напоїв, сухих пряних приправ тощо. ТУ 10.17 УССР 39-88” було доповнено 25 новими пряноароматичними рослинами. ТУ У “Приправи сухі харчові з пряноароматичних рослин” поширюються на 10 оригінальних рецептур приправ для перших, других та солодких страв – Поліська, Рибна, До м'яса, Українська, Пікантна та інші.

Колекційний фонд ароматичних рослин систематично проходить електронну каталогізацію та інвентаризацію з регулярним внесенням у базу даних змін щодо видового складу та походження зразків.

Кожний зразок має свій унікальний код. Рівень оформлення всієї колекції відповідає вимогам, які необхідні для її включення до складу міжнародних або вітчизняних баз даних.

За досягнення у інтродукції пряносмакових рослин в Україні, їх всебічне дослідження, наукове обґрунтування їх використання в харчовій промисловості к.с.-г.н., с.н.с. Корабльова О. А. одержала

Бронзову медаль ВДНГ, почесну грамоту Президії АН України, а також стала лауреатом премії імені М. М. Гришка в галузі інтродукції рослин.

Сьогодні під впливом політичних та економічних чинників значущість колекції пряносмакових рослин, як об'єкта НН НБС імені М. М. Гришка стала ще більш вагомю. У промисловості попит на спеції, прянощі та ароматичні рослини щорічно збільшується, та аграрне виробництво поки що не задовольняє попит на сировину цих рослин. За багато десятиріч на основі колекції вивчена велика кількість нових перспективних для виробництва рослин, здатних частково задовольнити потреби у прянощах – із роду шавлій, монарди, полинів тощо.

Із розвитком промисловості наразі з'являються нові можливості для способів перероблення рослинної сировини, одержання корисних речовин та виділення окремих цінних ароматичних компонентів.

Передбачається добір перспективних форм і сортів пряноароматичних культур, опрацювання таких способів їх переробки і використання, які зможуть задовольнити потреби населення у нових, екологічно чистих, високоефективних, безпечних і зручних у використанні дієтичних, лікувально-профілактичних продуктах та лікарських засобах на основі рослинної сировини.

На перспективу передбачається виконання таких робіт: розробка технології і опрацювання рекомендацій для промислового вирощування перспективних пряноароматичних культур; дослідження біолого-морфологічних особливостей інтродуцентів, перспективних для вирощування в Україні; біохімічні дослідження для виявлення рослин з високим вмістом біологічно активних сполук та ефірних і жирних олій цінного складу; вивчення технологічних якостей культур, що досліджуються; теоретичне та експериментальне обґрунтування створення рослинних композицій із пряноароматичних рослин; розробка рецептур чаїв та/або продуктів, що мають дієтичні, лікувально-профілактичні та інші властивості; розробка змін до діючих Технічних умов на сировину пряноароматичних культур у контексті розширення їх асортименту, та затвердження документації у встановленому порядку.

Проведений нами комплекс інтродукційних та біохімічних досліджень є основою для використання пряноароматичних рослин як лікарських, харчових та декоративних культур в Україні.

Результати багаторічних досліджень слугуватимуть також біологічною основою для подальшого розвитку інтродукційних робіт. Всебічний аналіз рослин цих видів, а також вивчення їх біології доводять, що за окремими показниками культивовані рослини перевершують дикорослі, багато з них виявляють схильність до натуралізації, що свідчить про їх високі адаптивні можливості, що дає гарантії збереження їх в культурі.

Впровадження у виробництво нових сортів, створених у НБС на базі об'єкту НН, створення нормативно-технічної документації та захищених патентами рецептур на нові види продуктів сприяє забезпеченню соціального розвитку суспільства та економічної незалежності держави від імпорту, збереженню та підвищенню наукового потенціалу.

ПРЯНОСМАКОВІ РОСЛИНИ

(фото О.А.Корабльова)

Ruta graveolens L. (*R. hortensis* Mill.)
Рута запашна (Рута садова)

Pyrethrum majus (Desf.) Tzvelev
Піретрум великий (канупер)

Vitex negundo L.
Прутьняк негундо

Vitex agnus-castus L., cv. Favoryt
Прутьняк священний, с. Фаворит

Trigonella foenum-graecum (L.)
Гуньба сінна

Salvia yangii B.T.Drew
(*Perovskia atriplicifolia* Benth)
Шавлія янгі (Перовскія лутиголиста)

Tagetes tenuifolia Cav.
Чорнобривці тонколисті

Monarda punctata L.
Монарда крапчаста

Artemisia argyi H.Lev.&Vaniot
Полин д'Аргі

Satureja montana L.
Чабер гірський

Nigella damascena L.,
cv. Rizdviana zirochka
Чорнушка дамаська,
с. Різдяна зірочка

Nigella hispanica L.
Чорнушка іспанська

Coreopsis grandiflora Hoog ex Sweet
Кореопсис великоквітковий

Cichorium intybus L.
Цикорій звичайний

Achillea millefolium L.,cv. Rosea
Деревій звичайний,
с. Розеа

Dracocephalum moldavica L.,
cv. Perlynka
Змієголовник молдавський,
с. Перлінка

Tanacetum coccineum (Willd.) Grierson,
cv. Robinson's Giant
Пижмо червоне, с. Робінсон гігант

Elsholtzia stauntonii Benth.,
cv. Veresneva krasunia
Ельсгольція Стаунтона,
с. Вереснева красуня

Artemisia japonica Thunb.
Полин японський

Foeniculum vulgare Mill.
Фенхель звичайний

1.3.2. Нетрадиційні ефіроносні рослини

Колекція нетрадиційних ефіроносних рослин (НЕР) входить до загального колекційного фонду відділу культурної флори (до 2016 року відділ нових культур) Національного ботанічного саду імені М. М. Гришка НАН України (НБС).

Створенню колекції нетрадиційних ефіроносних рослин передував цілий історичний відрізок розвитку відділу з 1945 року. На чолі з відомим вченим-селекціонером, професором Д. Ф. Лихварем було започатковано формування колекцій корисних рослин. Відомо, що джерелом для створення колекцій відділу на перших етапах його розвитку послужив генофонд корисних рослин із зібрань довоєнних часів академіка М. Ф. Каценка, які збереглися в НБС. На той час об'єднана колекція лікарських і ефіроолійних рослин нараховувала 277 видів відкритого і 131 вид захищеного ґрунту. З часом видове різноманіття колекції було розподілене в окремі колекції лікарських та пряноароматичних рослин. Ідея створення колекції ефіроолійних рослин в НБС на сучасних засадах належить професору Д. Б. Рахметову. За кураторством к.б.н., с.н.с. С. М. Ковтун-Водяницькою було здійснено важлива наукова та практична робота з формування інтродукційного та селекційного фонду ефіроносних рослин (порядковий номер KF-07).

На сьогодні колекція нетрадиційних ефіроносних рослин (НЕР) згідно положень Статуту НБС є науковою. Головною ідеєю її створення є накопичення та збереження генофонду нетрадиційних малопоширених ефіроносів в Україні.

На базі колекції НЕР регулярно проводиться наукове комплексне дослідження рослин, селекційна робота, розробляються нові методи та методики, надаються заключні висновки щодо перспективності інтродуцентів в умовах Правобережного Лісостепу України. Активно здійснюється обмін насінним та садивним матеріалом власної репродукції з іншими науковими установами світу. Враховуючи малопоширеність інтродуцентів, проводиться робота з їх гербаризації та поповнення фондів Гербарію НБС. Прикладним аспектом роботи слугують розробки, придатні до використання в різних галузях промисловості та сільському господарстві. Також проводяться

навчальні екскурсії для студентства та популяризація маловідомих рослин широкому загалу через ЗМІ.

Рослини-ефіроноси відомі ще з сивої давнини. За 6000 років до н.е. єгиптяни отримували та використовували окремі ефірні олії. Посуд із залишками олій знайдено також в Індії, Китаї, Греції. А понад 2000 років тому в Японії вже вміли виділяти окремий компонент – ментол із м'ятної олії (Наукові..., 2019).

Ефіроносні види рослин широко представлені в світовій флорі. Переважно зростають в тропіках та субтропіках. Завдяки вмісту в органах ефірної олії – легкої органічної речовини, що складається із біологічно активних сполук (БАС), рослини мають аромат. На даний час в світі досліджено хімічний склад понад 2000 ефірних олій.

Сума компонентів може бути від 200 до 1000, чим і обумовлюється поліфункціональність, різнобічна фармакологічна активність і низька токсичність ефірних олій.

Втім, заготівля та використання ефіроносних рослин призводить до зменшення природних запасів багатьох видів, внаслідок чого виникає необхідність дослідження можливостей їх інтродукції та культивування. На даний час в Україні вирощуються 15-20 видів ефіроолійних рослин, виробництво власне олій скоротилося в 6 разів, експортується тільки 3 їх види.

Слід зазначити, що в Україні майже всі ефірні олії (понад 90 %), які використовуються у виробництві парфумів, в харчовій та в інших галузях промисловості, імпортуються з-за кордону. Наряду з цим імпортують і таку продукцію, сировиною для якої є рослини, що культивуються в країнах з помірним кліматом і які можна у промислових масштабах вирощувати в Україні. Традиційно, ефіроолійний комплекс має функціонувати як стала сукупність взаємопов'язаних сільськогосподарських і промислових підприємств, що зайняті вирощуванням і переробкою ефіроолійних культур з метою одержання олій. Але на сьогодні ефіроолійне рослинництво України перебуває в занепаді. Впродовж останніх двох десятиліть площі під ефіроолійними та лікарськими рослинами, які часто розглядають одним блоком, скорочено у 5,9 разів, що становить менше, ніж 0,1 % від посівних площ у державі. Як наслідок – зростання імпорту цієї сировини до 60 %, яка при цьому далека від бажаних якісних

показників. Зазначимо, що ефіроноси відносяться до групи культур з рентабельністю виробництва 200 % і більше. Тому нинішній стан галузі дивує, бо споріднена з ефіроолійною галуззю оліє-жирова розвивається швидкими темпами (Дмитрик, 2015).

Питання відродження ефіроолійного рослинництва потребує вирішення на державному законодавчому рівні. А завдання науковців – спрямувати вектор роботи на добір нових видів, придатних до вирощування в Україні та інтенсифікувати насичення вітчизняного асортименту ефіроолійних рослин.

Для створення колекції ефіроносів та їх інтродукційного випробування в НБС було виділено земельні площі в складі наділів відділу культурної флори в північно-східній частині установи на темно-сірих, опідзолених, слабо змитих, ущільнених ґрунтах з низьким вмістом гумусу та високим – кальцію, магнію і особливо заліза та марганцю.

Вихідним матеріалом для започаткування колекції НЕР слугував комплекс роду *Nepeta* L., що нараховував на той час 60 зразків 25 видів.

На сьогодні колекційний фонд ефіроносів налічує 195 зразків рослин. Це одно-, дворічні та багаторічні трав'яні рослини різного географічного походження, які презентують флористичне різноманіття Євразії, Далекого Сходу, Кавказу, Середземномор'я, Азорських о-ів, Американського континенту. Рослини колекції за життєвою формою переважно гемікриптофіти, а також є хамефіти, криптофіти і терофіти. За вибагливістю до вологості переважно мезофіти та ксеромезофіти. З урахуванням швидких темпів зміни клімату на більш посушливий для поповнення колекції надається перевага рослинам з ксероморфними ознаками.

Окрім видів і форм у колекції представлено 15 сортів вітчизняної та зарубіжної селекції, з яких 2 – власної репродукції: сорт *Nepeta sibirica* 'Чароїта' та *N. mussinii* 'Посвята Мейсу', що мають ефіроолійний, лікарський, харчовий та декоративний напрями використання.

На основі накопиченого експериментального матеріалу розроблено методичні рекомендації з визначення нектаропродуктивності квіток, запропоновано спосіб визначення якісних характеристик пилку для представників родини *Lamiaceae*, оцінено здатність рослин до натуралізації. Досліджено біологічні особливості насіння, розроблено

основи культивування та способи розмноження, встановлено вплив площі живлення на сировинну продуктивність інтродукованих рослин. Досліджено біохімічний склад, властивості, структуру, оптимальні строки заготівлі сировини та визначено її практичний вихід.

Одним із головних наукових наслідків роботи з новими видами є оцінка успішності інтродукції, а також їх інтродукційної стійкості ефіроносних рослин (21 таксон). На базі колекції, а саме родового комплексу *Nepeta*, проведено комплексні дослідження з встановлення біолого-морфологічних особливостей рослин видів роду *Nepeta* L. за інтродукції в Північному Лісостепу України (17 видів). Описано ідентифікаційні ознаки на основі особливостей генеративної сфери. Вперше виявлено статевий поліморфізм по типу гіномоеції та визначено фенотиповий гендер для 4-х видів (*Nepeta grandiflora*, *N. transcaucasica*, *N. mussinii*, *N. sibirica*). Встановлено вікові стани онтоморфогенезу *N. mussinii*, сезонний ритм розвитку рослин. Визначено коефіцієнт насінної продуктивності, виявлено біологічні особливості насіння або еремів (Ковтун-Водяницька, 2013).

У рамках селекційної роботи розроблено дві методики для експертизи сортів *Nepeta sibirica* та *N. mussinii*. Ці методики, як і сорти, є новими для цих видів рослин у вітчизняній селекційній практиці (Методика проведення експертизи сортів котячої м'яти сибірської (*Nepeta sibirica* L.) та котячої м'яти Мусіна (*Nepeta mussinii* Spreng. ex Henckel) на відмінність, однорідність і стабільність).

Керуючись вищезгаданими методиками створено сорти зазначених видів рослин. Сорт *Nepeta sibirica* L. 'Чароїта' рекомендований до вирощування у Лісостепу та на Поліссі. Напрями використання – ефіроолійний, лікарський та декоративний.

Сорт *Nepeta mussinii* 'Посвята Мейсу' придатний до вирощування в лісостеповій зоні. Напрямок використання – лікарський, а також як ефіроолійної, харчової, декоративної культури. Сорт отримав назву на честь Джеймса Ернеста Мейса – людини, котра дослідила та розповіла світу про Голодомор в Україні.

За результатами інтродукційних досліджень було відібрано перспективні малопоширені ефіроноси, сировина яких може слугувати базою чи додатком для створення нових композицій трав'яних чаїв, а також хлібобулочних виробів та вермутів. На сьогодні розроблено та

запатентовано денну лінійку чаїв, у рецептурі яких використано маловідомі ефіроолійні рослини (*Nepeta mussinii*, *Tagetes lucida*, *Mentha rotundifolia*) в поєднанні з традиційними. Композиції створено з урахуванням біохімічного складу та фармакологічної дії сировини рослин (патенти на корисну модель: «Композиція трав'яного чаю тонізуючої дії»; «Композиція трав'яного чаю для поліпшення роботи травної системи»; «Композиція трав'яного чаю релаксаційної дії»).

З метою розширення асортименту хлібобулочних виробів разом із колегами з Уманського національного університету садівництва (кафедра технології зберігання і переробки зерна) розроблено та запатентовано спосіб лабораторного випікання хліба із борошна пшеничного та порошку повітряно-сухої сировини маловідомої для України рослини *Pycnenthemum tenuifolium* Schrad. (патент на корисну модель «Спосіб лабораторного випікання хліба пшеничного ароматного») (Інтродукція..., 2020).

У рамках співпраці з ННЦ «Інститутом виноградарства і виноробства ім. В. Є. Таїрова» НААН України було досліджено сировину чотирьох видів роду *Nepeta*. На основі цього зроблено висновок про можливості рекомендації їх для виробництва високоякісних, конкурентоспроможних ароматичних вин.

Всі вищезгадані розробки є кінцевим результатом інноваційної системної діяльності, продуктом, що сприяє якісним змінам в застосуванні сировини ефіроносів і надає конкурентних переваг продукції їх використанням.

Щороку об'єкти колекції та розробки на їх основі експоновано на міжнародних виставках, форумах, науково-практичних конференціях.

Розвиток колекції НЕР на майбутнє тісно пов'язаний з двома аспектами: характером природної мінливості клімату в регіоні та запитом держави на тематику науково-дослідних робіт і практичних розробок.

Вологозабезпечення території за ГТК Селянінова не відповідає нормам лісостепової зони, а все частіше демонструє умови степу. В комплексі прослідковується стійка тенденція до ксерофітизації умов зростання рослин. У зв'язку з цим підбір об'єктів для колекціонування буде і надалі здійснюватися з урахуванням їх стійкості до посушливих умов зростання, аби водний дефіцит не призводив до незворотних

процесів у житті рослин. Також кліматичні зміни спонукають до перегляду строків сівби та посадки рослин, а також до підбору агротехнічних заходів адекватних ситуації.

Наряду з цим будуть враховуватися світові тенденції і сучасні наукові тренди при підборі об'єктів та напрямів їх дослідження. Постійний моніторинг за сезонною ритмікою та періодами індивідуального розвитку рослин в умовах *ex situ* дозволять виявити адаптаційні зміни, що стане підґрунтям для розуміння стратегії існування рослин в запропонованих умовах.

Ефіроолійні рослини мають розглядатися як об'єкти з сукупністю корисних ознак, що потребують комплексного підходу та оцінок. Це дозволить рекомендувати окремі види до використання одночасно в кількох галузях, як то ефіроолійній, парфумерній, харчовій, виноробній, миловарній, тощо, а також задіяти в ландшафтному дизайні, при оформленні магістральних узбіч, створенні оздоровчих центрів, і т. п.

Окремо хотілося б зазначити нагальну необхідність посилення селекційної роботи в масштабах країни з ефіроносами, насамперед цільове створення сортів ефіроолійного напряму використання, а також сортівмедоносів. Адже на сьогодні у «Державному реєстрі сортів рослин України» окремого розділу, присвяченого сортам ефіроолійних культур немає. Зрідка вони трапляються в розділах «Сільськогосподарські: інші» та «Декоративні і лікарські».

За час існування колекції ефіроносних рослин Національного ботанічного саду імені М. М. Гришка НАН України вдалося зібрати цінний видовий, формовий і сортовий генофонд; напрацьовано методичний матеріал, запатентовано практичні розробки. Цим самим створено підґрунтя для подальшої плідної наукової інтродукційно-селекційної роботи з ефіроносними рослинами.

ЕФІРОНОСНІ РОСЛИНИ

(фото С.М.Ковтун-Водяницька)

Salvia hians Royle ex Benth.
Шавлія зіяюча, (Шавлія гімалайська)

Колекція нетрадиційних ефіроносних
рослин (фрагмент)

Argemone mexicana L.
Аргемона мексиканська
(мексиканський колючий мак)

Leonotis nepetifolia (L.) R.Br.
Леонотіс непетолістний,
(лев'ячий хвіст, дагга)

Dracosephalum canescens L.
Змієголовник сірий

Salvia judaica Boiss.
Шавлія юдейська

Salvia argentea L.
Шавлія срібляста

Reseda lutea L.
Резеда жовта

Reseda odorata L.
Резеда запашна

Sideritis raeseri Boiss. & Heldr.
Залізниця Рейсера

Teucrium montanum L.
Самосил гірський

Nepeta nervosa Royle ex Benth.
Котяча м'ята жилкувата

Pycnanthemum montanum Michx.
Пікнантемум гірський

Pycnanthemum verticillatum
var. *pilosum* (Nutt.) Cooper.
Пікнантемум кільчастий р.
волосистий

Pycnanthemum albescens Torr. &
A.Gray
Пікнантемум білуватий

Pycnanthemum muticum (Michx.) Pers.
Пікнантемум мутікум,
(короткозуба гірська м'ята)

Salvia azurea Michx. ex Vahl,
cv. Nekan
Шавлія лазурова, с. Некан

Salvia nemorosa L.
Шавлія дібровна

Nepeta nepetella L.
subsp. *aragonensis* (Lam.) Nyman
Котяча м'ята непетелла арагонська

Clinopodium × *hostii* (Carnel)
Bräuchler
Пахучка Госта

1.3.3. Лікарські рослини

Від самого початку свого існування ботанічні сади виконують важливу функцію зі збереження біорізноманітності, зокрема лікарської флори, інтерес до якої з кожним роком набуває все більшого значення. Завдяки їм, генетична інформація у вигляді рослин та насіння розповсюджується по земній кулі. Вважається, що в наш час колекції ботанічних садів охоплюють біля 30 % усіх відомих видів судинних рослин і більшості сортів створених людиною. Враховуючи необхідність узагальнення відомостей про національну колекцію лікарських рослин, лабораторія медичної ботаніки Національного ботанічного саду імені М. М. Гришка НАН України створила Каталог лікарських рослин ботанічних садів і дендропарків України, що є першою спробою за всю історію України систематизувати та оприлюднити назви лікарських рослин, які інтродуковані і досліджуються ученими. Підставою для виконання цього проекту було рішення Вченої ради (протокол № 11 від 09.07.09).

У флорі України фармакологічна активність притаманна понад 1000 видам рослин, тобто кожному 4–5 виду рослин. Однак, за теперішнього часу застосовується понад 100 видів рослин, які офіційно визнано лікарськими. Чимало рослин не включено до державного реєстру, оскільки ще недостатньо досліджені їх біологічні, фітохімічні, фармакологічні особливості або ж запаси в природних місцезростаннях незначні. Інтродукційні дослідження та процес введення в культуру рослин, перспективних для створення фітозасобів, які забезпечують максимально можливу адаптацію людини до умов зовнішнього середовища, підвищують його стійкість до несприятливих факторів, складний і тривалий. Переважна більшість з них потребує комплексного дослідження, яке передбачає біологічні, біохімічні, медико-біологічні аспекти. Активна робота по інтродукції лікарських рослин розпочалася з часів організації в Україні ботанічних садів (Харківський – 1804 р., Одеський – 1820 р., Київський – 1841 р.).

Створення колекції лікарських рослин розпочалося ще в перші повоєнні роки. Активне формування колекційного фонду лікарських рослин відбувається на початку 70-х років минулого сторіччя.

Над створенням колекції в різний час працювали науковці Н. С. Бурчинська, О. Є. Талдикін, А. П. Лебеда, О. П. Ісайкіна, Н. І. Джуренко та ін.

Колекція створювалась шляхом залучення рослинних зразків з природної флори (матеріал збирався під час експедицій в різні регіони). Частина насіння отримана за делектусами. Підбір вихідного матеріалу проводили з урахуванням кліматичних та екологічних умов, їх ідентичності в місцях зростання і пункті інтродукції.

Перші комплексні ґрунтовні дослідження з вивчення лікарських рослин спеціалістами з різних галузей в Національному ботанічному саду імені М. М. Гришка НАН України (м. Київ) були розпочаті на початку 80-х років минулого сторіччя зі створенням відділу лікарських рослин і фітотерапії, який з часом трансформувався у відділ медичної ботаніки і дав розвиток окремому науковому напрямку – медичній ботаніці – науки про лікарські рослини та різні аспекти їх застосування. Дослідження лікарських рослин спонукали до активного розширення їх колекційного фонду. Поглиблене інтродукційне вивчення проходили обліпіха крушиноподібна, шовковиця біла та чорна, ромашка лікарська, цмин піщаний, різні види звіробою, пастернаку, гринделії, серпію та ін.

Об'єктами досліджень також були види, занесені до Червоної книги України: цибуля ведмежа, арніка гірська та ін.

Колекція лікарських рослин відіграє важливу роль при проведенні досліджень в галузі анатомії, морфології та систематики, фізіології та фітохімії, а також прикладної ботаніки. Фітохімічні дослідження, паралельно з агротехнічними, агрохімічними та селекційними, спрямовані на оцінку якості лікарської рослинної сировини, встановлення закономірностей утворення діючих сполук в рослинах та ін. Перспективними визначені роботи, спрямовані на пошук і дослідження рослин-адаптогенів, нетрадиційних харчових, у тому числі, плодово-ягідних тощо, які дозволили виявити потенційні рослини-джерела біологічно активних сполук. Особливо слід виділити обліпіху крушиноподібну, лимонник китайський, шовковицю білу, калину звичайну, маслинку багатоквіткову, види актинідії та ін. Виявлений високий відсоток ненасичених вищих жирних кислот в ліпідних комплексах плодових лікарських рослин, обумовлює цінний спектр їх біологічної активності і свідчить про перспективність створення масляних препаратів – природних антиоксидантів, біостимуляторів тощо.

Опрацьовано технологію отримання лікувально-профілактичного вітамінного продукту спеціального призначення з вітамінно-сорбційною активністю, який містить плодово-ягідну основу та фітосорбент пектин.

Важливим напрямом є також вивчення декоративних властивостей лікарських рослин з метою створення ландшафтних композицій різного функціонального призначення.

При сучасному вільному ландшафтному стилі озеленення міст і парків, лікарські види рослин можуть вдало вписувались в традиційні паркові композиції. Доцільним є рекомендації макетів дослідних композицій для озеленення і декоративного оформлення ботанічних садів, дендропарків, територій лікарень, шкіл, присадибних ділянок, тощо.

Колекція лікарських рослин є джерелом найціннішого матеріалу не тільки для наукових досліджень, а і базою науково-просвітницької і освітньої діяльності. Це – цікаве і пізнавальне місце проведення не тільки екскурсійних, а і навчальних занять для студентів, інтернів-медиків, аспірантів, школярів, аматорів, що не тільки розширює ерудицію, збільшує об'єм знань, а і дозволяє готувати більш кваліфікованих профільних спеціалістів.

Створений генетичний фонд лікарських рослин Національного ботанічного саду має суттєве наукове, освітнє, пізнавально-культурне значення, сприяє збереженню і раціональному використанню цінних та перспективних інтродуцентів лікарських видів рослин. Важливою стороною науково-просвітницької діяльності є популяризація наукових знань і розробок про рослини з лікарськими властивостями в посібниках і періодичних виданнях.

Конкретизація визначених напрямів досліджень відображена у вагомих наукових досягненнях відділу (лабораторії), які знайшли своє відображення у численних наукових працях. На основі колекційного фонду підготовлено та видано цілу низку монографій, статей, отримано авторські свідоцтва та патенти України на винаходи (25), зокрема: Фітонциди в ергономіці (1986); Іридодіагностика і її значення для фітотерапії (1988); Фітоергономіка (1989); Обліпіха на Україні (1990); Фітонциди в медицині (1990); Цмин пісковий на Україні (1992); Альтернативна фітотерапія (1993); Практичний посібник з фітотерапії і гомеопатії “Здоров’я ділової людини” (2002); Інвентаризація флори України: лікарські рослини – носії серцевих глікозидів (2002), – носії антрацен похідних (2003), – носії іридоїдів (2004), – носії кумаринів (2005); *Seabuckthorn a multipurpose wonder plant* – міжнародна колективна монографія (Делі, 2003), *Лекарственные растения: самая*

полная энциклопедия (2004); Етноботаніка тропічних і субтропічних рослин, інтродукованих в Україну (2005). Узагальнено і оприлюднено у вигляді Каталогу (Каталог лікарських рослин ботанічних садів і дендропарків України: Довідковий посібник / Кол. авт.; за ред. А. П. Лебеда. Київ: Академперіодика, 2009) відомості про національну колекцію лікарських рослин, що дає можливість мати уявлення про об'єм і склад цілющої складової колекції, сприятиме розвитку прямих зв'язків між ботанічними садами і дендропарками з метою обміну насінням і для спільних наукових досліджень, збереженню генетичних ресурсів та забезпеченню їх ефективного використання.

Робота лабораторії отримала високу оцінку держави – її співробітники Н. І. Джуренко, О. П. Ісайкіна, А. П. Лебеда відзначені Державною премією України в галузі науки і техніки (1992). Всенародне визнання здобув Енциклопедичний довідник «Лікарські рослини» (1989) під редакцією академіка А. М. Гродзинського.

Практичні напрацювання відображені у вигляді патентів та в наукових роботах. Запропоновано фітозасоби спеціального призначення з адаптогенними, антиоксидантними властивостями для використання у фармацевтичній, харчовій промисловості, лікувальними закладами, тощо. Запропоновано капсульований фітозасіб "Енерготонік", до якого входять рослини, які здавна застосовуються для активації метаболічних процесів і гармонізації діяльності основних систем організму людини. Розроблено функціональну фітокомпозицію адаптогенного спрямування, яка містить екстракт гінко дволопатевого, згідно з корисною моделлю, додатково містить сушені листки аралії маньчжурської, ехінацеї пурпурової, елеутерококу колючого. На основі отриманих результатів подано і отримано Деклараційний патент «Спосіб одержання фітоекстракту адаптогенної дії» на корисну модель № 98029 від 10.04. 2016.

На колекційній ділянці "Лікарські рослини" представлені 419 види та сорти рослин, у т. ч.: квіткових – 339, папоротеподібних – 1, які належать до 181 роду та 61 родини. Найбільш численні родини: *Asteraceae* (68), *Lamiaceae* (38), *Rosaceae* (27), *Brassicaceae* (24), *Fabaceae* (21), *Ranunculaceae* (20), *Apiaceae* (14).

За фармакологічною дією на організм, наявні в колекційному фонді рослини, відносяться до протизапальних, жовчогінних, сечогінних, вітамінних, імуностимулюючих, заспокійливих, серцево-судинних,

протиспазматичних, кровоспинних тощо. Науковці вивчають фітохімічні властивості фармакопейних та інших видів, можливості культивування лікарських рослин. Значна увага приділяється пошуку та дослідженню рослин з протимікробними, імуностимулюючими, радіопротекторними, антиоксидантними, антимутагенними тощо властивостями, що пов'язано з екологічним неблагополуччям в Україні. Зокрема, запропоновано оригінальні фітокомпозиції для виробництва харчового концентрату радіозахисної дії, профілактики свинцевих інтоксикацій, лікування хворих на грип, викликаний вірусом В, для профілактики та лікування захворювань серцево-судинної системи. Розроблена рецептура й опрацьована технологія отримання лікувально-профілактичного продукту «Желейний продукт антимутагенний», який містить плодово-ягідну основу (натуральний сік обліпихи, калини, актиніди) та фітосорбент пектин, на який отримано патент, фітозасоби на основі женьшеню, подорожника та лопуха – «Енерговітал» та Арктан.

На часі є необхідність розпочати систематизацію інформації, яка дозволить використовувати харчові рослини як високоефективні ліки проти серцево-судинних захворювань, діабету, онкологічних та інфекційних захворювань, класифікувати їх за терапевтичною дією та створити на їх основі експозицію неофіціальних лікарських рослин як доповнення основної колекції. Не менш важливим напрямом подальшого розвитку вважаємо започаткування селекційної роботи на основі існуючих в колекції популяцій видів *Arctium* та *Serratula* з метою створення високопродуктивних сортів цих культур, що забезпечить стабільну сировинну базу для їх використання.

Генетичні ресурси лікарських, харчових та ароматичних рослин є важливою стратегічною базою ефективного стабільного розвитку не тільки фармацевтичної галузі, сільського господарства, але й інших галузей економіки та соціальної сфери України і Європи та світу загалом. В Україні понад 100 років проводиться робота з вивчення, збереження та формування колекцій світового різноманіття еволюційно-генетично споріднених культурних та дикоростучих рослин, зокрема лікарських та ароматичних, які є потенційно цінним матеріалом для селекційної роботи.

ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ

Колекція лікарських рослин

Hypericum maculatum Crantz
Звіробій плямистий

Ruta graveolens L.
Рута запашна

Gratiola officinalis L.
Авран лікарський

Digitalis grandiflora Mill.
Наперстянка великоквіткова

Bryonia dioica Jacq.
Переступінь двудомний

Glaucium flavum Crantz.

Мачок жовтий

Scutellaria altissima L.

Шоломниця висока

Lavandula angustifolia Mill.
Лаванда вузьколиста

Nigella damascena L.
Чорнушка дамаська

Achillea millefolium L.
Деревій звичайний (форма рожева)

Achillea millefolium L.
Деревій звичайний

Sanguisorba officinalis L.
Родовик лікарський

Dioscorea nipponica Makino
Діоскорія ніппонська

Dioscorea caucasica Lipsky
Діоскорей кавказька

Salvia officinalis L.
Шавлія лікарська

Valeriana officinalis L.
Валеріана лікарська

Phlomis tuberosa (L.) Moench (*Phlomis tuberosa* L.)
Залізняк бульбистий

Thymus vulgaris L.
Чебрець звичайний

Asarum europaeum L.
Копитняк європейський

Fragaria vesca L.
Суниця лісова

Polemonium caeruleum L.
Синюха голуба

Symphytum officinale L.
Живокіст лікарський

Betonica officinalis L.
Буквиця лікарська

Salvia sclarea L.
Шавлія мускатна

Helichrysum arenarium (L.) Moench
Цмин пісковий

Teucrium chamaedrys L.
Самосил гайовий

Eryngium planum L.
Миколайчики плоскі

Echinacea purpurea (L.) Moench
Ехінацея пурпурова

Adonis vernalis L.
Горицвіт весняний

Scutellaria baicalensis Georgi
Шоломниця байкальська

Scopolia carniolica Jasq.
Скополія карнеолійська

1.3.4. Сад ароматів

Сад ароматів розташований в центральній частині НБС імені М. М. Гришка НАН України поруч з улюбленим місцем відпочинку відвідувачів – тінистою дубовою алеєю на ділянці KF-10 площею 768 м². Створення цієї ділянки було започатковано за ідеєю професора Д. Б. Рахметова у 2011 році за спільним проектом з к.б.н. В. І. Солоненко. Важливу роль у створенні та утриманні колекції відіграли співробітники відділу: с.н.с. О. А. Корабльова, н.с. Н. Я. Левчик, н.с. С. М. Ковтун-Водяницька. У Саду ароматів зібрані рослини із запашними квітами або листками – вони чудово доповнюють наше сприйняття новими ароматами та відчуттями.

При розробці цієї ділянки використані декоративні ароматичні рослини, що мають приємний аромат та квітнуть від ранньої весни і до пізньої осені. При підборі рослин враховували їх висоту та габітус, забарвлення суцвіть, листків і пагонів, час і тривалість цвітіння, ароматичність надземної частини та життєвий цикл прямих трав (Колекційний..., 2020). З ґрунтопокривних рослин у Саду ароматів використаний чебрець (5-20 см). З низькорослих рослин, як бордюрну використовували котячу м'яту закавказьку (20-35 см), з середньорослих однорічних рослин висаджені васильки звичайні, перилла, тагетес, чорнушки дамаська та посівна, із багаторічних – гісоп лікарський, материнка, м'ята перцева, рута запашна, кануфер, полин австрійський, лаванда вузьколиста, шавлія мускатна (35-70 см). Як високорослі рослини також були використані монарда, кореопсис великоквітковий, ельшольція Стаунтона (70-120 см), вітекси священний і коноплеподібний (близько 200 см).

Північноамериканський рід монарда налічує близько 17 видів і кілька підвидів, серед яких є однорічні та багаторічні рослини. У природних умовах рід поширений в США, Канаді, Мексиці, де монарда високо цінується за цінні лікарські властивості і високу декоративність рослин під час масового цвітіння. У Саду ароматів використані однорічні та багаторічні види монарди з різною висотою і забарвленням суцвіть.

Рід чорнушки налічує близько 20 видів, поширених в Малій Азії, Ірані, Афганістані, Пакистані, Індії, Китаї, Північній Африці. Культивується переважно в Індії та Єгипті. Чорнушка посівна одна з

небагатьох рослин, описаних в Біблії, протягом століть використовувалося в народній медицині багатьох країн.

Чорнушка як лікарська рослина у нас мало кому відома, швидше як пряна, а тим часом на Сході її цілющі властивості використовуються вже понад 3 тисяч років. Види чорнушки відрізняються високою декоративністю. Чорнушка дамаська та чорнушка посівна вирощуються заради ароматного насіння. Причому у чорнушки дамаської насіння має яскраво виражений суничний запах, а у чорнушки посівної – перцевий. Для зеленого будівництва також становлять інтерес низькорослі рослини чорнушки в'їчастої (до 15 см).

Представники виду вітекс у НБС були інтродуковані як перспективні лікарські та харчові рослини, але в ході вивчення було відзначено, що рослини мають високий декоративний вигляд протягом усього періоду вегетації. Особливо цінним є те, що вітекс цвіте пізно, коли інших квітучих рослин мало, завдяки чому їх можна використовувати для озеленення в одиночних і групових посадках.

Видова назва *Vitex agnus castus* L. походить від грецького "agnos castus", що означає монах. Інші народні назви, що історично використовуються в світі для позначення багатьох видів вітекс – Монаші ягоди, агнець непорочний, Авраамове дерево. Культура *Vitex* має комерційне значення в Албанії і Марокко, в багатьох країнах плоди використовують як прянощі – замітник чорного перцю.

Вітекс коноплеподібний та вітекс священний у групових посадках доцільно висаджувати на задньому плані. У вітекса священного виділені форми з білим, рожевим і синім забарвленням квіток. Рослини досліджуваних видів квітнуть в холодні роки з середини серпня до кінця вересня, а в жаркі – з середини липня.

Лаванда вузьколиста в дикому вигляді зустрічається в Середземномор'ї. В умовах Лісостепу України лаванда вузьколиста добре зимує без додаткового укриття, невибаглива до ґрунтів, посухостійка, але від надлишку вологи гниють і чорніють нижні листки. Вона вимагає багато світла і хорошого провітрювання. Використовували форми лаванди з білими, блідо-блакитними, блідо-рожевими, блакитними і фіолетовими суцвіттями. У хороших умовах росте 25-30 років на одному місці.

Гісоп лікарський згадується в Біблії. Здавна відомий як лікарська та медоносна рослина. Використовується як пряність, що замінює чорний перець в продуктах харчування і овочевих маринадах. У Саду ароматів використовували три сорти гісопу з різним забарвленням колосовидних суцвіть і різними термінами цвітіння. Гісоп добре піддається стрижці, але в цьому випадку буйним цвітінням не потішить.

Вважається, що аромат календули і чебрецю допомагає відновити фізичні сили, м'ята підтримує у серці любов, аромат лаванди, материнки і котячої м'яти дарують відчуття щастя.

Завдяки благоустрою Саду ароматів за останні роки в ньому з'явилась мережа доріжок з твердим покриттям, сонячний годинник, затишні куточки з лавками для відпочинку та дерев'яна альтанка, з якої відкривається чудовий краєвид на Гірський сад і долину. Магія кольорів і форм різноманітних рослин, представлених в Саду ароматів, буде значно посилюватися магічним міксом їх ароматів, даруючи можливість розслабитися та відпочити від повсякденної метушні та турбот.

Необхідно завершення облаштування ділянки «Сад ароматів», збагачення експозиції новими високодекоративними ароматичними рослинами та забезпечення території сучасною зрошувальною системою. Генофонд рослин в Саду ароматів становить близько 120 таксонів. На сьогодні до складу колекції залучені представники родів *Artemisia*, *Origanum*, *Mentha*, *Thymus*, *Lavandula*, *Salvia*. Експозиція поповнена також магноліями, чубушниками, будлеями, бузком сахалінським, флоксами та численними сортами троянд (Рейн де Віолетт, Вайхенблау, Софія Рем, Строберісія, Дледі). Крім цього, колекцію збагатили сорти м'яти, деревію, звіробою, журавця (герань), дзвоників, гейхер. Прекрасним доповненням до гами кольорів та аромату саду є однорічники – петунії, тютюн запашний, календула, бурачок (аліссум), чорнобривці.

Нами сформульовано три основні концепції експозиції Саду ароматів: аромат, естетична декоративність та безперервне квітування. Останні роки ділянка перебуває на реконструкції із суттєвим збагаченням видового складу експозиції з метою досягнення безперервного квітування рослин протягом всього вегетаційного періоду та насичення повітря сильним ароматом різних ефіроолійних культур.

Сьогодні збереженням і збагаченням видового складу рослин та науковими дослідженнями на чолі з професором Д. Б. Рахметовим займаються с.н.с. О. А. Корабльова, пров.інженер М. О. Газнюк. Значну підтримку у залученні нових видів та форм рослин і реконструкції основних елементів експозиції здійснюють директор НБС, чл.-кор. НАН України Н. В. Заїменко та заст. директора з ландшафтної архітектури к.б.н. М. І. Шумик.

До найближчих перспективних планів входить насичення експозиції ароматичними сортами троянд та розширення видового складу ароматичних рослин, а також досягнення декоративного ефекту внаслідок дизайнерського використання малих архітектурних форм, розташування та komponування рослин за кольоровою гамою, формою, ароматом.

САД АРОМАТИВ

(фото Д.Б.Рахметов)

РОЗДІЛ 2.

КОЛЕКЦІЙНИЙ ФОНД ЕНЕРГЕТИЧНИХ ТА АРОМАТИЧНИХ РОСЛИН НАЦІОНАЛЬНОГО БОТАНІЧНОГО САДУ ІМЕНІ М.М.ГРИШКА НАН УКРАЇНИ

2.1. Колекційний фонд енергетичних рослин (KF-705)

2.1.1. Колекція «Сировинні енергетичні рослини для твердого біопалива та біогазу» (KF-705.1)

№ з/п	Назва таксону		Номер реєстрації	Рік інтродукції	Походження (місто, установа, організація, країна)
	латинська	українська			
1	2	3	4	5	6
	AMARANTHACEAE	ЩИРИЦЕВІ			
1.	<i>Amaranthus paniculatus</i> L. × <i>Amaranthus caudatus</i> L., cv. Sterkh-FV	Щириця волотиста × щириця хвостата, с. Стерх-ФВ	365535	2005	Київ (НБС), Україна
2.	<i>Amaranthus caudatus</i> L. (<i>Amaranthus mantegazzianus</i> Passer.), cv.s. Elbrus –FK	Щириця хвостата (Щириця Мантегацца), сз. Ельбрус-ФК	356758	1994	Санкт-Петербург (ВІР)
3.	<i>Amaranthus caudatus</i> L. (<i>Amaranthus mantegazzianus</i> Passer.)	Щириця хвостата (Щириця Мантегацца)	356763	2005	Київ, Україна
4.	<i>Amaranthus hybridus</i> L., cv. Herkules	Щириця гібридна, с. Геркулес	365536	2004	Санкт-Петербург (ВІР)
	APIACEAE	СЕЛЕРОВІ			
5.	<i>Heracleum sosnowskyi</i> Manden., f. EBBSHCHS	Борщівник Сосновського, ф. ЕББЩС	356766	2005	Київ (НБС), Україна
6.	<i>Heracleum ponticum</i> (Lispsky) Schischk. ex Grossh., f. EBBSHCHP	Борщівник понтійський, ф. ЕББЩП	356767	2005	Київ (НБС), Україна
	APOCYNACEAE	БАРВІНКОВІ			
7.	<i>Asclepias syriaca</i> L.	Ваточник сірійський	388456	2004	Київ (НБС), Україна

	ASTERACEAE (COMPOSITAE)	АЙСТРОВІ (СКЛАДНОЦВІТІ)			
8.	<i>Artemisia dracunculus</i> L.	Полин естрагоновий	356788	2006	Київ (НБС), Україна
9.	<i>Cichorium intybus</i> L.	Цикорій дикий (петрові батоги)	356789	2006	Київ (НБС), Україна
10.	<i>Echinops sphaerocephalus</i> L., f. EBHLK	Головатень круглоголовий, ф. ЕБГЛК	356768	2003	Київ (НБС), Україна
11.	<i>Helianthus annuus</i> L., f. hihantska	Соняшник однорічний, ф. гігантська	356769	2006	Київ (НБС), Україна
12.	<i>Helianthus salicifolius</i> A. Dietr.	Соняшник верболистий	356770	2009	Донецьк (БС), Україна
13.	<i>Helianthus tuberosus</i> L., cv. Fiolet kyivskyi	Соняшник бульбистий (топінамбур), с. Фіолет київський	356772	2000	Київ (НБС), Україна
14.	<i>Helianthus tuberosus</i> L., cvs. Seletskyi	Соняшник бульбистий, сз. Селецький	365537	2010	Васильків, Україна
15.	<i>Helianthus tuberosus</i> L., cvs. Baryshivskyi	Соняшник бульбистий, сз. Баришівський	365538	2006	Баришівка, Україна
16.	<i>Helianthus tuberosus</i> L. × <i>Helianthus annuus</i> L., cv. Start	Топінсоняшник, с. Старт	365544	2000	Київ (НБС), Україна
17.	<i>Helianthus tuberosus</i> L. × <i>Helianthus annuus</i> L., cvs. Bahatorichnyi	Топінсоняшник, сз. Багаторічний	365541	1996	Васильків, Україна
18.	<i>Helianthus tuberosus</i> L. × <i>Helianthus annuus</i> L., cvs. Tomyn	Топінсоняшник, сз. Томин	365542	2006	Баришівка, Україна
19.	<i>Helianthus tuberosus</i> L. × <i>Helianthus annuus</i> L., cvs. Narodychskyi	Топінсоняшник, сз. Народичський	365543	2008	Народичі, Україна
20.	<i>Helianthus tuberosus</i> L. × <i>Helianthus annuus</i> L., f. SNO-1	Топінсоняшник, ф. СНО-1	365539	2007	Київ (НБС), Україна
21.	<i>Helianthus tuberosus</i> L. × <i>Helianthus annuus</i> L., f. SNO-2	Топінсоняшник, ф. СНО-2	365540	2007	Київ (НБС), Україна

22.	<i>Helianthus tuberosus</i> L. × <i>Helianthus annuus</i> L., f. VV-1	Топінсоняшник, ф. ВВ-1	365545	2000	Київ (НБС), Україна
23.	<i>Helianthus tuberosus</i> L. × <i>Helianthus annuus</i> L., f. VV-2	Топінсоняшник, ф. ВВ-2	365546	2000	Київ (НБС), Україна
24.	<i>Inula helenium</i> L.	Оман високий	356775	2003	Хомутов (БС ІР), Чехія
25.	<i>Serratula coronata</i> L., f. EBSPU	Серпій увінчаний, ф. ЕБСПУ	356774	2003	Біла Церква, Україна
26.	<i>Silphium integrifolium</i> Michx., cv. Yuvileinyi-90	Сильфій суцільнолистий, с. Ювілейний-90	356777	2008	Київ (НБС), Україна
27.	<i>Silphium integrifolium</i> Michx., f. EBSFS	Сильфій суцільнолистий, ф. ЕБСФС	310137	1993	Німеччина
28.	<i>Silphium integrifolium</i> Michx., f. rozhaluzhena	Сильфій суцільнолистий, ф. розгалужена	365547	2008	Київ (НБС), Україна
29.	<i>Silphium asteriscus</i> var. <i>trifoliatum</i> (L.) × <i>S. integrifolium</i> Michx (<i>Silphium trifoliatum</i> L. × <i>S. integrifolium</i> Michx.)	Сильфій зірчастий р. трилистий × с. суцільнолистий (Сильфій трилистий × с. суцільнолистий)	365548	2008	Київ (НБС), Україна
30.	<i>Silphium laciniatum</i> L., f. 1	Сильфій часточковий, ф. 1	291861	1988	Німеччина
31.	<i>Silphium laciniatum</i> L., f. 2	Сильфій часточковий, ф. 2	330198	2004	Німеччина
32.	<i>Silphium perfoliatum</i> L., cv. Bohatyr	Сильфій пронизанолистий, с. Богатир	356780	2008	Київ (НБС), Україна
33.	<i>Silphium perfoliatum</i> L., cv. Peremozhets	Сильфій пронизанолистий, с. Переможець	356781	2008	Київ (НБС), Україна
34.	<i>Silphium perfoliatum</i> L., f. serednorosla	Сильфій пронизанолистий, ф. середньоросла	356779	2004	Київ (НБС), Україна
35.	<i>Silphium perfoliatum</i> L. × <i>S. integrifolium</i> Michx.	Сильфій пронизанолистий × с. суцільнолистий	356786	2004	Київ (НБС), Україна

36.	<i>Silphium laciniatum</i> L. × <i>Silphium perfoliatum</i> L.	Сильфій часточковий × с. пронизанолистий	356787	2004	Київ (НБС), Україна
37.	<i>Silphium asteriscus</i> var. <i>asteriscus</i> (<i>Silphium scaberrimum</i> Ell.)	Сильфій зірчастий р. зірчастий (Сильфій шорсткий)	310138	1993	Німеччина
38.	<i>Tragopogon porrifolius</i> L.	Вівсяний корінь	356790	2006	Київ (НБС), Україна
	BORAGINACEAE	ШОРСТКОЛИСТІ			
39.	<i>Symphytum asperum</i> Lepech, cv. NANU-90	Живокіст шорсткий, с. НАНУ-90	356800	2008	Київ (НБС), Україна
40.	<i>Symphytum asperum</i> Lepech.	Живокіст шорсткий	365549	2002	Київ (НБС), Україна
41.	<i>Symphytum caucasicum</i> Bieb.	Живокіст кавказький	365550	2002	Київ (НБС), Україна
42.	<i>Symphytum officinale</i> L.	Живокіст лікарський	365551	2003	Глеваха (при- родна флора), Україна
43.	<i>Symphytum officinale</i> subsp. <i>uliginosum</i> (A.Kern.) Nyman (<i>Symphytum tanaicense</i> Stev.)	Живокіст лікарський п. болотяний (Живокіст донський)	365552	2003	Полтавська обл. (природна флора), Україна
44.	<i>Symphytum uplandicum</i> Nym.	Живокіст упландський	365553	2003	Київ (НБС), Україна
	BRASSICACEAE	КАПУСТЯНІ			
45.	<i>Bunias orientalis</i> L., cv. Olimpiiska	Свербига східна, с. Олімпійська	356793	2008	Київ (НБС), Україна
46.	<i>Bunias orientalis</i> L., f. EBSVS	Свербига східна, ф. ЕБСВС	356791	2004	Київ (НБС), Україна
47.	<i>Bunias orientalis</i> L., f. EBSVSF-1	Свербига східна, ф. ЕБСВСФ-1	356794	2004	Київ (НБС), Україна
48.	<i>Bunias orientalis</i> L., f. EBSVSF-2	Свербига східна, ф. ЕБСВСФ-2	356795	2004	Київ (НБС), Україна
49.	<i>Bunias orientalis</i> L., f. EBSVSF-3	Свербига східна, ф. ЕБСВСФ-3	356796	2004	Київ (НБС), Україна
50.	<i>Bunias orientalis</i> L., f. EBSVSF-4	Свербига східна, ф. ЕБСВСФ-4	356797	2004	Київ (НБС), Україна
51.	<i>Bunias orientalis</i> L., f. EBSVSF-5	Свербига східна, ф. ЕБСВСФ-5	356798	2004	Київ (НБС), Україна
52.	<i>Isatis tinctoria</i> L.	Вайда фарбувальна		2003	Хомутов (БС ІР), Чехія

53.	<i>Isatis tinctoria</i> L., cv. Kyivska vesnianka	Вайда фарбувальна, сз. Київська веснянка		2018	Київ (НБС), Україна
	CHENOPODIACEAE	ЛОБОДОВІ			
54.	<i>Bassia scoparia</i> (L.) Beck (<i>Kochia scoparia</i> (L.) A.J.Scott)	Мітельник звичайний (Віниччя справжнє)	356801	2005	Біласувар, Азербайджан
	FABACEAE (LEGUMINOSAE)	БОБОВІ			
55.	<i>Astragalus canadensis</i> L., f. AKE	Астрагал канадський, ф. АКЕ	356802	2005	Київ (НБС), Україна
56.	<i>Astragalus danicus</i> Retz.	Астрагал датський	339721	2005	Італія
57.	<i>Astragalus cicer</i> L., f. ANP	Астрагал нутовий, ф. АНП	356803	2006	Київ (НБС), Україна
58.	<i>Astragalus falcatus</i> Lam., f. ASH	Астрагал серпоплідний, ф. АСГ	356804	2005	Київ (НБС), Україна
59.	<i>Astragalus galegiformis</i> L., f. AKZV	Астрагал козлятикоподібний, ф. АКЗВ	356805	2005	Київ (НБС), Україна
60.	<i>Astragalus glycyphyllos</i> L., f. ASL	Астрагал солодколистий, ф. АСЛ	356806	2006	Київ (НБС), Україна
61.	<i>Astragalus onobrychis</i> L., f. AEU	Астрагал еспарцетний, ф. АЕУ	356807	2006	Київ (НБС), Україна
62.	<i>Astragalus ponticus</i> Pall., f. APK	Астрагал понтійський, ф. АПК	356808	2005	Київ (НБС), Україна
63.	<i>Astragalus sulcatus</i> L., f. ABSH	Астрагал борозенчастий, ф. АБШ	356809	2006	Київ (НБС), Україна
64.	<i>Baptisia australis</i> (L.) R. Br.	Бабтизія південна	337613	2003	Німеччина
65.	<i>Baptisia australis</i> (L.) R. Br.	Бабтизія південна	365689	2007	Німеччина
66.	<i>Baptisia australis</i> (L.) R. Br.	Бабтизія південна	336917	2003	Німеччина
67.	<i>Desmodium obtusum</i> (Muhl. ex Willd.) DC. (<i>Desmodium rigidum</i> (Elliott) DC.)	Десмодіум тупий (Десмодіум жорсткий)	348421	2011	Німеччина
68.	<i>Hylodesmum glutinosum</i> (Muhl. ex Willd.) H.Ohashi & R.R.Mill (<i>Desmodium glutinosum</i> (Muhl. ex Willd.) Wood)	Хілодесмум в'язкий (Десмодіум в'язкий)	346156	2006	Канада

69.	<i>Desmodium canadense</i> (L.) DC., f. DKOK	Десмодіум канадський, ф. ДКОК	356814	2006	Київ (НБС), Україна
70.	<i>Galega orientalis</i> Lam., cv. NBS-75	Козлятник східний, с. НБС -75	356810	2008	Київ (НБС), Україна
71.	<i>Galega orientalis</i> Lam., cv. Halo	Козлятник східний, с. Гало	365554	2011	Таллін, Естонія
72.	<i>Galega orientalis</i> Lam., cv. Saliut	Козлятник східний, с. Салют	356812	2001	Київ (НБС), Україна
73.	<i>Galega officinalis</i> L., cv. Harant	Козлятник лікарський, с. Гарант	346159	2003	Київ (НБС), Україна
74.	<i>Glycyrrhiza glabra</i> L.	Солодка гола	356822	2007	Донецька обл. (природна флора), Україна
75.	<i>Lathyrus sylvestris</i> L. × <i>Lathyrus latifolius</i> L.	Чина лісова × чина широколиста	356823	2007	Київ (НБС), Україна
76.	<i>Lespedeza bicolor</i> Turcz., f. LDNRE	Леспедеза двоколірна, ф. ЛДНРЕ	356815	2006	Київ (НБС), Україна
77.	<i>Medicago sativa</i> L.	Люцерна посівна	356818	2007	Київ (НБС), Україна
78.	<i>Onobrychis arenaria</i> (Kit) DC., f. EPV	Еспарцет піщаний, ф. ЕПВ	356820	2007	Київ (НБС), Україна
79.	<i>Onobrychis grandis</i> Lipsky, f. EVL	Еспарцет високий, ф. ЕВЛ	356821	2007	Київ (НБС), Україна
	LAMIACEAE	ГЛУХОКРОПИВО ВІ			
80.	<i>Stachys affinis</i> Bunge (<i>Stachys sieboldii</i> Mig.), f. CHZO	Чистець схожий, китайський артишок (Чистець Зібольда), ф. ЧЗО	356764	2006	Київ (НБС), Україна
	MALVACEAE	МАЛЬВОВІ			
81.	<i>Abutilon theophrasti</i> Medik., f. EBKT-1	Абутилон Теофраста, ф. ЕБКТ-1	361845	2011	Франція
82.	<i>Abutilon theophrasti</i> Medik., f. EBKT-2	Абутилон Теофраста, ф. ЕБКТ-2	356837	2008	Київ (НБС), Україна
83.	<i>Abutilon theophrasti</i> Medik., f. EBKT-3	Абутилон Теофраста, ф. ЕБКТ-3	337701	2004	Болгарія

84.	<i>Althaea officinalis</i> L.	Алтея лікарська	356838	1996	Васильків, Україна
85.	<i>Hibiscus moscheutos</i> L.	Гібіск мускусний	349365	2007	Німеччина
86.	<i>Hibiscus moscheutos</i> L.	Гібіск мускусний	388457	2008	Глеваха, Україна
87.	<i>Kitaibelia vitifolia</i> Willd., f. EBKTV	Китайбелія виногра- долиста, ф. ЕБКТВ	356836	1998	Київ (НБС), Україна
88.	<i>Kitaibelia vitifolia</i> Willd., f. P	Китайбелія виноградолиста, ф. П	380350	2017	Чехановець, Польща
89.	<i>Kitaibelia vitifolia</i> Willd., f. AN	Китайбелія виногра- долиста, ф. АН	382035	2019	Амстердам, Нідерланди
90.	<i>Kitaibelia vitifolia</i> Willd., f. N	Китайбелія виногра- долиста, ф. Н	381827	2018	Німеччина
91.	<i>Malva punctata</i> (All.) Alef. (<i>Lavatera punctata</i> All.)	Мальва крапчаста (Лаватера крапчаста)	334001	2003	Данія
92.	<i>Malva thuringiaca</i> (L.) Vis. (<i>Lavatera thuringiaca</i> L.)	Мальва тюрінгська (Лаватера тюрінгська)	356828	1990	Глеваха (природна флора), Україна
93.	<i>Malva thuringiaca</i> (L.) Vis. (<i>Lavatera thuringiaca</i> L.), f. rozsichenolysta-1	Мальва тюрінгська (Лаватера тюрінгська), ф. розсіченолиста-1	356827	2002	Київ (НБС), Україна
94.	<i>Malva thuringiaca</i> (L.) Vis. (<i>Lavatera thuringiaca</i> L.), f. rozsichenolysta-2	Мальва тюрінгська (Лаватера тюрінгська), ф. розсіченолиста-2	356873	1990	Житомирська обл. (природна флора), Україна
95.	<i>Malva thuringiaca</i> (L.) Vis. (<i>Lavatera thuringiaca</i> L.), f. rozsichenolysta-3	Мальва тюрінгська (Лаватера тюрінгська), ф. розсіченолиста-3	382520	2017	Київ (НБС), Україна
96.	<i>Malva verticillata</i> var. <i>verticillate</i> (<i>Malva crispa</i> L.), cv. Rada	Мальва кільчаста р. кільчаста (Мальва кучерява), с. Рада	356840	2003	Київ (НБС), Україна
97.	<i>Malva verticillata</i> var. <i>verticillate</i> (<i>Malva crispa</i> L.)	Мальва кільчаста р. кільчаста× (Мальва кучерява)	356839	1998	Київ (НБС), Україна

98.	<i>Malva verticillata</i> var. <i>verticillata</i> × <i>Malva verticillata</i> var. <i>verticillate</i> Rakhmetov (<i>Malva crispa</i> L. × <i>Malva pulchella</i> Bernh.), cv. Nika	Мальва кільчаста р. кільчаста× мальва кільчаста р. кільчаста× (Мальва кучерява × мальва пульхелла), с. Ніка	356841	2001	Київ (НБС), Україна
99.	<i>Malva verticillata</i> var. <i>verticillata</i> (<i>Malva meluca</i> Graebn.), cv. Dolina	Мальва кільчаста р. кільчаста (Мальва мелюка), с. Доліна	365556	2007	Чехія
100.	<i>Malva verticillata</i> var. <i>verticillata</i> (<i>Malva meluca</i> Graebn.)	Мальва кільчаста р. кільчаста (Мальва мелюка)	356842	1987	Лубни, Україна
101.	<i>Malva verticillata</i> var. <i>verticillata</i> × <i>Malva verticillata</i> var. <i>verticillata</i> Rakhmetov (<i>Malva meluca</i> Graebn. × <i>Malva crispa</i> L.), cv. Unava	Мальва кільчаста р. кільчаста× мальва кільчаста р. кільчаста× (Мальва мелюка × мальва кучерява), с. Унава	356844	1999	Київ (НБС), Україна
102.	<i>Malva verticillata</i> var. <i>verticillata</i> × <i>Malva verticillata</i> Rakhmetov (<i>Malva meluca</i> Graebn. × <i>Malva verticillata</i> L.)	Мальва кільчаста р. кільчаста× мальва кільчаста (Мальва мелюка × мальва кільчаста)	356846	1994	Київ (НБС), Україна
103.	<i>Malva verticillate</i> var. <i>verticillata</i> (<i>Malva meluca</i> Graebn.), f. superrannostyhla	Мальва кільчаста р. кільчаста (Мальва мелюка), ф. суперранныостигла	356847	1995	Київ (НБС), Україна
104.	<i>Malva verticillate</i> var. <i>verticillata</i> (<i>Malva meluca</i> Graebn.), f. rannostyhla	Мальва кільчаста р. кільчаста (Мальва мелюка), ф. ранныостигла	356848	1995	Київ (НБС), Україна
105.	<i>Malva verticillate</i> var. <i>verticillata</i> <i>Malva meluca</i> Graebn.), f. piznostyhla	Мальва кільчаста р. кільчаста (Мальва мелюка), ф. пізностигла	356849	1994	Київ (НБС), Україна
106.	<i>Malva moschata</i> L.	Мальва мускусна	356850	2001	Київська обл. (природна флора), Україна

107.	<i>Malva neglecta</i> Wallr.	Мальва непомітна	356851	1990	Санкт-Петербург (ВІР)
108.	<i>Malva verticillate</i> var. <i>verticillata</i> (<i>Malva pulchella</i> Bernh.)	Мальва кільчаста р. кільчаста (Мальва пульхелла)	356852	1988	Санкт-Петербург (ВІР)
109.	<i>Malva verticillate</i> var. <i>verticillata</i> × <i>Malva verticillata</i> Rakhmetov (<i>Malva pulchella</i> Bernh. × <i>Malva verticillata</i> L.)	Мальва кільчаста р. кільчаста × мальва кільчаста (Мальва пульхелла × мальва кільчаста)	356854	1994	Київ (НБС), Україна
110.	<i>Malva sylvestris</i> L.	Мальва лісова	356855	1987	Київська обл. (природна флора), Україна
111.	<i>Malva sylvestris</i> L., f. <i>ozyma</i>	Мальва лісова, ф. озима	365555	2001	Київ (НБС), Україна
112.	<i>Malva parviflora</i> L., f. <i>vysokorosla</i>	Мальва дрібноквіткова, ф. високоросла	336893	2003	Німеччина
113.	<i>Malva parviflora</i> L., f. <i>crispus</i>	Мальва дрібноквіткова, ф. кучерява	382518	2015	Київ (НБС), Україна
114.	<i>Malva parviflora</i> L., f. CC	Мальва дрібноквіткова, ф. КК	382519	2017	Київ (НБС), Україна
115.	<i>Malva parviflora</i> L., f. <i>nyzkorosla</i>	Мальва дрібноквіткова, ф. низькоросла	356851	2010	Київ (НБС), Україна
116.	<i>Malva verticillata</i> L., cvs. Ikva	Мальва кільчаста, сз. Іква	356856	1994	Київ (НБС), Україна
117.	<i>Malva verticillata</i> L., f. EOMK-1	Мальва кільчаста, ф. EOMK-1	343807	2004	Бельгія
118.	<i>Malva verticillata</i> L., f. EOMK-2	Мальва кільчаста, ф. EOMK-2	351758	2008	Німеччина
119.	<i>Malva pusilla</i> Sm.	Мальва низенька	382143	2019	Франція
120.	<i>Sida cordifolia</i> L.	Сіда серцелиста	382309	2019	Німеччина
121.	<i>Ripariosida hermaphrodita</i> (L.) Weakley & D.B.Poind. (<i>Sida hermaphrodita</i> Rusby)	Ріпарисодия багаторічна (Сіда багаторічна)	380356	2019	Польща

122.	<i>Ripariosida hermaphrodita</i> (L.) Weakley & D.B.Poind. (<i>Sida hermaphrodita</i> Rusby), cv. Virdzhiniia	Ріпарисодія багаторічна (Сіда багаторічна), с. Вірджинія	356829	2001	Київ (НБС), Україна
123.	<i>Ripariosida hermaphrodita</i> (L.) Weakley & D.B.Poind. (<i>Sida hermaphrodita</i> Rusby), cv. Fitoenerhiia	Ріпарисодія багаторічна (Сіда багаторічна), с. Фітоенергія	356830	2008	Київ (НБС), Україна
124.	<i>Ripariosida hermaphrodita</i> (L.) Weakley & D.B.Poind. (<i>Sida hermaphrodita</i> Rusby), f. EBSDBF-1 (shyrokolisty)	Ріпарисодія багаторічна (Сіда багаторічна), ф. ЕБСДФ-1 (широколиста)	356831	2004	Київ (НБС), Україна
125.	<i>Ripariosida hermaphrodita</i> (L.) Weakley & D.B.Poind. (<i>Sida hermaphrodita</i> Rusby), f. EBSDBF-2 (vuzkolisty)	Ріпарисодія багаторічна (Сіда багаторічна), ф. ЕБСДФ-2 (вузьколиста)	356832	2004	Київ (НБС), Україна
126.	<i>Ripariosida hermaphrodita</i> (L.) Weakley & D.B.Poind. (<i>Sida hermaphrodita</i> Rusby), f. EBSDBF-3 (temnolisty)	Ріпарисодія багаторічна (Сіда багаторічна), ф. ЕБСДФ-3 (темнолиста)	356833	2004	Київ (НБС), Україна
127.	<i>Ripariosida hermaphrodita</i> (L.) Weakley & D.B.Poind. (<i>Sida hermaphrodita</i> Rusby), f. EBSDBF-4 (svitlozysty)	Ріпарисодія багаторічна (Сіда багаторічна), ф. ЕБСДФ-4 (світлолиста)	356834	2004	Київ (НБС), Україна
128.	<i>Ripariosida hermaphrodita</i> (L.) Weakley & D.B.Poind. (<i>Sida hermaphrodita</i> Rusby), f. EBSDBF-5 (velykokvitkova)	Ріпарисодія багаторічна (Сіда багаторічна), ф. ЕБСДФ-5 (великоквіткова)	356835	2004	Київ (НБС), Україна
	PAULOWNIACEAE	ПАВЛОВНІЄВІ			
129.	<i>Paulownia tomentosa</i> (Thunb.) Steud., f. PB	Павловнія повстяна, ф. ПБ	379046	2011	Болгарія
130.	<i>Paulownia tomentosa</i> (Thunb.) Steud., f. PO	Павловнія повстяна, ф. ПО	379047	2017	Одеса, Україна

131.	<i>Paulownia tomentosa</i> (Thunb.) Steud., f. in vitro	Павловнія повстяна, ф. in vitro	379048	2017	Німеччина
132.	<i>Paulownia tomentosa</i> (Thunb.) Steud., f. Gl.U	Павловнія повстяна, ф. ГЛУ	379049	2011	Київська обл., Україна
133.	<i>Paulownia tomentosa</i> (Thunb.) Steud., f. PU	Павловнія повстяна, ф. ПУ	382376	2019	Ужгород, Україна
134.	<i>Paulownia tomentosa</i> (Thunb.) Steud., f. PSA	Павловнія повстяна, ф. ПСА	382377	2019	Київ (НБС), Україна
POACEAE		ТОНКОНОГОВІ			
135.	<i>Arundo donax</i> L., f. 1	Арундо очеретяний, ф. 1	382516	2008	Республіка Корея
136.	<i>Arundo donax</i> L., f. 2	Арундо очеретяний, ф. 2	382517	2019	Київ (приватна колекція), Україна
137.	<i>Alopecurus arundinaceus</i> Poir., f. EBLTR	Лисохвіст тростининовий, ф. ЕБЛТР	356865	2008	Київ (НБС), Україна
138.	<i>Beckmannia eruciformis</i> (L.) Host, f. EBBK	Бекманнія звичайна, ф. ЕББК	356866	2008	Київ (НБС), Україна
139.	<i>Chasmanthium latifolium</i> (Michx.) H.O.Yates	Хасмантіум широколистий	381676	2019	Крефельд, Німеччина
140.	<i>Cortaderia selloana</i> (Sult.) Asch. & Graebn., f. EBPMT	Кортадерія Селло (пампаська трава), ф. ЕБПМТ	356862	2008	Київ (НБС), Україна
141.	<i>Cortaderia selloana</i> (Sult.) Asch. & Graebn., f. EBPMTK	Кортадерія Селло (пампаська трава), ф. ЕБПМТК	366463	2010	Дже-Джу (природна флора), Республіка Корея
142.	<i>Festuca arundinaceae</i> subsp. <i>orientalis</i> (Hack.) Krecz. et Bobr.) Tzvel., f. EBKSTR	Костриця тростинова п.східна, ф. ЕБКСТР	356867	2008	Київ (НБС), Україна
143.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., cv. Veleten	Міскантус китайський, с. Велетен	356861	2004	Київ, Україна
144.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., f. ESBMK-1	Міскантус китайський, ф. ЕСБМК-1	365567	2007	Чернівці (БС ЧНУ), Україна

145.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., f. ESBMK-3	Міскантус китайський, ф. ЕСБМК -3	365568	2008	Київ (НБС), Україна
146.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., f. ESBMK-4	Міскантус китайський, ф. ЕСБМК -4	365569	2008	Київ (НБС), Україна
147.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., f. ESBMK-5	Міскантус китайський, ф. ЕСБМК -5	365570	2008	Київ (НБС), Україна
148.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., f. ESBMK-6	Міскантус китайський, ф. ЕСБМК -6	365571	2008	Київ (НБС), Україна
149.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., f. ESBMK-7	Міскантус китайський, ф. ЕСБМК -7	365572	2008	Київ (НБС), Україна
150.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., f. ESBMK-8	Міскантус китайський, ф. ЕСБМК -8	365573	2007	Дже-Джу (природна флора), Республіка Корея
151.	<i>Miscanthus sacchariflorus</i> (Maxim.) Benth., cv. Snihopad	Міскантус цукровітковий, с. Снігопад	365577	2008	Київ (НБС), Україна
152.	<i>Miscanthus sacchariflorus</i> (Maxim.) Benth., f. ESBMTS-1	М. цукровітковий, ф. ЕСБМЦ-1	365574	2008	Київ (НБС), Україна
153.	<i>Miscanthus sacchariflorus</i> (Maxim.) Benth., f. ESBMTS-2	М. цукровітковий, ф. ЕСБМЦ -2	365575	2008	Київ (НБС), Україна
154.	<i>Miscanthus sacchariflorus</i> (Maxim.) Benth., f. ESBMTS-3	М. цукровітковий, ф. ЕСБМЦ -3	365576	2008	Київ (НБС), Україна
155.	<i>Miscanthus sacchariflorus</i> (Maxim.) Benth., f. ESBMTS-5	Міскантус цукровітковий, ф. ЕСБМЦ -5	365578	2008	Київ (НБС), Україна
156.	<i>Miscanthus sacchariflorus</i> (Maxim.) Benth., f. ESBMTS-6	Міскантус цукровітковий, ф. ЕСБМЦ -6	365579	2008	Київ (НБС), Україна
157.	<i>Miscanthus sacchariflorus</i> (Maxim.) Benth., f. ESBMTS-7	Міскантус цукровітковий, ф. ЕСБМЦ -7	365580	2008	Київ (НБС), Україна
158.	<i>Miscanthus sacchariflorus</i> (Maxim.) Benth., f. ESBMTS-8	Міскантус цукровітковий, ф. ЕСБМЦ -8	365581	2008	Київ (НБС), Україна

159.	<i>Miscanthus sacchariflorus</i> (Maxim.) Benth., f. ESBMTS-9	Міскантус цукровітковий, ф. ЕСБМЦ -9	365582	2004	Хомутов (БС ІР), Чехія
160.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, cv. Huliver	Міскантус гігант- ський (Міскантус китайський × міскантус цукровіт- ковий), с. Гулівер	365583	2004	Хомутов (БС ІР), Чехія
161.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. ESBMH-01	Міскантус гігантський, ф. ЕСБМГ- 01	365583	2004	Хомутов (БС ІР), Чехія
162.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. ESBMH -2	Міскантус гігантський, ф. ЕСБМГ-2	365584	2006	Житомир (БС ЖНАЕУ), Україна
163.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. ESBMH-Av	Міскантус гігантський, ф. ЕСБМГ- Ав	377877	2014	Австрія
164.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. ESBMH-P	Міскантус гігантський, ф. ЕСБМГ-П	377878	2014	Польща
165.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. ESBMH-Fr	Міскантус гігантський, ф. ЕСБМГ-Фр	377879	2009	Франція
166.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. ESBMH-Ang	Міскантус гігантський, ф. ЕСБМГ-Анг	377880	2009	Англія
167.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. ESBMH-4 (V)	Міскантус гігантський, ф. ЕСБМГ-4 (В)	377881	2016	Німеччина
168.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. ESBMH-5 (B)	Міскантус гігантський, ф. ЕСБМГ-5 (Б)	377882	2015	США
169.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. ESBMH-6 (SH)	Міскантус гігантський, ф. ЕСБМГ-6 (Ш)	377883	2012	Польща

170.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. ESBMH-7(S)	Міскантус гігантський, ф. ЕСБМГ- 7 (С)	377884	2011	Німеччина
171.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. ESBMH-8 (Pel)	Міскантус гігантський, Міскантус ф. ЕСБМГ-8 (Пел)	377885	2015	Німеччина
172.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. ESBMH-10 (V1)	Міскантус гігантський, ф. ЕСБМГ-10 (В1)	377886	2014	Польща
173.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. ESBMH-11 (V2)	Міскантус гігантський, ф. ЕСБМГ-11 (В2)	377887	2016	Польща
174.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. ESBMH-3	Міскантус гігантський, ф. ЕСБМГ-3	365585	2008	Київ (НБС), Україна
175.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize (poliploidna forma in vitro ICHBG/NBG 17), f. PF-107	Міскантус гігантський (поліплоїдна форма in vitro ІХБГ/НБС, 17), ф. ПФ-107	382368	2017	Київ (ІХБГ/НБС), Україна
176.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. PF-108	Міскантус гігантський (поліплоїдна форма in vitro ІХБГ/НБС, 17), ф. ПФ-108	382369	2017	Київ (ІХБГ/НБС), Україна
177.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. PF-109	Міскантус гігантський (поліплоїдна форма in vitro ІХБГ/НБС, 17), ф. ПФ-109	382370	2017	Київ (ІХБГ/НБС), Україна
178.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. PF-114	Міскантус гігантський (поліплоїдна форма in vitro ІХБГ/НБС, 17), ф. ПФ-114	382371	2017	Київ (ІХБГ/НБС), Україна

179.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. PF-156	Міскантус гігантський (поліплоїдна форма in vitro ІХБГ/НБС, 17), ф. ПФ-156	382372	2017	Київ (ІХБГ/НБС), Україна
180.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, PF-161	Міскантус гігантський (поліплоїдна форма in vitro ІХБГ/НБС, 17), ф. ПФ-161	382373	2017	Київ (ІХБГ/НБС), Україна
181.	<i>Miscanthus</i> × <i>giganteus</i> J.M. Greef & Deuter ex Hodk & Renvoize, f. F-202	Міскантус гігантський (поліплоїдна форма in vitro ІХБГ/НБС, 17), ф. ПФ-202	382374	2017	Київ (ІХБГ/НБС), Україна
182.	<i>Miscantus sinensis</i> Anderss., f. ESBMK-DB1	Міскантус китайський, ф. ЕСБМК –ДБ1	377866	2012	Донецьк (БС), Україна
183.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., f. ESBMK-DB2	Міскантус китайський, ф. ЕСБМК –ДБ2	377867	2012	Донецьк (БС), Україна
184.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., f. ESBMK-DB3	Міскантус китайський, ф. ЕСБМК –ДБ3	377868	2012	Донецьк (БС), Україна
185.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., f. ESBMK-Polt	Міскантус китайський, ф. ЕСБМК –Полт	377869	2012	Полтава (торгівельна мережа), Україна
186.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., f. ESBMK-VN1	Міскантус китайський, ф. ЕСБМК –ВН1	377870	2016	Німеччина
187.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., f. ESBMK-VN2	Міскантус китайський, ф. ЕСБМК –ВН2	377871	2016	Німеччина
188.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., f. ESBMK-VN3	Міскантус китайський, ф. ЕСБМК –ВН3	377872	2016	Німеччина
189.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., f. ESBMK-VN4	Міскантус китайський, ф. ЕСБМК –ВН4	377873	2016	Німеччина

190.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., f. ESBMK-VN5	Міскантус китайський, ф. ЕСБМК –ВН5	377874	2016	Німеччина
191.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., f. japonese	Міскантус китайський, ф. японська	382521	2018	Умань (при- ватна особа), Україна
192.	<i>Miscanthus sinensis</i> Anderss., f. Rum	Міскантус китайський, ф. Рум	380153	2018	Румунія
193.	<i>Miscanthus sacchariflorus</i> (Maxim.) Benth., f. ESBMTS-B	Міскантус цукровітковий, ф. ЕСБМЦ -Б	377875	2015	США
194.	<i>Miscanthus sacchariflorus</i> (Maxim.) Benth., f. ESBMTS-Dsx	Міскантус цукровітковий, ф. ЕСБМЦ -Дсх	377876	2001	Далекий схід
195.	<i>Miscanthus oligostachyus</i> Stapf	Міскантус олігостахіус	380228	2018	Німеччина
196.	<i>Sorghum alnum</i> Parodi, cv. Kolumbo	Трава Колумба (сорго багаторічне), с. Колумбо	365557	2008	Київ (НБС), Україна
197.	<i>Sorghum alnum</i> Parodi, f. 1-PK	Трава Колумба (сорго багаторічне), ф. 1-ПК	365558	2002	Київ (НБС), Україна
198.	<i>Sorghum alnum</i> Parodi, f. 2-SK	Трава Колумба (сорго багаторічне), ф. 2-СК	365559	2008	Київ (НБС), Україна
199.	<i>Sorghum alnum</i> Parodi, f. 3-SP	Трава Колумба (сорго багаторічне), ф. 3-СП	365560	2008	Київ (НБС), Україна
200.	<i>Sorghum alnum</i> Parodi, f. 4-KR	Трава Колумба (сорго багаторічне), ф. 4-КР	365561	2008	Київ (НБС), Україна
201.	<i>Sorghum alnum</i> Parodi, f. 5-KP	Трава Колумба (сорго багаторічне), ф. 5-КП	365562	2008	Київ (НБС), Україна
202.	<i>Sorghum alnum</i> Parodi, f. 6-KK	Трава Колумба (сорго багаторічне), ф. 6- КК	365563	2008	Київ (НБС), Україна
203.	<i>Sorghum halepense</i> (L.) Pers., f. 1	Сорго алепське, ф. 1	365564	2003	Київ (НБС), Україна
204.	<i>Sorghum halepense</i> (L.) Pers., f. 2	Сорго алепське, ф. 2	365565	2003	Київ (НБС), Україна

205.	<i>Sorghum halepense</i> (L.) Pers., f. 3	Сорго алепське, ф. 3	365566	2003	Київ (НБС), Україна
206.	<i>Sorghum halepense</i> (L.) Pers., f. EBSHA	Сорго алепське, ф. ЕБСГА	356859	2008	Київ (НБС), Україна
207.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. EBSHDKH	Сорго двокольорове, ф. ЕБСГДХ	356860	2007	Київ (НБС), Україна
208.	<i>Panicum virgatum</i> L., cv. Zoriane	Просо прутоподібне, с. Зоряне	365592	2010	Київ (НБС), Україна
209.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. VR	Просо прутоподібне, ф. ВР	365586	2004	Прага, Чехія
210.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. VP	Просо прутоподібне, ф. ВП	365587	2008	Київ (НБС), Україна
211.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. DB	Просо прутоподібне, ф. ДВ	365588	2010	Донецьк (БС), Україна
212.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. DN	Просо прутоподібне, ф. ДН	365589	2010	Донецьк (БС), Україна
213.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. SL-1	Просо прутоподібне, ф. СЛ-1	365590	2011	Нітра (БС АУ), Словакія
214.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. SL-2	Просо прутоподібне, ф. СЛ-2	365591	2011	Нітра (БС АУ), Словакія
215.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. PB	Просо прутоподібне, ф. РБ	365593	2010	Київ (НБС), Україна
216.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. PL	Просо прутоподібне, ф. ПЛ	365594	2010	Київ (НБС), Україна
217.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. RL	Просо прутоподібне, ф. РЛ	365595	2010	Київ (НБС), Україна
218.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. PP	Просо прутоподібне, ф. ПП	365596	2010	Київ (НБС), Україна
219.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. N.1	Просо прутоподібне, ф. Н. 1	379050	2015	Німеччина
220.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. N.2	Просо прутоподібне, ф. Н. 2	379051	2015	Німеччина
221.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. N.3	Просо прутоподібне, ф. Н. 3	379052	2015	Німеччина
222.	<i>Panicum virgatum</i> L., f.SV-1	Просо прутоподібне, ф. СВ-1	379053	2013	Київ (НБС), Україна
223.	<i>Panicum virgatum</i> L., f.VSP	Просо прутоподібне, ф. ВСП	379054	2013	Київ (НБС), Україна
224.	<i>Panicum virgatum</i> L., f.RS	Просо прутоподібне, ф. РС	379055	2013	Київ (НБС), Україна

225.	<i>Panicum virgatum</i> L., f.SV-2	Просо прутоподібне, ф. СВ-2	379056	2013	Київ (НБС), Україна
226.	<i>Panicum virgatum</i> L., f.STV	Просо прутоподібне, ф. СТВ	379057	2013	Київ (НБС), Україна
227.	<i>Panicum virgatum</i> L., f.CHV	Просо прутоподібне, ф. ЧВ	379058	2013	Київ (НБС), Україна
228.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. KV	Просо прутоподібне, ф. КВ	379059	2013	Київ (НБС), Україна
229.	<i>Panicum virgatum</i> L., f.RV	Просо прутоподібне, ф. РВ	379060	2013	Київ (НБС), Україна
230.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. BD	Просо прутоподібне, ф. БД	379061	2013	Київ (НБС), Україна
231.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. FD	Просо прутоподібне, ф. ФД	379062	2013	Київ (НБС), Україна
232.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. ND	Просо прутоподібне, ф.НД	379063	2013	Київ (НБС), Україна
233.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. Snr	Просо прутоподібне, ф.Сnr	379064	2013	Київ (НБС), Україна
234.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. PRV	Просо прутоподібне, ф.ПРВ	379065	2013	Київ (НБС), Україна
235.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. PRVM	Просо прутоподібне, ф. ПРВМ	379066	2013	Київ (НБС), Україна
236.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. Gl	Просо прутоподібне, ф.Гл.	379067	2012	Глеваха, Україна
237.	<i>Panicum virgatum</i> L., f.1	Просо прутоподібне, ф.1	379068	2016	Словакія
238.	<i>Panicum virgatum</i> L., f.2	Просо прутоподібне, ф.2	379069	2016	Словакія
239.	<i>Panicum virgatum</i> L., f. RR	Просо прутоподібне, ф. РР	365597	2010	Київ (НБС), Україна
240.	<i>Cenchrus longisetus</i> M.C.Johnst., (<i>Pennisetum villosum</i> R. Br. ex Fresen), f. EBPTM	Ценхрус волохатий (Пенісетум волохатий), ф. ЕБПТМ	356863	2008	Київ (НБС), Україна
241.	<i>Zea mays</i> L., f. krihitka	Кукурудза цукрова, ф. кріхітка	382522	2019	Глеваха (приватна особа), Україна
242.	<i>Zea mays</i> L., f. alba	Кукурудза цукрова, ф. біла	382523	2018	Глеваха (приватна особа), Україна

243.	<i>Zea mays</i> L., f. bordo	Кукурудза цукрова, ф. бордо	382524	2018	Глеваха (приватна особа), Україна
	POLYGONACEAE	ГРЕЧКОВІ			
244.	<i>Koenigia divaricata</i> (L.) T.M.Schust. & Reveal (<i>Polygonum divaricatum</i> L.), f. EBHCHZ	Кьонігія розчепірена (Гірчак забайкальський), ф. ЕБГЧЗ	356871	2006	Київська обл. (природна флора), Україна
245.	<i>Reynoutria sachalinensis</i> (F.Schmidt) Nakai (<i>Polygonum sachalinense</i> Fr. Schmidt), f. EBHCHS-1	Рейнутрія сахалінська (Гірчак сахалінський), ф. ЕБГЧС-1	356870	2004	Хомутов, (БС ІР), Чехія
246.	<i>Reynoutria sachalinensis</i> (F.Schmidt) Nakai (<i>Polygonum sachalinense</i> Fr. Schmidt), f. EBHCHS-2	Рейнутрія сахалінська (Гірчак сахалінський), ф. ЕБГЧС-2	356869	2008	Київ (НБС), Україна
247.	<i>Koenigia weyrichii</i> (F.Schmidt) T.M.Schust. & Reveal (<i>Polygonum weyrichii</i> F. Schmidt), f. EBHCHV	Кьонігія Вейріха (Гірчак Вейріха), ф. ЕБГЧВ	365598	2005	Київ (НБС), Україна
248.	<i>Rheum rhaponticum</i> L.	Ревінь чорноморський	388458	2004	Хомутов (БС ІР), Чехія
249.	<i>Rheum tanguticum</i> Maxim. ex Balf.	Ревінь тангутський	388459	2004	Хомутов (БС ІР), Чехія
250.	<i>Rumex kioviensis</i> Rakhmetov, A. Mosyakin & Mosyakin, sp. nov – Shchavnat (<i>Rumex patientia</i> L. × <i>Rumex tianschanicus</i> Losinsk.), cv. Biekor-1	Щавель київський – Щавнат (Щавель шпинатний × щавель тянь-шанський), с. Бієкор-1	356872	2006	Київ (НБС), Україна
251.	<i>Rumex kioviensis</i> Rakhmetov, A. Mosyakin & Mosyakin, sp. nov – Shchavnat (<i>Rumex patientia</i> L. × <i>Rumex tianschanicus</i> Losinsk.), cv. Nastavnyk	Щавель київський – Щавнат (Щавель шпинатний × щавель тянь-шанський), с. Наставник	356873	2008	Київ (НБС), Україна

252.	<i>Rumex kioviensis</i> Rakhmetov, A. Mosyakin & Mosyakin, sp. nov – Shchavnat (<i>Rumex patientia</i> L. × <i>Rumex tianschanicus</i> Losinsk.), cv. Kyivskyi ultra	Щавель київський – Щавнат (Щавель шпинатний × щавель тянь-шанський), с. Київський ультра	356874	2005	Київ (НБС), Україна
253.	<i>Rumex kioviensis</i> Rakhmetov, A. Mosyakin & Mosyakin, sp. nov – Shchavnat (<i>Rumex patientia</i> L. × <i>Rumex tianschanicus</i> Losinsk.), cv. Shpinat Uteusha	Щавель київський – Щавнат (Щавель шпинатний × щавель тянь-шанський), с. Шпинат Утеуша	369842	2014	Київ (НБС), Україна
254.	<i>Rumex kioviensis</i> Rakhmetov, A. Mosyakin & Mosyakin, sp. nov – Shchavnat (<i>Rumex patientia</i> L. × <i>Rumex</i> <i>tianschanicus</i> Losinsk.), f. EBSHCHTF-1	Щавель київський – Щавнат (Щавель шпинатний × щавель тянь-шанський), ф. ЕБЩТФ-1	356876	1999	Київ (НБС), Україна
255.	<i>Rumex kioviensis</i> Rakhmetov, A. Mosyakin & Mosyakin, sp. nov – Shchavnat (<i>Rumex patientia</i> L. × <i>Rumex</i> <i>tianschanicus</i> Losinsk.), f. EBSHCHTF-2	Щавель київський – Щавнат (Щавель шпинатний × щавель тянь-шанський), ф. ЕБЩТФ-2	356877	1999	Київ (НБС), Україна
256.	<i>Rumex kioviensis</i> Rakhmetov, A. Mosyakin & Mosyakin, sp. nov – Shchavnat (<i>Rumex patientia</i> L. × <i>Rumex</i> <i>tianschanicus</i> Losinsk.), f. EBSHCHTF-3	Щавель київський – Щавнат (Щавель шпинатний × щавель тянь-шанський), ф. ЕБЩТФ-3	356878	2000	Київ (НБС), Україна
257.	<i>Rumex kioviensis</i> Rakhmetov, A. Mosyakin & Mosyakin, sp. nov – Shchavnat (<i>Rumex patientia</i> L. × <i>Rumex tianschanicus</i> Losinsk.), f. EBSHCHTF-4	Щавель київський – Щавнат (Щавель шпинатний × щавель тянь-шанський), ф. ЕБЩТФ-4	356879	2000	Київ (НБС), Україна

258.	<i>Rumex kioviensis</i> Rakhmetov, A. Mosyakin & Mosyakin, sp. nov – Shchavnat (<i>Rumex patientia</i> L. × <i>Rumex tianschanicus</i> Losinsk.), f. EBSHCHTF-5	Щавель київський – Щавнат (Щавель шпинатний × щавель тянь-шанський), ф. ЕБЩТФ-5	356880	1998	Київ (НБС), Україна
259.	<i>Rumex kioviensis</i> Rakhmetov, A. Mosyakin & Mosyakin, sp. nov – Shchavnat (<i>Rumex patientia</i> L. × <i>Rumex tianschanicus</i> Losinsk.), f. EBSHCHTF-6	Щавель київський – Щавнат (Щавель шпинатний × щавель тянь-шанський), ф. ЕБЩТФ-6	356881	2001	Київ (НБС), Україна
260.	<i>Rumex kioviensis</i> Rakhmetov, A. Mosyakin & Mosyakin, sp. nov – Shchavnat (<i>Rumex patientia</i> L. × <i>Rumex tianschanicus</i> Losinsk.), f. EBSHCHTF-7	Щавель київський – Щавнат (Щавель шпинатний × щавель тянь-шанський), ф. ЕБЩТФ-7	356882	2000	Київ (НБС), Україна
	SALICACEAE	ВЕРБОВІ			
261.	<i>Salix</i> × <i>Salix sepulcralis</i> L., f. EBVH-1	Верба гібридна, ф. ЕБВГ-1	356884	2005	Житомир (БС ЖНАЕУ), Україна
262.	<i>Salix babylonica</i> L. × <i>Salix</i> <i>alba</i> L., f. EBVH-2	Верба гібридна, ф. ЕБВГ-2	356885	2005	Житомир (БС ЖНАЕУ), Україна
263.	<i>Salix babylonica</i> L. × <i>Salix</i> <i>alba</i> L., f. EBVH-3	Верба гібридна, ф. ЕБВГ-3	365599	2007	Вінниця (ДП ВЛНДГ), Україна
264.	<i>Salix alba</i> × <i>Salix fragilis</i> , cv. OlimpIyskiy vagon	Верба біла × верба ламка, с. Олімпійський вогонь	379014	2015	Харків, Україна
265.	<i>Salix alba</i> L. × <i>Salix fragilis</i> L., cv. Mavka	Верба біла × верба ламка, с. Мавка	379015	2015	Харків, Україна
266.	<i>Salix alba</i> × <i>Salix fragilis</i> , cv. Lukash	Верба біла × верба ламка, с. Лукаш	379016	2015	Харків, Україна

267.	<i>Salix alba</i> × <i>Salix fragilis</i> , cv. Lisova Pisnya	Верба біла × верба ламка, с. Лісова Пісня	379017	2015	Харків, Україна
268.	<i>Salix alba</i> × <i>Salix fragilis</i> , cv. Priberezhna	Верба біла × верба ламка, с. Прибережна	379018	2015	Харків, Україна
269.	<i>Salix alba</i> × <i>Salix fragilis</i> , cv. Pechalna	Верба біла × верба ламка, с. Печальна	379019	2015	Харків, Україна
270.	<i>Populus nigra</i> var. <i>italica</i> Münchh. (<i>Populus italica</i> (Du Roi) Moench.), f. EBTP1	Тополя чорна р. італійська, ф. ЕБТП1	356883	2007	Вінниця (ДП ВЛНДГ), Україна
271.	<i>Populus tristis</i> Fisch. × <i>Populus lasiocarpa</i> Oliv. (<i>Populus trichocarpa</i> Torr. & A.Gray ex Hook. × <i>Populus lasiocarpa</i> Oliv.), cv. Noktyurn	Тополя сумна × Тополя шорсткоплідна (Тополя волосисто- плідна × тополя шорсткоплідна), с. Ноктюрн	379020	2015	Харків, Україна
272.	<i>Populus nigra</i> L. × <i>Populus</i> <i>deltoides</i> W.Bartram ex Marshall cv. Keliberdinska	Тополя чорна × тополя пірамідальна, с. Келібердинська	379021	2015	Харків, Україна
273.	<i>Populus nigra</i> L., cv. Roganska	Тополя чорна, с. Роганська	379022	2015	Харків, Україна
274.	<i>Populus deltoides</i> Marsh.	Тополя дельтолиста	379023	2015	Харків, Україна
275.	<i>Populus simonii</i> Carrière. × <i>Populus nigra</i> f. <i>italica</i> (Münchh.) A. Andersen (<i>Populus simonii</i> Carrière. × <i>Populus pyramidalis</i> Borkh.)	Тополя китайська × тополя чорна ф. італійська (Тополя китайська × тополя пірамідальна)	379024	2015	Харків, Україна
276.	<i>Populus nigra</i> L. × <i>Populus</i> <i>deltoides</i> W.Bartram ex Marshall, cv. Gradizka	Тополя чорна × тополя дельтолиста, с. Градізька	379025	2015	Харків, Україна
277.	<i>Populus alba</i> L. (<i>Populus</i> <i>bolleana</i> Louche)	Тополя біла (Тополя Болле)	379026	2015	Харків, Україна
278.	<i>Populus nigra</i> L. × <i>Populus</i> <i>deltoides</i> W.Bartram ex Marshall., cv. Robusta-16	Тополя чорна × тополя дельтолиста с. Робуста-16	379027	2015	Харків, Україна

279.	<i>Populus</i> × <i>canadensis</i> Moench, cv. Tronko	Тополя канадська, с. Тронко	379028	2015	Харків, Україна
280.	<i>Populus nigra</i> L., cv. Mobilna	Тополя чорна, с. Мобільна	379029	2015	Харків, Україна
281.	<i>Populus nigra f. italica</i> (Münchh.) A. Andersen × <i>Populus trichocarpa</i> orr. & A. Gray ex Hook. (<i>Populus pyramidalis</i> Borkh. × <i>Populus trichocarpa</i> orr. & A. Gray ex Hook.), cv. Lubenska	Тополя чорна ф. Італійська × тополя волосистоплідна (Тополя пірамідальна × тополя волосистоплідна), с. Лубенська	379030	2015	Харків, Україна
282.	<i>Populus deltoides</i> Marsh., cv. Guliver	Тополя дельтолиста, с. Гулівер	379031	2015	Харків, Україна
283.	<i>Populus nigra</i> L., cv. Slava Ukrayini	Тополя чорна, с. Слава Україні	379032	2015	Харків, Україна
284.	<i>Populus nigra f. italica</i> (Münchh.) A. Andersen × <i>Populus laurifolia</i> Ledeb. (<i>Populus pyramidalis</i> Borkh. × <i>Populus laurifolia</i> Ledeb.), cv. Novoberlinska-3	Тополя чорна ф. Італійська × тополя лавролиста (Тополя пірамідальна × тополя лавролиста), с. Новоберлінська-3	379033	2015	Харків, Україна
285.	<i>Populus</i> × <i>canadensis</i> Moench × <i>Populus nigra f. italica</i> (Münchh.) A. Andersen (<i>Populus</i> × <i>canadensis</i> Moench × <i>Populus pyramidalis</i> Borkh.), cv. Strilopodibna	Тополя канадська × Тополя чорна ф. італійська (Тополя канадська × тополя пірамідальна), с. Стрілоподібна	379034	2015	Харків, Україна
286.	<i>Populus nigra f. italica</i> (Münchh.) A. Andersen × <i>Populus laurifolia</i> Ledeb. (<i>Populus pyramidalis</i> Borkh. × <i>Populus laurifolia</i> Ledeb.), cv. Novoberlinska-7	Тополя чорна ф. італійська × лавролиста (Тополя пірамідальна × тополя лавролиста), с. Новоберлінська-7	379035	2015	Харків, Україна

287.	<i>Populus</i> × <i>canadensis</i> Moench cv. Regenerata × <i>Populus lasiocarpa</i> Oliv., cv. Perspektyvna	Тополя канадська, с. Регенерата × тополя шорсткоплідна, с. Перспективна	379036	2015	Харків, Україна
288.	<i>Populus tristis</i> Fisch. × <i>Populus lasiocarpa</i> Oliv. (<i>Populus trichocarpa</i> Torr. & A.Gray ex Hook. × <i>Populus lasiocarpa</i> Oliv.), cv. Noktyurn	Тополя сумна × тополя шорсткоплідна (Тополя волосисто- плідна × тополя шорсткоплідна), с. НоктюРН	379037	2015	Харків, Україна
289.	<i>Populus deltoides</i> W.Bartram ex Marshal. × <i>P. balsamifera</i> L.	Тополя дельтолиста × тополя бальзамічна	379038	2015	Харків, Україна
290.	<i>Populus suaveolens</i> Fisch. ex Poit. & A.Vilm. × <i>Populus berolinensis</i> Dippel, cv. Ivantiyivska	Тополя запашна × тополя берлінська, с. Івантіївська	379039	2015	Харків, Україна
291.	<i>Populus tristis</i> Fisch. (<i>Populus trichocarpa</i> Torr. & A.Gray ex Hook.)	Тополя сумна (Тополя волосистоплідна)	379040	2015	Харків, Україна
292.	<i>Populus nigra</i> L., cv. Konstanta	Тополя чорна, с. Константа	379041	2015	Харків, Україна
293.	<i>Populus deltoides</i> × <i>Populus nigra</i> f. <i>italica</i> (Münchh.) A. Andersen (<i>Populus deltoides</i> × <i>Populus pyramidalis</i> Borkh.), cv. Toropogritskogo	Тополя дельтолиста × Тополя чорна ф. італійська (Тополя дельтолиста × тополя пірамідальна), с. Торопогрицького	379042	2015	Харків, Україна
294.	<i>Populus</i> × <i>canadensis</i> Moench cv. Regenerata) × <i>Populus tristis</i> Fisch. (<i>Populus</i> × <i>canadensis</i> Moench cv. Regenerata) × <i>Populus trichocarpa</i> orr. & A.Gray ex Hook.), cv. Lvivska	Тополя канадська, с. Регенерата × тополя сумна (Тополя канадська, с. Регенерата × тополя волосистоплідна), с. Львівська	379043	2015	Харків, Україна
295.	<i>Populus simonii</i> Carriere, cv. Roganska	Тополя Симона, с. Роганська	379044	2015	Харків, Україна

296.	<i>Populus tristis</i> Fisch. × <i>Populus laurifolia</i> Ledeb. (<i>Populus trichocarpa</i> Torr. & A.Gray ex Hook. × <i>Populus laurifolia</i> Ledeb.), cv.Druzhba	Тополя сумна × тополя лавролиста (Тополя волосисто- плідна × тополя лавролиста), с. Дружба	379045	2015	Харків, Україна
	URTICACEAE	КРОПІВОВІ			
293.	<i>Urtica cannabina</i> L. f. ЕВКРК	Кропива коноплева, ф. ЕБКПК	356886	2007	Київ (НБС), Україна

Примітка : у круглих дужках () наведено синонімічні назви видів

2.1.2. Колекція «Олійні енергетичні рослини» (KF-705.2)

№ з/п	Назва таксону		Номер реєстрації	Рік інтродукції	Походження (місто, установа, організація, країна)
	латинська	українська			
1	2	3	4	5	6
AMARANTHACEAE		ЩИРИЦЕВІ			
1.	<i>Amaranthus cruentus</i> L. (<i>Amaranthus paniculatus</i> L.)	Щириця волотиста	369843	2010	Київ (НУБіП), Україна
2.	<i>Amaranthus hybridus</i> L., cv. Ultra	Щириця гібридна, с. Ультра	356558	2004	Харків (НАУ), Україна
APIACEAE		СЕЛЕРОВІ (ОКРУЖКОВІ)			
3.	<i>Coriandrum sativum</i> L.	Коріандр посівний	356559	2006	Масалли, Азербайджан
4.	<i>Coriandrum sativum</i> L.	Коріандр посівний	365212	2014	Бішкек, Киргизстан
ASTERACEA (COMPOSITAE)		АЙСТРОВІ (СКЛАДНОЦВІТИ)			
5.	<i>Carthamus tinctorius</i> L.	Сафлор красильний	356565	2004	Хомутов (БС ІР), Чехія
6.	<i>Carthamus tinctorius</i> L., f. EOSK-1	Сафлор красильний, ф. ЕОСК-1	356566	2004	Масалли, Азербайджан
7.	<i>Helianthus annuus</i> L., f. hercules	Соняшник однорічний, ф. геркулес	365485	2006	Васильків, Україна
8.	<i>Helianthus annuus</i> L., f. hihantskyi	Соняшник однорічний, ф. гігантський	365484	2006	Васильків, Україна
9.	<i>Helianthus annuus</i> L., f. huliver	Соняшник однорічний, ф. гулівер	356562	2006	Масалли, Азербайджан
10.	<i>Helianthus annuus</i> L., f. tekhnichna	Соняшник однорічний, ф. технічна	365486	2006	Масалли, Азербайджан
11.	<i>Madia sativa</i> Molina	Мадія посівна	365878	2014	Чехія
12.	<i>Madia sativa</i> Molina	Мадія посівна	356564	2004	Хомутов (БС ІР), Чехія

13.	<i>Silybum marianum</i> (L.) Gaertn.	Розторопша плямиста	369844	2012	Київ (торгівельна мережа), Україна
BRASSICACEAE		КАПУСТЯНІ			
14.	<i>Brassica rapa</i> L. f. annua DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. annua DC.), cv.s. Chanita-FLO	Суріпиця яра, сз. Чаніта-ФЛО	369856	2003	Київ (НБС), Україна
15.	<i>Brassica rapa</i> L. f. annua DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. annua DC.), cv.s. Pioneer-YT	Суріпиця яра, сз. Піонер-ЮТ	356607	2007	Київ (НУБІП), Україна
16.	<i>Brassica rapa</i> L. f. annua DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. annua DC.)	Суріпиця яра	365489	2002	Київ (НБС), Україна
17.	<i>Brassica rapa</i> L. f. annua DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. annua DC.), f. EOSIAF-1	Суріпиця яра, ф. ЕОСЯФ-1	356609	2002	Київ (НБС), Україна
18.	<i>Brassica rapa</i> L. f. annua DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. annua DC.), f. EOSIAF-2	Суріпиця яра, ф. ЕОСЯФ-2	356610	2002	Київ (НБС), Україна
19.	<i>Brassica rapa</i> L. f. annua DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. annua DC.), f. EOSIAFR	Суріпиця яра, ф. ЕОСЯФР	356611	2002	Київ (НБС), Україна
20.	<i>Brassica rapa</i> L. f. biennis DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. biennis DC.), cv. Oriana	Суріпиця озима, с. Оріана	356618	2007	Київ (НБС), Україна
21.	<i>Brassica rapa</i> L. f. biennis DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. biennis DC.), cv.s.Horlytsia-FHO	Суріпиця озима, сз. Горлиця-ФГО	356617	2007	Київ (НБС), Україна

22.	<i>Brassica rapa</i> L. f. <i>biennis</i> DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. <i>biennis</i> DC.), f. EOSOF-2	Суріпиця озима, ф. ЕОСОФ-2	356624	2007	Київ (НБС), Україна
23.	<i>Brassica rapa</i> L. f. <i>biennis</i> DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. <i>biennis</i> DC.), f. EOSOF-3	Суріпиця озима, ф. ЕОСОФ-3	356625	2007	Київ (НБС), Україна
24.	<i>Brassica rapa</i> L. f. <i>biennis</i> DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. <i>biennis</i> DC.), f. EOSOF-4	Суріпиця озима, ф. ЕОСОФ-4	356626	2007	Київ (НБС), Україна
25.	<i>Brassica rapa</i> L. f. <i>biennis</i> DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. <i>biennis</i> DC.), f. EOSOFDn.	Суріпиця озима, ф. ЕОСОФДн.	356621	2007	Київ (НБС), Україна
26.	<i>Brassica rapa</i> L. f. <i>biennis</i> DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. <i>biennis</i> DC.), f. EOSOFHl	Суріпиця озима, ф. ЕОСОФГл.	356620	2007	Київ (НБС), Україна
27.	<i>Brassica rapa</i> L. f. <i>biennis</i> DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. <i>biennis</i> DC.), f. EOSOFHor.-19	Суріпиця озима, ф. ЕОСОФГор.-19	356622	2007	Київ (НБС), Україна
28.	<i>Brassica rapa</i> L. f. <i>biennis</i> DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. <i>biennis</i> DC.), f. EOSOFU	Суріпиця озима, ф. ЕОСОФУ	356619	2007	Київ (НБС), Україна
29.	<i>Brassica rapa</i> L. f. <i>biennis</i> DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. <i>biennis</i> DC.), f. EOSOFVol.	Суріпиця озима, ф. ЕОСОФВол.	356623	2007	Київ (НБС), Україна
30.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>annua</i> DC., cv.s. Rimal	Ріпак ярий, сз. Рімал	356576	2009	Київ (НБС), Україна

31.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>annua</i> DC., cv. Yamal	Ріпак ярий, с. Ямал	356577	2009	Київ (НБС), Україна
32.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>annua</i> DC., cv. Mriia	Ріпак ярий с. Мрія	356575	2007	Київ (НБС), Україна
33.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>annua</i> DC., cv. Sribliastyi	Ріпак ярий, с. Сріблястий	365478	2008	Київ (НУБіП), Україна
34.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>annua</i> DC., cv. Bolero	Ріпак ярий, с. Болеро	356574	2009	Німеччина
35.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>annua</i> DC., cv. Yantar-H	Ріпак ярий, с. Янтар-Г	369857	2009	Київ (НБС), Україна
36.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>annua</i> DC., f. EORIAFA	Ріпак ярий, ф. ЕОРЯФА	356580	2008	Пшенична (ДС НУБіП), Україна
37.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>annua</i> DC., f. EORIAFAP	Ріпак ярий, ф. ЕОРЯФАП	356579	2000	Київ (НБС), Україна
38.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>annua</i> DC., f. EORIAFK	Ріпак ярий, ф. ЕОРЯФК	356581	2000	США
39.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>annua</i> DC., f. EORIAFVL	Ріпак ярий, ф. ЕОРЯФВЛ	356583	2005	Київ (НБС), Україна
40.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>annua</i> DC., f. EORIAOFV	Ріпак ярий, ф. ЕОРЯОФВ	356582	2010	США
41.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>annua</i> DC., f. EORIAF-5	Ріпак ярий, ф. ЕОРЯФ-5	356585	2005	Київ (НБС), Україна
42.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., cv. Falkon	Ріпак озимий, с. Фалкон	365680	2011	Чабани (ННЦ «ІЗ НААН»), Україна
43.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., cv. Senator liuks	Ріпак озимий, с. Сенатор люкс	365683	2011	Чабани (ННЦ «ІЗ НААН»), Україна
44.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., cv. Vatan	Ріпак озимий, с. Ватан	365681	2011	Чабани (ННЦ «ІЗ НААН»), Україна
45.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., cv. Sveta	Ріпак озимий, с. Света	365677	2011	Чабани (ННЦ «ІЗ НААН»), Україна

46.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., cv. Dembo	Ріпак озимий, с. Дембо	365682	2011	Чабани (ННЦ «ІЗ НААН»), Україна
47.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., cv. Kronos	Ріпак озимий, с. Кронос	365679	2011	Чабани (ННЦ «ІЗ НААН»), Україна
48.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., cv. Danhal	Ріпак озимий, с. Дангал	365678	2011	Чабани (ННЦ «ІЗ НААН»), Україна
49.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., cv. Mykitynetskyi	Ріпак озимий, с. Микитинецький	356587	2000	Київ (НБС), Україна
50.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., cv. Tysmenytskyi	Ріпак озимий с. Тисменицький	365684	2011	Чабани (ННЦ «ІЗ НААН»), Україна
51.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., f. EROF-1	Ріпак озимий, ф. ЕРОФ-1	356590	2000	Київ (НБС), Україна
52.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., f. EROF-2	Ріпак озимий, ф. ЕРОФ-2	356591	2000	Київ (НБС), Україна
53.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., f. EROF-3	Ріпак озимий, ф. ЕРОФ-3	356592	2000	Київ (НБС), Україна
54.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., f. EROF-4	Ріпак озимий, ф. ЕРОФ-4	356593	2000	Київ (НБС), Україна
55.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., f. EROF-5	Ріпак озимий, ф. ЕРОФ-5	356594	2000	Київ (НБС), Україна
56.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., f. EROF-6	Ріпак озимий, ф. ЕРОФ-6	356595	2000	Київ (НБС), Україна
57.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., f. EROFD-1	Ріпак озимий, ф. ЕРОФД-1	356596	2000	Київ (НБС), Україна
58.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., f. EROFITSB	Ріпак озимий, ф. ЕРОФІЦБ	356597	2000	Київ (НБС), Україна
59.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., f. EROFK	Ріпак озимий, ф. ЕРОФК	356588	2000	Київ (НБС), Україна

60.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., f. EROF-Odil A	Ріпак озимий, ф.ЕРОФ-Оділ А	356598	2000	Київ (НБС), Україна
61.	<i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC., f. EROFVH	Ріпак озимий, ф.ЕРОФВГ	356589	2000	Київ (НБС), Україна
62.	<i>Brassica rapa</i> L. f. <i>biennis</i> DC. × <i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> (DC.) Rakhmetov (<i>Brassica campestris</i> L. f. <i>biennis</i> DC. × <i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC.), cv. Innovatsiia	Сурап (Суріпиця озима × ріпак озимий), с. Інновація	356630	2007	Київ (НБС), Україна
63.	<i>Brassica rapa</i> L. f. <i>biennis</i> DC. × <i>Brassica rapa</i> L. × <i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. <i>biennis</i> DC. × <i>Brassica rapa</i> L. × <i>Brassica napus</i> f. <i>biennis</i> DC.), f. EOHBFTRO-1	Тифон × ріпак озимий, ф. ЕОГБФТРО-1	356627	2007	Київ (НБС), Україна
64.	<i>Brassica rapa</i> L. f. <i>biennis</i> DC. × <i>Brassica rapa</i> L. × <i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC. (<i>Brassica campestris</i> L. f. <i>biennis</i> DC. × <i>Brassica rapa</i> L. × <i>Brassica napus</i> L. f. <i>biennis</i> DC.), f. EOHBFTRO-2	Тифон × ріпак озимий ф. ЕОГБФТРО-2	356628	2007	Київ (НБС), Україна
65.	<i>Brassica rapa</i> L. f. <i>biennis</i> DC. × <i>Brassica rapa</i> L. (<i>Brassica campestris</i> L. f. <i>biennis</i> DC. × <i>Brassica rapa</i> L.), cv. Fitopal	Тифон (Суріпиця озима × турнепс), с. Фітопал	356614	2007	Київ (НБС), Україна
66.	<i>Brassica rapa</i> L. f. <i>biennis</i> DC. × <i>Brassica rapa</i> L. (<i>Brassica campestris</i> L. f. <i>biennis</i> DC. × <i>Brassica rapa</i> L.), cv. Orakam-FTO	Тифон (Суріпиця озима × турнепс), с. Оракам-ФТО	356613	2007	Київ (НБС), Україна

67.	<i>Brassica rapa</i> L. f. <i>biennis</i> DC. × <i>Brassica rapa</i> L. (<i>Brassica campestris</i> L. f. <i>biennis</i> DC. × <i>Brassica rapa</i> L.), cv. Obrii	Тифон (Суріпиця озима × турнепс), с. Обрій	365685	2012	Київ (НБС), Україна
68.	<i>Brassica rapa</i> L. f. <i>biennis</i> DC. × <i>Brassica rapa</i> L. (<i>Brassica campestris</i> L. f. <i>biennis</i> DC. × <i>Brassica rapa</i> L.), f. EOTFVS	Тифон (Суріпиця озима × турнепс), ф. ЕОТФВС	356615	2007	Київ (НБС), Україна
69.	<i>Brassica rapa</i> L. f. <i>biennis</i> DC. × <i>Brassica rapa</i> L. (<i>Brassica campestris</i> L. f. <i>biennis</i> DC. × <i>Brassica rapa</i> L.), f. EOTFV	Тифон (Суріпиця озима × турнепс), ф. ЕОТФВ	365616	2007	Київ (НБС), Україна
70.	<i>Mutarda carinata</i> (A.Braun) D.A. German (<i>Brassica carinata</i> A. Braun)	Гірчиця ефіопська	388460	2019	Київ (ІХБГ-НБС), Україна
71.	<i>Mutarda nigra</i> (L.) Bernh. (<i>Brassica nigra</i> (L.) Koch), f.1	Гірчиця чорна, ф. 1	337137	2004	Італія
72.	<i>Mutarda nigra</i> (L.) Bernh. (<i>Brassica nigra</i> (L.) Koch), f. 2	Гірчиця чорна, ф. 2	356598	2002	Київ (НБС), Україна
73.	<i>Brassica juncea</i> (L.) Czern. (f. <i>biennis</i>), cv. Annushka	Гірчиця сарептська (озима форма), с.Аннушка	369845	2012	Запоріжжя (ІОЛК), Україна
74.	<i>Brassica juncea</i> (L.) Czern. (f. <i>biennis</i>), cv.Novynka	Гірчиця сарептська (озима форма), с.Новинка	369846	2012	Запоріжжя (ІОЛК), Україна
75.	<i>Brassica juncea</i> (L.) Czern. (f. <i>biennis</i>), cv.Venera	Гірчиця сарептська (озима форма), с.Венера	369847	2012	Запоріжжя (ІОЛК), Україна
76.	<i>Brassica juncea</i> (L.) Czern. (f. <i>biennis</i>), cv.s. Zolotava	Гірчиця сарептська (озима форма), сз.Золотава	369848	2009	Глеваха, Україна
77.	<i>Brassica juncea</i> (L.) Czern., cv.s. Rosava -FOL	Гірчиця сарептська, сз.Росава-ФОЛ	356599	2000	Київ (НБС), Україна

78.	<i>Brassica juncea</i> (L.) Czern., f. EOHS-1	Гірчиця сарептська, ф. ЕОГС-1	356600	2002	Швейцарія
79.	<i>Brassica juncea</i> (L.) Czern., f. EOHS-2	Гірчиця сарептська, ф. ЕОГС-2	35661	2002	Швейцарія
80.	<i>Brassica rapa</i> subsp. <i>rapifera</i> Metzger f. biennis, f. EOTRFO	Ріпа (турнепс, озима форма), ф. ЕОТРФО	356631	2007	Київ (НБС), Україна
81.	<i>Brassica rapa</i> subsp. <i>rapifera</i> Metzger	Ріпа (шалгам)	369849	1997	Масалли, Азербайджан
82.	<i>Brassica rapa</i> subsp. <i>rapifera</i> Metzger	Ріпа (турнепс)	369850	2007	Ленкорань, Азербайджан
83.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. biennis)	Рижій посівний (озима форма)	369851	2004	Хомутов (БС ІР), Чехія
84.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. biennis), cv.s. Bohemskyi	Рижій посівний (озима форма), сз. Богемський	369852	2008	Васильків, Україна
85.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. annua), cv. Yevro-12	Рижій посівний (яра форма), с. Євро-12	365687	2012	Київ (НБС), Україна
86.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. annua), cv. Kolondaik	Рижій посівний (яра форма), с. Колондайк	356636	2007	Чабани (ННЦ «ІЗ НААН»), України
87.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. annua), cv. Mirazh	Рижій посівний (яра форма), с. Міраж	365490	2007	Запоріжжя (ІОЛК), Україна
88.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. annua), cv. Peremoha	Рижій посівний (яра форма), с. Перемога	365686	2012	Київ (НБС), Україна
89.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. annua), f. EORZHIAFCH	Рижій посівний (яра форма), ф. ЕОРЖЯФЧ	353186	2004	Хомутов (БС ІР), Чехія
90.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. annua), f. EORZHIAF-1	Рижій посівний (яра форма), ф.ЕОРЖЯФ-1	356633	2007	Київ (НБС), Україна
91.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. annua), f. EORZHIAF-2	Рижій посівний (яра форма), ф. ЕОРЖЯФ-2	356634	2007	Київ (НБС), Україна
92.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz. (f. annua), f. EORZHIAF-3	Рижій посівний (яра форма), ф. ЕОРЖЯФ-3	356635	2007	Київ (НБС), Україна
93.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. annua), f. EORZHIAF-4	Рижій посівний (яра форма), ф. ЕОРЖЯФ-4	369858	2007	Київ (НБС), Україна

94.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>), f. EORZHIAF-5	Рижій посівний (яра форма), ф. ЕОРЖЯФ-5	356637	2007	Київ (НБС), Україна
95.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>), f. EORZHIAFD	Рижій посівний (яра форма), ф. ЕОРЖЯФД	356009	2009	Данія
96.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>), f.1	Рижій посівний (яра форма), ф.1	364498	2012	Польща
97.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>), f.2	Рижій посівний (яра форма), ф.2	364529	2012	Польща
98.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>), f.3	Рижій посівний (яра форма), ф.3	368451	2013	Чернігівська обл. (ФГ – с.Калюжниця), Україна
99.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>), f. EORZHIAFCHP	Рижій посівний (яра форма), ф. ЕОРЖЯФЧП	356632	2004	Хомутов (БС ІР), Чехія
100.	<i>Camelina microcarpa</i> Andrz.	Рижій дрібноплідний	353139	2006	Київ (НБС), Україна
101.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>)	Рижій посівний (яра форма)	366474	2014	Бельгія
102.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>)	Рижій посівний (яра форма)	365881	2015	Чехія
103.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>), cv. Pivnichna krasunia	Рижій посівний (яра форма), с. Північна красуня	383416	2012	Київ (НБС), Україна
104.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>)	Рижій посівний (яра форма)	369070	2015	Німеччина
105.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>), cv. Suneson	Рижій посівний (яра форма), с. Сунесон	382378	2018	США
106.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>), f. 1-TFR	Рижій посівний (яра форма), ф. 1-ТФР	388461	2018	Київ (ІХБГ- НБС), Україна
107.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>), f. 2-TFR	Рижій посівний (яра форма), ф. 2-ТФР	388462	2018	Київ (ІХБГ- НБС), Україна
108.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>), f. 3-TFR	Рижій посівний (яра форма), ф. 3-ТФР	388463	2018	Київ (ІХБГ- НБС), Україна
109.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>), f. 4-TFR	Рижій посівний (яра форма), ф. 4-ТФР	388464	2018	Київ (ІХБГ- НБС), Україна

110.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>), f. 5-TFR	Рижій посівний (яра форма), ф. 5-ТФР	388465	2018	Київ (ІХБГ-НБС), Україна
111.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>), f. 6-TFR	Рижій посівний (яра форма), ф. 6-ТФР	388466	2018	Київ (ІХБГ-НБС), Україна
112.	<i>Camelina sativa</i> (L.) Crantz (f. <i>annua</i>), f. 7-TFR	Рижій посівний (яра форма), ф. 7-ТФР	388467	2018	Київ (ІХБГ-НБС), Україна
113.	<i>Crambe cordifolia</i> Steven, f. EOKTSF-1	Катран серцелистий, ф. ЕОКТСФ-1	356567	2009	Київ(НБС), Україна
114.	<i>Crambe grandiflora</i> DC., f. EOKTVF-2	Катран великоквітковий, ф. ЕОКТВФ-2	356568	2009	Київ (НБС), Україна
115.	<i>Crambe juncea</i> M. Bieb., f. EOKTPF-3	Катран прутоподібний, ф. ЕОКТПФ-3	356569	2009	Київ (НБС), Україна
116.	<i>Crambe koktebelica</i> (Junge), f. EOKTKF-4	Катран коктебель- ський, ф. ЕОКТКФ-4	356570	2009	Київ (НБС), Україна
117.	<i>Crambe maritima</i> L., f. EOKTPF-5	Катран приморський, ф. ЕОКТПФ-5	356571	2009	Київ (НБС), Україна
118.	<i>Crambe steveniana</i> Rupr., f. EOKTSF-6	Катран Стевена, ф. ЕОКТСФ-6	356572	2009	Київ (НБС), Україна
119.	<i>Crambe tataria</i> Sebeok., f. EOKTSF-7	Катран татарський, ф. ЕОКТСФ-7	356573	2009	Київ (НБС), Україна
120.	<i>Eruca vesicaria</i> (L.) Cav. (<i>Eruca sativa</i> Mill.), f. 1	Індау везікарія (ерука посівна), ф. 1	352523	2008	Італія
121.	<i>Eruca vesicaria</i> (L.) Cav. (<i>Eruca sativa</i> Mill.), f. 2	Індау везікарія (ерука посівна), ф. 2	354124	2009	Німеччина
122.	<i>Eruca vesicaria</i> (L.) Cav. (<i>Eruca sativa</i> Mill.)	Індау везікарія (рукола)	354798	2009	Швейцарія
123.	<i>Eruca vesicaria</i> (L.) Cav. (<i>Eruca sativa</i> Mill.)	Індау везікарія (ерука посівна)	365213	2014	Бішкек, Киргизстан
124.	<i>Diplotaxis tenuifolia</i> (L.) DC.	Дворядник тонколістий	382525	2015	Глеваха, (природна флора), Україна
125.	<i>Isatis tinctoria</i> L.	Вайда фарбувальна	346899	2007	Угорщина
126.	<i>Orychophragmus violaceus</i> (L.) Schultz.	Оріхофрагмус фіолетовий	383415	2018	США

127.	<i>Raphanus raphanistrum</i> subsp. <i>sativus</i> (L.) Domin var. <i>oleiformis</i> Pers. (f. <i>biennis</i>) (<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers. (f. <i>biennis</i>)), f. Cherniakhivska	Редька посівна р. олійна (озима форма), ф. Черняхівська	369855	2011	Кагарлик, Україна
128.	<i>Raphanus raphanistrum</i> subsp. <i>sativus</i> (L.) Domin var. <i>oleiformis</i> Pers. (f. <i>biennis</i>) (<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers. (f. <i>biennis</i>)), cv.s.Vesnianka-1	Редька посівна р. олійна (озима форма), сз. Веснянка-1	369854	2009	Васильків, Україна
129.	<i>Raphanus raphanistrum</i> subsp. <i>sativus</i> (L.) Domin var. <i>oleiformis</i> Pers. (<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers.), cv. Tambovchanka	Редька посівна р. олійна, с. Тамбовчанка	356638	2004	Моска (ТСГА)
130.	<i>Raphanus raphanistrum</i> subsp. <i>sativus</i> (L.) Domin var. <i>oleiformis</i> Pers. (<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers.), cv. Kyianochka	Редька посівна р. олійна, с. Кияночка	365688	2012	Київ (НБС), Україна
131.	<i>Raphanus raphanistrum</i> subsp. <i>sativus</i> (L.) Domin var. <i>oleiformis</i> Pers. (<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers.), cv. Yamaika	Редька посівна р. олійна, с. Ямайка	356639	2009	Носівка (ДС), Україна
132.	<i>Raphanus raphanistrum</i> subsp. <i>sativus</i> (L.) Domin var. <i>oleiformis</i> Pers. (<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers.), cv. Raduha-FOL	Редька посівна р. олійна, с. Радуга-ФОЛ	365493	1983	Київ (НБС), Україна
133.	<i>Raphanus raphanistrum</i> subsp. <i>sativus</i> (L.) Domin var. <i>oleiformis</i> Pers. (<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers.),	Редька посівна р. олійна, ф. ЕОРДОФЛ-2	356640	2003	Київ (НБС), Україна

	f. EORDOFL-2				
134.	<i>Raphanus raphanistrum</i> subsp. <i>sativus</i> (L.) Domin var. <i>oleiformis</i> Pers. (<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers.), f. EORDOFL-3	Редька посівна р. олійна, ф. ЕОРДОФЛ-3	356641	2009	Київ (НБС), Україна
135.	<i>Raphanus raphanistrum</i> subsp. <i>sativus</i> (L.) Domin var. <i>oleiformis</i> Pers. (<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers.), f. EORDOF-5	Редька посівна р. олійна, ф. ЕОРДОФ-5	356643	2003	Київ (НБС), Україна
136.	<i>Raphanus raphanistrum</i> subsp. <i>sativus</i> (L.) Domin var. <i>oleiformis</i> Pers. (<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers.), f. EORDOF-6	Редька посівна р. олійна, ф. ЕОРДОФ-6	356649	2003	Київ (НБС), Україна
137.	<i>Raphanus raphanistrum</i> subsp. <i>sativus</i> (L.) Domin var. <i>oleiformis</i> Pers. (<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers.), f. EORDOF-7	Редька посівна р. олійна, ф. ЕОРДОФ-7	356644	2003	Київ (НБС), Україна
138.	<i>Raphanus raphanistrum</i> subsp. <i>sativus</i> (L.) Domin var. <i>oleiformis</i> Pers. (<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers.), f. EORDOF-8	Редька посівна р. олійна, ф. ЕОРДОФ-8	356648	2003	Київ (НБС), Україна
139.	<i>Raphanus raphanistrum</i> subsp. <i>sativus</i> (L.) Domin var. <i>oleiformis</i> Pers. (<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers.), f. EORDOF-NAU	Редька посівна р. олійна, ф. ЕОРДОФ-НАУ	335664 5	2006	Київ (НУБіП), Україна
140.	<i>Raphanus raphanistrum</i> subsp. <i>sativus</i> (L.) Domin var. <i>oleiformis</i> Pers. (<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers.), f. EORDOFR-4	Редька посівна р. олійна, ф. ЕОРДОФР-4	356642	2003	Київ (НБС), Україна

141.	<i>Raphanus raphanistrum</i> subsp. <i>sativus</i> (L.) Domin var. <i>oleiformis</i> Pers. (<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers.)	Редька посівна р. олійна	365835	2014	Німеччина
142.	<i>Raphanus raphanistrum</i> subsp. <i>sativus</i> (L.) Domin var. <i>oleiformis</i> Pers. (<i>Raphanus sativus</i> L. var. <i>oleiformis</i> Pers.)	Редька посівна р. олійна	366596	2014	Франція
143.	<i>Sinapis alba</i> L., cv. Karolina-B	Гірчиця біла, с. Кароліна-Б	369855	2003	Вінниця, Україна
144.	<i>Sinapis alba</i> L., f. EOHBFD-1	Гірчиця біла, ф. ЕОГБФД-1	356603	2006	Київ (НБС), Україна
145.	<i>Sinapis alba</i> L., f. EOHBFD-2	Гірчиця біла, ф. ЕОГБФД-2	356604	2006	Київ (НБС), Україна
146.	<i>Sinapis alba</i> L., f. EOHBFD-3	Гірчиця біла, ф. ЕОГБФ-3	356605	2006	Київ (НБС), Україна
147.	<i>Sinapis alba</i> L., f. EOHB-4	Гірчиця біла, ф. ЕОГБ-4	356606	2006	Київ (НБС), Україна
148.	<i>Sinapis alba</i> L., f. NAU	Гірчиця біла, ф. НАУ	365488	2007	Київ (НУБіП), Україна
149.	<i>Sinapis alba</i> L., f.1	Гірчиця біла, ф.1	334628	2003	Німеччина
150.	<i>Sinapis alba</i> L., f.2	Гірчиця біла, ф.2	351759	2008	Німеччина
151.	<i>Sinapis alba</i> L.	Гірчиця біла	368935	2014	Франція
152.	<i>Sinapis alba</i> L.	Гірчиця біла	370523	2015	Норвегія
CYPERACEAE		СОКОБИ			
153.	<i>Cyperus esculentus</i> L., cv. s. Faraon-FKO	Смикавець їстівний (чуфа), сз. Фараон-ФКО	356656	2004	Київ (НБС), Україна
154.	<i>Cyperus esculentus</i> L., f. EOSIF-1	Смикавець їстівний (чуфа), ф. ЕОСІФ-1	356657	2004	Київ (НБС), Україна
155.	<i>Cyperus esculentus</i> L., f. EOSIF-2	Смикавець їстівний (чуфа), ф. ЕОСІФ-2	356658	2005	Київ (НБС), Україна
156.	<i>Cyperus esculentus</i> L., f. EOSIF-3	Смикавець їстівний (чуфа), ф. ЕОСІФ-3	356659	2005	Москва
157.	<i>Cyperus esculentus</i> L., f. EOSIF-4	Смикавець їстівний (чуфа), ф. ЕОСІФ-4	356660	2005	Київ (НБС), Україна

158.	<i>Cyperus esculentus</i> L., f. EOSIF-5	Смикавець їстівний (чуфа), ф. ЕОСЇФ-5	356661	2005	Штудгард, Німеччина
159.	<i>Cyperus esculentus</i> L., f. EOSIF-6	Смикавець їстівний (чуфа), ф. ЕОСЇФ-6	356662	2005	Запоріжжя (ІОЛК), Україна
160.	<i>Cyperus esculentus</i> L., f. EOSIF-7	Смикавець їстівний (чуфа), ф. ЕОСЇФ-7	356663	2005	Київ (НБС), Україна
EUPHORBIACEAE		МОЛОЧАЙНІ			
161.	<i>Euphorbia lathyris</i> L.	Молочай чиновий	356650	2005	Миколаїв, Україна
162.	<i>Ricinus communis</i> L., f. EORTSSHF-1	Рицина звичайна, ф. ЕОРЦСГФ-1	356651	2003	Японія
163.	<i>Ricinus communis</i> L., f. EORTSSHF -2	Рицина звичайна, ф. ЕОРЦСГФ-2	356652	2003	Японія
164.	<i>Ricinus communis</i> L., f. EORTSSHF -3	Рицина звичайна, ф. ЕОРЦСГФ-3	356653	2003	Японія
165.	<i>Ricinus communis</i> L., f. EORTSSHF -4	Рицина звичайна, ф. ЕОРЦСГФ-4	356654	2003	Японія
166.	<i>Ricinus communis</i> L., f. EORTSSHF -5	Рицина звичайна, ф. ЕОРЦСГФ-5	356655	2003	Японія
FABACEAE (LEGUMINOSAE)		БОБОВІ			
167.	<i>Arachis hypogaea</i> L.	Арахіс підземний	356664	2005	Київ (НБС), Україна
168.	<i>Arachis hypogaea</i> L., f.1	Арахіс підземний, ф. 1	383409	2018	Глеваха, Україна
169.	<i>Arachis hypogaea</i> L., cv. Vechirnyi Rio	Арахіс підземний, с. Вечірній Ріо	383410	2018	Ізраїл
170.	<i>Arachis hypogaea</i> L., cv.Tigrovyi	Арахіс підземний, с. Тигровий	383411	2018	Ізраїл
171.	<i>Cicer arietinum</i> L., f. NK	Нут культурний, ф. НК	383412	2015	Київ (торгівельна мережа), Україна
172.	<i>Cicer arietinum</i> L., f. NA	Нут культурний, ф. НА	383413	2010	Масалли, Азербайджан
173.	<i>Cicer arietinum</i> L., f. NT	Нут культурний, ф. НТ	383414	2019	Турція
174.	<i>Glycine max</i> (L.) Merr.	Соя культурна	356665	2005	Київ (НБС), Україна
175.	<i>Glycine max</i> (L.) Merr., f. EOSIAFKHV	Соя культурна, ф. ЕОСЯФХВ	356666	2005	Київ (НБС), Україна

176.	<i>Glycine max</i> (L.) Merr., f. EOSIAFRN	Соя культурна, ф. ЕОСЯФРН	356667	2005	Київ (НБС), Україна
LAMIACEAE		ГЛУХОКРОПИВОВІ			
177.	<i>Dracocephalum ibericum</i> M.Bieb. (<i>Lallemantia iberica</i> (Stev.) Fisch. et Mey.)	Лялеманція іберійська	356668	2004	Хомутов (БС ІР), Чехія
LINACEAE		ЛЬОНОВІ			
178.	<i>Linum usitatissimum</i> L.	Льон звичайний	353483	2005	Житомир, Україна
179.	<i>Linum usitatissimum</i> L., f. bilonasinna	Льон звичайний, ф. білонасінна	366922	2013	Чехія
180.	<i>Linum usitatissimum</i> var. <i>usitatissimum</i> (<i>Linum humile</i> Mill., <i>Linum usitatissimum</i> var. <i>humile</i> Mill.), cv. Orfei	Льон низький, с. Орфей	356669	2005	Запоріжжя (ІОЛК), Україна
181.	<i>Linum usitatissimum</i> var. <i>usitatissimum</i> (<i>Linum humile</i> Mill.), cv. Evrika	Льон низький, с. Евріка	356672	2004	Чабани (ННЦ «ІЗ НААН»), України
MALVACEAE		МАЛЬБОВІ			
182.	<i>Abutilon theophrasti</i> Medik., f. 1	Абутилон Теофраста, ф. 1	361845	2011	Франція
183.	<i>Abutilon theophrasti</i> Medik., f. 2	Абутилон Теофраста, ф. 2	356676	2009	Німеччина
184.	<i>Alcea rosea</i> L.	Роза рожева	334977	2005	Польща
185.	<i>Alcea rosea</i> (L.) var. <i>nigra</i> Cav.	Роза рожева р. чорна	334978	2005	Польща
186.	<i>Anoda cristata</i> (L.) Schlecht.	Анода гребінчаста	361727	2010	Польща
187.	<i>Malva multiflora</i> (Cav.) Soldano, Banfi & Galasso (<i>Lavatera cretica</i> L.)	Лаватера критська	355112	2009	Франція
188.	<i>Malva trimestris</i> (L.) Salisb. (<i>Lavatera trimestris</i> L.)	Лаватера тримісячна	349366	2010	Німеччина
189.	<i>Malva parviflora</i> L., f. 1	Мальва дрібно- квітова, ф. 1	346316	2006	Бельгія
190.	<i>Malva parviflora</i> L., f. 2	Мальва дрібноквітова, ф. 2	336893	2004	Бельгія

191.	<i>Malva verticillata</i> L., f. 1	Мальва кільчаста, ф. 1	343807	2005	Японія
192.	<i>Malva verticillata</i> L., f. 2	Мальва кільчаста, ф. 2	351845	2008	Німеччина
PEDALIACEAE		КУНЖУТОВІ			
193.	<i>Sesamum indicum</i> L.	Кунжут індійський	369859	2009	Масалли, Азербайджан
POACEAE		ТОНКОНОГОВІ			
194.	<i>Zea mays</i> L.	Кукурудза цукрова	356678	2009	Глеваха (ДСГВ ІФРГ НАНУ), Україна
RANUNCULACEAE		ЖОВТЕЦЕВІ			
195.	<i>Nigella sativa</i> L.	Чорнушка посівна	356684	2009	Київ (НБС), Україна
196.	<i>Nigella damascena</i> L.	Чорнушка дамаська	356682	2009	Англія
SOLANACEAE		ПАСЛЬОНОВІ			
197.	<i>Nicandra physaloides</i> (L.) Gaertn.	Нікандра фізалісоподібна	356686	2005	Київ (НБС), Україна

Примітка : у круглих дужках () наведено синонімічні назви видів

2.1.3. Колекція «Цукроносні енергетичні рослини» (KF-705.3)

№ з/п	Назва таксону		Номер реєстрації	Рік інтродукції	Походження (місто, установа, організація, країна)
	латинська	українська			
1	2	3	4	5	6
	ASTERACEAE (COMPOSITAE)	АЙСТРОВІ (СКЛАДНОЦВІТІ)			
1.	<i>Stevia rebaudiana</i> (Bertoni) Bertoni	Стевія медова (Дволісник солодкий)	388468	1994	Крим, Україна
2.	<i>Stevia rebaudiana</i> (Bertoni) Bertoni, f. M-1	Стевія медова (Дволісник солодкий), ф. М-1	388469	1998	Молдова
3.	<i>Stevia rebaudiana</i> (Bertoni) Bertoni, f. N-2	Стевія медова (Дволісник солодкий), ф. Н-2	388470	2005	Київ (НБС), Україна
4.	<i>Stevia rebaudiana</i> (Bertoni) Bertoni, f. R-3	Стевія медова (Дволісник солодкий), ф. Р-3	388471	2020	Київ, (торгівельна мережа), Україна
	CONVOLVULACEAE	БЕРІЗКОВІ			
5.	<i>Ipomoea batatas</i> (L.) Lam., f. IBC-1	Іпомея батат, ф. ІБК-1	382379	2018	Китай
6.	<i>Ipomoea batatas</i> (L.) Lam., f. IBC-2	Іпомея батат, ф. ІБК-2	382380	2018	Китай
7.	<i>Ipomoea batatas</i> (L.) Lam., f. IBC-3	Іпомея батат, ф. ІБК-3	382381	2018	Китай
8.	<i>Ipomoea batatas</i> (L.) Lam., f. IBP-01	Іпомея батат, ф. ІБП-01	382382	2017	Полтава, Україна
9.	<i>Ipomoea batatas</i> (L.) Lam., f. IBP-02	Іпомея батат, ф. ІБП-02	382383	2017	Полтава, Україна

10.	<i>Ipomoea batatas</i> (L.) Lam., f. IB-3	Іпомея батат, ф. ІБ-3	382384	2017	Київ, (торгівельна мережа), Україна
11.	<i>Ipomoea batatas</i> (L.) Lam., f. IBPM	Іпомея батат, ф. ІБПМ	382385	2016	Київ, (торгівельна мережа), Україна
12.	<i>Ipomoea batatas</i> (L.) Lam., f. IBF	Іпомея батат, ф. ІБФ	382386	2016	Київ, (торгівельна мережа), Україна
13.	<i>Ipomoea batatas</i> (L.) Lam., f. IBD	Іпомея батат, ф. ІБД	382387	2018	Київ, (приватна особа), Україна
14.	<i>Ipomoea batatas</i> (L.) Lam., f. IB-4	Іпомея батат, ф. ІБ-4	382388	2018	Київ, (приватна особа), Україна
15.	<i>Ipomoea batatas</i> (L.) Lam., f. IBN	Іпомея батат, ф.ІБН	382389	2018	Київ, (приватна особа), Україна
16.	<i>Ipomoea batatas</i> (L.) Lam., f. IBR	Іпомея батат, ф.ІБР	382390	2018	Київ, (приватна особа), Україна
17.	<i>Ipomoea batatas</i> (L.) Lam., f. IBKv	Іпомея батат, ф. ІБКв	382391	2018	Київ, (приватна особа), Україна
18.	<i>Ipomoea batatas</i> (L.) Lam., f. IBC-19	Іпомея батат, ф. ІБК-19	382526	2019	Китай
19.	<i>Ipomoea batatas</i> (L.) Lam., f. albia	Іпомея батат, ф. біла	382527	2019	Біла Церква, (приватна особа), Україна
20.	<i>Ipomoea batatas</i> (L.) Lam., f. TM	Іпомея батат, ф. ТМ	382528	2019	Київ, (торгівельна мережа), Україна

	POACEAE	ТОНКОНОГОВІ			
21.	<i>Eleusine coracana</i> (L.) Gaertn., cv. Yaroslav – 8	Елевсіна коракана (дагуса, пальчасте просо), с. Ярослав – 8	365600	2009	Київ (НБС), Україна
22.	<i>Eleusine coracana</i> (L.) Gaertn., cv. Yevheniia	Елевсіна коракана, с. Євгенія	365601	2011	Київ (НБС), Україна
23.	<i>Eleusine coracana</i> (L.) Gaertn. ×MSTS-R	Елевсіна коракана × МСЦ-Р	365602	2001	Київ (НБС), Україна
24.	<i>Eleusine coracana</i> (L.) Gaertn., f. SE-1	Елевсіна коракана, ф. СЕ-1	365603	2004	Київ (ДУ «ІХБГ НАНУ»), Україна
25.	<i>Eleusine coracana</i> (L.) Gaertn., f. SE-4	Елевсіна коракана, ф. СЕ-4	365604	2004	Київ (ДУ «ІХБГ НАНУ»), Україна
26.	<i>Eleusine coracana</i> (L.) Gaertn., f. 1/12	Елевсіна коракана, ф. 1/12	365605	2010	Київ (НБС), Україна
27.	<i>Eleusine coracana</i> (L.) Gaertn., f. EPF	Елевсіна коракана, ф. ЕПФ	332438	2002	Угорщина
28.	<i>Eleusine coracana</i> (L.) Gaertn., f.1	Елевсіна коракана, ф.1	332949	2002	Токіо, Японія
29.	<i>Eleusine coracana</i> (L.) Gaertn., f.2	Елевсіна коракана, ф.2	312516	1994	Румунія
30.	<i>Eleusine indica</i> × MKIUA-R.F.	Елевсіна індійська × МКЮА-Р.Ф.	365606	2008	Київ (НБС), Україна
31.	<i>Eleusine tristachya</i> (Lam.) Lam.	Елевсіна триколоскова	365607	2011	Франція
32.	<i>Echinochloa frumentaceae</i> Link., f. ETSPKHF-1	Пайза, ф. ЕЦПХФ-1	356739	2006	Київ (НБС), Україна
33.	<i>Echinochloa colonum</i> subsp. <i>edulis</i> (Honda) Banfi & Galasso	Пайза, ф. ЕЦПХФ-2	356740	2006	Київ (НБС), Україна

	<i>(Echinochloa frumentaceae</i> Link.), f. ETSPKHF-2				
34.	<i>Echinochloa colonum</i> subsp. <i>edulis</i> (Honda) Banfi & Galasso (<i>Echinochloa frumentaceae</i> Link.), f. ETSPKHF-3	Пайза, ф. ЕЦПХФ-3	356741	2006	Київ (НБС), Україна
35.	<i>Echinochloa colonum</i> subsp. <i>edulis</i> (Honda) Banfi & Galasso (<i>Echinochloa frumentaceae</i> Link.), f. ETSPIF-4	Пайза, ф. ЕЦПФ-4	356742	2006	Київ (НБС), Україна
36.	<i>Echinochloa colonum</i> subsp. <i>edulis</i> (Honda) Banfi & Galasso (<i>Echinochloa frumentaceae</i> Link.), f. ETSPIF-5	Пайза, ф. ЕЦПФ-5	356743	2006	Київ (НБС), Україна
37.	<i>Echinochloa crus-galli</i> subsp. <i>utilis</i> (Ohwi & Yabuno) T.Koyama (<i>Panicum utilis</i> (<i>Echinochloa utilis</i>) Ohwi et Yabuno)	Просо японське (плоскуха)	338218	2004	Японія, Токіо
38.	<i>Panicum miliaceum</i> L.	Просо посівне	338217	2004	Японія
39.	<i>Megathyrsus maximus</i> (Jacq.) B.K.Simon & S.W.L.Jacobs (<i>Panicum maximum</i> Jacq.)	Просо максимум (гвінейська трава)	337906	2004	Франція
40.	<i>Cenchrus americanus</i> (L.) Morrone (<i>Pennisetum glaucum</i> (L.) R.), cv. Purple majesty	Пенісетум сизий, с. Пурпл Мажесті	363302	2011	Дніпро (БС), Україна
41.	<i>Cenchrus setaceus</i> (Forssk.) Morrone (<i>Pennisetum setaceum</i> (Yorssk) Chiov.)	Пенісетум сетацеум	364569	2012	Дрезден, Німеччина
42.	<i>Cenchrus americanus</i> (L.) Morrone	Пенісетум американський	365457	2009	Херсонська обл.

	<i>(Pennisetum americanum</i> (L.) Shumann; <i>Setaria glauca</i> (L.) P. Beauv.)	(африканське просо)			(”ДГ”Аскані йське”), Україна
43.	<i>Cenchrus longisetus</i> M.C.Johnst. (<i>Pennisetum villosum</i> R. Br. ex Fresen)	Пенісетум волохатий	364570	2012	Дрезден, Німеччина
44.	<i>Secale strictum</i> (C. Presl) C. Presl	Жито посівне	337243	2005	Італія
45.	<i>Secale strictum</i> (C.Presl) C.Presl (<i>Secale montanum</i> Guss.)	Жито гірське	337244	2005	Італія
46.	<i>Setaria italica</i> (L.) Beauv. ssp. maxima (Alef.) Mansf.	Мишій італійський п.чумиза	367242	2013	Вацратот, Угорщина
47.	<i>Setaria italica</i> (L.) Beauv. ssp. maxima (Alef.) Mansf., f. ETSCHIF-1	Мишій італійський п. чумиза, ф. ЕЦЧІФ-1	356734	2005	Київ (НБС), Україна
48.	<i>Setaria italica</i> (L.) Beauv. ssp. maxima (Alef.) Mansf., cv. s. Sviatkova	Мишій італійський п. чумиза, сз. Святкова	356735	2005	Київ (НБС), Україна
49.	<i>Setaria italica</i> (L.) Beauv. ssp. maxima (Alef.) Mansf., f. ETSCHIF-3	Мишій італійський п. чумиза, ф. ЕЦЧІФ-3	365445	2012	Глеваха (ДСГВ ІФРГ НАНУ), Україна
50.	<i>Setaria italica</i> (L.) Beauv. ssp. maxima (Alef.) Mansf.	Мишій італійський п. чумиза	365446	2012	Чабани (ННЦ« ІЗ НААНУ»), Україна
51.	<i>Setaria italica</i> (L.) Beauv. ssp. mocharia (Alef.) Mansf. × <i>Setaria italica</i> (L.) P. Beauv. ssp. maxima (Alef.) Mansf., f. ETSCHMIF-3.1	Могар-чумизовий гібрид, ф. ЕЦГЧМІФ – 3.1	356736	2006	Київ (НБС), Україна
52.	<i>Setaria italica</i> (L.) Beauv. ssp. mocharia (Alef.) Mansf. ×	Могар-чумизовий гібрид, ф. ЕЦГЧМІФ –	369815	2006	Київ (НБС), Україна

	<i>Setaria italica</i> (L.) P. Beauv. ssp. <i>maxima</i> (Alef.) Mansf., f. ETSCHMIF -3.2	3.2			
53.	<i>Setaria italica</i> (L.) Beauv. ssp. <i>mocharia</i> (Alef.) Mansf. × <i>Setaria italica</i> (L.) P. Beauv. ssp. <i>maxima</i> (Alef.) Mansf., cv. Olyvka	Могар-чумизовий гібрид, с. Оливка	369816	2006	Київ (НБС), Україна
54.	<i>Setaria italica</i> (L.) Beauv. ssp. <i>mocharia</i> (Alef.) Mansf. × <i>Setaria italica</i> (L.) P. Beauv. ssp. <i>maxima</i> (Alef.) Mansf., f. ETSCHMIF -3.4	Могар-чумизовий гібрид, ф. ЕЦГЧМІФ – 3.4	369817	2006	Київ (НБС), Україна
55.	<i>Setaria italica</i> (L.) Beauv. ssp. <i>mocharia</i> (Alef.) Mansf. × <i>Setaria italica</i> (L.) P. Beauv. ssp. <i>maxima</i> (Alef.) Mansf., f. ETSCHMIF -3.5	Могар-чумизовий гібрид, ф. ЕЦГЧМІФ – 3.5	369818	2006	Київ (НБС), Україна
56.	<i>Setaria italica</i> (L.) Beauv. ssp. <i>mocharia</i> (Alef.) Mansf. × <i>Setaria italica</i> (L.) P. Beauv. ssp. <i>maxima</i> (Alef.) Mansf., f. ETSCHMIF -3.6	Могар-чумизовий гібрид, ф. ЕЦГЧМІФ – 3.6	365447	2012	Глеваха (ДСГВ ІФРГ НАНУ), Україна
57.	<i>Setaria italica</i> (L.) Beauv. ssp. <i>mocharia</i> (Alef.) Mansf., f. ETSMIF-4.1	Мишій італійський п. могар, ф. ЕЦМІФ-4.1	356737	2005	Київ (НБС), Україна
58.	<i>Setaria italica</i> (L.) Beauv. ssp. <i>mocharia</i> (Alef.) Mansf., f. ETSMIF-5.2	Мишій італійський п. могар, ф. ЕЦМІФ-5.2	356738	2005	Київ (НБС), Україна
59.	<i>Setaria verticillata</i> (L.) Beauv.	Мишій кільчастий	338311	2004	Когне, Італія
60.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench	Сорго двокольорове	337200	2004	Брно, Чехія

61.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSZF-1	Сорго двокольорове, ф. ЕЦСЗФ-1	356724	2005	Брно, Чехія
62.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSZF-2	Сорго двокольорове, ф. ЕЦСЗФ-2	356725	2005	Київ (НБС), Україна
63.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench	Сорго двокольорове	365448	2007	Київ (торгівельна мережа), Ук- раїна
64.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSDF-1	Сорго двокольорове, ф. ЕЦСДФ-1	356709	2005	Київ (НБС), Україна
65.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSDFRS-1.1	Сорго двокольорове, ф. ЕЦСДФРС-1.1	369819	2005	Київ (НБС), Україна
66.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSDF-2	Сорго двокольорове, ф. ЕЦСДФ-2	369820	2007	Київ (НБС), Україна
67.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSDFTIA-2	Сорго двокольорове, ф. ЕЦСДФТЯ-2	369821	2007	Київ (НБС), Україна
68.	<i>S. bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSDFCHK-2	Сорго двокольорове, ф. ЕЦСДФЧК-2	369822	2007	Київ (НБС), Україна
69.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSDF -3	Сорго двокольорове, ф. ЕЦСДФ-3	356711	2005	Київ (НБС), Україна
70.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSDF-4	Сорго двокольорове, ф. ЕЦСДФ-4	356712	2005	Київ (НБС), Україна
71.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSDF-5	С. двокольорове, ф. ЕЦСДФ-5	356713	2005	Київ (НБС), Україна
72.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSDF-6	Сорго двокольорове, ф. ЕЦСДФ-6	356714	2005	Київ (НБС), Україна
73.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSDFRV-6	Сорго двокольорове, ф. ЕЦСДФРВ-6	369823	2005	Київ (НБС), Україна
74.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSDF-7 (piznostyhla)	Сорго двокольорове, ф. ЕЦСДФ-7 (пізньостигла)	356715	2005	Київ (НБС), Україна

75.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSDFKS-7 (piznostyhla)	Сорго двокольорове, ф. ЕЦСДФКС-7 (пізньостигла)	369824	2005	Київ (НБС), Україна
76.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSDF-8	Сорго двокольорове, ф. ЕЦСДФ-8	356716	2005	Київ (НБС), Україна
77.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSDF-10	Сорго двокольорове, ф. ЕЦСДФ-10	356718	2005	Київ (НБС), Україна
78.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSDF-11	Сорго двокольорове, ф. ЕЦСДФ-11	356719	2005	Київ (НБС), Україна
79.	<i>Sorghum bicolor</i> var. saccharatum (L.) Moench.	Сорго двокольорове р. цукровий	359688	2011	Франція
80.	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench, f. ETSSDF-12	Сорго двокольорове, ф. ЕЦСДФ-12	356720	2005	Київ (НБС), Україна
81.	<i>Sorghum caffrorum</i> (Thunb.) P. Beauw. (<i>Sorghum bicolor</i> var. <i>caffrorum</i> (Retz.) Mohlenbr.)	Сорго кафрське	363403	2012	Брно, Чехія
82.	<i>Sorghum cernuum</i> (Ard.) Host	Сорго поникле	352586	2011	Франція
83.	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum dochna</i> (Forsk.) Snowd.)	Сорго дохна	359587	2011	Брно, Чехія
84.	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum dochna</i> (Forsk.) Snowd.), f. ETSVF-2	Сорго дохна, ф. ЕЦСВФ-2	337198	2004	Брно, Чехія
85.	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum durra</i> (Forsk.) Stapf)	Сорго дурра	359585	2012	Нант, Франція
86.	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum nigricans</i> (Puiz et Pav.) Snow.)	Сорго чорніюче	343458	2005	Німеччина

87.	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum nigricans</i> (Puiz et Pav.) Snow.)	Сорго чорніюче	351265	2012	Ессен, Німеччина
88.	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum nigrum</i> Roemer & Schultes)	Сорго чорне	344897	2006	Франція
89.	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum nigrum</i> Roemer & Schultes), f. ETSSCHF-1	Сорго чорне, ф. ЕЦСЧФ-1	356706	2007	Київ (НБС), Україна
90.	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum nigrum</i> Roemer & Schultes), f. ETSSCHF-2	Сорго чорне, ф. ЕЦСЧФ-2	356707	2007	Київ (НБС), Україна
91.	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum nigrum</i> Roemer & Schultes), f. ETSSCHF-3	Сорго чорне, ф. ЕЦСЧФ-3	356708	2007	Київ (НБС), Україна
92.	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum nigrum</i> Roemer & Schultes), f. ETSSCHFKV-3	Сорго чорне, ф. ЕЦСЧФКВ-3	356708	2007	Київ (НБС), Україна
93.	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum nervosum</i> Bess.)	Сорго жилкувате	337199	2004	Брно, Чехія
94.	<i>Sorghum oryzoidum</i> (<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench × <i>Zea mays</i> subsp. <i>evarta</i> (Sturtev.) L.H.Bailey (f. <i>oryzoides</i>)	Сориз (сорго двокольорове × кукурудза розлусна (ф. рисова)	356729	2001	Глеваха (ДСГВ ІФРГ НАНУ), Україна
95.	<i>Sorghum oryzoidum</i> (<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench × <i>Zea mays</i> subsp. <i>evarta</i> (Sturtev.) L.H.Bailey (f. <i>oryzoides</i>), cv.s. ETSSRZF-1	Сориз (сорго двокольорове × кукурудза розлусна (ф. рисова), сз. ЕЦСРЗФ-1	356730	2006	Київ (НБС), Україна

96.	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), cv. Medove	Сорго цукрове (сорго двокольорове), с. Медове	365449	2004	Одеса (СГІ НЦНС), Україна
97.	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), cv. Botanichnyi	Сорго цукрове, с. Ботанічний	356701	2010	Київ (НБС), Україна
98.	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), cv. Pamiati Shepelia	Сорго цукрове, с. Пам'яті Шепеля	365453	2004	Крим (ПФ НУБіП «КАТУ»), Україна
99.	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSF-1	Сорго цукрове, ф. ЕЦСЦФ -1	356699	2007	Київ (НБС), Україна
100	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSF-1.1	Сорго цукрове, ф. ЕЦСЦФ – 1.1	369825	2007	Київ (НБС), Україна
101	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSF-1.2	Сорго цукрове, ф. ЕЦСЦФ – 1.2	369826	2007	Київ (НБС), Україна
102	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSF-1.3	Сорго цукрове, ф. ЕЦСЦФ – 1.3	369827	2007	Київ (НБС), Україна

103	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSF-1.4	Сорго цукрове, ф. ЕЦЦФ – 1.4	369828	2007	Київ (НБС), Україна
104	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSF-1.5	Сорго цукрове, ф. ЕЦЦФ -1.5	369829	2007	Київ (НБС), Україна
105	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSFRT-1. D-6	Сорго цукрове, ф. ЕЦЦФРТ -1. Д-6	369830	2007	Київ (НБС), Україна
106	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench, f. ETSSTSFTK-1. D-6)	Сорго цукрове, ф. ЕЦЦФТК -1. Д-6	369831	2007	Київ (НБС), Україна
107	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSFR-1. D-6	Сорго цукрове, ф. ЕЦЦФР -1. Д-6	369832	2007	Київ (НБС), Україна
108	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSF-2	Сорго цукрове, ф. ЕЦЦФ -2	356700	2007	Київ (НБС), Україна
109	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSF-2(1)	Сорго цукрове, ф. ЕЦЦФ -2(1)	369833	2007	Київ (НБС), Україна

110	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSF-2(2)	Сорго цукрове, ф. ЕЦСЦФ -2(2)	369834	2007	Київ (НБС), Україна
111	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSF-2(6)	Сорго цукрове, ф. ЕЦСЦФ – 2(6)	369835	2007	Київ (НБС), Україна
112	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSF-2(7)	Сорго цукрове, ф. ЕЦСЦФ – 2(7)	369836	2007	Київ (НБС), Україна
113	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSF-2(8)	Сорго цукрове, ф. ЕЦСЦФ – 2(8)	369837	2007	Київ (НБС), Україна
114	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSFKIA-2(9)	Сорго цукрове, ф. ЕЦСЦФКЯ – 2 (9)	369838	2007	Київ (НБС), Україна
115	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSFRR-2(9)	Сорго цукрове, ф. ЕЦСЦФРР – 2(9)	369839	2007	Київ (НБС), Україна
116	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSF-2(10)	Сорго цукрове, ф. ЕЦСЦФ – 2(10)	369840	2007	Київ (НБС), Україна

117	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), cv. Enerhodar	Сорго цукрове, с. Енергодар	356701	2007	Київ (НБС), Україна
118	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTS FVS-3 (Дн5с×ДнВ42)	Сорго цукрове, ф. ЕЦЦФВС -3 (Дн5с×ДнВ42)	369841	2007	Київ (НБС), Україна
119	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTS FVR-3 (Дн5с×ДнВ42)	Сорго цукрове, ф. ЕЦЦФВР -3 (Дн5с×ДнВ42)	356701	2007	Київ (НБС), Україна
120	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTS FM-5	Сорго цукрове, ф. ЕЦЦФМ-5	365450	2010	Київ (НБС), Україна
121	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTS FM-5.1	Сорго цукрове, ф. ЕЦЦФМ-5.1	365451	2010	Київ (НБС), Україна
122	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTS FM-5.2	Сорго цукрове, ф. ЕЦЦФМ-5.2	365452	2010	Київ (НБС), Україна
123	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTS FPSH-7	Сорго цукрове, ф. ЕЦЦФПШ-7	365454	2010	Київ (НБС), Україна

124	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSF-8	Сорго цукрове, ф. ЕЦСЦФ – 8	365455	2010	Київ (НБС), Україна
125	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. ETSSTSF-9	Сорго цукрове, ф. ЕЦСЦФ – 9	365456	2012	Глеваха (ДСГВ ІФРГ НАНУ), Україна
126	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. AMBR-1	Сорго цукрове, ф. АМБР-1	382529	2013	Індія
127	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. AMBR-2.1	Сорго цукрове, ф. АМБР-2.1	382530	2015	Київ (НБС), Україна
128	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. AMBR- 2	Сорго цукрове, ф. АМБР-2	382531	2013	Казахстан
129	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. AMBR-4	Сорго цукрове, ф. АМБР-4	382532	2013	Казахстан
130	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. AMBR-5	Сорго цукрове, ф. АМБР-5	382533	2013	Казахстан

131	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. AMBR-6	Сорго цукрове, ф. АМБР-6	382534	2013	Казахстан
132	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. RUSBR-1	Сорго цукрове, ф. РУСБР-1	382535	2013	Санкт- Петербург (ВІР)
133	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. RUSBR-2	Сорго цукрове, ф. РУСБР-2	382536	2013	Санкт- Петербург (ВІР)
134	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. RUSBR-4	Сорго цукрове, ф. РУСБР-4	382537	2013	Санкт- Петербург (ВІР)
135	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. RUSBR-4.1	Сорго цукрове, ф. РУСБР-4.1	382538	2013	Санкт- Петербург (ВІР)
136	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), hybrid-720	Сорго цукрове, гібрид 720	382539	2013	Санкт- Петербург (ВІР)
137	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.) Moench), f. IBSR	Сорго цукрове, ф. ІБСР	382540	2013	Київ (НБС), Україна
138	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum</i> <i>saccharatum</i> (L.)	Сорго цукрове, ф. RAGT ST-207	382541	2013	Санкт- Петербург (ВІР)

	Moench), f. RAGT ST-207				
139	<i>Sorghum × sudanense</i> (Piper) Stapf, f. ETSSTF-1	Сорго суданське, ф. ЕЦСТФ-1	356703	2009	Київ (НБС), Україна
140	<i>Sorghum × sudanense</i> (Piper) Stapf, f. ETSSTF-2	Сорго суданське (суданка), ф. ЕЦСТФ-2	356704	2009	Київ (НБС), Україна
141	<i>Sorghum × sudanense</i> (Piper) Stapf, f. ETSSTF-3	Сорго суданське, ф. ЕЦСТФ-3	356705	2009	Київ (НБС), Україна
142	<i>Sorghum bicolor</i> subsp. <i>bicolor</i> (<i>Sorghum technicum</i> (Koern.) Bait.et Trab.)	Сорго віничне	356727	2007	Київ (НБС), Україна
143	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench (<i>Sorghum vulgare</i> Pers.)	Сорго звичайне	337908	2004	Нант, Франція
144	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench (<i>Sorghum vulgare</i> Pers.), f. ETSSSF-1	Сорго звичайне, ф. ЕЦССФ-1	356721	2007	Київ (НБС), Україна
145	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench (<i>Sorghum vulgare</i> Pers.), f. ETSSSF-2	Сорго звичайне, ф. ЕЦССФ-2	356722	2007	Київ (НБС), Україна
146	<i>Sorghum bicolor</i> (L.) Moench (<i>Sorghum vulgare</i> Pers.), f. ETSSSF-3	Сорго звичайне, ф. ЕЦССФ-3	356723	2007	Київ (НБС), Україна
147	<i>Triticum aestivum</i> L., cv. Botanichna-2	Пшениця м'яка, с. Ботанічна-2	339898	2004	Москва (ГБС)

Примітка : у круглих дужках () наведено синонімічні назви видів

2.2. Колекційний фонд ароматичних рослин

2.2.1 Колекція «Пряносмакові рослини» (KF-702)

№ з/п	Назва таксону		Номер реєстрації	Рік інтродукції	Походження (місто, установа, організація, країна)
	латинська	українська			
1	2	3	4	5	6
	APIACEAE		ОКРУЖКОВІ		
1.	<i>Ammi majus</i> L.	Амі велика	318089	1999	Нансі, Франція
2.	<i>Visnaga daucoides</i> Gaertn. (<i>Ammi visnaga</i> (L.) Lam.)	Віснага морквоподібна (Амі зубна)	348433	2009	Кіль, Німеччина
3.	<i>Anethum graveolens</i> L.	Кріп пахучий	205229	1976	Київ (НБС), Україна
4.	<i>Angelica archangelica</i> L.	Дягель лікарський	360217	2006	Київ, Україна
5.	<i>Anthriscus cerefolium</i> (L.) Hoffm.	Буги́ла кервель	356413	2004	Київ (НБС), Україна
6.	<i>Apium graveolens</i> L.	Селера пахуча	217191	1977	Київ (НБС), Україна
7.	<i>Carum carvi</i> L.	Кмин звичайний	199580	1970	Хмельницький (ДС), Україна
8.	<i>Centella asiatica</i> L. URB	Центела азійська	379296	2018	Падова, Італія
9.	<i>Coriandrum sativum</i> L., cv. Marino	Коріандр посівний, с. Маріно	376691	2017	Органічна ферма, Швейцарія
10.	<i>Coriandrum sativum</i> L.	Коріандр посівний	317790	1999	Софія (БС), Болгарія
11.	<i>Cuminum cyminum</i> L.	Зіра	377794	2018	Шауляй, Литва
12.	<i>Foeniculum vulgare</i> Mill.	Фенхель звичайний	330643	2000	Лозанна, Швейцарія
13.	<i>Foeniculum vulgare</i> Mill., cv. Moravskyi	Фенхель звичайний, с. Моравський	360219	2008	Брно, Чехія
14.	<i>Foeniculum vulgare</i> Mill., cv. Osinnii krasen	Фенхель звичайний, с. Осінній красень	360218	2008	Сімферополь, Україна

15.	<i>Levisticum officinale</i> W.D. J. Koch	Любисток лікарський	30543	1959	Чернівці (БС ЧНУ), Україна
16.	<i>Myrrhis odorata</i> (L.) Scop.	Мірис запашний	341408	2004	Лозанна, Швейцарія
17.	<i>Pastinaca sativa</i> Mill.	Пастернак посівний	205227	1976	Київ (НБС), Україна
18.	<i>Petroselinum crispum</i> (Mill.) Fuss	Петрушка кучерява	205228	1976	Київ (НБС), Україна
19.	<i>Pimpinella saxifraga</i> L.	Бедринаць ломикаменевий	233841	1979	Каунас (БС), Литва
20.	<i>Pimpinella anisum</i> L.	Бедринаць ганусовий (ганус)	356414	2004	Свалява, торгівельна мережа, Україна
ASTERACEAE (COMPOSITAE)		АЙСТРОВІ (СКЛАДНОЦВІТІ)			
21.	<i>Achillea ageratum</i> L.	Деревій агератовий	336972	2003	Франкфурт-на- Майні, Німеччина
22.	<i>Achillea alpina</i> L.	Деревій альпійський	379215	2018	Хокайдо, Японія
23.	<i>Achillea aspleniifolia</i> Vent.	Деревій папоротелистий	379153	2018	Лінц, Австрія
24.	<i>Achillea setacea</i> Waldst. & Kit. (<i>Achillea collina</i> (Becker ex Rchb. f.) Heimeri) Schur ex Nyman	Деревій горбковий	363631	2012	Брно (БС), Чехія
25.	<i>Achillea distans</i> Waldst. & Kit. ex Willd.	Деревій розсунутий	379107	2018	Лейпциг, Німеччина
26.	<i>Achillea filipendulina</i> Lam.	Деревій таволговий	233838	1986	Київ (НБС), Україна
27.	<i>Achillea micrantha</i> Willd. (<i>Achillea gerberi</i> Willd.)	Деревій дрібноквітковий (Деревій Гербері)	356415	2004	Крим, Україна
28.	<i>Achillea micrantha</i> Willd.	Деревій дрібноквітковий	205219	1976	Київ (НБС), Україна
29.	<i>Achillea millefolium</i> L., cv. Rosea	Деревій звичайний, с. Розеа	343570	2005	Коен, Італія

30.	<i>Achillea millefolium</i> L., cv. Summer pastels	Деревій звичайний, с. Саммер пастел	375196	2017	Пекс (БС університету) Угорщина,
31.	<i>Achillea millefolium</i> L.	Деревій звичайний	205220	1976	Київ (НБС), Україна
32.	<i>Achillea nobilis</i> L.	Деревій благородний	205221	1976	Київ (НБС), Україна
33.	<i>Achillea pannonica</i> Scheele (A. seidlil J.Presl & C.Presl)	Деревій угорський	379393	2018	Берн, Швейцарія
34.	<i>Achillea ptarmica</i> L.	Деревій цілолистий	317812	1999	Мейс, Бельгія
35.	<i>Achillea salicifolia</i> Besser	Деревій верболистий	377740	2018	Варшава, Польща
36.	<i>Acmella oleracea</i> (L.) R. K. Jansen	Акмелла городня	376688	2017	Львів (приватний розсадник), Україна
37.	<i>Artemisia abrotanum</i> L.	Полин лікарський (боже дерево)	356418	2005	Броварський район (прир. флора), Україна
38.	<i>Artemisia abrotanum</i> L. var. <i>citriodora</i>	Полин лікарський р. лимонний	384933	2021	Житомир (БС ПНУ), Україна
39.	<i>Artemisia absinthium</i> L.	Полин гіркий	363632	2012	Брно (БС), Чехія
40.	<i>Artemisia annua</i> L.	Полин однорічний	369679	2014	Падуя, Італія
41.	<i>Artemisia annua</i> L.	Полин однорічний	379308	2018	Бремен, Німеччина
42.	<i>Artemisia argyi</i> H.Lev.&Vaniot	Полин д`Аргі	374377	2015	Київ, Україна
43.	<i>Artemisia argyi</i> H.Lev. & Vaniot, cv. Sribne meregyvo	Полин д`Аргі с. Срібне мереживо	391727	2023	Київ (НБС), Україна
44.	<i>Artemisia austriaca</i> Jacq.	Полин австрійський	205223	1976	Київ (НБС), Україна
45.	<i>Artemisia campestris</i> L.	Полин польовий	381785	2019	Майнц, Німеччина
46.	<i>Artemisia dracunculus</i> L., f. 1	Полин естрагоновий (тархун), ф. 1	365401	2007	Краснодар

47.	<i>Artemisia dracunculus</i> L., f. 2	Полин естрагоновий (тархун), ф. 2	365402	2007	СПб. (БІН)
48.	<i>Artemisia dracunculus</i> L., f. 3	Полин естрагоновий (тархун), ф. 3	365403	2007	Азербайджан
49.	<i>Artemisia dracunculus</i> L., f. 4	Полин естрагоновий (тархун), ф. 4	365404	2007	Азербайджан
50.	<i>Artemisia glauca</i> Pall. ex Willd., cv. Akvamaryn	Полин естрагоновий (тархун), с. Аквамарин	205225	1971	Київ (НБС), Україна
51.	<i>Artemisia dracunculus glauca</i> Pall. ex Willd., cv. Sybiriak	Полин естрагоновий (тархун), с. Сибіряк	356419	1991	Новосибірськ (БС)
52.	<i>Artemisia frigida</i> Willd.	Полин холодний	383257	2021	Якутськ
53.	<i>Artemisia japonica</i> Thunb.	Полин японський	375945	2018	Токіо, Японія
54.	<i>Artemisia ludoviciana</i> Nutt.	Полин Людовика	376685	2016	Польща, торгівельна мережа
55.	<i>Artemisia maritima</i> L.	Полин приморський	205222	1976	Київ (НБС), Україна
56.	<i>Artemisia indica</i> Willd. (<i>Artemisia vulgaris</i> L.)	Полин індійський (Полин звичайний)	391738	2022	Київ, (НБС), Україна
57.	<i>Artemisia indica</i> f. <i>variegata</i> Willd. (<i>Artemisia vulgaris</i> L.)	Полин індійський ф. пістрявий (Полин звичайний)	391739	2022	Київ, торгівельна мережа, Україна
58.	<i>Calendula arvensis</i> M. Bieb.	Нагідки польові	354081	2009	Франкфурт-на-Майні, Німеччина
59.	<i>Calendula officinalis</i> L.	Нагідки лікарські	210837	1976	Харків, Україна
60.	<i>Calendula suffruticosa</i> Vahl.	Нагідки напівчагарникові	381790	2019	Майнц, Німеччина
61.	<i>Cichorium intybus</i> L.	Цикорій звичайний	330192	2000	Галле, Німеччина

62.	<i>Coreopsis grandiflora</i> Hoog ex Sweet	Кореопсис великоквітковий	217193	1975	Сімферополь, Крим, Україна
63.	<i>Grindelia chilensis</i> (Cornel.) Cabrera	Грінделія чилійська	363530	2013	Лейпциг, Німеччина
64.	<i>Grindelia hirsutula</i> Hook. et Arn. (<i>Grindelia oregana</i> A. Gray)	Грінделія волохата	205215	1973	Крим (ННЦ- НБС), Україна
65.	<i>Grindelia integrifolia</i> DC.	Грінделія суцільнолиста	349352	2008	Дрезден (БС), Німеччина
66.	<i>Grindelia robusta</i> Nutt.	Грінделія могутня	318028	1999	Геттінген, Німеччина
67.	<i>Grindelia squarrosa</i> (Pursh) Dunal	Грінделія відстовбурчена	205216	1976	Крим (ННЦ- НБС), Україна,
68.	<i>Helenium aromaticum</i> (Hook.) L.H.Bailey (<i>Cephalophora</i> <i>aromatica</i> (Hook.) Schrud.)	Геленіум запашний (Цефалофора запашна)	205217	1972	Кишинів (БСІ), Молдова
69.	<i>Notobasis syriaca</i> (L.) Cass. (<i>Cnicus syriacus</i> (L.) Willd.)	Нотобазіс сірійський (Кнікус сірійський)	363395	2102	Брно (БС), Чехія
70.	<i>Pyrethrum majus</i> (Desf.) Tzvelev	Піретрум великий (канупер)	217194	1979	Каунас (БС), Литва
71.	<i>Santolina etrusca</i> (Lacaita) Marchi & D'Amato	Сантоліна етруська	375272	2017	Прага (БС), Чехія
72.	<i>Santolina rosmarinifolia</i> L.	Сантоліна розмаринолиста	379643	2018	Мадрид, Іспанія
73.	<i>Tagetes erecta</i> L.	Чорнобривці прямостійні	375545	2017	Уппсала, Швеція
74.	<i>Tagetes erecta</i> L. (<i>Tagetes patula</i> L.)	Чорнобривці прямостійні (Чорнобривці розлогі)	205233	1976	Київ (НБС), Україна
75.	<i>Tagetes tenuifolia</i> Cav.	Чорнобривці тонколисті	382418	2017	Київ, торгівельна мережа, Україна
76.	<i>Tanacetum balsamita</i> L.	Пижмо бальзамічне (канупер)	349053	1975	Сімферополь, Україна

77.	<i>Tanacetum cinerariifolium</i> (Trevir.) Sch. Bip (<i>Pyrethrum cinerariifolium</i> Trevir.)	Пижмо цинерапіслисте (Ромашка далматська)	348437	2007	Німеччина
78.	<i>Tanacetum coccineum</i> (Willd.) Grierson, cv. Robinson's Giant	Пижмо червоне, с. Робінсон гіант	375215	2017	Пекс (БС університету), Угорщина
79.	<i>Tanacetum vulgare</i> L.	Пижмо звичайне	57795	1954	Київ (НБС), Україна
BRASSICACEAE		КАПУСТЯНІ			
80.	<i>Alliaria petiolata</i> (M.Bieb.) Cavara et Grande	Кінський часник черешковий	356420	2008	Київ (НБС), Україна
81.	<i>Diplotaxis tenuifolia</i> (L.) DC.	Дворядка тонколиста	376684	2017	Україна, торгівельна мережа
82.	<i>Eruca vesicaria</i> (L.) Cav. (<i>Eruca sativa</i> Mill.)	Індау везікарія (рукола)	367545	2011	Київ, Україна
83.	<i>Lepidium sativum</i> L.	Хрінниця посівна (крес-салат)	205205	1976	Київ (НБС), Україна
CALYCANTHACEAE		КАЛІКАНТОВІ			
84.	<i>Calycanthus floridus</i> L.	Калікант квітучий	376690	2017	Київ (БС ім. Фоміна), Україна
CRASSULACEAE		ТОВСТОЛИСТІ			
85.	<i>Rhodiola pauciflora</i> (Edgew.) Pusalkar (<i>Rhodiola linearifolia</i> (Royle) S.H.Fu)	Родіола малоквіткова (Родіола лінійнолиста)	356421	1998	Київ, (НБС), Україна
FABACEAE (LEGUMINOSAE)		БОБОВІ			
86.	<i>Trigonella caerulea</i> (L.) Ser.	Гуньба голу́ба	300405	1987	Рига (БС), Латвія
87.	<i>Trigonella foenum-graecum</i> L.	Гуньба сі́нна	300404	1988	Рига (БС), Латвія
LAMIACEAE		ГЛУХОКРОПИВОВІ			
88.	<i>Agastache foeniculum</i> (Pursh) Kuntze (<i>Lophanthus anisatus</i> Adans.), cv. Leleka	Багатоко́лосник фенхелевий (Лофант ганусовий), с. Леле́ка	356433	1997	Київ (НБС), Україна

89.	<i>Agastache foeniculum</i> (Pursh) Kuntze (<i>Lophanthus anisatus</i> Adans.), cv. Synii veleten	Багатокоłosник фенхелевий (Лофант ганусовий), с. Синій велетень	356434	1999	Київ (НБС), Україна
90.	<i>Agastache mexicana</i> (Kunth) Lint & Epling	Багатокоłosник мексиканський	376594	2018	Київ (НБС), Україна
91.	<i>Agastache rugosa</i> (Fisch. & C.A.Mey.) Kuntze	Багатокоłosник зморшкуватий	233846	1977	Київ (НБС), Україна
92.	<i>Agastache rugosa</i> (Fisch. & C.A.Mey.) Kuntze, cv. Alabaster	Багатокоłosник зморшкуватий , с. Алабастер	371043	2015	Лодзь, Польща
93.	<i>Agastache scrophulariifolia</i> (Willd.) Kuntze	Багатокоłosник ранниколистий	353455	2002	Брно (БС), Чехія
94.	<i>Agastache urticifolia</i> Kuntze	Багатокоłosник крапиволистий	366489	2013	Мейс (НБС), Бельгія
95.	<i>Cedronella canariensis</i> (L.) Webb & Berthel.	Цедронела канарська	382128		Рене, Франція
96.	<i>Clinopodium multicaule</i> (Maxim.) Kuntze	Пахучка багатостеблова	375417	2017	Нантес, Франція
97.	<i>Clinopodium nepeta</i> (L.) Kuntze	Пахучка непетова	138147	1964	Лісабон, Португалія
98.	<i>Clinopodium serpyllifolium</i> (M. Bieb.) Kuntze (<i>Micromeria serpyllifolia</i> (M.Bieb.) Boiss)	Пахучка чебрецелиста (Мікромерія чебрецелиста)	233847	1979	Київ (НБС), Україна
99.	<i>Clinopodium grandiflorum</i> (L.) Kuntze	Пахучка еликоквіткова	384936	2018	Київ (від аматорів), Україна
100.	<i>Clinopodium vulgare</i> L.	Пахучка звичайна	375418	2017	Нантес, Франція
101.	<i>Clinopodium vulgare</i> L.	Пахучка звичайна	381047	2019	Варшава, Польща
102.	<i>Dracocephalum grandiflorum</i> L.	Змієголовник великоквітковий	318525	1999	Вацратот, Угорщина
103.	<i>Dracocephalum moldavica</i> L.	Змієголовник молдавський	205240	1976	СПб (БІН)
104.	<i>Dracocephalum moldavica</i> L.,	Змієголовник молдавський,	356424	2001	Київ (НБС), Україна

	cv. Perlynka	с. Перлінка			
105	<i>Dracocephalum ruyschiana</i> L.	Змієголовник Рюйша	377828	2018	Якутськ
106	<i>Dracocephalum thymiflorum</i> L.	Змієголовник чебрецеквітковий	350618	2007	Копенгаген, Данія
107	<i>Elsholtzia ciliata</i> (Thunb.) Hyl.	Ельсгольція вйчаства	356425	2005	Нова Каховка, Україна
108	<i>Elsholtzia stauntonii</i> Benth.	Ельсгольція Стаунтона	356426	2006	Нова Каховка, Україна
109	<i>Dracocephalum officinale</i> subsp. <i>officinale</i> (<i>Hyssopus angustifolius</i> M.Bieb.)	Змієголовник лікарський п. лікарський (Гісоп вузьколистий)	336067	2002	Пятигорськ
110	<i>Dracocephalum officinale</i> (L.) Y.P.Chen & B.T.Drew (<i>Hyssopus officinalis</i> L.), cv. Atlant	Змієголоовник лікарський (Гісоп лікарський), с. Атлант	356427	1999	Київ (НБС), Україна
111	<i>Dracocephalum officinale</i> (L.) Y.P.Chen & B.T.Drew (<i>Hyssopus officinalis</i> L.), cv. Markiz	Змієголоовник лікарський (Гісоп лікарський), с. Маркіз	356428	2001	Київ (НБС), Україна
112	<i>Dracocephalum officinale</i> (L.) Y.P.Chen & B.T.Drew (<i>Hyssopus officinalis</i> L.), cv. Vodohrai	Змієголоовник лікарський (Гісоп лікарський), с. Водограй	356429	2009	Київ (НБС), Україна
113	<i>Dracocephalum officinale</i> (L.) Y.P.Chen & B.T.Drew var. <i>aristatus</i> L. (<i>Hyssopus officinalis</i> L. var. <i>aristatus</i> L.)	Змієголоовник лікарський р. довгощетинковий (Гісоп лікарський р. довгощетинковий)	354586	2009	Франкфурт-на-Майні, Німеччина
114	<i>Dracocephalum officinale</i> (L.) Y.P.Chen & B.T.Drew (<i>Hyssopus officinalis</i> L. subsp. <i>canescens</i> (DC.) Nyman)	Змієголоовник лікарський (Гісоп лікарський п. собакоподібний)	375426	2017	Нантес, Франція

115	<i>Dracocephalum seravshanicum</i> (Dubj.) Y.P.Chen & B.T.Drew (<i>Hyssopus seravshanicus</i> (Dubj.) Pazij)	Змієголоовник зеравшанський (Гісоп зеравшанський)	319094	1999	Женева, Швейцарія
116	<i>Hyssopus ambiguus</i> (Trautv.) Iljin ex Prochorov.	Гісоп сумнівний	355214	2009	Махачкала
117	<i>Hyssopus cretaceus</i> Dubj.	Гісоп крейдяний	376689	2017	П'ятигорськ (природна флора)
118	<i>Hyssopus cretaceus</i> Dubj.	Гісоп крейдяний	371881	2017	Дагестан
119	<i>Hyssopus macranthus</i> Boiss.	Гісоп великоквітковий	281563	1985	Караганда, Казахстан
120	<i>Lavandula angustifolia</i> Mill., cv. Prima	Лаванда вузьколиста, с. Пріма	356431	2006	Нова Каховка, Україна
121	<i>Lavandula angustifolia</i> Mill.	Лаванда вузьколиста	341248	2004	Віслі, Англія
122	<i>Lavandula angustifolia</i> Mill., f. alba	Лаванда вузьколиста, ф. біло-квіткова	365406	2008	Київ (НБС), Україна
123	<i>Lavandula angustifolia</i> Mill., cv. Hidcote Pink	Лаванда вузьколиста, с. Хідкот Пінк	358796	2008	Табор, Чехія
124	<i>Lavandula angustifolia</i> Mill., f. dark blue	Лаванда вузьколиста, ф. темно-синьо-квіткова	365407	2005	Київ (НБС), Україна
125	<i>Lavandula angustifolia</i> Mill., cv. Elegance Ice	Лаванда вузьколиста, с. Елеганс Айс	376686	2017	Польща, торгівельна мережа
126	<i>Lavandula angustifolia</i> Mill., cv. Rosea	Лаванда вузьколиста, с. Розеа	376687	2017	Львів (Приватний розсадник), Україна
127	<i>Lavandula</i> × <i>heterophylla</i> Viv.	Лаванда гібридна (лавандин)	374983	2017	Україна, Львів (БС університету)
128	<i>Lavandula</i> × <i>heterophylla</i> Viv., cv. Pervenets	Лаванда гібридна, лавандин, с. Первенець	356432	2006	Нова Каховка, Україна

129	<i>Lavandula latifolia</i> Medik.	Лаванда широколиста	370206	2015	Єна, Німеччина
130	<i>Marrubium incanum</i> Desf.	Шандра сива	348764	2007	Тарту (БС), Естонія
131	<i>Marrubium peregrinum</i> L.	Шандра чужоземна	349507	2007	Брно (БС), Чехія
132	<i>Marrubium vulgare</i> L.	Шандра звичайна	356436	2007	Березоточа (ДС), Україна
133	<i>Melissa officinalis</i> L. subsp. <i>officinalis</i> (<i>Melissa bicornis</i> Klovov)	Меліса лікарська п. лікарська (Меліса двоорога)	356437	2007	Брно (БС), Чехія
134	<i>Melissa officinalis</i> L.	Меліса лікарська	9930	1956	Дрезден, Німеччина
135	<i>Mentha × piperita</i> L., f. <i>aromatna</i>	М'ята перцева, ф. ароматна	356440	2005	Польща, торгівельна мережа
136	<i>Mentha × piperita</i> L., cv. <i>Krasnodarska 2</i>	М'ята перцева, с. Краснодарська 2	356439	1988	Прилуки (ДС), Україна
137	<i>Mentha × piperita</i> L., cv. <i>Pryluskas</i>	М'ята перцева, с. Прилуцька	356438	1971	Прилуки (ДС), Україна
138	<i>Mentha cervina</i> L.	М'ята водяна	375435	2017	Нантес, Франція
139	<i>Micromeria graeca</i> (L.) Benth. ex Rechb.	Мікромерія грецька	370765	2015	Амстердам, Нідерланди
140	<i>Monarda Bradburiana</i> Beck.	Монарда Бредбері	285515	1986	Мюнстер, Німеччина
141	<i>Monarda citriodora</i> Cerv. ex Lag.	Монарда лимонна	356441	1996	Лондон (БС К'ю), Англія
142	<i>Monarda clinopodia</i> L.	Монарда запашна	373999	2016	Братислава, Словаччина
143	<i>Monarda didyma</i> L.	Монарда двійчаста	57813	1954	Київ (НБС), Україна
144	<i>Monarda didyma</i> L., cv. <i>Nijnist'</i>	Монарда двійчаста, с. Ніжність	374854	2015	Київ (НБС), Україна
145	<i>Monarda didyma</i> L., cv. <i>Snizhana</i>	Монарда двійчаста, с. Сніжана	356443	2009	Київ (НБС), Україна

146	<i>Monarda didyma</i> L., cv. Slava	Монарда двійчаста, с. Слава	356444	2009	Київ (НБС), Україна
147	<i>Monarda didyma</i> L., cv. Serpanok	Монарда двійчаста, с. Серпанок	356445	2009	Київ (НБС), Україна
148	<i>Monarda didyma</i> L., cv. Madonna	Монарда двійчаста, с. Мадонна	380825	2017	Київ (НБС), Україна
149	<i>Monarda didyma</i> L., cv. Panorama	Монарда двійчаста, с. Панорама	380826	2018	Київ (НБС), Україна
150	<i>Monarda didyma</i> L., cv. Squaw	Монарда двійчаста, с. Скво	318634	1999	Порентрі, Швейцарія
151	<i>Monarda didyma</i> L., cv. Petite Wonder	Монарда двійчаста, с. Петіте вундер	375210	2017	Пекс (БС), Угорщина
152	<i>Monarda fistulosa</i> L.	Монарда трубчаста	346150	2006	Монреаль, Канада
153	<i>Monarda media</i> Willd.	Монарда середня	381623	2019	Волгоград
154	<i>Monarda fistulosa</i> var. <i>menthifolia</i> (Graham) Fernald (<i>Monarda menthifolia</i> S.A. Graham)	Монарда трубчаста р. мятолиста (Монарда м'ятолиста)	362069	2012	Прага (БС), Чехія
155	<i>Monarda fistulosa</i> L., с. Фортуна	Монарда трубчаста, с. Фортуна	391740	2022	Нова Каховка, Україна
156	<i>Monarda didyma</i> L., с. Кияночка	Монарда двійчаста гібридна, с. Кияночка	391741	2023	Київ (НБС), Україна
157	<i>Monarda punctata</i> L.	Монарда крапчаста	353771	2009	Тарту (БС), Естонія
158	<i>Monardella odoratissima</i> Benth.	Монардела запашна	370824	2015	Лейпциг, Німеччина
159	<i>Nepeta cataria</i> var. <i>citriodora</i> Dumoulin ex Lej. (<i>Nepeta cataria</i> var. <i>citriodora</i> L.),	Котяча м'ята справжня р. лимонна, с. Мелодія	356446	1999	Київ (НБС), Україна

	cv. Melodiia				
160	<i>Nepeta elliptica</i> Royle ex Benth.	Котяча м'ята еліптична	363905	2012	Вроцлав, Польща
161	<i>Nepeta grandiflora</i> M. Bieb.	Котяча м'ята великоквіткова	340835	2004	Сиктивкар
162	<i>Nepeta italica</i> L.	Котяча м'ята італійська	139912	1964	Будапешт (БС), Угорщина
163	<i>Nepeta racemosa</i> subsp. <i>racemosa</i> (<i>Nepeta transcaucasica</i> Grossh.)	Котяча м'ята гроноподібна п. гроноподібна (Котяча м'ята закавказька)	135861	1964	Кишинів (БСІ), Молдова
164	<i>Ocimum americanum</i> L.	Васильки американські	319242	1999	Дуйсбург, Німеччина
165	<i>Ocimum basilicum</i> L.	Васильки справжні	199585	1972	Крим (ННЦ-НБС), Україна
166	<i>Ocimum basilicum</i> L., cv. <i>Dracon</i>	Васильки справжні, с. Дракон	377356	2018	Франція
167	<i>Ocimum basilicum</i> L. var. <i>cinnammomum</i>	Васильки справжні р. коричні	338875	2004	Констанц, Німеччина
168	<i>Ocimum basilicum</i> L. var. <i>citriodorum</i>	Васильки справжні р. лимонні	338876	2004	Констанц, Німеччина
169	<i>Ocimum campechianum</i> Mill.	Васильки кампешеві	377751	2018	Варшава, Польща
170	<i>Ocimum gratissimum</i> L.	Васильки евгенольні	205244	1974	Кілія, Одеська область, Україна
171	<i>Ocimum lamiifolium</i> Hochst. ex Benth.	Васильки яснотколисті	338699	2004	Тур, Франція
172	<i>Ocimum tenuiflorum</i> L. (<i>Ocimum sanctum</i> L.)	Васильки тонкоцвіті (Васильки священні)	207540	1976	Гельсинки, Фінляндія
173	<i>Ocimum tenuiflorum</i> L.	Васильки тонкоцвіті	339236	2004	Ерланген, Німеччина
174	<i>Ocimum gratissimum</i> subsp. <i>gratissimum</i> (<i>Ocimum viride</i> Willd.)	Васильки евгенольні п. евгенольні (Васильки зелені)	362785	2011	Марбок, Німеччина

175	<i>Origanum laevigatum</i> Boiss., cv. Aurea	Материнка гладенька, с. Ауреа	376682	2016	Торгівельна мережа, Польща
176	<i>Origanum majorana</i> L., cv. Dzvinochok	Майоран, с. Дзвіночок	356435	1999	Київ (НБС), Україна
177	<i>Origanum vulgare</i> L., cv. Rosea	Материнка звичайна, с. Розеа	356447	2003	Прага (БС Троя), Чехія
178	<i>Origanum vulgare</i> L.	Материнка звичайна	10071	1946	Діппе-Квед- лінбург, Німеччина
179	<i>Origanum vulgare</i> L. var. <i>viridis</i>	Материнка звичайна ф. зелена	384935	2020	Торгівельна мережа, Україна
180	<i>Perilla frutescens</i> (L.) Britt.	Перила чагарникова	332952	2002	Токіо, Японія
181	<i>Salvia yangii</i> B.T.Drew (<i>Perovskia atriplicifolia</i> Benth.)	Шавлія йанжиай (Перовскія лутиголиста)	376681	2017	Польща, торгівельна мережа
182	<i>Salvia aethiopis</i> L.	Шавлія ефіопська	205237	1976	Кишинів (БСІ), Молдова
183	<i>Salvia bucharica</i> Popov	Шавлія бухарська	350927	2008	Лейпціг, Німеччина
184	<i>Salvia elegans</i> Vahl	Шавлія елегантна	376692	2017	Торгівельна мережа, Польща
185	<i>Salvia glutinosa</i> L.	Шавлія клейка	354180	2009	Безансон, Франція
186	<i>Salvia hispanica</i> L.	Шавлія іспанська	351938	2008	Антверпен, Бельгія
187	<i>Salvia horminum</i> L. (<i>Salvia viridis</i> L.)	Шавлія чубата	349037	2007	Чебоксари
188	<i>Salvia nemorosa</i> L. (<i>Salvia moldavica</i> Klok.)	Шавлія дібровна (Шавлія молдавська)	205239	1973	Кишинів (БСІ), Молдова
189	<i>Salvia nemorosa</i> L., cv. Rosakenigin	Шавлія дібровна, с. Розакенігін	351250	2008	Ессен, Німеччина
190	<i>Salvia nutans</i> L.	Шавлія поникла	373594	2015	Люблін, Польща
191	<i>Salvia officinalis</i> L.	Шавлія лікарська	356448	2004	Сімферополь, Крим, Україна

192	<i>Salvia officinalis</i> L., cv. Alba	Шавлія лікарська, с. Альба	373642	2016	Краків, Польща
193	<i>Salvia officinalis</i> L., cv. Icterina	Шавлія лікарська, с. Іктеріна	356449	2003	Прага (БС Троя), Чехія
194	<i>Salvia officinalis</i> L., cv. Purpurascens	Шавлія лікарська, с. Пурпурова	376839	2014	Київ, торгівельна мережа, Україна
195	<i>Salvia patens</i> Cav.	Шавлія відхилена	356450	2001	Брно, Чехія
196	<i>Salvia patens</i> Cav., cv. Maestro	Шавлія відхилена, с. Маестро	380832	2018	Київ (НБС), Україна
197	<i>Salvia sclarea</i> L., cv. Kardynal	Шавлія мускатна, с. Кардинал	356451	2004	Київ (НБС), Україна
198	<i>Salvia sclarea</i> L., var. <i>turkestanica</i> Mottet.	Шавлія мускатна р. туркестанська	354871	2009	Трієст, Італія
199	<i>Salvia sylvestris</i> L., cv. Ostfriesland	Шавлія лісова, с. Остфрісланд	360220	2003	Прага (БС Троя), Чехія
200	<i>Salvia verbenaca</i> L.	Шавлія вербенова	318814	1999	Канн, Франція
201	<i>Salvia verticillata</i> L.	Шавлія кільчаста	360221	2008	Сімферополь, Україна
202	<i>Salvia verticillata</i> L., cv. Mushketer	Шавлія кільчаста, с. Мушкетер	380831	2018	Київ (НБС), Україна
203	<i>Salvia virgata</i> Jacq.	Шавлія прутоподібна	318867	1999	Ньюкасл, Великобританія
204	<i>Satureja coerulea</i> Janka.	Чабер голубий	292278	1987	Берлін, Німеччина
205	<i>Satureja hortensis</i> L.	Чабер садовий	205248	1976	Новосибірськ (БС)
206	<i>Satureja montana</i> L.	Чабер гірський	205247	1976	Київ (НБС), Україна
207	<i>Stachys recta</i> L.	Чистець прямий	384934	2021	Ржищів, Київська обл., Україна
208	<i>Sideritis taurica</i> Steph. ex Willd.	Загойник кримський, лимонник кримський	380833	2018	Луганська обл., Україна

209	<i>Sideritis hyssopifolia</i> L.	Загойник гісополистий	382391	2016	Познань, Польща
210	<i>Teucrium chamaedrys</i> L.	Самосил звичайний	380834	2018	Торгівельна мережа, Польща
211	<i>Teucrium hircanicum</i> L.	Самосил гірканський	375454	2017	Нант, Франція
212	<i>Thymus citriodorus</i> (Pers.) Schreb.	Чебрець лимонний	356453	2002	АР Крим (Великий каньон), Україна
213	<i>Thymus longicaulis</i> C. Presl	Чебрець довгостебловий	376243	2018	Кіль, Німеччина
214	<i>Thymus marshallianus</i> Willd.	Чебрець Маршала	23800	1958	Львів (БС), Україна
215	<i>Thymus montanus</i> Waldst. & Kit.	Чебрець гірський	209516	1976	Вацратот (БС), Угорщина
216	<i>Thymus serpyllum</i> L.	Чебрець повзучий	57838	1954	Київ (НБС), Україна
217	<i>Thymus vulgare</i> L.	Чебрець звичайний	356454	2006	Нова Каховка, Україна
218	<i>Vitex agnus-castus</i> L.	Прутняк священний	299772	1989	Росток, Німеччина
219	<i>Vitex agnus-castus</i> L., f. <i>latifolia</i>	Прутняк священний, ф. широколистий	381142	2019	Одеса, Україна
220	<i>Vitex agnus-castus</i> L., cv. Barokko	Прутняк священний, с. Барокко	380829	2016	Київ (НБС), Україна
221	<i>Vitex agnus-castus</i> L., cv. Favoryt	Прутняк священний, с. Фаворит	380827	2017	Київ (НБС), Україна
222	<i>Vitex agnus-castus</i> L., cv. Romantyk	Прутняк священний, с. Романтик	380828	2017	Київ (НБС), Україна
223	<i>Vitex negundo</i> L.	Прутняк негундо	311048	1993	Крим (ННЦ- НБС), Україна
224	<i>Vitex negundo</i> var. <i>negundo</i> L. (<i>Vitex cannabifolia</i> Siebold & Zucc)	Прутняк негундо р. негундо (Прутняк коно- плеподібний)	212313	1977	Київ (НБС), Україна

225	<i>Vitex negundo</i> var. <i>cannabifolia</i> L. (<i>Vitex cannabifolia</i> Siebold & Zucc), cv. Komandor	Прутьняк негундо р. коноплеподіб- ний, (Вітекс коноплеподібний), с. Командор	380830	2017	Київ (НБС), Україна
226	<i>Vitex negundo</i> L. var. <i>heterophylla</i> (Franch.) Rehd.	Прутьняк негундо р. розсіченолистий	375216	2017	Пекс (БСУ), Угорщина
	MALVACEAE	МАЛЬВОВІ			
227	<i>Alcea rosea</i> L., cv. Nigra	Роза рожева, с. Нігра	383492	2020	Тубінген, Німеччина
	ONAGRACEAE	ОНАГРОВІ			
228	<i>Epilobium angustifolium</i> L. (<i>Chamerion</i> <i>angustifolium</i>)	Зніт вузьколистий, Іван-чай	382367	2018	Макарівський р- н, Київська обл., Україна
	POACEAE	ТОНКОНОГОВІ			
229	<i>Anthoxanthum odoratum</i> L.	Духмяний колосок звичайний	377804	2018	Прага, Чехія
230	<i>Anthoxanthum odoratum</i> L. (<i>Anthoxanthum</i> <i>alpinum</i> Schur)	Духмяний колосок альпійський	376693	2017	П'ятигорськ
231	<i>Cymbopogon citratus</i> (DC.) Stapf	Лемонграсс, лимонне сорго	376683	2017	Україна, торгівельна мережа
232	<i>Hierochloa odorata</i> (L.) P. Beauv.	Чаполоч пахуча (зубрівка)	205202	1976	Новосибірськ (БС)
	RANUNCULACEAE	ЖОВТЕЦЕВІ			
233	<i>Nigella arvensis</i> L.	Чорнушка польова	333752	2002	Майнц, Німеччина
234	<i>Nigella ciliaris</i> DC.	Чорнушка війчаста	332158	2001	Крефельд, Німеччина
235	<i>Nigella damascena</i> L.	Чорнушка дамаська	318147	1999	Чешир, Англія
236	<i>Nigella damascena</i> L. f. duplex	Чорнушка дамаська ф. махрова	336838	2003	Франція
237	<i>Nigella damascena</i> L., cv. Rizdviana zirochka	Чорнушка дамаська, с. Різдяна зірочка	391730	2022	Київ (НБС), Україна

238	<i>Nigella hispanica</i> L.	Чорнушка іспанська	318459	1999	Байрейт, Німеччина
239	<i>Nigella nigellastrum</i> (L.) Willk. (<i>Nigella garidella</i> Spenner)	Чорнушка чорнушкова (Чорнушка гаріделла)	333753	2002	Майнц, Німеччина
240	<i>Nigella orientalis</i> L.	Чорнушка східна	337050	2003	Кишинів (БСІ), Молдова
241	<i>Nigella sativa</i> L., cv. Diana	Чорнушка посівна, с. Діана	356455	2004	Київ (НБС), Україна
242	<i>Nigella sativa</i> L., cv. Faraon	Чорнушка посівна, с. Фараон	391729	2023	Київ (НБС), Україна
	ROSACEAE	РОЗОЦВІТІ			
243	<i>Coluria geoides</i> (Pall.) Bunge	Колюрія гравілатоподібна	318324	1999	Берлін (БС), Німеччина
244	<i>Geum quellyon</i> Sweet (<i>Geum chilense</i> Balb. ex Macreight)	Гравілат чилійський	376493	2018	Іжевськ
245	<i>Geum urbanum</i> L.	Гравілат міський	205212	1976	Київ (НБС), Україна
	RUTACEAE	РУТОВІ			
246	<i>Ruta chalepensis</i> L.	Рута зимова	370427	2020	Сісна, Італія
247	<i>Ruta graveolens</i> L. (<i>R. hortensis</i> Mill.)	Рута запашна (Рута садова)	315248	1997	Гейдельберг, Німеччина
	VERBENACEAE	ВЕРБЕНОВІ			
248	<i>Lippia dulcis</i> Trevir (<i>Phyla scaberrima</i> (Juss. ex Pers.) Moldenke)	Ліппія солодка (Філа шорстка)	376695	2017	Київ (від аматора), Україна

Примітка : у круглих дужках () наведено синонімічні назви видів

2.2.2. Колекція «Нетрадиційні ефіроносні рослини» (KF-707)

№ з/п	Назва таксону		Номер реєстрації	Рік інтродукції	Походження (місто, установа, організація, країна)
	латинська	українська			
1	2	3	4	5	6
APIACEAE		ОКРУЖКОВІ			
1.	<i>Ferula assa-foetida</i> L.	Ферула смердюча (Асафетида)	382498	2020	Інсбрук, Австрія
2.	<i>Scandix pecten-veneris</i> L.	Голкоплідник гребінчастий (Венерин гребінь)	376114	2018	Крефельд, Німеччина
ASTERACEAE		АЙСТРОВІ			
3.	<i>Achillea setacea</i> Waldst. & Kit.	Деревій щетинистий	374102	2014	Мезинський національний природний парк, Україна
4.	<i>Achillea alpina</i> subsp. <i>alpina</i> (<i>Achillea sibirica</i> Ledeb.)	Деревій альпійський п. альпійський	385579	2023	Галле, Німеччина
5.	<i>Artemisia lercheana</i> Weber ex Stechm.	Полин Лерха (Білий полин)	376587	2017	Житомир, Україна
6.	<i>Bidens aurea</i> (Aiton) Sherff (<i>Bidens ferulifolia</i> (Jacq.) Sweet)	Черета золотиста	370614	2015	Ренн, Франція
7.	<i>Calendula officinalis</i> L., cv. Bon Bon Apricot	Нагідки лікарські, с. Бон Бон Априкот	388926	2024	Геделле, Угорщина
8.	<i>Emilia coccinea</i> (Sims) G.Don	Емілія яскраво-червона	373057	2016	Мейсе, Бельгія
9.	<i>Helichrysum italicum</i> (Roth) G.Don	Цмин італійський	385446	2023	Сісна, Італія
10.	<i>Tagetes erecta</i> L., cv. Hawaii	Чорнобривці прямі (Оксамитець, повняхи), с. Гаваї	384898	2020	Роздр. мережа, ТМ «Семена Украины», Україна
11.	<i>Tagetes erecta</i> L. (<i>Tagetes patula</i> L.)	Чорнобривці прямі	391733	2024	Київ, Україна
12.	<i>Tagetes lucida</i> Cav.	Чорнобривці променеві	368129	2014	Дрезден, Німеччина

13.	<i>Tagetes lucida</i> Cav.	Чорнобривці променеві	375619	2018	Ренн, Франція
14.	<i>Tagetes lucida</i> Cav.	Чорнобривці променеві	385170	2023	Бонн, Німеччина
15.	<i>Tagetes tenuifolia</i> Cav.	Чорнобривці вузьколисті	381955	2019	Сегед, Угорщина
16.	<i>Tagetes tenuifolia</i> Cav.	Чорнобривці вузьколисті	383408	2021	Любляна, Словенія
17.	<i>Tagetes tenuifolia</i> Cav.	Чорнобривці вузьколисті	384295	2022	Дрезден, Німеччина
18.	<i>Tanacetum balsamita</i> L.	Пижмо бальзамічне (Канупер, сарацинська м'ята)	371150	2014	Київ, Україна
19.	<i>Tridax trilobata</i> Hemsl.	Тридакс трилопатевиий	370659	2015	Ренн, Франція
20.	<i>Tridax trilobata</i> Hemsl.	Тридакс трилопатевиий	379647	2018	Мейсе, Бельгія
LAMIACEAE		ГЛУХОКРОПИВОВ I			
21.	<i>Agastache urticifolia</i> (Benth.) Kuntze, cv. Weide Kerze	Агастахе кропиволистий (Багатококосник), с. Вайде Керзе (Вербова Свічка)	366947	2013	Крефельд, Німеччина
22.	<i>Agastache urticifolia</i> (Benth.) Kuntze, cv. Blaue Kerze	Агастахе кропиволистий, с. Блау Керзе (Блакитна Свічка)	384937	2013	Крефельд, Німеччина
23.	<i>Agastache scrophulariifolia</i> (Willd.) Kuntze	Агастахе ранниколистий	368982	2014	Тюбінген, Німеччина
24.	<i>Agastache scrophulariifolia</i> (Willd.) Kuntze	Агастахе ранниколистий	369804	2014	Єкатеринбург
25.	<i>Agastache scrophulariifolia</i> (Willd.) Kuntze (* <i>Agastache mexicana</i> (Kunth) Lint & Epling)	Агастахе ранниколистий	369805	2014	Єкатеринбург
26.	<i>Agastache rugosa</i> (Fisch. & C. A. Mey.) Kuntze	Агастахе зморшкуватий (Корейська м'ята)	368136	2014	Балчик, Болгарія

27.	<i>Agastache rugosa</i> (Fisch.& C. A. Mey.) Kuntze	Агастахе зморшкуватий (Корейська м'ята)	373047	2016	Мейсе, Бельгія
28.	<i>Agastache rugosa</i> (Fisch.& C. A. Mey.) Kuntze	Агастахе зморшкуватий (Корейська м'ята)	374775	2018	Цукуба, Японія
29.	<i>Agastache rugosa</i> (Fisch.& C. A. Mey.) Kuntze	Агастахе зморшкуватий (Корейська м'ята)	375944	2018	Токіо, Японія
30.	<i>Agastache rugosa</i> (Fisch.& C. A. Mey.) Kuntze	Агастахе зморшкуватий (Корейська м'ята)	383345	2022	Лодзь, Польща
31.	<i>Agastache foeniculum</i> (Pursh) Kuntze, cv. Blue Spike	Агастахе фенхелевий, с. Блу Спіке (Синій Шип)	375409	2018	Нант, Франція
32.	<i>Clinopodium dalmaticum</i> (Benth.) Brauchler & Heubl	Пахучка далмацька	387592	2023	Лінц, Австрія
33.	<i>Clinopodium nepeta</i> subsp. <i>subisodontum</i> (Borbas) Govaerts (<i>Clinopodium einseleanum</i> (F.W. Schultz) Peruzzi & F. Conti)	Пахучка непетова п. субізодонт	388389	2023	Шауляй, Литва
34.	<i>Clinopodium nepeta</i> (L.) Kuntze (* <i>Clinopodium menthifolium</i>), cv. <i>Marvelette White</i>	Пахучка непетова, с. Марвелет Уайт (Марвелет Білий)	368728	2014	Тур, Франція
35.	<i>Clinopodium menthifolium</i> (Host) Merino	Пахучка м'ятолиста	368984	2014	Тюбінген, Німеччина
36.	<i>Clinopodium menthifolium</i> (Host) Merino	Пахучка м'ятолиста	369097	2014	Ля-Гасії, Франція
37.	<i>Clinopodium multicaule</i> (Maxim.) Kuntze (<i>Clinopodium gracile</i> var. <i>multicaule</i> (Maxim.) Ohwi)	Пахучка багатостеблова	364416	2012	Нант, Франція

38.	<i>Clinopodium</i> × <i>hostii</i> (Caruel) Bräuchler (<i>Clinopodium</i> × <i>thymifolium</i> Kuntze)	Пахучка Госта	375247	2017	Безансон, Франція
39.	<i>Clinopodium vulgare</i> L. (* <i>Clinopodium grandifolium</i> (L.) Kuntze)	Пахучка звичайна	373052	2016	Мейсе, Бельгія
40.	<i>Dracocephalum canescens</i> L. (<i>Lallemantia canescens</i> (L.) Fisch. & C.A. Mey.)	Змієголовник сірий	385071	2023	Крефельд, Німеччина
41.	<i>Dracocephalum nutans</i> L.	Змієголовник пониклий	374740	2017	Якутськ (Джокускай), Республіка Саха
42.	<i>Dracocephalum seravschanicum</i> (Dubj.) Y.P.Chen & B.T.Drew (<i>Hyssopus seravschanicus</i> (Dubj.) Pazij)	Змієголовник зеравшанський	376016	2018	Вакратот, Угорщина
43.	<i>Isodon japonicus</i> var. <i>glaucoalyx</i> (Maxim.) H.W.Li)	Ісодон японський р. сизочашечковий	364313	2012	Грац, Австрія
44.	<i>Isodon japonicus</i> (Burm.f.) H.Hara (<i>Plectranthus japonicus</i> (Burm.f.) Koidz.)	Ісодон японський	371378	2016	Токіо, Японія
45.	<i>Isodon japonicus</i> (Burm.f.) H.Hara (<i>Plectranthus japonicus</i> (Burm.f.) Koidz.)	Ісодон японський	375956	2018	Токіо, Японія
46.	<i>Leonotis nepetifolia</i> (L.) R.Br.	Леонотіс непетолістний (Лев'ячий хвіст, дагга)	375634	2018	Марсель, Франція
47.	<i>Leonotis nepetifolia</i> (L.) R.Br. (* <i>Leonotis leonurus</i> (L.) R.Br.)	Леонотіс непетолістний (Лев'ячий хвіст, дагга)	379316	2018	Бремен, Німеччина

48.	<i>Leonotis nepetifolia</i> (L.) R.Br.	Леонотіс непетолістний (Лев`ячий хвіст, дагга)	382139	2020	Ренн, Франція
49.	<i>Leonotis nepetifolia</i> (L.) R.Br. (* <i>Leonotis leonurus</i> (L.) R.Br.)	Леонотіс непетолістний (Лев`ячий хвіст, дагга)	390748	2024	Бремен, Німеччина
50.	<i>Melissa officinalis</i> L.	Меліса лікарська	376591	2017	походження невідоме
51.	<i>Mentha × rotundifolia</i> (L.) Huds. (pro sp. <i>longifolia</i> × <i>suaveolens</i>)	М`ята круглолиста (яблучна, єгипетська, золота, кондитерська)	365387	2012	Кишинів, Молдова
52.	<i>Mentha × rotundifolia</i> (L.) Huds. (pro sp. <i>longifolia</i> x <i>suaveolens</i>)	М`ята круглолиста (яблучна, єгипетська, золота, кондитерська)	376588	2017	Ужгород, Україна
53.	<i>Mentha × rotundifolia</i> (L.) Huds. (pro sp. <i>longifolia</i> x <i>suaveolens</i>)	М`ята круглолиста (яблучна, єгипетська, золота, кондитерська)	391734	2023	Київ, Україна
54.	<i>Mentha × rotundifolia</i> (L.) Huds. (pro sp. <i>longifolia</i> x <i>suaveolens</i>)	М`ята круглолиста (яблучна, єгипетська, золота, кондитерська)	391735	2023	Київ, Україна
55.	<i>Mentha longifolia</i> var. <i>asiatica</i> (Boriss.) Rech.f.	М`ята довголиста р. азійська	367466	2012	Лерік (природна флора), Азербайджан
56.	<i>Mentha longifolia</i> var. <i>asiatica</i> (Boriss.) Rech.f., cv. <i>Lerikska</i>	М`ята довголиста р. азійська, с. Лерікська	391736	2024	Київ (НБС), Україна
57.	<i>Mentha longifolia</i> var. <i>asiatica</i> (Boriss.) Rech.f.	М`ята довголиста р. азійська	367467	2012	Кишинів, Молдова
58.	<i>Mentha longifolia</i> var. <i>asiatica</i> (Boriss.) Rech.f., cv. <i>Akademichna</i>	М`ята довголиста р. азійська, с. Академічна	391737	2024	Київ (НБС), Україна
59.	<i>Mentha longifolia</i> (L.) L.	М`ята довголиста	376590	2017	Ужгород, Україна

60.	<i>Mentha longifolia</i> , cv. Posulska linaloolna	М`ята довголиста, с. Посульська ліналоольна	369806	2014	Березоточа (ДС), Україна
61.	<i>Mentha × piperita</i> L., cv. Lidiia	М`ята перцева, с. Лідія	369809	2014	Березоточа (ДС), Україна
62.	<i>Mentha × piperita</i> L., cv. Zghadka	М`ята перцева, с. Згадка	369807	2014	Березоточа (ДС), Україна
63.	<i>Mentha × piperita</i> L., cv. Chornolysta	М`ята перцева, с. Чернолиста	369810	2014	Березоточа (ДС), Україна
64.	<i>Mentha × piperita</i> L., cv. Lubenchanka	М`ята перцева, с. Лубенчанка	369811	2014	Березоточа (ДС), Україна
65.	<i>Mentha spicata</i> L.	М`ята колоскова (Зелена м`ята)	368738	2014	Тур, Франція
66.	<i>Mentha spicata</i> subsp. <i>spicata</i> (<i>Mentha</i> <i>spicata</i> var. <i>crispa</i>), cv. Moroccan	М`ята колоскова, с. Марокко, (Арабська м`ята)	369813	2014	Сан-Жорже (природна флора), Азорські о-ви
67.	<i>Mentha suaveolens</i> Ehrh.	М`ята духмяна (М`ята запашна)	363421	2012	Лейпциг, Німеччина
68.	<i>Mentha suaveolens</i> Ehrh.	М`ята духмяна (М`ята запашна)	369812	2014	Сан-Жорже (природна флора), Азорські о-ви
69.	<i>Nepeta argolica</i> Bory & Chaub. (<i>Nepeta sibthorpii</i> Benth.)	Котяча м`ята аргольська	394207	2007	Женева, Швейцарія
70.	<i>Nepeta cataria</i> L.	Котяча м`ята справжня	360212	2006	Москва
71.	<i>Nepeta cataria</i> L.	Котяча м`ята справжня	360213	2006	Нова Каховка, Україна
72.	<i>Nepeta cataria</i> L.	Котяча м`ята справжня	361996	2006	Казахстан
73.	<i>Nepeta cataria</i> L.	Котяча м`ята справжня	360215	2006	Березоточа (ДС), Україна
74.	<i>Nepeta cataria</i> L.	Котяча м`ята справжня	360214	2006	Березоточа (природна флора), Україна
75.	<i>Nepeta cataria</i> L.	Котяча м`ята справжня	349694	2007	Лодзь, Польща
76.	<i>Nepeta cataria</i> L., cv. Kentavr	Котяча м`ята справжня, с. Кентавр	361997	2008	Москва
77.	<i>Nepeta cataria</i> L.	Котяча м`ята справжня	361948	2011	Токіо, Японія

78.	<i>Nepeta cataria</i> L.	Котяча м`ята справжня	361853	2011	Ренн, Франція
79.	<i>Nepeta cataria</i> L. (<i>Nepeta cataria</i> L. var. <i>citriodora</i> (Dumort.) Lej.)	Котяча м`ята справжня	360216	2006	Дніпро, Україна
80.	<i>Nepeta cataria</i> L. (<i>Nepeta cataria</i> L. var. <i>citriodora</i> (Dumort.) Lej.)	Котяча м`ята справжня	364505	2012	Цехановець, Польща
81.	<i>Nepeta cilicica</i> Boiss. ex Benth.	Котяча м`ята Кілікії	362782	2012	Марбург, Німеччина
82.	<i>Nepeta clarkei</i> Hook.f.	Котяча м`ята Кларка (Котяча м`ята гімалайська)	360383	2011	Рейк`явік, Ісландія
83.	<i>Nepeta distans</i> Royle ex Benth.	Котяча м`ята розставлена	349976	2007	Байройт, Німеччина
84.	<i>Nepeta elliptica</i> Royle ex Benth.	Котяча м`ята еліптична	347265	2006	Вроцлав, Польща
85.	<i>Nepeta grandiflora</i> M.Bieb.	Котяча м`ята великоквіткова	360203	2006	Київ, Україна
86.	<i>Nepeta grandiflora</i> M.Bieb.	Котяча м`ята великоквіткова	360202	2006	Москва
87.	<i>Nepeta grandiflora</i> M.Bieb.	Котяча м`ята великоквіткова	349860	2007	Мейсе, Бельгія
88.	<i>Nepeta grandiflora</i> M.Bieb.	Котяча м`ята великоквіткова	351669	2008	Вроцлав, Польща
89.	<i>Nepeta grandiflora</i> M.Bieb.	Котяча м`ята великоквіткова	361521	2011	Ульм, Німеччина
90.	<i>Nepeta grandiflora</i> M.Bieb.	Котяча м`ята великоквіткова	360378	2011	НДС «Отрадное» БІН, СПБ
91.	<i>Nepeta laevigata</i> (D.Don) Hand.-Mazz. (<i>N. spicata</i> Benth.)	Котяча м`ята гладка	349061	2007	Вроцлав, Польща
92.	<i>Nepeta laevigata</i> (D.Don) Hand.-Mazz. (<i>Nepeta spicata</i> Benth.)	Котяча м`ята гладка	350332	2007	Прага, Чехія
93.	<i>Nepeta latifolia</i> DC.	Котяча м`ята широколиста	360806	2011	Париж, Франція
94.	<i>Nepeta latifolia</i> DC.	Котяча м`ята широколиста	361565	2012	Антверпен, Бельгія
95.	<i>Nepeta melissifolia</i> Lam.	Котяча м`ята. мелісолиста	351671	2009	Вроцлав, Польща

96.	<i>Nepeta nepetella</i> L.	Котяча м`ята непетелла	352771	2009	Курмайор, Італія
97.	<i>Nepeta nepetella</i> L. subsp. <i>murcica</i> (Guirao ex Willk.) Aedo (* <i>Nepeta nepetella</i> L.)	Котяча м`ята непетелла п. мурсійська	368723	2014	Монпельє, Франція
98.	<i>Nepeta nepetella</i> L. subsp. <i>aragonensis</i> (Lam.) Nyman (* <i>Nepeta nepetella</i> L.)	Котяча м`ята непетелла п. арагонська	360805	2012	Париж, Франція
99.	<i>Nepeta nervosa</i> Royle ex Benth.	Котяча м`ята жилкувата	383963	2021	Тарту, Естонія
100.	<i>Nepeta nuda</i> L.	Котяча м`ята гола	355295	2010	Вроцлав, Польща
101.	<i>Nepeta nuda</i> L. (* <i>Nepeta nuda</i> subsp. <i>Albiflora</i> (Boiss.) Gams)	Котяча м`ята гола	359831	2011	Берлін, Німеччина
102.	<i>Nepeta parnassica</i> Heldr. & Sartori	Котяча м`ята парнаська (Котяча м`ята грецька)	348721	2007	Віслі, Англія
103.	<i>Nepeta parnassica</i> Heldr. & Sartori	Котяча м`ята парнаська (Котяча м`ята грецька)	361934	2011	Рейк`явік, Ісландія
104.	<i>Nepeta parnassica</i> Heldr. & Sartori	Котяча м`ята парнаська (Котяча м`ята грецька)	360044	2011	Вороніж
105.	<i>Nepeta podostachys</i> Benth.	Котяча м`ята подостакіс	359210	2011	Люблін, Польща
106.	<i>Nepeta racemosa</i> Lam.	Котяча м`ята гроноподібна	361524	2011	Ульм, Німеччина
107.	<i>Nepeta racemosa</i> var. <i>racemosa</i> (<i>Nepeta mussinii</i> Spreng. ex Henckel)	Котяча м`ята гроноподібна р. гроноподібна (Котяча м`ята Мусіна, персидська)	360206	2006	Дніпро, Україна
108.	<i>Nepeta racemosa</i> var. <i>racemosa</i> (<i>Nepeta mussinii</i> Spreng. ex Henckel)	Котяча м`ята гроноподібна р. гроноподібна (Котяча м`ята Мусіна, персидська)	360207	2006	Березоточа (ДС), Україна

109.	<i>Nepeta racemosa</i> var. <i>racemosa</i> (<i>Nepeta mussinii</i> Spreng. ex Henckel)	Котяча м`ята гроноподібна р. гроноподібна (Котяча м`ята Мусіна, персидська)	349123	2007	Конь (Cogne), Італія
110.	<i>Nepeta racemosa</i> var. <i>racemosa</i> (<i>Nepeta mussinii</i> Spreng. ex Henckel)	Котяча м`ята гроноподібна р. гроноподібна (Котяча м`ята Мусіна, персидська)	350084	2007	Вроцлав, Польща
111.	<i>Nepeta racemosa</i> var. <i>racemosa</i> (<i>Nepeta mussinii</i> Spreng. ex Henckel)	Котяча м`ята гроноподібна р. гроноподібна (Котяча м`ята Мусіна, персидська)	349801	2007	Брно, Чехія
112.	<i>Nepeta racemosa</i> var. <i>racemosa</i> (<i>Nepeta mussinii</i> Spreng. ex Henckel)	Котяча м`ята гроноподібна р. гроноподібна (Котяча м`ята Мусіна, персидська)	351191	2008	Вітебськ
113.	<i>Nepeta racemosa</i> var. <i>racemosa</i> (<i>Nepeta mussinii</i> Spreng. ex Henckel)	Котяча м`ята гроноподібна р. гроноподібна (Котяча м`ята Мусіна, персидська)	352770	2009	Курмайор, Італія
114.	<i>Nepeta racemosa</i> var. <i>racemosa</i> (<i>Nepeta mussinii</i> Spreng. ex Henckel)	Котяча м`ята гроноподібна р. гроноподібна (Котяча м`ята Мусіна, персидська)	369411	2015	Клермон-Ферран, Франція
115.	<i>Nepeta racemosa</i> var. <i>racemosa</i> (<i>Nepeta mussinii</i> Spreng. ex Henckel), cv. Posviata Meisu	Котяча м`ята гроноподібна р. гроноподібна (Котяча м`ята Мусіна, персидська), с. Посвята Мейсу	376592	2016	Київ (НБС), Україна
116.	<i>Nepeta racemosa</i> var. <i>racemosa</i> (<i>Nepeta</i> <i>transcaucasica</i> Grossh.)	Котяча м`ята гроноподібна р. гроноподібна (Котяча м`ята закавказька)	360205	2006	Березоточа (ДС), Україна
117.	<i>Nepeta racemosa</i> var. <i>racemosa</i> (<i>Nepeta</i> <i>transcaucasica</i> Grossh.)	Котяча м`ята гроноподібна р. гроноподібна (Котяча м`ята закавказька)	360204	2006	Прилуки (ДС), Україна

118.	<i>Nepeta leucolaena</i> Benth. ex Hook.f. (<i>Nepeta royleana</i> R.R.Stewart)	Котяча м`ята лейколена	360208	2007	Львів, Україна
119.	<i>Nepeta sibirica</i> L.	Котяча м`ята сибірська	360209	2007	Львів (БС ЛНУ), Україна
120.	<i>Nepeta sibirica</i> L.	Котяча м`ята сибірська	360210	2007	Абакан (природна флора), Хакасія
121.	<i>Nepeta sibirica</i> L.	Котяча м`ята сибірська	355297	2009	Вроцлав, Польща
122.	<i>Nepeta sibirica</i> L., cv. Charoita	Котяча м`ята сибірська, с. Чароїта	369803	2013	Київ (НБС), Україна
123.	<i>Nepeta stewartiana</i> Diels	Котяча м`ята Стюарта	383965	2021	Тарту, Естонія
124.	<i>Nepeta wilsonii</i> Duthie	Котяча м`ята Вільсона	383854	2021	Рейк`явік, Ісландія
125.	<i>Ocimum</i> × <i>africanum</i> Lour. (<i>Ocimum</i> × <i>citriodorum</i> Vis.)	Васильки африканські (Васильки лимонні, лаоські, тайські)	369194	2014	Нант, Франція
126.	<i>Ocimum</i> × <i>africanum</i> Lour. (<i>Ocimum</i> × <i>citriodorum</i> Vis.) (* <i>Ocimum basilicum</i> L. var. <i>citriodorum</i>)	Васильки африканські (Васильки лимонні, лаоські, тайські)	365392	2012	Кишинів, Молдова
127.	<i>Ocimum</i> × <i>africanum</i> Lour. (<i>Ocimum</i> × <i>citriodorum</i> Vis.) (* <i>Ocimum basilicum</i> L. var. <i>citriodorum</i>)	Васильки африканські (Васильки лимонні, лаоські, тайські)	385000	2022	Польща, Краків
128.	<i>Ocimum americanum</i> L., cv. Kivumbasi Lime	Васильки американські (Васильки сиві, васильки лаймові)	385690	2023	Будакалас, Угорщина
129.	<i>Ocimum basilicum</i> L., cv. Crispum	Васильки справжні, с. Кучеряві, (Крепові)	365389	2012	Кишинів, Молдова
130.	<i>Ocimum basilicum</i> L., cv. Piperita	Васильки справжні, с. Перцеві	369101	2014	Ля-Гасії, Франція

131.	<i>Ocimum basilicum</i> L., cv. Piperita	Васильки справжні, с. Перцеві	384705	2022	Сієна, Італія
132.	<i>Ocimum basilicum</i> L., cv. Tonus	Васильки справжні, с. Тонус	374770	2016	Київ, Україна
133.	<i>Ocimum basilicum</i> L., cv. Sweet Leaf	Васильки справжні, с. Солодколисті	365391	2012	Кишинів, Молдова
134.	<i>Ocimum tenuiflorum</i> L.	Васильки тонкоцвіті (Туласі)	369195	2014	Нант, Франція
135.	<i>Ocimum tenuiflorum</i> L.	Васильки тонкоцвіті (Туласі)	368572	2014	Оломоуц, Чехія
136.	<i>Pycnanthemum</i> <i>albescens</i> Torr. & A.Gray	Пікнантемум білуватий	383694	2021	Сент-Луїс, Канада
137.	<i>Pycnanthemum</i> <i>flexuosum</i> (Walter) Britton, Sterns & Poggenb.	Пікнантемум звивистий	380126	2023	Вакратот, Угорщина
138.	<i>Pycnanthemum</i> <i>californicum</i> Torr. ex Durand	Пікнантемум каліфорнійський (Каліфорнійська гірська м'ята)	375270	2017	Пругоніце, Чехія
139.	<i>Pycnanthemum</i> <i>montanum</i> Michx.	Пікнантемум гірський	383810	2021	Жибоу, Румунія
140.	<i>Pycnanthemum</i> <i>montanum</i> Michx.	Пікнантемум гірський	384085	2021	Прага, Чехія
141.	<i>Pycnanthemum</i> <i>muticum</i> (Michx.) Pers.	Пікнантемум мутікум (Короткозуба гірська м'ята)	375271	2017	Пругоніце, Чехія
142.	<i>Pycnanthemum</i> <i>muticum</i> (Michx.) Pers.	Пікнантемум мутікум, (Короткозуба гірська м'ята)	383695	2021	Сент-Луїс, Канада
143.	<i>Pycnanthemum</i> <i>muticum</i> (Michx.) Pers.	Пікнантемум мутікум (Короткозуба гірська м'ята)	388270	2023	Парма, Італія
144.	<i>Pycnanthemum</i> <i>tenuifolium</i> Schrad.	Пікнантемум тонколистий (Струнка гірська м'ята)	368995	2014	Тюбінген, Німеччина
145.	<i>Pycnanthemum</i> <i>verticillatum</i> var. <i>pilosum</i> (Nutt.)	Пікнантемум кільчастий р. волосистий	384086	2021	Прага, Чехія

	Cooperr. (<i>Pycnanthemum pilosum</i> Nutt.)				
146.	<i>Pycnanthemum verticillatum</i> var. <i>pilosum</i> (Nutt.) Cooperr.	Пікнантемум кільчастий р. волосистий	387706	2023	Ман, Франція
147.	<i>Pycnanthemum verticillatum</i> var. <i>pilosum</i> (Nutt.) Cooperr.	Пікнантемум кільчастий р. волосистий	383811	2021	Жибоу, Румунія
148.	<i>Pycnanthemum virginianum</i> (L.) T. Durand & B.D. Jacks. ex B.L. Rob & Fernald	Пікнантемум віргінський (Американська гірська м'ята)	368573	2014	Оломоуц, Чехія
149.	<i>Pycnanthemum virginianum</i> (L.) T. Durand & B.D. Jacks. ex B.L. Rob & Fernald	Пікнантемум віргінський (Американська гірська м'ята)	383696	2021	Сент-Луїс, Канада
150.	<i>Pycnanthemum virginianum</i> (L.) T. Durand & B.D. Jacks. ex B.L. Rob & Fernald	Пікнантемум віргінський (Американська гірська м'ята)	383447	2021	Нант, Франція
151.	<i>Salvia argentea</i> L.	Шавлія срібляста	385246	2023	Піза, Італія
152.	<i>Salvia atropatana</i> Bunge (* <i>Salvia cadmica</i> Boiss.)	Шавлія атропатенська (Шавлія іранська)	367160	2014	Вентімілья, Італія
153.	<i>Salvia atropatana</i> Bunge (* <i>Salvia cadmica</i> Boiss.)	Шавлія атропатенська (Шавлія іранська)	370962	2015	Кіль, Німеччина
154.	<i>Salvia azurea</i> Michx. ex Vahl, cv. Nekan	Шавлія лазурова, с. Некан	376486	2018	Денвер, Канада
155.	<i>Salvia candelabrum</i> Boiss.	Шавлія канделябр	388315	2023	Фрібур (Фрайбург), Швейцарія
156.	<i>Salvia deserta</i> Schangin	Шавлія пустельна	363423	2012	Лейпціг, Німеччина
157.	<i>Salvia fruticosa</i> Mill.	Шавлія чагарникова (Шавлія грецька)	374439	2017	Антверпен, Бельгія
158.	<i>Salvia fruticosa</i> Mill.	Шавлія чагарникова (Шавлія грецька)	374455	2017	Лодзь, Польща

159.	<i>Salvia hians</i> Royle ex Benth.	Шавлія зіююча (Шавлія гімалайська)	368378	2014	Лісабон, Португалія
160.	<i>Salvia judaica</i> Boiss.	Шавлія юдейська	387782	2023	Єрусалим, Ізраїль
161.	<i>Salvia nemorosa</i> L.	Шавлія дібровна	374768	2016	мис Каліакра (природна флора), Болгарія
162.	<i>Salvia officinalis</i> subsp. <i>lavandulifolia</i> (Vahl) Gams	Шавлія лікарська п. лавандолиста (Шавлія іспанська)	366856	2013	Бад-Лангензальца, Німеччина
163.	<i>Salvia reflexa</i> Hornem. (* <i>Salvia azurea</i> Michx. ex Vahl)	Шавлія відігнута	375640	2018	Марсель, Франція
164.	<i>Salvia sclarea</i> L.	Шавлія мускатна (Шавлія румунська)	371151	2014	Київ, Україна
165.	<i>Salvia transsylvanica</i> (Schur ex Griseb. et Schenk) Schur	Шавлія трансільванська	368577	2014	Оломоуц, Чехія
166.	<i>Salvia verbenaca</i> L. (<i>Salvia cleistogama</i> de Bary & Paul)	Шавлія вербенова	368755	2014	Рига, Латвія
167.	<i>Salvia verticillata</i> L.	Шавлія кільчаста	363874	2012	Абердин, Шотландія
168.	<i>Salvia viridis</i> L.	Шавлія зелена (Шавлія строката)	374769	2016	Москва
169.	<i>Satureja montana</i> L.	Чабер гірський	371148	2013	Житомир, Україна
170.	<i>Satureja parnassica</i> Heldr. & Sartori ex Boiss.	Чабер парнаський (Чабер грецький)	378995	2018	Познань, Польща
171.	<i>Scutellaria altissima</i> L. (* <i>Scutellaria</i> <i>zhongdianensis</i>)	Шоломниця висока	370834	2015	Лейпціг, Німеччина
172.	<i>Sideritis hyssopifolia</i> L.	Залізниця гісополиста (Загойник)	372680	2016	Познань, Польща
173.	<i>Sideritis montana</i> L.	Залізниця гірська	375496	2017	Бремен, Німеччина
174.	<i>Sideritis raeseri</i> Boiss. & Heldr.	Залізниця Рейсера	383417	2018	Природна флора, Албанія
175.	<i>Stachys albens</i> A.Gray (* <i>Nepeta camphorata</i> Boiss. & Heldr.)	Чистець білий	349257	2008	Страсбург, Франція
176.	<i>Teucrium scorodonia</i> L.	Самосил шавлієвий	363545	2012	Лейпціг, Німеччина

177.	<i>Teucrium montanum</i> L.	Самосил гірський	370512	2015	Клермон-Ферран, Франція
178.	<i>Thymus</i> × <i>citriodorus</i> (Pers.) Schreb. (<i>Thymus serpyllum</i> var. <i>citriodorum</i>)	Чебрець лимонний (Чебрець цитрусовий)	367468	2013	Глеваха (ДСГВ ІФРГ НАНУ), Україна
179.	<i>Thymus longicaulis</i> C.Presl	Чебрець довгостебельний	370238	2015	Варшава, Польща
180.	<i>Thymus pulegioides</i> L.	Чебрець блошиний	369814	2014	Космач, Україна
181.	<i>Thymus sibthorpii</i> Benth.	Чебрець Сіборпа	372684	2016	Познань, Польща
182.	<i>Thymus tauricus</i> Klokov & Des.-Shost.	Чебрець кримський	367470	2013	Крим (природна флора), Україна
183.	<i>Thymus</i> × <i>tschernjaievii</i> Klokov & Des.-Shost.	Чебрець Черняєва	374103	2014	Мезинський національний природний парк, Україна
184.	<i>Ziziphora clinopodioides</i> Lam. (* <i>Thymus mongolicus</i> (Ronniger) Ronniger)	Духмянка, Зизифора пахучкоподібна	372814	2016	Пругоніце, Чехія
VERBENACEAE		ВЕРБЕНОВІ			
185.	<i>Verbena stricta</i> Vent.	Вербена пряма	376154	2018	Гамбург, Німеччина
PAPAVERACEAE		МАКОВІ			
186.	<i>Argemone mexicana</i> L.	Аргемона мексиканська (Мексиканський колючий мак)	391053	2024	Франкфурт, Німеччина
POLEMONIACEAE		СИНЮХОВІ			
187.	<i>Collomia grandiflora</i> Douglas ex Lindl.	Коломія великоквіткова	370616	2015	Ренн, Франція
RESEDACEAE		РЕЗЕДОВІ			
188.	<i>Reseda luteola</i> L.	Резеда жовтенька	376406	2018	Кан, Франція
189.	<i>Reseda alba</i> L.	Резеда біла	389135	2024	Ренн, Франція
190.	<i>Reseda lutea</i> subsp. <i>lutea</i>	Резеда жовта п.жовта	383009	2021	Шемільє, Франція
191.	<i>Reseda lutea</i> L. (* <i>Reseda phyteuma</i> L.)	Резеда жовта	383513	2021	Тюбінген, Німеччина

192.	<i>Reseda odorata</i> L.	Резеда запашна	388455	2023	Цехановець, Польща
RUTACEAE		РУТОВІ			
193.	<i>Ruta montana</i> (L.) L.	Рута гірська	370067	2015	Інсбрук, Австрія
194.	<i>Ruta chalepensis</i> L.	Рута зимова	374399	2017	Сієна, Італія
195.	<i>Ruta chalepensis</i> L.	Рута зимова	390658	2024	Сієна, Італія
196.	<i>Ruta chalepensis</i> L.	Рута зимова	379620	2018	Безансон, Франція
197.	<i>Ruta chalepensis</i> L.	Рута зимова	390764	2024	Клермон-Ферран, Франція
198.	<i>Ruta corsica</i> DC.	Рута корсиканська	375451	2018	Нант, Франція

Примітки: – у круглих дужках () наведено синонімічні назви видів;
- зірочкою * у круглих дужках () відмічено інтродуценти, вхідна назва яких була помилковою.

2.2.3. Колекція "Лікарські рослини" (KF.LL-711)

№ з/п	Назва таксону		Номер реєстрації	Рік інтродукції	Походження (місто, установа, організація, країна)
	латинська	українська			
1	2	3	4	5	6
ACORACEAE		АЙРОВІ			
1.	<i>Acorus calamus</i> L.	Аїр тростинний, лепеха звичайна	380474	1975	Пухівка, Україна
ACTINIDIACEAE		АКТИНІДІЄВІ			
2.	<i>Actinidia kolomikta</i> (Maxim.) Maxim.	Актинідія коломікта	380475	1953	Мічурінськ
3.	<i>Actinidia polygama</i> (Siebold et Zuss.) Mig.	Актинідія полігамна	36502	1949	Приморський край
4.	<i>Actinidia arguta</i> (Siebold et Zuss.) Planch.ex Mig.	Актинідія гостра	87298	1958	Китай
ALLIACEAE		ЦИБУЛЕВІ			
5.	<i>Allium ursinum</i> L.	Цибуля ведмежа, часник ведмежий	281397	1985	Антверпен, Бельгія
6.	<i>Allium fistulosum</i> L.	Цибуля трубчаста	380476	1978	Київська обл. (приватна колекція)
APIACEAE		ОКРУЖКОВІ			
7.	<i>Aegopodium podagraria</i> L.	Яглиця звичайна	380477	1961	Алтай
8.	<i>Ammi majus</i> L.	Аммі велика	380478	1980	Фастів, Україна
9.	<i>Ammi visnaga</i> (L.) Lam.	Аммі зубна	380479	2000	Київ (НБС), Україна
10.	<i>Angelica arhangelica</i> L.	Дягель лікарський	361495	2011	Перемишль, Польща
11.	<i>Bupleurum longifolium</i> L.	Ласкавець довголистий	359477	2010	Базель, Швейцарія
12.	<i>Bupleurum falcatum</i> L.	Ласкавець серповидний	361240	2011	Лінц (БС), Австрія
13.	<i>Pastinaca sativa</i> L.	Пастернак посівний	283146	1985	Харків (ХСГУ), Україна
14.	<i>Pastinaca sativa</i> L.	Пастернак посівний	205227	1976	Київ (НБС), Україна
15.	<i>Conium maculatum</i> L.	Болиголов плямистий	362855	2019	Японія

16.	<i>Conium maculatum</i> L.	Болиголов плямистий	331210	1990	Березоточа (НДСЛР), Україна
17.	<i>Daucus carota</i> L.	Морква дика	380480	1975	Київ (НБС), Україна
18.	<i>Eryngium planum</i> L.	Миколайчики плоскі	32162	1949	Москва (ТСГА)
19.	<i>Foeniculum vulgare</i> Mill.	Фенхель звичайний	380481	1978	Київська обл.
20.	<i>Heracleum europaeum</i> L.	Борщівник європейський	380482	1979	Ялта (НБС), Україна
21.	<i>Heracleum sibiricum</i> L.	Борщівник сибірський	380483	1979	Ялта (НБС), Україна
22.	<i>Laser trilobum</i> (L.) Borkh.	Лазурник трилопатеви	200291	1973	Ялта (НБС), Україна
23.	<i>Levisticum officinale</i> Koch	Любисток лікарський	380484	1969	Чернівці, Україна
24.	<i>Seseli tortuosum</i> L.	Жабриця звивиста	380485	1960	ГБС
APOCYNACEAE		КУТРОВІ			
25.	<i>Vinca herbacea</i> Waldst. et Kit.	Барвінок трав'янистий	380486	2010	П.-Хмельницький, Україна
26.	<i>Vinca major</i> L.	Барвінок великий	358543	2010	Київ (НБС), Україна
27.	<i>Vinca minor</i> L.	Барвінок малий	380487	1963	Умань (ДП «Софіївка»), Україна
28.	<i>Asclepias syriaca</i> L.	Ваточник сірійський	380494	2015	Чернігівська обл., Тростянець (ДП), Україна
29.	<i>Vincetoxicum hirsutum</i> Medik. (<i>Vincetoxicum officinale</i> Moench)	Ластовень звичайний (Ластовень лікарський)	380495	1966	Київська обл., Україна
ARALIACEAE		АРАЛІЄВІ			
30.	<i>Aralia cordata</i> Thunb.	Аралія серцевидна	380488	1965	Півд. Сахалін
31.	<i>Aralia elata</i> (Miq.) Seem.	Аралія висока	380489	1953	Приморський край
32.	<i>Eleutherococcus sessiliflorus</i> (Rupr. & Maxim.) S.Y.Hu	Елеутерокок скупченоквітковий	246837	1983	Далекий Схід

	(syn. <i>Acanthopanax sessiliflorus</i> (Rupr.et Maxim.) Seem.				
33.	<i>Eleutherococcus lasiogyne</i> (Harms) S.Y.Hu (syn. <i>Acanthopanax lasiogyne</i> Harms.)	Елеутерокок волосистоматочковий	246614	1983	Цюрих (БС), Швейцарія
34.	<i>Eleutherococcus senticosus</i> (Rupr.et Maxim.)	Елеутерокок колючий	200637	1974	Владивосток (ДВНЦ)
35.	<i>Hedera helix</i> L.	Плющ звичайний	380490	1964	Житомирська обл., Україна
36.	<i>Panax ginseng</i> S.A. Mey, cv. <i>Ukraina</i>	Женьшень звичайний, с. Україна	380491	2010	Боярка (НДС), Україна
ARISTOLOCHIACEAE		ХВИЛІВНИКОВІ			
37.	<i>Aristolochia clematitis</i> L.	Хвилівник звичайний	21958	1948	Київська обл.
38.	<i>Asarum europaeum</i> L.	Копитняк європейський	380492	1975	Київська обл., Україна
ASPARAGACEAE		ХОЛОДКОВІ			
39.	<i>Asparagus officinalis</i> L.	Холодок лікарський	380493	1969	Київ (НБС), Україна
40.	<i>Convallaria majalis</i> L.	Конвалія звичайна	380614	1984	Зазим'я, Київська обл., Україна
41.	<i>Majanthemum difolium</i> (L.) F.W. Schmidt	Веснівка дволиста	380615	1988	Тростянець (ДП), Україна
42.	<i>Polygonatum multiflorum</i> (L.) All.	Купина багатоквіткова	380616	1988	ГБС
43.	<i>Polygonatum odoratum</i> (Mill.) Druce	Купина пахуча	380617	1988	ГБС
DRYOPTERIDACEAE		ЩИТНИКОВІ			
44.	<i>Dryopteris filix-mas</i> (L.) Schott	Щитник чоловічий	146808	1966	Київ (НБС), Україна
ASTERACEAE (COMPOSITAE)		АЙСТРОВІ (СКЛАДНОЦВІТІ)			
45.	<i>Achillea millefolium</i> L.	Деревій звичайний	380496	1987	Глеваха, Україна

46.	<i>Achillea nobilis</i> L.	Деревій благородний	380497	2015	Умань (ДП «Софіївка»), Україна
47.	<i>Achillea setacea</i> Waldst. et Kit.	Деревій щетинистий	380498	2010	Крим, Україна
48.	<i>Anthemis arvensis</i> L.	Роман польовий	380499	2010	Київська обл., Україна
49.	<i>Anthemis subtinctoria</i> Dobroch.	Роман напівфарбувальний	380500	1969	Ялта (НБС), Україна
50.	<i>Rhaponticum</i> <i>carthamoides</i> (Willd.) Iljin	Великоголовник сафлоровидний	373592	2019	Польща
51.	<i>Rhaponticum</i> <i>carthamoides</i> (Willd.)	Великоголовник сафлоровидний, мараловий корінь	380548	2016	Польща
52.	<i>Arctium lappa</i> L.	Лопух справжній	373914	2019	Гамбург, Німеччина
53.	<i>Arctium lappa</i> L.	Лопух справжній	380501	2008	Ворохта, Україна
54.	<i>Arctium tomentosum</i> Mill.	Лопух повстистий	359639	2019	Базель, Швейцарія
55.	<i>Arctium minus</i> (Hill) Bernh.	Лопух малий	363976	2019	Клермонт, Франція
56.	<i>Arctium minus</i> (Hill) Bernh.	Лопух малий	380502	2008	Італія
57.	<i>Arctium nemorosum</i> Lej.	Лопух дібровний	380503	2009	Італія
58.	<i>Arctium tomentosum</i> Mill.	Лопух повстистий	380504	2013	Німеччина
59.	<i>Artemisia abrotanum</i> L.	Полин лікарський, боже дерево	380505	1982	Київська обл., Україна
60.	<i>Artemisia absinthium</i> L.	Полин гіркий	380506	2000	Київська обл., Україна
61.	<i>Artemisia austriaca</i> Jacq.	Полин австрійський	380507	2008	Крим, Україна
62.	<i>Artemisia</i> <i>dracunculus</i> L.	Полин естрагон	380508	1982	Глеваха, Україна
63.	<i>Artemisia pontica</i> L.	Полин понтичний	380502 9	2008	Бахчисарай, Україна
64.	<i>Artemisia vulgaris</i> L.	Полин звичайний	380510	1975	Феофанія, Україна

65.	<i>Bidens cernua</i> L.	Череда поникла	380511	2015	Київська обл., Україна
66.	<i>Bidens frondosa</i> L.	Череда листяна	380512	2017	Гамбург, Німеччин а
67.	<i>Bidens tripartita</i> L., cv. Monastyr's'ka	Череда трироздільна, с. Монастирська	380513	2005	Березоточа (НДСЛР), Україна
68.	<i>Calendula officinalis</i> L., cv. Rozovyi surpryz	Нагідки лікарські, с. Розовий сюрприз	380514	2010	Березоточа (НДСЛР), Україна
69.	<i>Calendula officinalis</i> L., cv. Krasnodars'ki dribnokvitkovi	Нагідки лікарські, с. Краснодарські дрібноквіткові	380515	1990	Березоточа (НДСЛР), Україна
70.	<i>Centaurea cyanus</i> L.	Волошка синя	380516	2015	Київська обл., Україна
71.	<i>Cichorium intybus</i> L.	Цикорій дикий, петрові батоги	380517	2011	Ферара, Італія
72.	<i>Cichorium intybus</i> L., cv. Cezar	Цикорій звичайний, с. Цезар	380896	2019	с. Крути (Дослідна станція Маяк), Україна
73.	<i>Citrullus colocynthis</i> (L.) Schrad.	Колоцинт звичайний	380518	2016	Київ (І-т ботаніки ім. М. Г. Холодного), Україна
74.	<i>Cynara scolimus</i> L., cv. Zelenyi globus	Артишок посівний, с. Зелений глобус	380519	2009	Київ (приват. кол.), Україна
75.	<i>Cnicus benedictus</i> L.	Кнік бенедиктинський, хрестовий корінь	380520	1979	Каунас, Литва
76.	<i>Echinacea purpurea</i> (L.) Moench	Ехінацея пурпурова	380521	2010	Березоточа (НДСЛР), Україна
77.	<i>Echinacea purpurea</i> (L.) Moench, cv. Charivnyts'a	Ехінацея пурпурова, с. Чарівниця	380522	2010	Березоточа (НДСЛР), Україна
78.	<i>Echinacea angustifolia</i> DC.	Ехінацея вузколиста	375463	2019	Угорщина
79.	<i>Echinops ruthenicus</i> M.Bieb.	Головатень звичайний	380523	1950	Київ (КДУ), Україна
80.	<i>Erigeron speciosus</i> (Lindl.) DC.	Злинка гарна	380524	1988	Кишинів(БС), Молдова

81.	<i>Eupatorium cannabinum</i> L.	Сідач коноплевий	380525	2015	Тростянець (ДП), Україна
82.	<i>Filago arvensis</i> L.	Жабник польовий	380526	2015	Київ (НБС), Україна
83.	<i>Grindelia robusta</i> Nutt.	Гринделія щільна	380527	1973	Ялта (НБС), Україна
84.	<i>Grindelia squarrosa</i> (Pursh) Dun.	Гринделія розчепірена	380529	2013	Київ (БС ім. О.В.Фоміна), Україна
85.	<i>Gnaphalium uliginosum</i> L.	Сухоцвіт багновий	380528	2009	Київська обл., Україна
86.	<i>Helichrysum arenarium</i> (L.) Moench	Цмин пісковий	380530	2000	Київська обл., Україна
87.	<i>Helichrysum arenarium</i> (L.) Moench, cv. <i>Zolotystyi</i>	Цмин пісковий, с. Золотистий	380531	2000	Березоточа (НДСЛР), Україна
88.	<i>Helianthus tuberosus</i> L.	Соняшник бульбистий, топінамбур	380532	2009	Березоточа (НДСЛР), Україна
89.	<i>Pilosella officinarum</i> F.W.Schultz & Sch.Bip. <i>Hieracium pilosella</i> L.	Нечуйвітер волохатенький	380533	2010	Київська обл., Україна
90.	<i>Hieracium umbellatum</i> L.	Нечуйвітер зонтичний	380534	2015	Київська обл., Україна
91.	<i>Inula helenium</i> L.	Оман високий	380535	2011	Базель, Швейцарія
92.	<i>Inula helenium</i> L., cv. <i>Guliver</i>	Оман високий, с. Гулівер	380536	2008	Березоточа (НДСЛР), Україна
93.	<i>Leucanthemum vulgare</i> Lam.	Королиця звичайна	380537	2000	Березоточа (НДСЛР), Україна
94.	<i>Tanacetum bipinnatum</i> subsp. <i>bipinnatum</i> <i>Matricaria matricarioides</i> (Less.) Porter. (syn. <i>Lepidotheca suaveolens</i> (Pursh) Nutt.)	Ромашка запашна	380538	2015	Київ (НБС), Україна

95.	<i>Matricaria chamomillae</i> L.	Ромашка лікарська	380539	1988	Залізний Порт, Херсонська обл., Україна.
96.	<i>Matricaria chamomillae</i> L., cv. <i>Perlyna Lisostepu</i>	Ромашка лікарська, с. Перлина Лісостепу	380539	2016	Березоточа (НДСЛР), Україна
97.	<i>Onopordum acanthium</i> L.	Татарник звичайний	380540	2015	Тростянець, (ДП), Україна
98.	<i>Petasites albus</i> (L.) P. Gaerth	Кремена біла	380541	2014	Кременець (БС), Україна
99.	<i>Petasites hybridus</i> (L.) Gaerth, Mey et Scherb.	Кремена гібридна	380542	1974	Київ (Хотовське лісн.), Україна
100.	<i>Tusilago farfara</i> L.	Підбіл звичайний	380549	2012	Березоточа (НДСЛР), Україна
101.	<i>Jacobaea borysthenea</i> (DC.) B.Nord. & Greuter (<i>Senecio borystheneus</i> (DC.) Andr. ex Czern.)	Жовтозілля дніпровське	380550	2012	Березоточа (НДСЛР), Україна
102.	<i>Senecio vulgaris</i> L.	Жовтозілля звичайне	380551	2012	Київська обл., Україна
103.	<i>Serratula coronata</i> L.	Серпій увінчаний	380552	2008	Корніївка, Полтавська обл., Україна
104.	<i>Serratula tinctoria</i> L.	Серпій фарбувальний	380553	2012	Корніївка, Полтавська обл., Україна
105.	<i>Silybum marianum</i> (L.) P. Gaerth.	Розторопша плямиста	380554	1980	Кишинів, Молдова
106.	<i>Solidago canadensis</i> L.	Золотушник канадський	380555	1989	Березоточа (НДСЛР), Україна
107.	<i>Solidago virgaurea</i> L.	Золотушник звичайний	380556	1970	Київська обл., Україна
108.	<i>Tanacetum balsamita</i> (L.) Willd.	Маруна бальзамічна	380543	1975	Сімферополь, Крим, Україна
109.	<i>Tanacetum cinerariifolium</i> Trev.	Маруна цінерарієлиста	380544	1988	Ялта (НБС), Україна

110.	<i>Tanacetum corymbosum</i> (L.) Scop.	Маруна щиткова	380545	2012	Березоточа (НДСЛР), Україна
111.	<i>Tanacetum parthenium</i> (L.)	Маруна дівоча	380546	2012	Березоточа (НДСЛР), Україна
112.	<i>Tanacetum balsamita</i> L. (<i>Tanacetum majus</i> (Desf.) Tzvelev)	Маруна велика, кануфер	380547	1979	Каунас, Литва
113.	<i>Tanacetum vulgare</i> L.	Пижмо звичайне	380557	2012	Київська обл., Україна
114.	<i>Taraxacum sect.</i> (<i>Taraxacum</i> F.H.Wigg. <i>Taraxacum officinale</i> Webb. Ex Wigg.)	Кульбаба лікарська	380558	2010	Березоточа (НДСЛР), Україна
115.	<i>Tragopogon major</i> Jacq.	Козельці великі	380559	2010	Київ (НБС), Україна
116.	<i>Tragopogon orientalis</i> L.	Козельці східні	380560	2015	Полтавська обл., Україна
117.	<i>Tussilago farfara</i> L.	Підбіл звичайний	380561	2000	Пухівка, Київська обл., Україна
118.	<i>Xanthium spinosum</i> L.	Нетреба колюча	380562	2015	Київ (НБС), Україна
119.	<i>Xanthium strumarium</i> L.	Нетреба звичайна	380563	2015	Київ (НБС), Україна
BRASSICACEAE		КАПУСТЯНІ			
120.	<i>Alliaria petiolata</i> (M. Bieb.) Cavara et Grande	Кінський часник черешковий	380564	2008	Київ (НБС), Україна
121.	<i>Alyssum alisoides</i> L.	Бурачок чашечковий	380565	2015	Київ (НБС), Україна
122.	<i>Armoracia rusticana</i> P. Gaertn., B. Mey. et Scherb.	Хрін звичайний	380566	2000	Київ (НБС), Україна
123.	<i>Berteroa incana</i> (L.) DC.	Гикавка сіра	380567	2014	Київська обл., Україна
124.	<i>Sinapis alba</i> L. (<i>Brassica alba</i> (L.) Rabenh., non Gilb.)	Гірчиця біла	380568	1974	Вороніж
125.	<i>Crambe pontica</i> Steven ex Rupr.	Катран понтійський	380569	2015	Київ (НБС), Україна

126.	<i>Crambe tataria</i> Sebeok.	Катран татарський	380570	2015	Київ (БС ім. О.В.Фоміна), Україна
127.	<i>Draba nemorosa</i> L.	Крупка дібровна	380571	2015	Київ (НБС), Україна
128.	<i>Eruca sativa</i> Mill.	Індау посівний	367545	2011	Київ (НБС), Україна
129.	<i>Erysimum</i> <i>cheiranthoides</i> L.	Жовтушник лакфіолевидний	380573	2015	Київ (НБС), Україна
130.	<i>Erysimum diffusum</i> Ehrh.	Жовтушник розлогий	380574	2015	Київ, (НБС), Україна
131.	<i>Erysimum odoratum</i> Ehrh.	Жовтушник пахучий	380575	2015	Київ (НБС), Україна
132.	<i>Erysimum repandum</i> L.	Жовтушник розчепірений	380576	2015	Київ (НБС), Україна
133.	<i>Isatis tinctoria</i> subsp. <i>tinctoria</i> (<i>Isatis campestris</i> Steven ex DC.)	Вайда фарбувальна п. фарбувальна (Вайда польова)	380577	2012	Київська обл., Україна
134.	<i>Isatis tinctoria</i> L.	Вайда фарбувальна	380578	2015	Хотов, Київська обл., Україна
135.	<i>Lepidium campestre</i> (L.) R. Br.	Хрінниця польова	380579	2015	Київ (НБС), Україна
136.	<i>Lepidium densiflorum</i> Schrad.	Хрінниця густоцвіта	380580	2015	Київ (НБС), Україна
137.	<i>Lepidium latifolium</i> L.	Хрінниця широколиста	380581	2015	Київ (НБС), Україна
138.	<i>Lepidium perfoliatum</i> L.	Хрінниця пронизанолиста	380582	2015	Київ (НБС), Україна
139.	<i>Lepidium ruderae</i> L.	Хрінниця смердюча	380583	2015	Київ, (НБС), Україна
140.	<i>Sisymbrium</i> <i>altissimum</i> L.	Сухоребрик високий	380584	2015	Київ (НБС), Україна
141.	<i>Sisymbrium officinale</i> (L.) Scop.	Сухоребрик лікарський	380585	2015	Київ (НБС), Україна
142.	<i>Thlaspi arvense</i> L.	Талабан польовий	380586	2015	Київ (НБС), Україна
143.	<i>Noccaea perfoliata</i> (L.) Al-Shehbaz (<i>Thlaspi perfoliatum</i> L.)	Яруточка пронизанолиста (Талабан пронизанолистий)	380587	2015	Київ (НБС), Україна

BALSAMINACEAE		БАЛЬЗАМІНОВІ			
144.	<i>Impatiens balsamina</i> L.	Розрив-трава садова	380588	2015	Київ (НБС), Україна
145.	<i>Impatiens noli-tangere</i> L.	Розрив-трава звичайна	380589	2015	Київ (НБС), Україна
146.	<i>Impatiens parviflora</i> DC.	Розрив-трава дрібноквіткова	380590	2015	Київ (НБС), Україна
BORAGINACEAE		ШОРСТКОЛИСТІ			
147.	<i>Anchusa azurea</i> Mill. (<i>Anchusa italica</i> Retz.)	Воловик темно-блакитний (Воловик італійський)	380591	2013	Франція
	<i>Anchusa officinalis</i> L.	Воловик лікарський			Київ (НБС), Україна
148.	<i>Borago officinalis</i> L.	Огірочник лікарський	363106	2013	Махачкала, Дагестан
149.	<i>Borago officinalis</i> L.	Огірочник лікарський	380593	2009	Київ (НБС), Україна
150.	<i>Borago officinalis</i> L.	Огірочник лікарський	373452	2018	Франція
151.	<i>Cynoglossum officinale</i> L.	Чорнокорінь лікарський	370923	2019	Польща
152.	<i>Cynoglossum officinale</i> L.	Чорнокорінь лікарський	380594	1986	Березоточа (НДСЛР), Україна
153.	<i>Echium vulgare</i> L.	Синяк звичайний	380595	2012	Київська обл., Україна
154.	<i>Lithospermum officinale</i> L.	Горобейник лікарський	380596	2008	П.-Хмельницький, Україна
155.	<i>Lithospermum officinale</i> L.	Горобейник лікарський	370929	2019	Польща
156.	<i>Myosotis arvensis</i> (L.) Hill	Незабудка польова	380597	2008	П.-Хмельницький, Україна
157.	<i>Pulmonaria obscura</i> Dumort.	Медунка темна	380598	2008	П.-Хмельницький, Україна
158.	<i>Pulmonaria officinalis</i> L.	Медунка лікарська	380599	2008	Тростянець (ДП), Україна
159.	<i>Symphytum officinale</i> L.	Живокіст лікарський	380600	1974	Донецьк (БС), Україна
BETULACEAE		БЕРЕЗОВІ			
160.	<i>Alnus incana</i> (L.) Moench	Вільха сіра	380602	2000	Київ (НБС), Україна

161.	<i>Betula pendula</i> Roth.	Береза повисла	380601	2010	Київ (НБС), Україна
162.	<i>Corylus colurna</i> L.	Ліщина ведмежа	380612	2010	Хотов, Україна
163.	<i>Corylus avellana</i> L.	Ліщина звичайна	380613	2000	Київ (НБС), Україна
BERBERIDACEAE		БАРБАРИСОВІ			
164.	<i>Berberis vulgaris</i> L.	Барбарис звичайний	380603	2010	Київ (НБС), Україна
165.	<i>Mahonia aquifolium</i> L.	Магонія падуболиста	380604	2010	Київ, (НБС), Україна
CARYOPHYLLACEAE		ГВОЗДИКОВІ			
166.	<i>Agrostemma githago</i> L.	Кукуль звичайний	380605	2015	Київ (НБС), Україна
167.	<i>Dianthus deltoides</i> L.	Гвоздика дельтовидна	380606	2010	Хотов, Україна
168.	<i>Gypsophila paniculata</i> L.	Лешиця волотиста	380607	1988	Москва (ГБС)
169.	<i>Saponaria officinalis</i> L.	Мильнянка лікарська	380608	1974	Тростянець (ДП), Україна
170.	<i>Silene disticha</i> Willd. (<i>Silene chlorantha</i> (Willd.) Ehrh.)	Смілка (Смілка зеленувата)	380609	2010	Тростянець (ДП), Україна
171.	<i>Stellaria media</i> (L.) Vill.	Зірочник середній	380610	2015	Київ (НБС), Україна
172.	<i>Viscaria vulgaris</i> Bernh. (<i>Steris viscaria</i> (L.) Raf.)	Віскарія звичайна	380611	2009	П.- Хмельницький, Україна
CORNACEAE		ДЕРЕНОВІ			
173.	<i>Cornus mas</i> L.	Дерен справжній		2010	Київ (НБС), Україна
CRASSULACEAE		ТОВСТОЛИСТІ			
174.	<i>Rhodiola algida</i> (Ledeb.) Fisch. et Mey	Родіола холодна	380618	1986	Березоточа (НДСЛР), Україна
175.	<i>Sedum acre</i> L.	Очиток їдкий	380619	1975	П.-Хмельницький, Україна
176.	<i>Sedum album</i> L.	Очиток білий	380620	1975	Крим, Україна
177.	<i>Sedum maximum</i> (L.) Hoffm.	Очиток великий	380621	1987	П.-Хмельницький, Україна
CYPERACEAE		ОСОКОВІ			
178.	<i>Carex brevicollis</i> DC.	Осока парвська	380622	1982	Березоточа (НДСЛР), Україна

CUCURBITACEAE		ГАРБУЗОВІ			
179.	<i>Bryonia dioica</i> Jacq.	Переступень дводомний	361720	2014	Польща
DIOSCOREACEAE		ДІОСКОРЕЙНІ			
180.	<i>Dioscorea caucasica</i> Lipsky	Діоскорейя кавказька	380623	1974	Березоточа (НДСЛР), Україна
181.	<i>Dioscorea nipponica</i> Makino	Діоскорейя ніппонська	380624	1974	Березоточа (НДСЛР), Україна
EUPHORBIACEAE		МОЛОЧАЙНІ			
182.	<i>Euphorbia</i> <i>cyparissias</i> L.	Молочай кипарисовий	380625	2010	П.- Хмельницький, Україна
183.	<i>Euphorbia</i> <i>helioscopia</i> L.	Молочай соняшний	380626	2010	П.- Хмельницький, Україна
184.	<i>Euphorbia peplus</i> L.	Молочай городній	380627	1975	П.- Хмельницький, Україна
185.	<i>Ricinus communis</i> L.	Рицина звичайна	380626	2015	Київ (НБС), Україна
186.	<i>Securinega</i> <i>suffrutescens</i> (Pall.) Reh.	Секуринога кущиста	380627	2010	Канів, Україна
ELAEOAGNACEAE		МАСЛИНКОВІ			
187.	<i>Hippophae</i> <i>ramnoides</i> L.	Обліпиха крушиновидна	380628	1989	Вилково, Одеська обл., Україна
188.	<i>Hippophae</i> <i>ramnoides</i> L., cv. Otradnaya	Обліпиха крушиновидна, с. Отрадная	380629	1984	Москва (МГУ)
189.	<i>Hippophae</i> <i>ramnoides</i> L., cv. Novost' Altaia	Обліпиха крушиновидна, с. Новость Алтая	380630	1984	Барнаул (НДІСГ)
190.	<i>Hippophae</i> <i>ramnoides</i> L., cv. Maslichnaya	Обліпиха крушиновидна, с. Масличная	380631	1984	Барнаул (НДІСГ)
191.	<i>Hippophae</i> <i>ramnoides</i> L., cv. Botanichnaya	Обліпиха крушиновидна, с. Ботаничная	380633	1984	Москва (МГУ)
192.	<i>Hippophae</i> <i>ramnoides</i> L., cv. Vorobiovskaya	Обліпиха крушиновидна, с. Воробйовська	380634	1984	Москва (МГУ)
193.	<i>Hippophae</i> <i>ramnoides</i> L., cv. Vitaminnaya	Обліпиха крушиновидна, с. Вітамінная	380635	1984	Барнаул (НДІСГ)

194.	<i>Elaeagnus angustifolia</i> L.	Маслинка вузьколиста	380636	2013	Київ (НБС), Україна
195.	<i>Elagnus multiflora</i> Thumb.	Маслинка багатоквіткова	380637	2010	Київ (НБС), Україна
FABACEAE		БОБОВІ			
196.	<i>Astragalus austriacus</i> Jacq.	Астрагал австрійський	364972	2019	Угорщина
197.	<i>Astragalus cicer</i> L.	Астрагал нутовий	371791	2019	Харків, (бот. сад мед. ун-ту). Україна
198.	<i>Astragalus dasyanthus</i> Pall.	Астрагал шерстистоквітковий	380638	1986	Тростянець (ДП), Україна
199.	<i>Astragalus onobrychis</i> L.	Астрагал еспарцетний	380639	2009	Польща
200.	<i>Coronilla varia</i> L.	В'язіль барвистий	165846	1970	Київ (НБС), Україна
201.	<i>Desmodium canadensis</i> (L.) DC.	Десмодіум канадський	153160	1968	Москва (ГБС)
202.	<i>Galega orientalis</i> Lam.	Козлятник східний	380640	1975	Німеччина
203.	<i>Genista germanica</i> L.	Дрік германський	380641	2010	Березоточа (НДСЛР), Україна
204.	<i>Genista tinctoria</i> L.	Дрік красильний	380642	1977	Таллінн (БС), Естонія
205.	<i>Glycyrrhiza glabra</i> L.	Солодка гола	380643	1988	Іссик-Куль, Киргизстан
206.	<i>Glycyrrhiza echinata</i> L.	Солодка щетиниста	380643	2014	Березоточа (НДСЛР), Україна
207.	<i>Lathyrus niger</i> (L.) Bernh.	Чина чорна	380644	2014	Хотов, Київська обл., Україна
208.	<i>Lathyrus sativus</i> L.	Чина посівна	380645	2015	Київ (НБС), Україна
209.	<i>Lathyrus sylvestris</i> L.	Чина лісова	380646	2010	Хотов, Київська обл., Україна
210.	<i>Lotus corniculatus</i> L.	Лядвенець рогатий	380647	2009	Тростянець (ДП), Україна
211.	<i>Melilotus albus</i> Medik.	Буркун білий	380648	2014	Тростянець (ДП), Україна
212.	<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Pall.	Буркун лікарський	380649	2014	Хотов, Київська обл., Україна
213.	<i>Phaseolus vulgaris</i> L.	Квасоля звичайна	380650	1973	Київ (УСАГА), Україна

214.	<i>Ononis arvensis</i> L.	Вовчуг польовий	380651	1962	Львів, Україна
215.	<i>Trigonella foenum-graecum</i> L.	Гуньба сінна	380652	2015	Київ (НБС), Україна
216.	<i>Vicia cracca</i> L.	Горошок мишачий	380652	2015	Київ (НБС), Україна
217.	<i>Vicia sativa</i> L.	Горошок посівний	380653	2015	Київ (НБС), Україна
218.	<i>Vicia sylvatica</i> L.	Горошок лісовий	380654	2015	Київ (НБС), Україна
HYPERICACEAE		ЗВІРОБІЙНІ			
219.	<i>Hypericum maculatum</i> Crantz	Звіробій плямистий	380655	2005	Німеччина
220.	<i>Hypericum perforatum</i> L.	Звіробій звичайний	380656	1989	Тростянець (ДП), Україна
GERANIACEAE		ГЕРАНІЄВІ			
221.	<i>Geranium sibiricum</i> L.	Герань сибірська	371420	2019	Німеччина
222.	<i>Geranium pratense</i> L.	Герань лучна	380657	1976	Київ (НБС), Україна
223.	<i>Geranium robertianum</i> L.	Герань Робертова	380658	2008	Київ (НБС), Україна
224.	<i>Geranium sanguineum</i> L.	Герань криваво-червона	380659	2008	Київ (НБС), Україна
225.	<i>Geranium sylvaticum</i> L.	Герань лісова	380660	2009	Київ (НБС), Україна
JUGLANACEAE		ГОРІХОВІ			
226.	<i>Juglans regia</i> L.	Горіх волоський	380661	1982	Черкаська обл., Україна
227.	<i>Juglans mandschurica</i> Maxim.	Горіх манчжурський	36633	1949	Приморський край
LAMIACEAE		ГЛУХОКРОПІВОВІ			
228.	<i>Monarda didyma</i> L.	Монарда двійчаста	367757	2019	Швейцарія, Грюненген
229.	<i>Betonica officinalis</i> L.	Буквиця лікарська	380662	1974	Хотов, Київська обл., Україна
230.	<i>Dracocephalum moldavica</i> L.	Змієголовник молдавський	380663	2015	Київ (НБС), Україна
231.	<i>Glechoma hederacea</i> L.	Розхідник звичайний	380664	2009	Хотов, Київська обл., Україна

232.	<i>Dracocephalum officinale</i> (L.) Y.P.Chen & B.T.Drew <i>Hyssopus officinalis</i> L.	Гісоп лікарський	380665	1969	Англія
233.	<i>Lamium purpureum</i> L.	Глуха кропива пурпурова	380666	1965	Житомирська обл., Україна
234.	<i>Lavandula angustifolia</i> Mill.	Лаванда вузьколиста	380667	1983	Бахчисарай, Україна
235.	<i>Leonurus cardiaca</i> L.	Собача кропива звичайна	380668	2008	Хотов, Київська обл., Україна
236.	<i>Lycopus europaeus</i> L.	Вовконіг європейський	380669	2008	Хотов, Київська обл., Україна
237.	<i>Melissa officinalis</i> L.	Меліса лікарська	380670	1984	НДСЛР, Березоточа, Україна
238.	<i>Mentha × piperita</i> L.	М'ята перцева	380672	2005	Березоточа (НДСЛР), Україна
239.	<i>Mentha longifolia</i> (L.) Hunds. ×, cv. Posul's'ka linalool'na	М'ята довголиста, с. Посульська ліналоольна	380671	2008	Березоточа (НДСЛР), Україна
240.	<i>Mentha × piperita</i> L. ×, cv. Lubenchanka	М'ята перцева, с. Лубенчанка	380673	1989	Березоточа, (НДСЛР), Україна
241.	<i>Mentha × piperita</i> L. ×, cv. Lidiya	М'ята перцева, с. Лідія	380674	2008	Березоточа (НДСЛР), Україна
242.	<i>Mentha × piperita</i> L. ×, cv.Chornolysta	М'ята перцева, с. Чернолиста	380675	1989	Березоточа (НДСЛР), Україна
243.	<i>Mentha × piperita</i> L. × cv. Lebedyna pisnya	М'ята перцева, с. Лебедина пісня	380676	2010	Березоточа (НДСЛР), Україна
244.	<i>Mentha × piperita</i> L. ×, cv. Zhadka	М'ята перцева, с. Згадка	380677	2009	Березоточа (НДСЛР), Україна
245.	<i>Monarda didyma</i> L.	Монарда двійчаста	380678	2016	Чехія

246.	<i>Nepeta cataria</i> L.	Котяча м'ята справжня	380679	1986	Київ (НБС), Україна
247.	<i>Origanum vulgare</i> L.	Материнка звичайна	380680	1989	Бахчисарай, Крим, Україна
248.	<i>Ocimum basilicum</i> L.	Васильки справжні	189680	1972	Ялта (НБС), Україна
249.	<i>Phlomis tuberosa</i> (L.) Moench (<i>Phlomis tuberosa</i> L.)	Залізник бульбастий	148711	1967	Рига (БС), Латвія
250.	<i>Physostegia virginiana</i> (L.) Benth	Фізостегія віргінська	380681	1984	Київ (КДУ), Україна
251.	<i>Salvia nemorosa</i> L.	Шавлія дібровна	93883	1958	Єреван, Вірменія
252.	<i>Salvia nutans</i> L.	Шавлія поникла	380682	2009	Березоточа (НДСЛР), Україна
253.	<i>Salvia officinalis</i> L.	Шавлія лікарська	10011	1947	Дрезден, Німеччина
254.	<i>Salvia scabiosifolia</i> Lam.	Шавлія скабіозолиста	380683	1983	Київ, (І-т ботаніки ім. М.Г. Холодного), Україна
255.	<i>Salvia sclarea</i> L.	Шавлія мускатна	91413	1958	Париж, Франція
256.	<i>Salvia tomentosa</i> Mill.	Шавлія великоквіткова	380684	2001	Ялта, (НБС), Україна
257.	<i>Scutellaria baicalensis</i> Georgi	Шоломниця байкальська	380685	1953	Хабаровський край
258.	<i>Sideritis taurica</i> Stephan aggr.	Залізниця кримська	380686	1988	Бахчисарайський р-н, Україна
259.	<i>Satureja montana</i> L.	Чабер гірський	281641	1985	Ялта, (НБС), Україна
260.	<i>Stachys byzantina</i> K. Koch	Чистець візантійський	380687	1989	Київ (КДУ), Україна
261.	<i>Teucrium chamaedrys</i> L.	Самосил гайовий	103911	1959	Бахчисарай, Україна
262.	<i>Teucrium scordium</i> L.	Самосил часниковий	380688	2009	Березоточа (НДСЛР), Україна
263.	<i>Thymus serpyllum</i> L.	Чебрець повзучий	380689	1975	Ялта (НБС), Україна
264.	<i>Thymus marchallianus</i> Willd.	Чебрець Маршаллів	380690	2014	Кременець (БС), Україна

265.	<i>Thymus pulegioides</i> L.	Чебрець блошиний	380691	2012	Німеччина
266.	<i>Thymus vulgaris</i> L.	Чебрець звичайний	380692	2008	Березоточа (НДСЛР), Україна
LILIACEAE		ЛІЛІЙНІ			
267.	<i>Heimerocallis lilioasphodelus</i> L.	Лілійник жовтий	380693	1956	ВІЛР
268.	<i>Lilium martagon</i> L.	Лілія лісова	241269	1982	Турнов, Чехія
269.	<i>Ornithogalum umbellatum</i> L.	Рястка зонтична	56687	1953	ГБС
LINACEAE		ЛЬОНОВІ			
270.	<i>Linum bienne</i> Mill.	Льон мілкий	380695	1983	Березоточа (НДСЛР), Україна
MALVACEAE		МАЛЬОВІ			
271.	<i>Althaea cannabina</i> L. (<i>Althaea narbonensis</i> Pourr. ex Cav.)	Алтея нарбонська	367119	2019	Лодзь, Польща
272.	<i>Althaea cannabina</i> L.	Алтея коноплевидна	375902	2019	Німеччина
273.	<i>Althaea officinalis</i> L. cv. Malvina	Алтея лікарська, с. Мальвіна	380696	2008	Березоточа, (НДСЛР), Україна
274.	<i>Althaea officinalis</i> L.	Алтея лікарська	361238	2019	Австрія
275.	<i>Malva sylvestris</i> L.	Калачики лісові	380697	1965	Сиктивкар
276.	<i>Abelmoschus esculentus</i> (L.) Moench (<i>Hibiscus esculentus</i> (L.) Moench)	Бамія (Гібіскус їстівний)	380698	2007	Приватна колекція
MELANTHIACEAE		МЕЛАНТИСВІ			
277.	<i>Veratrum nigrum</i> L.	Чемериця чорна	380699	1981	Боярка (НДС), Київська обл., Україна
278.	<i>Veratrum nigrum</i> L.	Чемериця чорна	284461	1986	(CLVJ), Румунія
MENISPERMACEAE		МЕНІСПЕРМОВІ			
279.	<i>Menispermum dauricum</i> DC.	Лунонасінник (амурський плющ)	380700	1985	Тростянець (ДП), Україна
MORACEAE		ШОВКОВИЦЕВІ			
280.	<i>Morus alba</i> L.	Шовковиця біла	380701	1984	Алушта, приватна колекція
ONAGRACEAE		ОНАГРОВІ			
281.	<i>Epilobium angustifolium</i> (L.) Holub	Зніт вузьколистий	380702	2016	Тростянець (ДП), Україна

282.	<i>Epilobium hirsutum</i> L.	Зніт шорсткий	380703	2017	Тростянець (ДП), Україна
283.	<i>Epilobium parviflorum</i> Schreb.	Зніт дрібноквітковий	380704	2017	Тростянець (ДП), Україна
284.	<i>Epilobium roseum</i> Schreb.	Зніт рожевий	380705	2017	Тростянець (ДП), Україна
285.	<i>Epilobium tetragonum</i> L.	Зніт чотиригранний	380706	2017	Тростянець (ДП), Україна
286.	<i>Oenothera biennis</i> L.	Енотера дворічна	380707	2016	Київ (НБС), Україна
OLEACEAE		МАСЛИНОВІ			
287.	<i>Syringa reticulata</i> subsp. <i>amurensis</i> (Rupr.) (P.S.Green & M.C.Chang) (<i>Syringa amurensis</i> Rupr.)	Бузок амурський	380708	2010	Київ (НБС), Україна
288.	<i>Ligustrum vulgare</i> L.	Бірючина звичайна	380709	2009	Хотов, Київська обл., Україна
289.	<i>Forsythia</i> × <i>intermedia</i> Zabel	Форзиція середня	380710	2009	Хотов, Київська обл., Україна
PAPAVERACEAE		МАКОВІ			
290.	<i>Chelidonium majus</i> L.	Чистотіл великий	380711	1980	Київ (НБС), Україна
291.	<i>Glaucium flavum</i> Crantz.	Мачок жовтий	380712	1969	Ялта (НБС), Україна
292.	<i>Macleaya cordata</i> (Willd.) R.Br.	Маклея серцевидна	380713	1988	ГБС
293.	<i>Macleaya microcarpa</i> (Maxim.) Fedde.	Маклея дрібноплідна	380714	2000	Березоточа (НДСЛР), Україна
PAEONIACEAE		ПІВОНІСВІ			
294.	<i>Paeonia anomala</i> L.	Півонія незвичайна	380715	1986	Усть-Кокса
PLANTAGINACEAE		ПОДОРОЖНИКОВІ			
295.	<i>Plantago indica</i> L. (<i>Plantago psyllium</i> L.)	Подорожник блошиний	370793	2019	Греція
296.	<i>Plantago lanceolata</i> L.	Подорожник ланцетолистий	380716	1986	Березоточа (НДСЛР), Україна

297.	<i>Plantago major</i> L.	Подорожник великий	380717	1986	Березоточа (НДСЛР), Україна
298.	<i>Plantago indica</i> L. (<i>Plantago psyllium</i> L.), cv. Berezotochs'kyi	Подорожник блошиний, с. Березоточський	380718	1986	Березоточа (НДСЛР), Україна
299.	<i>Plantago indica</i> L. (<i>Plantago psyllium</i> L.)	Подорожник блошиний	380895	1986	Березоточа (НДСЛР), Україна
300.	<i>Plantago media</i> L.	Подорожник середній	380719	2016	Німеччина
PHYTOLACCACEAE		ЛАКОНОСІ			
301.	<i>Phytolacca americana</i> L.	Лаконос американський	380720	1951	ГБС
302.	<i>Phytolacca americana</i> L., cv. Polis'ke grono.	Лаконос американський, с. Поліське гроно	380721	2015	Приватна колекція, Україна
POACEAE		ЗЛАКОВІ			
303.	<i>Anthoxanthum nitens</i> (Weber) Y.Schouten & Veldkamp (<i>Hierochloe odorata</i> L.)	Чаполоч пахуча	380722	1973	ЦСБС
POLEMONIACEAE		СИНЮХОВІ			
304.	<i>Polemonium caeruleum</i> L.	Синюха голуба	380723	2017	Берн, Швейцарія
POLYGONACEAE		ГРЕЧКОВІ			
305.	<i>Persicaria hydropiper</i> (L.) Delarbre (<i>Polygonum hydropiper</i> L.)	Гірчак перцевий	380724	1986	Київ (НБС), Україна
306.	<i>Bistorta officinalis</i> Delarbre (<i>Polygonum bistorta</i> L.)	Гірчак зміїний	380725	1972	Київ (НБС), Україна
307.	<i>Rheum wittrockii</i> Lundstr.	Ревінь Віттрока	380726	1966	Березоточа (НДСЛР), Україна
308.	<i>Rumex acetosa</i> L.	Щавель кислий	380883	1982	Київ (НБС), Україна

309.	<i>Rumex confertus</i> Willd.	Щавель кінський	380884	1982	Київ (НБС), Україна
PRIMULACEAE		ПЕРВОЦВІТОВІ			
310.	<i>Lysimachia vulgaris</i> L.	Вербозілля звичайне	380885	2010	Тростянець (ДП), Україна
311.	<i>Primula veris</i> L.	Первоцвіт весняний	380886	2010	Тростянець (ДП), Україна
RANUNCULACEAE		ЖОВТЕЦЕВІ			
312.	<i>Aconitum lasiostomum</i> Reicheb.	Аконіт шерстистовустий	380887	1969	Тростянець (ДП), Україна
313	<i>Aconitum lasiostomum</i> Reichneb.	Аконіт шерстистовустий	376295	2018	Польща
314.	<i>Actaea spicata</i> L.	Воронець колосистий	380888	2010	Тростянець (ДП), Україна
315.	<i>Adonis vernalis</i> L.	Горицвіт весняний	380889	1987	Тростянець (ДП), Україна
316.	<i>Anemone nemorosa</i> L.	Анемона дібровна	380890	2010	Тростянець (ДП), Україна
317.	<i>Anemone ranunculoides</i> L.	Анемона жовтецева	380891	2009	Тростянець (ДП), Україна
318	<i>Anemone sylvestris</i> L.	Анемона лісова	380892	2010	Хотов (ЛС), Україна
319.	<i>Aquilegia vulgaris</i> L.	Орлики звичайні	380728	1985	Київ (НБС), Україна
320.	<i>Ceratocephala testiculata</i> (Crantz) Beesser	Реп'яшок яйцевидний	380729	2016	Київ (НБС), Україна
321.	<i>Actaea europaea</i> (Schipcz.) J.Compton (<i>Cimicifuga europaea</i> Schipcz.)	Клопогін європейський	380730	2010	Тростянець (ДП), Україна
322.	<i>Actaea cimicifuga</i> L. (<i>Cimicifuga foetida</i> L.)	Клопогін смердючий	380731	1983	Горно-Алтайськ
323.	<i>Clematis recta</i> L.	Ломиніс прямий	82711	1957	Тростянець (ДП), Україна
324.	<i>Ranunculus ficaria</i> L. (<i>Ficaria verna</i> Huds.)	Пшінка весняна	380732	1986	Київська обл., Україна
325.	<i>Helleborus niger</i> L.	Чемерник чорний	144670	1966	Мюнхен, Німеччина

326.	<i>Hepatica nobilis</i> Schreb.	Печіночниця звичайна	380733	2015	Кременець (БС), Україна
327.	<i>Nigella damascena</i> L.	Чорнушка дамаська	380734	2007	Березоточа (НДСЛР), Україна
328.	<i>Ranunculus acris</i> L.	Жовтець їдкий	380735	2015	Васильків, Україна
329.	<i>Ranunculus repens</i> L.	Жовтець повзучий	380736	2000	Київ (НБС), Україна
330.	<i>Thalictrum flavum</i> L.	Рутвиця жовта	380737	1972	Ірпінь, Україна
331.	<i>Thalictrum minus</i> L.	Рутвиця мала	380738	2010	Хотов, (ЛС), Україна
333.	<i>Pulsatilla patens</i> (L.) Mill.	Сон розкритий	380893	2009	Київ (НБС), Україна
RHAMNACEAE		КРУШИНОВІ			
334.	<i>Rhamnus imeretina</i> Booth	Жостір імеретинський	380739	2010	Київ (НБС), Україна
ROSACEAE		РОЗОВІ			
335.	<i>Agrimonia eupatoria</i> L.	Парило звичайне	380740	2008	Київ (НБС), Україна
336.	<i>Alchemilla vulgaris</i> L.	Приворотень звичайний	380741	1968	Крим (Ай-Петрі), Україна
337.	<i>Amelanchier stolonifera</i> Wiegand (<i>Amelanchier ovalis</i> Medik.)	Ірга круглолиста	380742	2010	Київ (НБС), Україна
338.	<i>Aronia melanocarpa</i> (L.) Elliot.	Аронія чорноплідна	380743	2010	Київ (НБС), Україна
339.	<i>Comarum palustre</i> L.	Вовче тіло болотне	380744	2010	Березоточа (НДСЛР), Україна
340.	<i>Coluria geoides</i> (Pall.) Ledeb.	Колюрія гравілатовидна	380745	1960	Караганда, Казахстан
341.	<i>Crataegus sanguinea</i> Pall.	Глід криваво-червоний	380746	1983	Бахчисарай, Крим, Україна
342.	<i>Filipendula vulgaris</i> Moench.	Гадючник звичайний	380747	1957	Бахчисарай, Крим, Україна
343.	<i>Filipendula ulmaria</i> L. (Maxim.)	Гадючник в'язолистий	380748	1968	Бахчисарай, Крим, Україна
344.	<i>Sorbus aucuparia</i> L.	Горобина звичайна	380749	2010	Київ (НБС), Україна
345.	<i>Fragaria vesca</i> L.	Суниця лісова	380750	1975	Київська обл., Україна
346.	<i>Geum urbanum</i> L.	Гравілат міський	380751	1973	БІН

347.	<i>Geum rivale</i> L.	Гравілат річковий	320790	2000	Рейкявік, Ісландія
348.	<i>Dasiphora fruticosa</i> (L.) Rydb. (<i>Pentaphylloides fruticosa</i> (L.) O. Schwartz)	Курильський чай чагарниковий	380753	1968	Бухарест, Румунія
349.	<i>Potentilla alba</i> L.	Перстач білий	380754	1971	Житомирська обл., Україна
350.	<i>Potentilla anserina</i> L.	Перстач гусячий	380755	1952	Київ (НБС), Україна
351.	<i>Potentilla argentea</i> L.	Перстач сріблястий	380756	1974	Київ (НБС), Україна
352.	<i>Potentilla erecta</i> (L.) Raeusch.	Перстач пряmostоячий	380757	2012	Хотов (ЛС), Україна
353.	<i>Drymocallis corsica</i> (Soleir. ex Lehm.) Kurtto (<i>Potentilla corsica</i> L.)	Перстач скелястий	380758	2000	Київська обл., Україна.
354.	<i>Potentilla reptans</i> L.	Перстач повзучий	380759	2000	Київська обл., Україна
355.	<i>Sanguisorba minor</i> Scop. (<i>Poterium sanguisorba</i> L.)	Чорноголовник родовиків	380760	1979	Ялта (НБС), Україна
356.	<i>Rosa canina</i> L.	Шипшина собача	380761	2014	Київ (НБС), Україна
357.	<i>Rosa</i> × <i>centifolia</i> L.	Шипшина столистна	380762	2014	Київ (НБС), Україна
358.	<i>Rosa rugosa</i> Thunb.	Шипшина зморшкувата	380763	2014	Київ (НБС), Україна
359.	<i>Rubus pubescens</i> Raf. (<i>Rubus saxatilis</i> L.)	Костяниця кам'яниста	235420	1981	Алтай, Салагира,
360.	<i>Prunus padus</i> L. (<i>Padus avium</i> L.)	Черемха звичайна	380764	1964	Київ (НБС), Україна
RUBIACEAE		МАРЕНОВІ			
361.	<i>Asperula arvensis</i> L.	Маренка польова	380765	2010	Хотов, Київська обл., Україна
362.	<i>Cynanchica graveolens</i> (M.Bieb. ex Schult. & Schult.f.) P.Caputo &	Маренка пахуча	380766	2012	Київ (НБС), Україна

	Del Guacchio (<i>Asperula graveolens</i> M. Bieb.)				
363.	<i>Galium album</i> Mill.	Підмаренник білий	380767	2010	Пирогово, Україна
364.	<i>Galium aparine</i> L.	Підмаренник чіпкий	380768	2015	Київ (НБС), Україна
365.	<i>Galium odoratum</i> L.	Підмаренник запашний	380769	2014	Київ (НБС), Україна
366.	<i>Galium palustre</i> L.	Підмаренник болотний	380770	2010	Пирогово, Україна
367.	<i>Galium verum</i> L.	Підмаренник справжній	380771	1987	П.-Хмельницький, Україна
368.	<i>Galium verum</i> L.	Підмаренник справжній	380752	2008	Київ (НБС), Україна
369.	<i>Rubia tinctorum</i> L.	Марена красильна	380772	1949	Київ (НБС), Україна
RUTACEAE		РУТОВІ			
370.	<i>Ruta graveolens</i> L.	Рута запашна	380894	1944	Табора, Чехія
371.	<i>Phellodendron amurense</i> Rupr.	Бархат амурський	36535	1949	Приморський край
SALICACEAE		ВЕРБОВІ			
372.	<i>Salix eleagnos</i> Scop.	Верба сива	380773	2016	Київ (НБС), Україна
373.	<i>Salix alata</i> Kar. et Stschegl.	Верба алатавська	380774	2010	Київ (НБС), Україна
374.	<i>Salix miyabeana</i> Seemen (<i>Salix tenuifolia</i> Turcz.)	Верба тонколиста	380775	2010	Київ (НБС), Україна
375.	<i>Salix viminalis</i> L.	Верба конопляна	380776	2010	Київ (НБС), Україна
SAMBUCACEAE		БУЗИНОВІ			
376.	<i>Sambucus ebulus</i> L.	Бузина трав'яниста	380777	1973	Хотів, Київська обл., Україна
377.	<i>Sambucus nigra</i> L.	Бузина чорна	380778	2010	Київ (НБС), Україна
378.	<i>Sambucus racemosa</i> L.	Бузина червона	380779	2010	Київ (НБС), Україна
SAXIFRAGACEAE		ЛОМИКАМЕНЕВІ			
379.	<i>Bergenia crassifolia</i> L.	Бадан товстолистий	380780	1986	Усть Кокса
SCROPHULARIACEAE		РАННИКОВІ			
380.	<i>Digitalis grandiflora</i> Mill.	Наперстянка великоцвіта	380781	1988	Березоточа (НДСЛР), Україна

381.	<i>Digitalis lanata</i> Ehrh., cv. Sul'chanka	Наперстянка шерстиста, с. Сульчанка	380782	1983	Березоточа (НДСЛР), Україна
382.	<i>Digitalis lutea</i> L.	Наперстянка жовта	380783	1979	Київ (НБС), Україна
383.	<i>Digitalis purpurea</i> L., cv. Zirochka	Наперстянка пурпурова, с. Зірочка	380784	1986	Березоточа (НДСЛР), Україна
384.	<i>Gratiola officinalis</i> L.	Авран лікарський	380785	2009	Березоточа (НДСЛР), Україна
385.	<i>Verbascum densiflorum</i> Bertol.	Дивина густо квіткова	380787	1978	Феофанія, Україна
386.	<i>Verbascum lychnitis</i> L.	Дивина волотиста	380788	2014	Канів, Україна
387.	<i>Verbascum phlomoides</i> L.	Дивина лікарська	380789	2008	П.-Хмельницький, Україна
388.	<i>Veronica officinalis</i> L.	Вероніка лікарська	380790	2014	Хотів, Київська обл., Україна
389.	<i>Veronica hederifolia</i> L.	Вероніка плющоліста	380791	2014	Хотів, Київська обл., Україна
390.	<i>Veronica prostrata</i> L.	Вероніка лежача	380792	2014	Хотів, Київська обл., Україна
391.	<i>Veronica verna</i> L.	Вероніка весняна	380793	2014	Хотів, Київська обл., Україна
392.	<i>Veronica spicata</i> L.	Вероніка колосиста	380794	1988	Харків (ХДУ), Україна
393.	<i>Veronica longifolia</i> L.	Вероніка довголиста	380795	2014	Хотів, Київська обл., Україна
SCHISANDRACEAE		СХИЗАНДРОВІ			
394.	<i>Schisandra chinensis</i> (Turcz.) Baill.	Лимонник китайський	380796	2007	Київ (НБС), Україна
SOLANACEAE		ПАСЛЬОНОВІ			
395.	<i>Atropa bella-donna</i> L.	Белладонна звичайна	380797	1989	Березоточа (НДСЛР), Україна
396.	<i>Datura stramonium</i> L.	Дурман звичайний	380799	1973	Феофанія, Україна
397.	<i>Hyoscyamus niger</i> L.	Блекота чорна	380800	1970	Феофанія, Україна
398.	<i>Physochlaina physaloides</i> (L.) G. Don	Пузирниця фізалесоподібна	380801	1959	ВІЛР
399.	<i>Scopolia carniolica</i> Jacq.	Скополія карніолійська	380802	1986	Карпати, Україна

400.	<i>Solanum nigrum</i> L.	Паслін чорний	380804	2015	Київ (НБС), Україна
401.	<i>Solanum laciniatum</i> Ait.	Паслін часточковий	380805	2015	Київ (НБС), Україна
THYMELIACEAE		ТИМЕЛІЄВИ			
402.	<i>Daphne cneorum</i> L.	Вовчі ягоди пахучі	380806	2010	П.-Хмельницький, Україна
TROPAEOLACEAE		КРАСОЛЄВИ			
403.	<i>Tropaeolum majus</i> L.	Настурція велика	380807	2016	Київ (НБС), Україна
URTICACEAE		КРОПИВОВІ			
404.	<i>Urtica dioica</i> L.	Кропива дводомна	380808	1989	Київ (НБС), Україна
VALERIANACEAE		ВАЛЕРІАНОВІ			
405.	<i>Valeriana officinalis</i> L., cv. Ukraina	Валеріана лікарська, с. Україна	380809	2008	Березоточа (НДСЛР), Україна
VERBENACEAE		ВЕРБЕНОВІ			
406.	<i>Verbena urticifolia</i> L.	Вербена кропиволиста	373183	2019	Тур, Франція
407.	<i>Verbena officinalis</i> L.	Вербена лікарська	380810	1951	Київ (НБС), Україна
VIBURNACEAE		КАЛИНОВІ			
408.	<i>Viburnum opulus</i> L.	Калина звичайна	380811	2008	Київ (НБС), Україна
409.	<i>Viburnum lantana</i> L.	Калина гордовина	380812	2008	Хотів, Україна
VIOLACEAE		ФІАЛКОВІ			
410.	<i>Viola arvensis</i> Murray	Фіалка польова	380813	2015	П.-Хмельницький, Україна
411.	<i>Viola odorata</i> L.	Фіалка запашна	380814	1946	Київська обл., Україна
412.	<i>Viola elatior</i> Fries	Фіалка висока	380815	2016	Кременець (БС), Україна
413.	<i>Viola canina</i> L.	Фіалка собача	380816	2016	Кременець (БС), Україна
414.	<i>Viola collina</i> Besser	Фіалка пагорбкова	380817	2016	Кременець (БС), Україна
415.	<i>Viola hirta</i> L.	Фіалка шершава	380818	2016	Кременець (БС), Україна
416.	<i>Viola mirabilis</i> L.	Фіалка дивна	380819	2016	Кременець (БС), Україна

417.	<i>Viola tricolor</i> L.	Фіалка триколірна	380820	1965	Київ (НБС), Україна
ZYGOPHYLLACEAE		ПАРНОЛИСТОВІ			
418.	<i>Tribulus terrestris</i> L.	Якірці сланкі	380821	2016	Київ (НБС), Україна
419.	<i>Zygophyllum fabago</i> L.	Паролист звичайний	380822	2016	Тростянець (ДП), Україна

Примітка : у круглих дужках () наведено синонімічні назви видів.

2.2.4. Експозиція «Сад ароматів» (KF-710)

№ з/п	Назва таксону		Номер реєстрації	Рік інтродукції	Походження (місто, установа, організація, країна)
	латинська	українська			
1	2	3	4	5	6
	AMARYLLIDACEAE		АМАРИЛІСОВІ		
	E				
1.	<i>Allium cristophii</i> Trautv.	Цибуля Христофа	339006	2004	Німеччина
2.	<i>Allium odorum</i> L. f. <i>piznia</i>	Цибуля запашна ф. пізня	353702	1986	Київ (НБС), Україна
3.	<i>Allium odorum</i> L. f. <i>rannia</i>	Цибуля запашна ф. рання	284455	1986	Київ (НБС), Україна
4.	<i>Narcissus poeticus</i> subsp. <i>poeticus</i>	Нарцис поетичний	382392	2016	Київ (НБС), Україна
	ASPARAGACEAE		СПАРЖЕВІ		
5.	<i>Hyacinthus orientalis</i> L.	Гіацинт східний	382393	2016	Київ (НБС), Україна
	ASTERACEAE		АЙСТРОВІ		
6.	<i>Achillea filipendulina</i> Lam.	Деревій таволголистий	233838	1986	Київ (НБС), Україна
7.	<i>Achillea millefolium</i> L., cv. <i>Rosea</i>	Деревій звичайний, с. Розеа	343570	2005	Коен, Італія
8.	<i>Achillea nobilis</i> L.	Деревій благородний	205221	1976	Київ (НБС), Україна
9.	<i>Artemisia abrotanum</i> L.	Полин лікарський (боже дерево)	356418	2005	Броварський район (прир. флора), Україна
10.	<i>Artemisia arborescens</i> (Vaill.) L.	Полин деревоподібний	376828	2015	Київ, торгівельна мережа, Україна
11.	<i>Artemisia argyi</i> H.Lev.&Vaniot	Полин д'Аргі	374377	2015	Київ, Україна
12.	<i>Artemisia austriaca</i> Jacq.	П. австрійський	205223	1976	Київ (НБС), Україна
13.	<i>Artemisia Ludoviciana</i> Nutt.	Полин Людовіка	376685	2016	Польща, торгівельна мережа
14.	<i>Artemisia indica</i> Willd. (<i>Artemisia vulgaris</i> L.), cv. <i>Schanlim</i>	Полин індійський (Полин звичайний), с. Шанлім	376829	2015	Київ, торгівельна мережа, Україна

15.	<i>Jacobaea maritime</i> (L.) Pelser & Meijden	Якобея приморська	382394	2018	Київ, торгівельна мережа, Україна
16.	<i>Cota tinctoria</i> (L.) J.Gay	Роман фарбувальний	382395	2015	Київ (НБС), Україна
17.	<i>Calendula officinalis</i> L.	Нагідки лікарські	210837	1976	Харків, Україна
18.	<i>Cichorium intybus</i> L.	Цикорій звичайний	330192	2000	Галле, Німеччина
19.	<i>Coreopsis grandiflora</i> Hoog ex Sweet	Кореопсис великоквітковий	217193	1975	Сімферополь, АР Крим, Україна
20.	<i>Echinacea purpurea</i> (L.) Moench	Ехінацея пурпурова	382632	2018	Київ (НБС), Україна
21.	<i>Leucanthemum vulgare</i> Lam.	Королиця звичайна	382396	2015	Крим, ННЦ-НБС, Ялта
22.	<i>Pyrethrum majus</i> (Desf.) Tzvelev	Пиретрум великий (канупер)	217194	1979	Каунас (БС), Литва
23.	<i>Santolina rosmarinifolia</i> L.	Сантоліна розмаринолиста	379643	2018	Мадрид, Іспанія
24.	<i>Silphium perfoliatum</i> L.	Сильфій пронизанолистий	199615	1969	Київ (НБС), Україна
25.	<i>Tagetes erecta</i> L.	Чорнобривці пряmostійні	375545	2017	Уппсала, Швеція
26.	<i>Tagetes erecta</i> L. (<i>Tagetes patula</i> L.)	Чорнобривці пряmostійні (Чорнобривці розлогі)	205233	1976	Київ (НБС), Україна
27.	<i>Tagetes tenuifolia</i> L.	Чорнобривці тонколисті	382418	2017	Київ, торгівельна мережа, Україна
28.	<i>Tanacetum balsamita</i> L.	Пижмо бальзамічне (канупер)	349053	1975	Сімферополь, Україна
29.	<i>Tanacetum cinerariifolium</i> (Trevir.) Sch. Bip (<i>Pyrethrum cinerariifolium</i> Trevir.)	Пижмо цинерарієлисте (Ромашка далматська)	348437	2007	Німеччина
30.	<i>Tanacetum coccineum</i> (Willd.) Grierson, cv. Robinson's Giant	Пижмо червоне, с. Робінсон гігант	375215	2017	Пекс (БС університету), Угорщина
31.	<i>Tanacetum vulgare</i> L.	Пижмо звичайне	57795	1954	Київ (НБС), Україна
	BRASSICACEAE	КАПУСТЯНІ			
32.	<i>Lobularia maritima</i> (L.) Desv. (<i>Alyssum maritimum</i>)	Бурачок морський Аліссум морський	382417	2106	Київ, торгівельна мережа, Україна

	(L.) Lam)				
33.	<i>Hesperis matronalis</i> L.	Нічна фіалка, гесперіс Матрони	3382397	2016	Київ, торгівельна мережа, Україна
	BUXACEAE	САМШИТОВІ			
34.	<i>Buxus sempervirens</i> L.	Самшит вічнозелений	376844	2016	Київ (НБС), Україна
	CAMPANULACEAE	ДЗВОНИКОВІ			
35.	<i>Campanula carpatica</i> Jacq.	Дзвоники карпатські	382398	2017	Київ (НБС), Україна
36.	<i>Campanula lactiflora</i> M. Bieb.	Дзвіночки молочноцвіті	382399	2017	Київ (НБС), Україна
	CARYOPHYLL- LACEAE	ГВОЗДИКОВІ			
37.	<i>Silene coronaria</i> (L.) Clairv. (<i>Lychnis coronate</i> Thunb.)	Смілка увінчана (Ліхніс увінчаний)	382400	2015	Київ, торгівельна мережа, Україна
	CLUSIACEAE	ЗВІРОБІЙНІ			
38.	<i>Hypericum calycinum</i> L. (<i>Hypericum ascyron</i> Mill.)	Звіробій великий	382401	2017	Київ (НБС), Україна
39.	<i>Hypericum polyphyllum</i> Boiss. & Balansa	Звіробій багатолистковий	382402	2017	Київ (НБС), Україна
40.	<i>Hypericum calycinum</i> L.	Звіробій чашечковий	382403	2017	Київ (НБС), Україна
	FABACEAE	БОБОВІ			
41.	<i>Trifolium hybridum</i> L.	Конюшина гібридна	382404	2016	Київ (НБС), Україна
42.	<i>Trifolium repens</i> L.	Конюшина біла	382405	2016	Київ (НБС), Україна
43.	<i>Lotus corniculatus</i> L.	Лядвенець рогатий	382406	2016	Київ (НБС), Україна
44.	<i>Lupinus perennis</i> L.	Люпин багаторічний	205310	2018	Київ (НБС), Україна
	GERANIACEAE	ГЕРАНІЄВІ			
45.	<i>Geranium caporpurpureum</i> P.F.Yeo, cv. Rubin	Журавець кембріджський, с. Рубін	382407	2017	Київ (НБС), Україна
	HYDRANGEACEAE	ГОРТЕНЗІЄВІ			
46.	<i>Philadelphus coronaries</i> L.	Жасмин садовий пухнатий	376841	2016	Київ, торгівельна мережа, Україна

	LAMIACEAE	ГЛУХОКРОПИВОВІ			
47.	<i>Elsholzia stauntonii</i> Benth.	Ельсгольція Стаунтона	356426	2006	Київ (НБС), Україна
48.	<i>Clinopodium nepeta</i> (L.) Kuntze (<i>Calamintha nepeta</i> L.)	Пахучка непетова (Каламінта непетова)	138147	1964	Лісабон, Португалія
49.	<i>Clinopodium serpyllifolium</i> (M. Bieb.) Kuntze (<i>Micromerria serpyllifolia</i> (M.Bieb.Boiss)	Пахучка чебрецелиста (Мікромерія чебрецелиста)	233847	1979	Київ (НБС), Україна
50.	<i>Dracocephalum officinale</i> (L.) Y.P.Chen & B.T.Drew (<i>Hyssopus officinalis</i> L.), cv. Atlant	Змієголовник лікарський (Гіссоп лікарський), с. Атлант	356427	1999	Київ (НБС), Україна
51.	<i>Dracocephalum officinale</i> (L.) Y.P.Chen & B.T.Drew (<i>Hyssopus officinalis</i> L.), cv. Markiz	Змієголовник лікарський (Гіссоп лікарський), с. Маркіз	356428	2001	Київ (НБС), Україна
52.	<i>Dracocephalum officinale</i> (L.) Y.P.Chen & B.T.Drew (<i>Hyssopus officinalis</i> L.), cv. Vodohrai	Змієголовник лікарський (Гіссоп лікарський), с. Водограй	356429	2009	Київ (НБС), Україна
53.	<i>Lavandula angustifolia</i> Mill.	Лаванда вузьколиста	341248	2004	Віслі, Англія
54.	<i>Lavandula angustifolia</i> Mill., f. alba	Лаванда вузьколиста, ф. біло-квіткава	365406	2008	Київ (НБС), Україна
55.	<i>Lavandula angustifolia</i> Mill., cv. Munstead.	Лаванда вузьколиста, с. Мунстед	376830	2015	Київ, торгівельна мережа, Україна
56.	<i>Lavandula</i> × <i>heterophylla</i> Viv.	Лаванда гібридна	374983	2017	Львів (БС університету), Україна
57.	<i>Melissa officinalis</i> L.	Меліса лікарська	376831	2015	Київ, торгівельна мережа, Україна
58.	<i>Melissa officinalis</i> L. subsp. <i>officinalis</i> (<i>Melissa bicornis</i> Klokov)	Меліса лікарська п. лікарська (Меліса дворога)	356437	2007	Брно (БС), Чехія

59.	<i>Mentha × piperita</i> L., cv. Prylukska	М'ята перцева, с. Прилуцька	356438	1971	Прилуки (ДС), Україна
60.	<i>Mentha piperita</i> L. f. aromatna	М'ята перцева ф. Ароматна	356440	2005	Польща, торгівельна мережа
61.	<i>Mentha × piperita</i> L., cv. Chocolad	М'ята перцева, с. Шоколад	376833	2015	Київ, торгівельна мережа, Україна
62.	<i>Mentha spicata</i> subsp. <i>spicata</i> (<i>Mentha spicata</i> L.)	М'ята колосиста п. колосиста	376832	2015	Київ, торгівельна мережа, Україна
63.	<i>Mentha suaveolens</i> Ehrh.	М'ята яблунева	376834	2015	Київ, торгівельна мережа, Україна
64.	<i>Mentha spicata</i> subsp. <i>spicata</i> (<i>Mentha crispa</i> L.)	М'ята кучерява п. кучерява	376835	2015	Київ, торгівельна мережа, Україна
65.	<i>Monarda didyma</i> L.	Монарда двійчаста	57813	1954	Київ (НБС), Україна
66.	<i>Nepeta racemosa</i> subsp. <i>racemosa</i> (<i>Nepeta transcaucasica</i> Grossh.)	Котяча м'ята гроноподібна п. гроноподібна (Котяча м'ята закавказька)	135861	1964	Кишинів, (БС), Молдова
67.	<i>Nepeta cataria</i> var. <i>citriodora</i> Dumoulin ex Lej. (<i>Nepeta cataria</i> var. <i>Citriodora</i> L.), cv. Melodiia	Котяча м'ята справжня р. лимонна, с. Мелодія	356446	1999	Київ (НБС), Україна
68.	<i>Nepeta italica</i> L.	Котяча м'ята італійська	139912	1964	Будапешт (БС), Угорщина
69.	<i>Ocimum basilicum</i> L.	Васильки справжні	199585	1972	Крим (ННЦ- НБС), Україна
70.	<i>Ocimum basilicum</i> L. var. <i>cinnammomum</i>	Васильки справжні р. коричні	338875	2004	Констанц, Німеччина
71.	<i>Ocimum basilicum</i> L. var. <i>citriodorum</i>	Васильки справжні р. лимонні	338876	2004	Констанц, Німеччина
72.	<i>Ocimum tenuiflorum</i> L. (<i>Ocimum sanctum</i> L.)	Васильки тонкоцвітні (Васильки священні)	207540	1976	Гельсинки, Фінляндія
73.	<i>Origanum laevigatum</i> Boiss., cv Aurea	Материнка гладенька, с. Ауреа	376682	2016	Київ, торгівельна мережа, Україна

74.	<i>Origanum vulgare</i> L.	Материнка звичайна	376836	2015	Київ, торгівельна мережа, Україна
75.	<i>Origanum vulgare</i> L., cv. <i>Rosea</i>	Материнка звичайна, с. Розеа	356447	2003	Прага (БС Троя), Чехія
76.	<i>Perilla frutescens</i> (L.) Britt.	Перила чагарникова	332952	2004	Токіо, Японія
77.	<i>Salvia bucharica</i> Popov	Шавлія бухарська	350927	2008	Лейпціг, Німеччина
78.	<i>Salvia yangii</i> B.T.Drew (<i>Perovskia atriplicifolia</i> Benth.)	Шавлія йанжіай (Перовскія лутиголиста)	376681	2017	Торгівельна мережа, Польща
79.	<i>Salvia officinalis</i> L.	Шавлія лікарська	356448	2004	Сімферополь, Крим, Україна
80.	<i>Salvia officinalis</i> L., cv. <i>Icterina</i>	Шавлія лікарська, с. Іктеріна	356449	2003	Прага, (БС Троя), Чехія
81.	<i>Salvia officinalis</i> L., cv. <i>Purpurascens</i>	Шавлія лікарська, с. Пурпурова	376839	2014	Київ, торгівельна мережа, Україна
82.	<i>Salvia verticillata</i> L.	Шавлія кільчаста	360221	2008	Сімферополь, Крим, Україна
83.	<i>Salvia nemorosa</i> L.	Шавлія дібровна	205239	1973	Кишинів (БСІ), Молдова
84.	<i>Salvia patens</i> Cav., cv. <i>Maestro</i>	Шавлія відхилена, с. Маестро	380832	2018	Київ (НБС), Україна
85.	<i>Salvia nemorosa</i> L., cv. <i>Rosakenigin</i>	Шавлія дібровна, с. Розакенігін	351250	2008	Ессен, Німеччина
86.	<i>Salvia patens</i> Cav.	Шавлія відхилена	356450	2001	Брно, Чехія
87.	<i>Salvia sclarea</i> L., cv. <i>Kardynal</i>	Шавлія мускатна, с. Кардинал	356451	2004	Київ (НБС), Україна
88.	<i>Thymus citriodorus</i> (Pers.) Schreb., cv. <i>Aurea</i>	Чебрець лимонний, с. Ауреа	376838	2015	Київ, торгівельна мережа, Україна
89.	<i>Thymus citriodorus</i> (Pers.) Schreb.	Чебрець лимонний	356453	2002	АР Крим, Україна
90.	<i>Thymus serpyllum</i> L., cv. <i>Fredo</i>	Чебрець повзучий, с. Фредо	376839	2015	Київ, торгівельна мережа, Україна
91.	<i>Thymus vulgare</i> L.	Чебрець звичайний	376840	2015	Київ, торгівельна мережа, Україна
92.	<i>Satureja montana</i> L.	Чабер гірський	205247	1976	Київ (НБС), Україна
93.	<i>Vitex agnus-castus</i> L., cv. <i>Barokko</i>	Вітекс священний, с. Барокко	380829	2016	Київ (НБС), Україна
94.	<i>Vitex agnus-castus</i> L., cv. <i>Favoryt</i>	Вітекс священний, с. Фаворит	380827	2017	Київ (НБС), Україна

95.	<i>Vitex agnus-castus</i> L., cv. Romantyk	Вітекс священний, с. Романтик	380828	2017	Київ (НБС) Україна
96.	<i>Vitex negundo</i> L.	Прутняк негундо	311048	1993	Крим (ННЦ-НБС), Україна
97.	<i>Vitex negundo</i> var. <i>negundo</i> L. (<i>Vitex cannabifolia</i> Siebold & Zucc)	Прутняк негундо р. негундо (Прутняк коноплеподібний)	212313	1977	Київ (НБС), Україна
	LILIACEAE	ЛІЛІЄВІТКОВІ			
98.	<i>Tulipa gesneriana</i> L.	Тюльпан садовий	382408	2016	Київ (НБС), Україна
	MAGNOLIACEAE	МАГНОЛІСВІ			
99.	<i>Magnolia</i> × <i>soulangeana</i>	Магнолія Суланжа	376942	2016	Київ, торгівельна мережа, Україна
	MALVACEAE	МАЛЬВОВІ			
100.	<i>Alcea rosea</i> L.	Шток-тroyнда рожева	382409	2015	Київ, торгівельна мережа, Україна
101.	<i>Lavatera thuringiaca</i> L., cv. Stuhna-1	Лаватера тюрінгська, с. Стугна	316658	1999	Київ (НБС), Україна
102.	<i>Malva sylvestris</i> L.	Мальва лісова	147533	1965	Київ (НБС), Україна
	OLEACEAE	МАСЛИНОВІ			
103.	<i>Syringa amurensis</i> Mill.	Бузок амурський	376843	2016	Київ, торгівельна мережа, Україна
	ONAGRACEAE	ОНАГРОВІ			
104.	<i>Oenothera speciosa</i> Nutt.	Енотера вишукана, ослиник	391723	2017	Київ (НБС), Україна
	PAPAVERACEAE	МАКОВІ			
105.	<i>Dicentra formosa</i> (Andrews) Walp., cv. Valutine	Діцентра, с. Валютин	391724	2017	Київ (НБС), Україна
106.	<i>Dicentra formosa</i> (Andrews) Walp. var. <i>white</i>	Діцентра р. біла	391725	2017	Київ (НБС), Україна
	PLANTAGINACEAE	ПОДОРІЖНИКОВІ			
107.	<i>Veronica officinalis</i> L.	Вероніка звичайна	391726	2017	Київ (НБС), Україна
	POLEMONIACEAE	СИНЮХОВІ			
108.	<i>Phlox paniculata</i> L.	Флокс волотистий	376943	2016	Київ, торгівельна мережа, Україна

	RANUNCULACEAE	ЖОВТЕЦЕВІ			
109	<i>Nigella damascena</i> L., cv. Rizdviana zirochka	Чорнушка дамаська, с. Різдвяна зірочка	391730	2022	Київ (НБС), Україна
110	<i>Nigella hispanica</i> L.	Чорнушка іспанська	318459	1999	Байрейт, Німеччина
	ROSACEAE	РОЗОВІ			
111	<i>Rosa</i> , cv. Reine de Violettes	Троянда, с. Рейн де Віолетт	377311	2016	Київ, торгівельна мережа, Україна
112	<i>Rosa</i> , cv. Veilchenblau	Троянда, с. Вайхенблау	377312	2016	Київ, торгівельна мережа, Україна
113	<i>Rosa</i> , cv. Sophie Rem	Троянда, с. Софія Рем	376945	2016	Київ, торгівельна мережа, Україна
114	<i>Rosa</i> , cv. Strawberry Hill	Троянда, с. Струбері Хілл	377313	2016	Київ, торгівельна мережа, Україна
115	<i>Rosa</i> , cv. Dark Ledy	Троянда, с. Дарк Леді	376946	2016	Київ, торгівельна мережа, Україна
116	<i>Rosa</i> , cv. 'Belvedere'	Троянда, с. Бельведере	376944	2016	Київ, торгівельна мережа, Україна
	RUTACEAE	РУТОВІ			
117	<i>Ruta graveolens</i> L. (<i>Ruta hortensis</i> Mill.)	Рута запашна (Рута садова)	315248	1997	Німеччина, Гейдельберг
	SAXIFRAGACEAE	ЛОМИКАМЕНЕВІ			
118	<i>Heuchera</i> L. Mix.	Гейхера	382414	2017	Київ (НБС), Україна
	SCROPHULARIACEAE	РАННИКОВІ			
119	<i>Buddleja davidii</i> Franch., f. alba	Буддлея Давида, ф. біла	382416	2016	Київ, торгівельна мережа, Україна
120	<i>Buddleja davidii</i> Franch., f. blue	Буддлея Давида, ф. блакитна	376842	2016	Київ, торгівельна мережа, Україна

Примітка : у круглих дужках () наведено синонімічні назви видів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Адаптація інтродукованих рослин в Україні / Рахметов Д. Б., Заїменко Н. В., Гапоненко М. Б. та ін. Київ: Фітосоціоцентр, 2017. 516.

Біологічні ресурси і технології виробництва біопалива /Блюм Я.Б., Гелетуша Г. Г., ... Рахметов Д. Б. та ін. Київ: Аграр Медіа Групп, 2010. 408 с.

Державний реєстр сортів, придатних для поширення в Україні в 2024 р. // Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL : <https://minagro.gov.ua/ua/file-storage/reystir-sortiv-roslin>

Дмитрик П. М. Вплив умов розвитку рослин *Foeniculum vulgare* на лабораторну схожість насіння. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Агрономія і біологія». 2015. Вип. 3 (29). С. 146–149.

Загальна характеристика рослинних ресурсів України. 2011. URL : <http://www.ipedahohika.com/lirefs-1183-1.html>]

Загальнодержавна програма збереження біорізноманіття України на 2007—2025 роки. 2007. URL : <http://www.sea.gov.ua/ldwebsite/-GIS/BSR/UA/documents/-legislation/>

Інтродукція нових корисних рослин в Україні: монографія /Д.Б. Рахметов, О.М. Вергун, С.М. Ковтун-Водяницька та ін. Київ : Ліра-К, 2020. 338 с.

Ковтун-Водяницька С. М. Біолого-морфологічні особливості рослин видів роду *Nereta L.* за інтродукції в Північному Лісостепу України : Автореф. дис. ... канд. біол. наук : 03.00.05 / Нац. акад. наук. України, Нац. ботан. сад імені М. М. Гришка. Київ, 2013. 20 с.

Колекційний фонд енергетичних, ароматичних та інших корисних рослин НБС імені М.М. Гришка НАН України / Д.Б. Рахметов, С.М. Ковтун-Водяницька, О.А. Корабльова та ін. Київ : ФОП Паливода В.Д., 2020. 208 с.

Кораблева О. А., Рахметов Д. Б. Полезные растения в Украине: От интродукции до использования: монография. Киев: Фитосоциоцентр. 2012. 171 с.

Наукові відомості про зміну клімату. 2015. URL : <http://www.climateinfo.org.ua/content/naukovi-vidomosti-pro-zminu-klimatu>.

Наукові об'єкти НБС імені М.М.Гришка НАН України, що становлять національне надбання /Д.Б. Рахметов, Н.В. Заїменко, М.Б. Гапоненко, Л.І. Буюн, О.Л. Рубцова, Р.В. Іванніков та ін. Київ: ПАЛИВОДА А. В., 2019, 224 с.

Перспективні науково-технічні розробки НАН України. Випуск: Перспективні науково-технічні розробки НАН України : в 11 тематичних вип. Вип. : Паливно-мастильні матеріали та технології [Довідкове видання]. Київ : «Академперіодика», 2017. 20 с.

Рахметов Д. Б. Теоретичні та прикладні аспекти інтродукції рослин в Україні. Київ: «Аграр Медіа Груп», 2011. 398 с.

Система використання біоресурсів у новітніх біотехнологіях отримання альтернативних палив / Блюм Я. Б., Григорюк І. П., Д. Б. Рахметов та ін. Київ: «Аграр Медіа Груп», 2014. 360 с.

Стійкість інтродукованих та рідкісних рослин за умов кліматичних змін в Україні : монографія / Д.Б. Рахметов, Н.В. Заіменко, М.Б. Гапоненко та ін. Київ : Видавництво Ліра-К. 2022. 326 с.

Фундаментальні та прикладні аспекти інтродукції і збереження рослин у Національному ботанічному саду імені М.М. Гришка НАН України : монографія / Н.В. Заіменко, Д.Б. Рахметов, М.Б. Гапоненко, М.І. Шумик та ін. Київ : Видавництво Ліра-К. 2022. 540 с.

Червона книга України. Рослинний світ /За ред. Я.П. Дідух. Київ : Глобалконсалтинг, 2009. 911 с.

United Nations Conference on Climate. 2015. URL : <http://www.akcent.org.ua/konferentsiya-on-z-py-tan-zmin-klimatu-v-pary-zhi-zaprovady-ly-bezpretsedentni-zahody-bezpeky/>.

Основні наукові публікації авторського колективу

А.с. № 170729 Полин естрагоновий с. Аквамарин / Корабльова О.А., Рахметов Д. Б., Рись М. В. Заявка № 13132004 від 01.10.2013 р.

А.с. № 170897. Вітекс священний с. Романтик / Корабльова О. А., Рись М. В. Заявка № 13626002 від 01.10.2013 р.

А.с. № 09551 на сорт Ярослав-8, Елевсіна (Дагуса) / Стаднічук Н.О., Баєр Г. Я., Емець А. І., Блюм Я. Б., Рахметов Д. Б. (Україна). Заявка № 08282001 від 01 грудні 2008 р. Зареєстровано в Реєстрі сортів рослин України в 2009 р.

А.с. № 09552 на сорт Переможець, Сильфій пронизанолистий / Рахметов Д. Б, Стаднічук Н. О. (Україна). Заявка № 08134001 від 01 грудні 2008 р. Зареєстровано в Реєстрі сортів рослин України в 2009 р.

А.с. № 09554 на сорт Наставник, Щавнат /Рахметов Д. Б, Рахметова С. О., Блюм Я. Б. (Україна). Заявка № 08424001 від 01 грудні 2008 р. Зареєстровано в Реєстрі сортів рослин України в 2009 р.

А.с. № 09555 на сорт Фітоенергія, Сіда багаторічна /Рахметов Д.Б, Рахметова С. О., Овсяннікова Н. П. (Україна). Заявка № 08283001 від 01 грудні 2008 р. Зареєстровано в Реєстрі сортів рослин України в 2009 р.

А.с. № 09560 на сорт Ювілейний, Сильфій суцільнолистий / Рахметов Д. Б., Стаднічук Н. О. (Україна). Заявка № 084826001 від 01 грудні 2008 р. Зареєстровано в Реєстрі сортів рослин України в 2009 р.

А.с. № 170895. Вітекс коноплеподібний с. Командор / Корабльова О. А., Рахметов Д. Б., Рись М. В. Заявка № 13625001 від 01.10.2013 р.

А.с. № 170896. Вітекс священний с. Фаворит / Корабльова О. А., Рись М. В. Заявка № 13626001 від 01.10.2013 р.

А.с. № 170898. Вітекс священний с. Бароко / Корабльова О. А., Рахметов Д. Б., Рись М. В., Шанайда М. І., Ющишена О. В. Заявка № 13626003№ від 01.10.2013 р.

А.с. № 170915. Монарда двійчаста с. Ніжність / Корабльова О. А., Рись М. В., Свиденко Л. В., Семенченко О. М. Заявка № 15514001 від 2015 р.

А.с. № 170946. Шавлія відхилена с. Мушкетер / Корабльова О. А., Рись М. В., Семенченко О. М. Заявка № 15636001 від 24.04.2015.

А.с. № 170946. Шавлія кільчаста с. Маестро / Корабльова О. А., Рись М. В. Заявка № від 24.04.2015.

Адаптація інтродукованих рослин в Україні / Рахметов Д. Б., Заїменко Н. В., Гапоненко М. Б. та ін. Київ: Фітосоціоцентр, 2017. 516.

Біологічні ресурси і технології виробництва біопалива /Блюм Я.Б., Гелетуха Г. Г., ... Рахметов Д. Б. та ін. Київ: Аграр Медіа Груп, 2010. 408 с.

Джуренко Н. І., Паламарчук О. П., Коваль І. В., Скрипченко Н. В. Порівняльне вивчення фітохімічного складу бруньок нетрадиційних плодових рослин. *Інтродукція рослин*. 2014. № 1. С. 87–92.

Джуренко Н. І., Четверня С. О., Паламарчук О. П., Грахов В. П. Насінна та сировинна продуктивність *Serratula coronata* L. та *Serratula tinctoria* L. в природних місцезростаннях. *Вісник Чернівецького університету*. 2015. № 12. С. 12–17.

Збереження та збагачення рослинних ресурсів шляхом інтродукції та біотехнології / Черевченко Т. М., Рахметов Д. Б., Гапоненко М. Б. та ін. Київ: Фітосоціоцентр, 2012. 432 с.

Іващенко І.В., Рахметов Д.Б., Вергун О. М. Біохімічні особливості інтродукованої популяції *Serratula coronata* L. (Asteraceae) у Центральному Поліссі України. *Plant Varieties Studying and Protection*. 2019. Т. 15, №2. С. 200–205. <https://doi.org/10.21498/2518-1017.15.2.2019.173574>

Іващенко І.В., Рахметов Д.Б., Вергун О.М. Біохімічні особливості інтродукованої популяції *Artemisia dracuncululus* L. (Asteraceae) в Центральному Поліссі України. *Фізіологія рослин і генетика*. 2020. Т. 52, № 2. С. 169–178. DOI: 10.15407/frg2020.02.169

Інтродукція нових корисних рослин в Україні: монографія / Д.Б. Рахметов, О.М. Вергун, С.М. Ковтун-Водяницька та ін. Київ : Ліра-К, 2020. 338 с.

Каталог рослин відділу нових культур / Рахметов Д. Б., Корабльова О. А., Андрущенко О. Л. та ін. Київ: Фітосоціоцентр. 2015, 112 с.

Ковтун-Водяницькая С. М., Левон В. Ф. Сумарний вміст фенольних сполук у надземній частині інтродуцентів роду *Isodon* (Schrader ex Benth.) Spach. *Наукові записки НАУКМА*. Серія: Біологія та екологія. Київ, 2015, т. 171. С. 25–28.

Ковтун-Водяницька С. М. Біолого-морфологічні особливості рослин видів роду *Nepeta* L. за інтродукції в Північному Лісостепу України: Автореф. дис. ... канд. біол. наук : 03.00.05 / Нац. акад. наук. України, Нац. ботан. сад ім. М. М. Гришка. Київ, 2013. 20 с.

Ковтун-Водяницька С. М. Морфологія чашечки (calyx) як додаткова діагностична ознака видів роду *Nepeta* L. *Інтродукція рослин*. 2010. № 2. С. 28–32.

Ковтун-Водяницька С. М. Ультраскульптура еремів представників роду *Isodon* (Schrader ex Benth.) Spach (Lamiaceae Lindl.). *Вісник*

Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Біологія. – Київ. – 2018. – № 76. – С. 17–19.

Ковтун-Водяницька С. М. Якість пилку представників роду *Nepeta* L. (Lamiaceae). Проблеми експериментальної ботаніки та біотехнології. Київ: Фітосоціоцентр, 2012. Вип. 1. С. 97–101.

Ковтун-Водяницька С. М., Рахметов Д. Б., Фіщенко В. В. Нектаро- і медопродуктивність рослин видів роду *Nepeta* L. в умовах Лісостепу України та методичні рекомендації щодо визначення цих показників. *Чорноморський ботанічний журнал*. Херсон, 2010, т. 6, № 1. С. 84–88.

Ковтун-Водяницька С. М. Інтродукція нетрадиційних ефіроолійних рослин в Національному ботанічному саду ім. М. М. Гришка НАН України: проблемні види. *Вісник Львівського університету. Серія Біологічна*. 2019. Вип. 80. С. 52–58. <https://doi.org/10.30970/vlubs.2019.80.06>

Колекційний фонд енергетичних, ароматичних та інших корисних рослин НБС імені М. М. Гришка НАН України / Д. Б. Рахметов, С. М. Ковтун-Водяницька, О. А. Кораблева та ін. Київ : ФОП Паливода В. Д., 2020. 208 с.

Кораблева О. А., Рахметов Д. Б. Полезные растения в Украине: От интродукции до использования: монография. Киев: Фитосоциоцентр. 2012. 171 с.

Міскантус в Україні / М. В. Роїк, С. М. Сінченко, ... Д. Б. Рахметов та ін. Київ : ФОП Ямчинський О. В., 2019. 256 с.

Наукові об'єкти НБС імені М. М. Гришка НАН України, що становлять національне надбання / Д. Б. Рахметов, Н. В. Заїменко, М. Б. Гапоненко, Л. І. Буюн, О. Л. Рубцова, Р. В. Іванніков та ін. Київ: ПАЛИВОДА А. В., 2019, 224 с.

Патент № 220699 на сорт рослини Ніжність *Monarda didyma* L. Заявка № 15514001. Дата пріоритету 24.04.2015. Дата реєстрації майнових прав 01.12.2022.

Патент № 220731 на сорт рослини Мушкетер *Salvia verticillata* L. Заявка № 15635001. Дата пріоритету 24.04.2015. Дата реєстрації майнових прав 01.12.2022

Патент на корисну модель № 144268 Спосіб виготовлення пелет із біомаси однорічних пагонів павловнії: Хома Ю. А., Рахметов Д. Б., Рахметова С. О., Фіщенко В. В., Нестеренко О. В., Купоконь Н. К., Рашидов Н. М. Україна. Заявка № u 201911240, заявл. 18.11.2019

Перспективні науково-технічні розробки НАН України. Випуск: Перспективні науково-технічні розробки НАН України : в 11 тематичних вип. Вип. : Паливно-мастильні матеріали та технології [Довідкове видання]. Київ : «Академперіодика», 2017. 20 с.

Рахметов Д. Б. Генетичні ресурси фітоенергетичних інтродуцентів в Україні. *Інтродукція рослин*. 2007. № 2. С. 3–10.

Рахметов Д. Б. Науково-інноваційний потенціал мобілізації та використання нових рослинних ресурсів [за матеріалами наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 23 листопада 2016 року] : библиография. *Вісник Національної академії наук України*. 2017. № 1. С. 73–81.

Рахметов Д. Б. Теоретичні та прикладні аспекти інтродукції рослин в Україні. Київ: «Аграр Медіа Груп», 2011. 398 с.

Рахметов Д. Б., Кудренко И. К., Рахметова С. А. Щавнат – новая многолетняя культура. Киев: Нора-Друк, 2003. 26 с.

Рахметов Д. Б., Фещенко В. П. Інтродукція рослин та біоекоконверсія землеробства Полісся. Київ: Вид-во фірма «Друк», 2006. 149 с.

Рахметов Д. Б., Щербаківа Т. О., Рахметов С. Д. Міскантус в Україні: інтродукція, біологія, біоенергетика. Київ: Фітосоціоцентр, 2015. 158 с.

Рахметов Д.Б., Ковтун-Водяницька С.М. Фенологія трав'яних рослин за інтродукційних досліджень : посібник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 76 с.

Редкие и перспективные для использования растения Украинских Карпат = Rare and Useful Plant of Ukrainian Carpathians / Заіменко Н. В., Рахметов Д. Б., Гапоненко М. Б. та ін. Soheul : Korea National Arboretum, 2010. 378 с. (англ., корей.).

Свідоцтво № 230320 про авторство на сорт рослини Фараон *Nigella sativa* L. Заявка № 22409001. Автори Корабльова О. А., Рахметов Д. Б., Педько А. Ф.

Свідоцтво № 230344 про авторство на сорт рослини Кияночка *Monarda × hybrida hort.* Заявка № 22534001. Автори Корабльова О. А., Свиденко Л. В., Газнюк М. О., Рахметов Д. Б.

Свідоцтво № 230345 про авторство на сорт рослини Срібне мереживо *Artemisia argyi* H. Lev. & Vaniot. Заявка № 22671001. Автори Корабльова О. А., Свиденко Л. В., Газнюк М. О., Рахметов Д. Б.

Свідоцтво № 230642 про авторство на сорт рослини Різдвяна зірочка *Nigella damascena* L. Заявка № 22548001. Автори Корабльова О. А., Шанайда М. І.

Система використання біоресурсів у новітніх біотехнологіях отримання альтернативних палив / Блюм Я. Б., Григорюк І. П., Д. Б. Рахметов та ін. Київ: «Аграр Медіа Груп», 2014. 360 с.

Спосіб створення композиційного фіточаю з антиоксидантними властивостями. Патент на корисну модель № 131582 від 25.01.2019. / Іващенко І. В., Котюк Л. А., Рахметов Д. Б., Вигера С. М. Україна: Заявка № u 201807123 від 25.06.2018; опубл. 25.01.2019, Бюл. № 2.

Стійкість інтродукованих та рідкісних рослин за умов кліматичних змін в Україні : монографія / Д.Б. Рахметов, Н.В. Заїменко, М.Б. Гапоненко та ін. Київ : Видавництво Ліра-К. 2022. 326 с.

Фундаментальні та прикладні аспекти інтродукції і збереження рослин у Національному ботанічному саду імені М.М. Гришка НАН України : монографія / Н.В. Заїменко, Д.Б. Рахметов, М.Б. Гапоненко, М.І. Шумик та ін. Київ : Видавництво Ліра-К. 2022. 540 с.

Четверня С. О., Джуренко Н. І., Паламарчук О. П., Грахов В. П. Насінна та сировинна продуктивність *Serratula coronata* L. та *Serratula tinctoria* L. в при-родних місцезростаннях. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Біологія (Біологічні системи). Чернівці: Вид-во ЧНУ. 2016, т. 7. Вип. 2. С. 222–228.

Korablova O., Levchuk I., Rakhmetov D., Palamar V., Sydor B., Shanaida M. Comparative analysis of essential oils from three species of the genus *Artemisia* cultivated in Ukraine. *Botanica*. 2023. Vol. 29, № 2. P. 41–49. <https://doi.org/10.35513/Botlit.2023.2.1>

Korablova O., Shanaida M., Ivanusa I., Gontova T. Chromatographic analysis of volatile compounds isolated from the *Nigella damascena* L. and *Nigella arvensis* L. seeds. *PharmacologyOnLine*. 2021. № 3. P. 21–29. URL: <https://pharmacologyonline.silae.it>

Korablova O., Vergun O., Fishchenko V., Haznyuk M., Rakhmetov D. Evaluation of some biochemical parameters of raw of *Artemisia* spp. (Asteraceae Bercht. & J. Presl.). *Agrobiodiversity for Improving Nutrition, Health and Life Quality*. 2020. № 4. P. 13–22. <https://doi.org/10.15414/agrobiodiversity.2020.2585-8246.0013-022>

Kovtun-Vodyanytska S.M., Levchuk I.V., Golubets O.V., Rakhmetov D.B. Biochemical composition of essential oil of *Hyssopus seravschanicus* (Dubj.) Pazij. (Lamiaceae) introduced in the conditions of Ukraine (Forest-Steppe Zone). *Studia Biologica*. 2023. Vol. 17, № 1. P. 61–68. <https://doi.org/10.30970/sbi.1701.702>;

Kovtun-Vodyanytska S.M., Levchuk I.V., Rakhmetov D.B., Golubets O.V., Kostetska K.V., Levon V.F. Gas chromatographic-mass spectrometric characteristics of essential oils of plants of the genus *Pycnanthemum* (Lamiaceae) and peculiarities of their application in practice. *Studia Biologica*. 2023. Vol. 17 № 2. P. 95–108. <https://doi.org/10.30970/sbi.1702.711>

Kovtun-Vodyanytska S.M., Levchuk I.V., Rakhmetov D.B., Golubets O.V. Chemical components of essential oils from aerial parts of *Pycnanthemum virginianum* and *P. californicum* (Lamiaceae) plants. *Journal of Organic and Pharmaceutical Chemistry*. 2023. Vol. 21, № 1. P. 39–45. <https://doi.org/10.24959/ophcj.23.273810>

Kovtun-Vodyanytska S.M., Levon V.F. Biochemical screening as a component of the introduction process: quantitative content of flavonols in raw materials of plants of species of the genus *Pycnanthemum* Michx. (Lamiaceae) : Trends in the development of Medicine, Biology and Pharmacy: collective monograph Rusnak I., Suthar A., Kulachek V., Kulachek Y., etc. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch, 2021. 254 p. P. 6-10.

Kutsokon N., Rakhmetov D., Rakhmetova S., Khudolieieva L., Rashydov N. Nursery screening of poplar and willow clones for biofuel application in Ukraine. *iForest: Biogeosciences and Forestry*, (2022).15(5). P.401-410. <https://doi.org/10.3832/ifor3732-015> (Q2)

Mosyakin S., Rakhmetov D. (1992) Proposal to conserve the name *Rumex tianschanicus* with that spelling against *R. paulsenianus* (Polygonaceae). *Taxon*. 2023. Vol. 72, № 5. P. 1128–1130. <https://doi.org/10.1002/tax.13065>

Palamarchyk Olena, Steshenko Olga, Dzhurenko Nadiya. The potential of some plant adaptogens the family of Araliacea for use in the practice of developing functional products of the special setting The scientific proceedings of the International network AgroBioNet : *Agrobiodiversity for Improving Nutrition, Health and Life Quality*. Slovak University of Agriculture in Nitra. 2016. P. 346–352.

Rakhmetov D.B., Vergun O.M., Stadnichuk N.O., Shymanska O.V., Rakhmetova S.O., Fishchenko V.V. Biochemical study of plant raw material of *Silphium* spp. in the M.M. Gryshko National Botanical Garden of the NAS of Ukraine. *Plant Introduction*. 2019. Vol. 83, № 3, P. 80–86. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3404144>.

Rakhmetova S.O., Yemets A.I., Vergun O.M., Bondarchuk O.P., Shymanska O.V., Blume R.Ya., Tsygankov S.P., Blume Ya.B., Rakhmetov D.B. Ethanol Production Potential of Sweet Sorghum in North and Central Ukraine. *The Open Agriculture Journal*. 2020. Vol. 14. P. 321–338. <https://doi.org/10.2174/1874331502014010321>

Rakhmetova S.O., Vergun O.M., Kulyk M.I., Blume R.Y., Bondarchuk O.P., Blume Y.B., Rakhmetov D.B. Efficiency of Switchgrass (*Panicum virgatum* L.) Cultivation in the Ukrainian Forest-Steppe Zone and Development of Its New Lines. *Open Agriculture Journal*. 2020. Vol. 14. P. 273–289. <https://doi.org/10.2174/1874331502014010273>

Наукове видання

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Національний ботанічний сад імені М.М.Гришка**

Автори:

Д.Б.Рахметов, О.А.Корабльова, С.М.Ковтун-Водяницька,
Н.І.Джуренко, С.О.Рахметова, О.П. Паламарчук, О.В.Сокол, О.П.Бондарчук,
А.С.Мосякін, М.О.Газнюк

**КОЛЕКЦІЙНИЙ ФОНД ЕНЕРГЕТИЧНИХ
ТА АРОМАТИЧНИХ РОСЛИН
НБС ІМЕНІ М. М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ**

Монографія

Authors :

D. B. Rakhmetov, O. A. Korablova, S. M. Kovtun-Vodyanytska,
N. I. Dzhurenko, S. O. Rakhmetova, O. P. Palamarchuk, O. V. Sokol, O. P. Bondarchuk,
A. S. Mosyakin, M. O. Gasnyuk

**COLLECTION FUND OF BIOENERGETIC AND AROMATIC
PLANTS OF THE M.M. GRYSHKO NBG OF THE NATIONAL
ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE**

Monograph

Відповідальний редактор – чл.-кор. НАН України *Д.Б. Рахметов*
Літературний редактор *А.Л. Фінчук*
Технічний редактор *С.О. Рахметова*

Керівник видавничого проєкту *Віталій Зарицький*
Комп'ютерний дизайн *Олена Щербина*
Підписано до друку 03.12.2024. Формат 70х100 1/16.
Папір офсетний. Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. аркушів – 19,5. Обл.-вид. аркушів – 15,74
Тираж 300

Видавець і виготовлювач: ТОВ «Видавництво Ліра-К»
Свідоцтво № 3981, серія ДК.
03142, м. Київ, вул. В. Стуса, 22/1
тел.: (050) 462-95-48; (067) 820-84-77
Сайт: lira-k.com.ua, редакція: zv_lira@ukr.net